Conf. de hoc Autore Braunii Iudicium de Scriptor. Pol. p. 144.

PROCESSVS IVDICIARIVS GRANICIALIS REGNI POLONIÆ.

Authore

STANISLAO ŁOCHOWSKI
Caſtren. Opocznen. Notario.

Si duo de noſtris tollas Pronomina rebus,
Prælia ceſſarent, pax ſine lite foret.

CRACOVIÆ.

In Officina Typographica Franciſci Cæſarij.
Anno Domini, 1641.



I. O.

D. O.

S. S.

G.

E XXI 370

Jlluſtri & Magnifico Domino,

D. JOANNI OLESNICKI

De Oleſnica,

SVCCAMERARIO TERRÆ SANDOMIRIENSIS GENERALI.

Domino ſuo Colendiſſimo.

QVanta in propagandis finibus imperij Sereniſsimorum huius inclyti Regni Regum cura & ſollicitudo fuerit, tot Principatus, Ditiones, Terræ, ac Dominia Regno annexa, & in vnum corpus Regni ac Reipublicæ conſlata, teſtantur: teſtatur recens à Sere-

niſſimo ac inuictiſſimo fœliciter imperante Rege compa-rata Regno Prouincia. Verùm non minùs à maioribus noſtris priſcis, venerandis, in tuendis finibus ſuis priuatis ſtudium, cura, & opera adhibita ſunt, cùm ipſos Sereniſſimos Principes ſuos finium eorundem arbitros eſſe voluerint, hi verò in remotioribus oris, cum barbaris ac finitimis hoſtibus ferro decernentes, & bellis occupati familiares aulæ ſuæ intimos, eò deſignabãt, idq́ negotij ſibi metandarum inter priuatos facultatum demandabant. Credibile eſt eam functionem Succamerario Regni, & Camerariis Regiis ab initio commiſſam fuiſse: Nam ſucceſsu temporis in gente noſtratûm populoſiore, id muneris inter claſſica autentica ſub eodem titulo, relatum eſt officia, Prouincialesq́ Succamerarij & eorum Camerarij in ſingulis Pallatinatibus terriſuè, qui de finibus decernerent, & bona priuatorum diſlimitarent à Curia Regia tracta, Tituli origine inſtituti: maiori attamen quàm antea pronunc cum dignitate, authoritate, & prærogatiua: olim ſiquidem Succamerarius iniuratus, nunc iuratus, primumq́ & præcipuum in ſua Terra & Pallatinatu in ordine officialium Terreſtrium, æquè in publicis ac priuatis Conuentibus obtinet locum, & ad capeſſen-

dos

dos honores Senatorios gradum. Quocirca Illuſtris & Mag. Domine, quamuis impar meis humeris onus ſubire videar, & prouinciam: Proceſſum Iuris Granicialem exaraturus, qui vt potè iam inde ab Illuſtriſſimo olim Sacratæ memoriæ Progenitore Tuo, in excipiendis duntaxat fido calamo Decretis Caſtren. Illuſtri & Magnifico Domino Zbigneo de Oleśnicâ Oleśnicki, Capitaneo Opocnen. germano Tuo, Notarius aſſideam, domui tamen & proſapiæ veſtræ inclytæ æternûm deuotus, in gratiam Illuſtris Magnificentiæ Tuæ, quam Terrigenæ Pallatinatus huius celebris, officio huic vnanimi ſuffragio & ſummo omnium applauſu præfecerunt, Sacra verò & Sereniſſima Maieſtas Regia Dominus noſter clementiſſimus, inter alios Candidatos ſuæ Maieſtati præſentatos, dignam tanto munere arbitrata eſt, eum laborem ſummo cum ſtudio & animi alacritate ſubij, ad quem etiam tantò ſtudioſiùs ſubeundum, Camerarius tuus Granicialis Territorij noſtri Opocnen. Generoſus Nicolaus Lochinski, optimæ indolis iuuenis, à re literaria Caſtren. cui multùm diùq; poſito in ea ſub meo Notariatu tyrocinio ſedulam nauauit operam, ad Campum iusq; Campeſtre applicato animo, calcar & ſti-

 mulum

mulum addidit. Non aſperneris Illuſtris Succamerari hoc ſtudium & operam meam auguſto nomini Tuo dicatam, ſereno contemplari vultu, & benigno ſuſcipere animo, me porrò ſua ſingulari qua hactenùs proſequutus es, proſequi non deſinas gratiâ & fauore. Datum Miedziboreæ, die x. Menſis Maij. Anno reſtauratæ Salutis, M. DC. XL.

Illuſtris Magnificentiæ Tuæ
Obſequentiſſimus

Stanislaus Lochowski
Caſtren. Opocznen. Notarius.

DE PROCESSV IVRIS LIMITANEO IN GENERALI.

IN Cauſis finium regundorum ex veteri legum publicarum inſtituto, duplex eſt Iuris Proceſſus: *Originalis Terreſtris, ſeu Iuris & Iudicij Terreſtris: Finalis & exequutorius, Campeſtris Succamerarialis.*

Terreſtris eſt origo & præparamentum futuri Campeſtris, dupliciq; modo, aut in Contumaciam, aut per Controuerſiam proſequitur.

In Contumaciam, cùm Citatus poſt obtentam ſuper ſe in Termino primo pænam Contumaciæ (actiones quippè iſtiusmodi non ſunt primi peremptorij Termini) in ſecundo ſecundæ Citationis Termino non comparens concundo condemnatur ab Actore coram Iudicio Terreſtri in ſui Contumaciam in lucro Actoratus, fitq; illicò à Iure Terreſtri ad Ius Succamerarij Campeſtre cum parato Actoratu lucrato ad erigendos limites cauſæ remiſsio.

Per Controuerſiam, cuius euentus: Remiſsio partium ſimplex ad campum Iusq; & officium Domini Succamerarij ad experiendum de Actoratu, & negotij limitum vlteriorem continuationem: ſaluis partium Iuribus & defenſis: Ex hac & illa remiſsione Terreſtri conſequitur proceſſus in Campo coram Iure & officio Succamerariali, cuius ſimiliter duplex proſequutio:

Aut

Aut in Contumaciam, dùm vigore lucri Actoratus in Iudicio Terreſtri modo quo præmiſſum eſt obtenti, vel remiſsionis ex Decreto Terreſtri ad experiendum de Actoratu, Citato in Campo diſparente, in ſui Contumaciam abſq; quauis Controuerſia, officium Campeſtre ſequitur Actorem, ductuq; ac veſtigijs ſuis erigit de terra nouos, veteres verò renouat ſcopulos, tàm aciales ſeu angulares, quàm parietales, ac in vltimo aciali ſcopulo excipit ab Actore metſeptimo Iuramentum.

Aut per Controuerſiam, partibus videlicet comparentibus, & poſt peractos & luſtratos ab vtrinq; ductus, de Actoratu, cuinam cedere debeat? inter ſe Iure experientibus: vbi poſt experimentum, Controuerſias vltrò citròq; factas, agnitionem collateralium, ſignorum ac Iurium deductionem, vni partium cuius ductus verior, potior, & poſsibilior fuerit, Actoratus adiudicatur, ac ſuo ductu conſtituuntur limites; ille verò manumetſeptima in vltimo angulari ſcopulo, Iurat ſuper veram & iuſtam officij ductionem, & quod nihil terræ & fundi vicino ſuo ademerit: Poſt factum Iuramentum autoritate Succamerariali approbantur limites, & robur firmitatis perpetuæ habere decernuntur.

PROCESSVS ORIGINALIS TERRESTRIS.

INprimis ab Actore fieri diſlimitationem fundi & hæ-

reditatis

reditatis ſuæ, à fundis & hæreditate vicina cupiente, ſopiendarum præcipuè differentiarum cauſa, prodeunt in forma Iuris infra deſcripta Citationes literales primæ Terreſtres, tàm contra principalem, à cuius nimirùm parte & hæreditate petitur ab Actore bonorum ſuorum diſtinctio & diſterminium, quàm etiam contra Collaterales, vnum principij ductus, tanquàm terminum à quo, ſeu à cuius pariete bonis diſtinguendis annexo & contiguo auſpicantur: Alterum verò determinationis ductus tanquàm Terminum ad quem, ſeu ad cuius parietem collimantur & applicantur granicies.

CITATIO PRIMA TERRESTRIS CONTRA PRINCIPALEM.

VLADISLAVS QVARTVS Dei Gratia Rex Poloniæ &c. *Tibi Nobili N. N. in N. hæredi, de bonis tuis generaliter omnibus Mandamus, vt coram Iudicio noſtro Terreſtri in Terminis Terreſtribus in N. proximè & inmediatè ab hinc celebrandis perſonaliter & peremptoriè compareas: Ad inſtantiam Nobilis N. N. in N. hæredis Actoris, qui te Citat ad faciendas vbi non ſunt & renouandas vbi ſunt granicies ſeu limites inter bona ipſius Actoris villæ præfatæ N. hæreditaria ab vna; tua quoque villæ prædictæ N. hæreditaria partibus ab altera: Vt itaque compareas Actoratum Actori agnoſcas videndumque & attentandum præſentis Citationis vigore ſibi Actori decerni Acto-*

ratum, Sis ad præmiſſa iudicialiter reſponſurus. Datum &c.

Si autem plures ſint ab vtraq; parte eiuſdem hæreditatis ac villæ hæredes ſeu cohæredes, ac inter eos aliqui Minorennes: Scribatur in plurali: Vobis Nobilibus ad inſtantiam Nobilium: adiecta Minorennibus Tutorum ſuorum aſsiſtentia.

CITATIO PRIMA CONTRA vtrumq; Collateralem vniformis.

PRæmiſſo vt in ſuperiori Titulo Regio, perſona Citati & Citantis ſeu Actoris, Termini præfixione vſq; ad vocabulum *compareas*, ſubiungendum: *Qui te Citat ad aſpiciendum parietem tuum, quem te à bonis tuis villæ N. bonis præfati Actoris Villæ N. hæreditariis prætendis habere contiguum, quæ bona ſua idem Actor cum bonis villæ N. Nobilis N. N. hæreditariis principaliter vult dislimitare, & graniciebus ſignisq; metalibus diſtinguere. Pro quibus graniciebus, ſeu limitibus ipſum tanquàm principalem citauit, te quoque tanquàm collateralem adcitat vt compareas, parietem tuum agnoſcas, videndumq; & attentandum ſibi Actori vigore præſentis Citationis decerni Actoratum, ſis ad præmiſſa iudicialiter reſponſurus. Datum. &c.*

Hoc loci notandum: ſi fuerit parietum plurium tàm à principio, quàm à calce ſeu fine bonorum dislimitandorum contermina concurrentia, adcitentur eo in ſimul Colla-

Collaterales plures, & potiſsimùm bini ex vtroq́; fine, ſi conueniant quorumcunq́; tantùm parietes bonis principaliter diſterminandis adhæreant, & fuerint annexi.

Super has Citationes primas tàm contra Principalem, quàm Collaterales editas, obtinen. eſt in Iudicio Terreſtri pæna Contumaciæ, vel partibus conſentientibus poterit fieri etiam ſuper primas Citationes (volenti namq; non fit iniuria) remiſsio ad Campum ad experiendum de Actoratu & faciendas granicies.

SECVNDA TERRESTRIS CONTRA Principalem & Collateralem Citatio.

SImilis vt prima, hac formula ſecundarum Citationum genuina interiecta. *Qui te Citat ſecundo poſt pænam Contumaciæ, in qua te in termino primo in Terminis Terreſtribus N. proximè anteactis iudicialiter condemnauit, iuxta ſuam primam Citationem qua te Citauerat, & nunc Citat ad faciendas vbi non ſunt, & renouandas vbi ſunt granicies ſeu limites inter bona &c. &c. Contra Collateralem autem ad aſpiciendum parietem. &c. &c.*

Obſeruandum Collaterales licet diſtinctis Citationibus, pro vno eodemq́; termino vnà & in ſimul cum principali ad Ius, ſeu Iudicium tàm Terreſtre, quàm Campeſtre neceſſariò Citandos eſſe, forent namq́; granicies ſine Collateralibus truncatæ, tanquàm membra ſine capite & pedibus.

Super Citationem hanc ſecundam Termini peremptorij, ſi Citatus per ſe vel ſuum Plenipotentem inſcriptum (inſcripta porrò ad cauſam hanc tanquàm hæreditariæ quæſtionis requiritur de iure Plenipotentia) in Iudicio Terreſtri non comparuerit, nec ſeſe ad cauſam voce Miniſterialis vocatus manifeſtauerit, condemnatur ab Actore Iudicio in eodem in lucro Actoratus, per quam condemnationem lucratur Actor Actoratum, & cum parato Actoratu remittitur ad Ius Campeſtre ad continuandum vlteriorem ſecundum obſeruantiam Iuris illius Campeſtris limitum proceſſum, diciturq; ea Condemnatio.

LVCRVM ACTORATVS.

ET in vim lucri Iudicium præſens Terreſtre in contumaciam Citati Iuri communi & contentis citationis inhærendo, Actoratum granicierum parti Actoreæ adiudicat: cauſamq; præſentem pro faciendis graniciebus ſeu limitibus, & ad vlterius in ea Iure procedendum ad officium Succamerariale remittit.

Et non tantùm ipſe Principalis, verùm etiam Collaterales per ſe vel ſuum inſcriptum Plenipotentem non comparentes in ſimili Actoratus lucro condemnantur.

Comparentibus autem partibus Actorea & principaliter Citata, nec non Collateralibus ſeu per ſe perſonaliter, ſeu per ſuos Mandatarios autenticos, in ſecundo eo termino coram Iudicio Terreſtri, datur & conceditur

Citatis

Citatis (ſi iudicialiter eam affectent vti in cauſa quæſtionis hereditariæ) dilatio ad munimenta cauſæ neceſſaria ad proximos terminos: In arbitrio quippè libero ſitum eſt partis Citatæ, ſi hac dilatione vti nolit, confeſtim ea poſthabita conſentire Actori ſuper remiſsionem à Iure Terreſtri ad campum Iusq; & officium Domini Succamerarij ad experiendum de Actoratu: cuius remiſſionis forma talis.

REMISSIO AD CAMPVM inprimis cum Principali.

IVdicium præſens Terreſtre N. ex Controuerſia partium infraſcriptarum vtriusq; perſonaliter (vel Actoreæ per Nobilem N. N. Citatæ verò per Nobilem N. N. Plenipotentes ſuos inſcriptos) comparentium, cauſam & actionem iudiciariam infraſcriptam, inter Nobilem N. N. in N. hæredem Actorem ab vna, & Nobilem N. N. in N. hæredem partibus ab altera Citatum ad faciendas vbi non ſunt, & renouandas vbi ſunt & extant granicies ſeu limites inter bona Actoris villæ præfatæ N. N. ab vna, & ipſius Citati villæ prædictæ N. partibus ab altera, tum ad attentandum eidem Actori decerni Actoratum Citatione ipſa eo nomine edita de præmiſsis latiore motam & vertentem ad Dominum Succamerarium Terræ Sandomirienſis Generalem eiuſuè officium competens, vti exequutorium proſequendæ limitationis ſeu negotij

 præ-

præſentis pro faciendis ijſdem inter hæreditates præfatas graniciebus, & ad experiendum de Actoratu remiſit, præſentibusq; remittit: Saluis nihilominùs Iuribus & deffenſis partium in toto reſeruatis. Coram quo quidem Domino Succamerario eiuſuè officio Campeſtri, veluti exequutore huiuſmodi limitationis, partes eædem cauſam hanc iure mediante proſequentur competenter.

REMISSIO CVM COLLATERALI.

IVdicium præſens Terreſtre N. ex Controuerſia partium infraſcriptarum, vtriusq; perſonaliter (ſeu Actoreæ per Nobilem N. N. Citatæ verò per Nobilem N. N. Plenipotentes ſuos inſcriptos) comparentium, cauſam & actionem iudiciariam infraſcriptam, inter Nobilem N. N. in N. hæredem Actorem ab vna, & Nobilem N. N. in villa N. hæredem partibus ab altera Citatum, ad aſpiciendum parietem ſuum, quem ſe à bonis ſuis villæ præfatæ N. bonis Actoris villæ N. prætendit habere contiguum, quæ bona ſua idem Actor cum bonis villæ N. præfati N. N. hæreditarijs principaliter vult dislimitare, pro quibus graniciebus illum tanquàm Principalem citauit hunc quoq; tanquàm Collateralem adcitat, ideò vt compareat, parietem agnoſcat, videndumq; & attentandum ipſi Actori vigore præſentis Citationis decerni Actoratum Citatione ipſa de præmiſsis latiore, coram Iudicio ſuo iudicialiter vertentem & motam, ad Dominum Succame-

camerarium Terræ Sandomirienſis Generalem eiuſuè officium competens, veluti exequutorium proſequendæ limitationis ſeu negotij præſentis pro agnoſcendo per Citatum præfatum Actori Actoratu, & ad attentandum parietem ſuum hæreditatis villæ præfatæ N. remiſit, præſentibusq; remittit; Saluis nihilominùs Iuribus & deffenſis partium in toto reſeruatis.

Coram quo quidem Domino Succamerario eiuſuè officio Campeſtri veluti exequutore huiuſmodi limitationis, partes eædem Cauſam hanc iure mediante proſequentur competenter.

Solet etiam ſæpenumero fieri eo in Termino à Citato vltrò ſuper remiſsionem conſentire refragãte, negotiumq; id aut ſtudioſè, vel fortè eo fine & intuitu, vt coæquetur Actori cum ſuis Citationibus ex inſtantia ſui reciprocè (cauſa ſi quidem eiuſmodi granicierum reciprocatur) editis, fiatq; mutuus Actor & mutuus Citatus, habeatq; remiſsionem mutuam ad Campum, Cauſam protrahente, Controuerſia, per obiectionem incompetentis Actoris & Actionis, vſum dilationis pro maiori non ſpecificatis circũſtantijs, aut alias quaſuis exceptiones, à quibus ſeu Decretis deſuper latis, mouenti ad Tribunal Regni Citato, defertur eidem, à Iudicio Terreſtri motio: quo motionis in Termino poſt approbatã ſentẽtiam Terreſtrem, ſuccedit.

DECRETVM TRIBVNALITIVM REMISſionis ad Campum.

Judicium.

IVdicium præſens Ordinarium Generale Tribunalis Regni Lublinen. ſententiam Terreſtrem approbat, & partes præfatas ad Campum ad officium Succamerariale Terræ Sendomirien. ad experiendum de Actoratu & faciendas granicies inter bona præfata remittit: Saluis Iuribus & deffenſis vtriq; parti reſeruatis.

Cum Collaterali

Approbat & partes præmiſſas cum Cauſa præſenti ad Campum ſeu officium Succamerariale Terræ Sendomirienſis ad experiendum de Actoratu Collateralitatis, & ad faciendos limites remittit, Saluis Iuribus & deffenſis vtriq; parti reſeruatis.

His itaq; pro fundamento iactis & tàm in Iudicio Terreſtri, quàm Tribunalis Regni (ſi eò cauſa per motionem vt ſupra memoratum eſt, deuoluta fuerit) ritè ac legitimè peractis & abſolutis, vigore ſiue lucri actoratus in Contumaciam, vt ante dictum eſt, ſuper Citato obtenti, ſiue remiſsionis Terreſtris ad experiendum de Actoratu ex Decreto profectæ, ſequiur exequutio &

PROCESSVS IVRIS CAMPESTRIS Granicialis.

HIc inprimis danda opera, nè ille proceſſus primarius Terreſtris, & præcipuè per varias inſtantias Iuris magno plerumq; cum ſudore comparatus in caſſum abeat, quatenùs cauſa limitum in vim vlterioris exequutionis

tionis in Iure Campeſtri, intra annum & ſex ſeptimanas à lucro Actoratus vel remiſsione ſimplici Terreſtri computãdo, continuetur & proſequatur, alioquin non continuata intra id temporis per fatalia euaneſcet. Citationes itaq; ſeu adcitationes Campeſtres vigore lucri aut remiſſionis maturè & tempeſtiuè ad Ius Campeſtre Succamerariale extradendæ, ac ſubindè in quantum Terminus ex ijs Citationibus cadens in Campo quacunq; ex cauſa, ſeu aliquod ob legale impedimentum prætermiſsus & neglectus fuerit (quem translapſum vocant Terminum) referendæ ſunt intra fatalia Iuris, depoſitis Citationibus ad Acta Caſtrenſia Miniſterialis relationes, toties quoties opus fuerit, liberum quippè & integrum eſt Actori cùm velit aut poſsit, dummodo fatalia non admittat officium Campeſtre conducere, & ad debitum effectum rem limitandorum & à vicinis bonis per limites ſeparandorum bonorum ſuorum deducere.

Citationum verò, ſeu adcitationum harum Campeſtrium ſub titulo & ſigillo Magnifici ſuæ Terræ ac Pallatinatus Succamerarij pro tempore certo definito cõuenienti, tàm contra principalem, quàm exordij & finis ductuum Collaterales, idq; bifariam aut vigore lucri Actoratus, aut remiſsionis ad experiendum de Actoratu præmittendarum, forma eſto talis.

CITATIO CAMPESTRIS POST Lucrum Actoratus contra Principalem.

IOannes Oleśnicki de Oleśnica Succamerarius Terræ Sandomirienſis Generalis &c. Tibi Nobili N. N. in N. hæredi de bonis tuis generaliter omnibus Mandamus vigore Regio, & noſtra Succamerariali qua in hac parte fungimur authoritate, vt coram nobis ſeu officio noſtro Succamerariali Campeſtri, Graniciali diſtrictus Opocnen. in loco differentiarum Campeſtri inter bona villæ N. Actoris infra nominati hæreditaria ab vna, & tua etiam villæ N. hæreditariæ partibus ab altera, vbi videlicet Nos ſeu officium noſtrum idem Actor locabit, feria ſecunda poſt nunc inſtans Feſtum Sancti N. proxima proximæq́ ventura, perſonaliter & peremptoriè compareas: Ad inſtantiam Nobilis N. N. in villa præfata hæredis, qui te inhærendo condemnationi in lucro Actoratus, ac in vim ſatisfactionis eiuſdem ſuper te per Actorem in Iudicio Terreſtri Opocnen. nuper iudicialiter obtentæ, remiſſioniq́ à Iudicio eodem cauſæ infraſcriptæ cum parato Actoratu ad Nos & officium noſtrum Succameriale Campeſtre Graniciale Citat ſeu adcitat, ad videndum ipſum Actorem, vigore Actoratus præfati lucrati ducere Nos ſeu officium noſtrum Campeſtre, & ſipare granicies inter bona ipſius Actoris, tuaq́ ſupraſcripta parte ab vtraq́ ſcopulos de terra erigendo, & alia ſigna metalia faciendo, attentandumq́ ab ipſo Actore cum ſex teſtibus ſuper vera & iuſta ductione noſtræ ſeu officij noſtri ſipationeq́ & erectione granicierum in vltimo ſcopulo præſtari Iuramentum ac alia

iuxta

iuxta Iuris Campeſtris curſum & ordinem in talibus fieri ſolita peragi, vlteriusq; in ea cauſa de Iuris forma procedi. Sis præmiſſa iudicialiter attentaturus, & ſi quid de Iure competierit reſponſurus. Datum in Iawor reſidentiæ noſtræ feria N. poſt Feſtum N. proxima, Anno Domini, 1640.

CONTRA COLLATERALEM.

Titulus vt ſupra: *Tibi Nobili N. N. in N. hæredi de bonis tuis generaliter omnibus Mandamus vigore Regio & noſtra Succamerariali autoritate, vt coram Nobis ſeu officio noſtro Succamerariali Campeſtri Graniciali diſtrictus Opocnen. in loco differentiarum Campeſtri inter bona villæ N. Actoris infra nominati hæreditaria ab vna, & villæ N. hæredis de ibidem Nobilis N. N. principaliter Citati partibus ab altera, vbi videlicet Nos ſeu officium noſtrum idem Actor locabit feria N. poſt Feſtum N. nunc inſtans proxima proximeq; ventura perſonaliter & peremptoriè compareas, Ad inſtantiam Nobilis N. N. in villa N. hæredis, qui te inhærendo condemnationi in lucro Actoratus Collateralitatis ſuper te per Actorem in tui Contumaciam nuper in Iudicio Terreſtri Opocnen. iudicialiter obtentæ, remiſſioniq; Iudicij eiuſdem cauſæ infraſcriptæ cum parato Actoratu ad Ius & officium noſtrum Succameriale citat & adcitat, ad aſpiciendum & agnoſcendum parietem tuum, quem te à bonis tuis præfatis villæ N. bonis ipſius Actoris villæ N. prætendis habere contiguum, quæ ipſe cum bonis præfatis vil-*

læ N. hæredis de ibidem præfati N. N. principaliter Citati vult dislimitare, ſignisq́; metalibus diſtinguere, pro quibus ipſum tanquam principalem Citauit, te quoq́; tanquam Collateralem Citat ſeu adcitat, ad videndum & audiendum vigore præfati lucri Actoratus officium noſtrum ab ipſo Actore duci, limites erigi, ac in vltimo ſcopulo cum ſex teſtibus ſuper veram & iuſtam ductionem & limitum erectionem Iuramentum præſtari, & alia &c. vt in ſuperiori contra principalem.

CITATIONIS AVTEM VIGORE REmiſsionis Norma talis.

TItulus idem Magnifici Succamerarij, nomen & cognomen Actoris & Citati, Termini & loci Campeſtris præfixio, & circumſcriptio vt in ſuperiori contra principalem continentur Citatione primùm præponendæ, vſq; ad locum *perſonaliter & peremptoriè compareas.* Deinde ſubijciendum: *Qui te inhærendo Decreto Iudicij Terreſtris Opocnen: remiſſionis ad campum Iuſq́; & officium noſtrum Succamerariale Campeſtre Graniciale citat ſeu adcitat, ad faciendas vbi non ſunt & renouandas vbi ſunt granicies ſeu limites inter bona ipſius Actoris villæ præfatæ N. ab vna, & tua villæ prædictæ N. ab altera partibus ab vtrinq́; hereditaria, & ad experiendum de Actoratu, videndumq́; & attentandum ſibi Actori decerni & adiudicari Actoratum, porrò poſt adiudicatum officium noſtrum duci limites, ac ſigna metalia erigi, de terra ſipari, bonaq́; eadem diſtingui*

ſtingui & dislimitari, ac in vltimo ſcopulo ab eodem Actore ſuper vera & iuſta ductione & ſipatione granicierum cum ſex teſtibus iuramentum præſtari, ac alia iuxta iuris Campeſtris obſeruantiam ac iuris publici diſpoſitionem fieri, decerni & ſententiari, ſis præmiſſa tibi latius in Termino futuro declarando iudicialiter attentaturus, & ſi quid de iure competierit reſponſurus. Datum in Iawor reſidentiæ noſtræ. &c.

CONTRA COLLATERALEM autem vtrumq;.

PRæmiſsis vt ſupra præmittendis, titulo videlicet Magnifici Succam. nomine cognomine Citantis & Citati, Termini, loci comparens. deſcriptione, ad locum *compareas*, ſubiunge: *Qui te inhærendo Decreto Iudicij Terreſtris Opocnen. remiſſionis ad campum Iusq; & officium noſtrum Succamerariale citat ſeu adcitat ad aſpiciendum parietem tuum, quem te à bonis tuis præfatis villæ N. bonis ipſius Actoris villæ N. prætendis habere contiguum, quæ ipſe Actor cum bonis villæ N. hæredis de ibidem præfati N. N. principaliter vult dislimitare, ſignisq; metalibus diſtinguere, pro quibus limitibus ipſum tanquam principalem citauit, te quoq; tanquam Collateralem adcitat, ad videndum & attentandum ſibi Actori decerni adiudicariq; Actoratum, poſt adiudicatum autem officium noſtrum duci, limites erigi, ac ſuper vera & iuſta ductione erectioneq; ab Actore cum ſex teſtibus in vltimo ſcopulo Iuramentum præſtari.* Cætera vt in ſuperiori continentur Citatione ſcribantur vſq; ad finem.

HIC NOTANDVM

QVamuis poſt lucrum Actoratus in Terreſtri Iudicio obtentum ſuper citationes Campeſtres vigore eiuſdem lucri ſubinde extraditas, quæ ſunt ad inſtar concitationis Terreſtris vel Caſtren. ad ſatisfaciendum pro condemnatis lucri editæ, & Terminum præſeferunt ſatisfactorium, nullus ex præſcripto legis publicæ primitiuæ, in Iudicio ſeu officio Campeſtri ceu exequutorio detur locus controuerſiæ, imò officium illud rem in Iure Terreſtri lucratam, in partem abiectis quibusuis Controuerſijs exequi teneatur; attamen iuxta praxim Neotericam, quæ proceſſum in contumaciam merè obtentum, aut malè obtēto proceſſu probato, aut probatione iuratoria ignorantiæ proceſſus & citationum tolli poſſe docet, ſi Citatus eo in termino campeſtri licet exequutorio, probet vel lucrum illud Actoratus ſuper ſe malè & erroneè in Iudicio Terreſtri rationibus iuſtis & legalibus obtentum eſſe, aut ad iuramentum ſibi citationem ſuper quam lucrum obtentum ad ſui notitiam non deueniſſe, ſeq; de ea neſciuiſſe & neſcire eo nomine præſtandum ſeſe recipiat: (Neminem ſi quidem Miniſterialis relatio depoſita facta conuincere poteſt, verùm ad euadendum Citatus hoc in paſſu propior) in tali igitur caſu vel malè obtento euidenti reali & manifeſto demonſtrato, vel ſi id non demonſtretur certè probatione ſeu euaſione iuratoria lucrum id de Iuris publici & Conſtitutionum recentiorum benefi-

cio

cio & præſcripto tolli poteſt: Iniqui profectò Iuris eſſet vt lucro in contumaciam ſimpliciter obtento, adhibita Miniſterialis alicuius ſæpenumero fidei minus pleni ac rudis relatione, Citatus in cauſa adeò graui bonorùm ſuorum iacturam faciat; vnde ab obiectione male obtenti iuxta Conſtitutionem Regni 1588. libera ad Tribunal Regni prouocatio ſeu motio: Tribunal autem quæſtionem hanc vtrum lucrum ex ijs rationibus abrogari poſsit ſententia ſua deffinitiua dirimit.

Quodſi tamen Citatus prout in Iure Terreſtri ita campeſtri poſt obtentum lucrum, temerè & rebelliter comparere nolit, & non comparuerit, iam illud Campeſtre officium, absq; qua uis controuerſia (quæ enim abſente Citato fieri poteſt?) præuio Actore, ac eum ſequutum limites ductu Actoris conſtituit, & quamuis Citato abſente in ſui contumaciam excipit ab Actore metſeptimo iuramentum.

Diuerſa tamen eſt proceſſus per controuerſiam ducti ratio: Hic namq; poſt remiſsionem Terreſtrem partibus comparentibus & litem conteſtantibus, latiſsimus patet controuerſiarum campus, aut per exceptionem dilatoriam, aut peremptoriam, ſuper ipſo, cui addici debeat Actoratu.

Sunt porrò in Iure Campeſtri, binæ duntaxat dilationes, altera pro maiori, altera veræ infirmitatis, quibus Citati Terminum in campo prorogare, & ad octo ſeptimanas proximas ex beneficio Iuris publici prolongare & dilatare poſſunt. Verum

Verùm antequam ad dilationes eas ſeu alterutram ex eis petendam & dandam veniat, ſollennitates Iuris Campeſtris præcedere debent, ac inprimis in actu Graniciali fundanda Iurisdictio Succamerarialis, ab officio Campeſtri, eo loci quo ab Actore locatum fuerit, ſitus & poſitio loci fundatæ circumſcribenda, hac vel conſimili demonſtratiua forma:

DILATIO PRO MAIORI.

ACtum in loco differentiarum Campeſtri inter hæreditates villarum N. Nobilis ſeu Generoſi N. N. Actoris ab vna, & N. Nobilis ſeu Generoſi N. N. principaliter Citati ab altera partibus; circa tres ſcopulos notabiles (ſeu non admodum notabiles) vnum villæ N. prædicti Actoris, Alterum villæ N. præfati principaliter Citati, Tertium villæ N. Nobilis ſeu Generoſi N. N. Collateraliter Citati hæreditariarum, feria ſecunda poſt feſtum N. N. proxima Anno Domini 1640. Coram Generoſo N. N. Camerario Graniciali, diſtrictus N. Præſentibus Generoſis & Nobilibus N. N. (*nomina & cognomina præſentium ſpecificentur*) nec non Miniſteriali Generali Regni, prouido N. N. de N. ac alijs multis fide dignis circa præmiſſa exiſtentibus.

Quo quidem in loco prænominatus Actor Nobilis ſeu Generoſus N. N. perſonaliter comparens, oficium præſens Succamerariale ſtatuit & locauit, petijtq; Iurisdictionem officij Succamerarialis eo loci fundari, & per Miniſterialem aſtantem publicari. Officium

Officium itaq; præſens Succamerariale Iuri Communi inhærendo ad affectationem iuridicam Actoris in eo loco quo ab Actore conſtitutum eſt, ſine præiudicio fundi & Iurium partis vtriuſq; iurisdictionem ſuam fundauit, eamq; voce Miniſterialis præfati proclamari & publicari fecit. Poſtquam fundatam & publicatam is idem Actor Nobilis ſeu Generoſus N. N. ſupraſcriptum Nobilem ſeu Generoſum N. N. principaliter Citatum ad officium hoc idem Succamerariale acclamari procurauit atq; contra ipſum iudicialiter propoſuit ex Citatione ſua literali tenoris talis.

Inſeratur Citatio contra principalem: Et hîc ſubinde coram officio præſenti Succamerariali Campeſtri Graniciali perſonaliter comparens Nobilis N. N. Nuncius Citati, petijt ab officio præſenti eidem principali ſuo dilationem iuridicam pro Maiori, allegans eundem principalem ſuum Citatum die hodierna in actu contenta, in officio Caſtren. N. cum Nobili N. N. Actore habere actionem maioris importantiæ, videlicet pro Summa N. N. vel vadio, aut taxa N.N. ad octo ſeptimanas proximas concedi.

Et officium præſens Succamerariale dilationem pro maiori per præfatum Nobilem N.N. iudicialiter petitam tanquam de iure conceſsibilem, conceſsit Citato prænominato ad eaſdem octo ſeptimanas proximas: In quibus probaturus eſt Citatus autentico documento ſe in officio Caſtren. N. die præſenti in actu cōtenta cum Nobili N.N. pro ſumma N. N. vel vadio & taxa ſupraſcripta actionem

iudiciariam habuiſſe: Cum Collateralibus autem videlicet Nobilibus N.N. ad præſens pro vno & eodem Termino Citatis ſeu adcitatis & comparen. cauſam præſentem eouſq; ſuſpẽdit prorogat, & in ſuſpẽſo fore debere decreuit. Habebuntq; partes præfatæ coram officio præſenti Campeſtri hîc in eodem loco in octo ſeptimanis proximis tàm Actorea & principaliter Citati vigore dilationis ſupraſcriptæ, quàm Collaterales ſuſpenſionis & prorogationis præfatæ virtute, Terminum peremptorium per officium præſens ſibi conſeruatum ad ſatisfaciendum dilationi & vlterius iure procedendum, iuxta Actoris citationes, dilationem & ſuſpenſionem præfatam, Termini conſeruationem & Acta.

ALTERA IN IVRE CAMPESTRI DILAlatio veræ infirmitatis.

HÆc eſt huius à priore dilationis differentia, quod illa per Nuncium licet poſſeſsione carentem, hæc verò non niſi per nuncium Nobilem poſſeſsionatum eiuſdem Terræ ſeu Pallatinatus recipiatur, eo fine & reſpectu, quod ſi principaliter Citatus eum abneget, is tanquam poſſeſsionatus protractionis cauſæ argui, ac ſuper eo damna inde paſſa Iure vindicari poſsint.

Præmiſsis vt in ſuperiori dilatione circumſtantijs, loci, temporis, fundationis, iuriſdictionis, propoſitione contra principaliter Citatum, ſit hæc ſubiunctio.

Et hic idem incontinenti coram officio præſenti Suc-

camerariali Campeſtri perſonaliter comparens Nobilis N. N. in N. hæres nuncius Citati poſſeſsionatus allegauit eundem Principalem ſuum infirmitate vera à Deo permiſsa ad præſens detineri & laborare, petens iuxta Iuris Campeſtris diſpoſitionem eidem principali ſuo dilationem iuridicã veræ infirmitatis ex beneficio Iuris concedi.

Officium verò præſens Succamerariale Campeſtre ad affectationem præfati N. N. Nuncij Citati poſſeſsionati iuri conſentaneam, & ex repoſitione Termini ipſius dedit & conceſsit eidem Citato principali ſuo dilationem veræ infirmitatis hinc ad octo ſeptimanas ab actu præſenti computando proximas, in quibus ac in loco hoc eodem Cãpeſtri coram officio præſenti Succamerariali probaturus eſt, Citatus mettertius cum duobus videlicet teſtibus ſibi in genere ſimilibus medio corporali Iuramento in eam Iuramenti rotam, *quod tum temporis dùm ſibi præſens terminus differebatur, fuit infirmus infirmitate vera diuinitus permiſſa Deo & Sancta Ieſu Chriſti paſſione ita ipſum adiuuante:* Cum Collateralibus autem &c. Reliqua vt in priore dilatione de verbo ad verbum vſq; ad calcem & conſeruationem cum præfixione Termini ſcribantur.

Obſeruandum, Si vim Citatorum, dùm plures fuerint, dilatione pro maiori ſeu veræ infirmitatis Terminus reponatur, cum cæteris Citatis litis cõparticipibus & Collateralibus debet fieri cauſæ ſuſpenſio & prorogatio, cum conſeruatione omnibus in ſimul Termini, vſq; ad tempus è dilatione aliqua ex ſupraſcriptis adueniens.

Adueniente porrò dilationis ſeu pro maiori ſeu veræ infirmitatis tempore & Termino conſeruato, Inprimis in exordio actus facienda Termini conſeruati, mentio tali modo.

In termino hodierno cõſeruato ex vi dilationis proMaiori (ſeu veræ infirmitatis) Citato infraſcripto ab officio præſenti Succamerariali Graniciali diſtrictus Opocnen. iudicialiter conceſſæ, conſeruationiſq; Termini eiuſdem in diem hodiernam legitimè caden. & prouenientè: Acta ſunt hæc in loco Campeſtri differentiarum inter hæreditates villarum N. Nobilis N. N. Actoris ab vna; & N. Nobilis N. N. principaliter Citati partibus ab altera hæreditariarum circa tres ſcopulos non admodum notabiles (ſeu vt in re fuerit oculis ſubiecta) notabiles duos quidem hæreditatum præfatarum principalium, Tertium verò villæ N. Nobilis N. N. collateraliter Citati hæreditariæ, feria N. poſt feſtum N. N. proxima Anno Domini, 1640. Coram Gener. N.N. Camerario Graniciali diſtrictus N.

Præſentibus Generoſis & Nobilibus N. N. N. N. & Miniſteriali Generali Regni Prouido N. N. de N. & alijs multis fide dignis circa præmiſſa exiſtentibus.

In quo quidem loco ſuperius deſcripto pars Actorea nimirum Nobilis ſeu Generoſus N. N. villæ N. hæres, officium Succamerariale diſtrictus Opocnen. ſtatuit & locauit, ac eo loci prout antea ita ad præſens iuriſdictionem officij ſui fundari & per Miniſterialem ſupraſcriptum publicari petijt.

Ad cuius

Ad cuius affectationem officium præſens Succamerariale iuriſdictionem ſuam fundauit & voce Miniſterialis ſupraſcripti publicari curauit.

Poſtquam fundatam & publicatam is idem Actor Nobilem ſeu Generoſum N. N. principaliter Citatum ad officium Succamerariale vocari ſeu acclamari fecit, propoſitioneq́; contra ipſum ex Citatione ſua literali ad Actum antecedentem inſerta facta reproducto actu ſuperiori dilationis, vnde Terminus præſens promanat, petijt & iudicialiter expoſtulauit à Citato dilationi pro maiori per officium præſens Succamerariale ſibi conceſſæ ſatisfieri.

Officium autem præſens Succamerariale ex cõtrouerſia partium earundem vtriuſq́; perſonaliter comparentium, quandoquidem Citatus ſatisfaciendo dilationi reproduxit coram officio ſuo actum autenticum quo docuit ſe in officio Caſtrenſi N. cum Nobili N. N. pro Summâ vadio vel taxa in dilatione ſpecificata eadem die qua ſibi terminus differebatur habuïſſe actionem, propterea ſatisfeciſſe eum dilationi receptæ adinuenit & partibus cauſam proſequi decreuit.

In termino autem dilationis veræ Infirmitatis.

PRæmiſsis vt in ſuperiore præmittendis circumſtantijs vſq́; ad locum petijt & iudicialiter expoſtulauit ab ipſo Citato dilationi veræ infirmitatis per officium præſens Succamerariale ſibi conceſſæ ſatisfieri. *Adde:* Qui quidem Citatus, coram officio præſenti Campe-

ſtri perſonaliter comparens ſatisfaciendo dilationi ſibi conceſſæ petijt ſibi Min iſterialem ad pronunciandam Iuramenti rotam in dilatione expreſſam addi & deputari. Ad cuius poſtulationem officium præſens Succamerariale Campeſtre eidem Miniſterialem Generalem Regni prouidum.N. N. addidit & deputauit. Et quoniam idem Citatus cum.duobus teſtibus Iuramentum hocce vt Miniſterialis in ſui iuris reſtitutione retulit, præſtitit;(vel etiam ſi ita ſe res habeat) Et quoniam Iuramentum hoc idem ab Actore in facie officij Citato indultum eſt: Ideo Citatum ſatisfeciſſe dilationi adinuenit, & partibus cauſam proſequi iniunxit.

His dilationibus abſolutis inſtat vlterior proceſſus Campeſtris agnitio videlicet parietis ſeu ſcopuli angularis primi: Ductus partis vtriusq́; his luſtratis & peragratis, experimentum Iuris inter partes, tandem decretum adiudicati vni earum Actoratus, erectio limitum, comparatio, approbatio, vel etiam ab adiudicato actoratu ad Tribunal Regni motio.

Dilationibus itaq́; duabus ſupra allegatis aut poſthabitis & neglectis (quarum Citatis liber de Iure vſus) aut etiam modo vt prælatum eſt abſolutis, conſequitur in forma ad planiorem & luculentiorem proceſſus Campeſtris explanationem actus infraſcriptus Granicialis, è quo notandum ſi fuerit contradictio fundandæ Iuriſdictioni (quod plerumq́; fieri conſueuit) & controuerſia de fundanda inter partes exorta fuerit in ipſo cauſæ limine & ingreſſu,

greſſu, fit officij eo in paſſu ſententia interloquutoria, quod ex ſuppoſito oculis actu eodem latius videre licet.

ACTVS GRANICIALIS PER SERIAS Controuerſias.

ACTa ſunt hæc in loco Campeſtri in confinio ſyluarum inter hæreditates villarum N. Generoſi N. N. Actoris ab vna, & N. Generoſi N. N. principaliter Citati partibus ab altera hæreditariarum, circa tres ſcopulos aciales, vnum hæreditatis villæ N. Generoſi N. N. Collateraliter Citati, alterum & tertium villarum præfatarum principaliter diſlimitandarum benè notabiles & conſpicuos, feria N. N. &c. Coram Generoſo N. N. Graniciali diſtrictus N. Camerario, Præſentibus Generoſis N. N. N. N. & alijs plurimis circa præmiſſa exiſtentibus. In quo quidem loco pars Actorea Generoſus N. N. officium Succamerariale ſtatuit, & locauit, locum exordij limitum nominauit, ac in eo tanquam termino legitimo tractus ſequen. Granicialis iuriſdictionem officij fundari & publicari petijt.

Scribatur controuerſia Citati ante fundationem iuriſdictionis, & replica deſuper Actoris: Officium autem præſens Succamerariale Campeſtre Graniciale diſtrictus N. partibus præfatis Actorea & principaliter, Citata perſonaliter, aut Actorea perſonaliter, Citata verò per Nobilem N. N. Plenipotentem ſuum inſcriptum comparen. quandoquidem de iure & praxi communi officium Campeſtre

peſtre Succamerariale non fundata iuriſdictione Iudex & cognitor controuerſiarum ac adeò totius ipſius Actus limitum fieri non poteſt, imò donec fundetur pro priuata perſona eſſe cenſetur, iccirco iuri communi & affectationi partis Actoreæ inhærendo, non præiudicando nec derogando fundo Iuribus & deffenſis partis vtriuſq; imò eidem qui meliora & notabiliora ſigna commonſtrauerit, Actoratum de forma Iuris decreturum ſeſe offerendo, Iuriſdictionem ſuam eo loci fundauit & ore Miniſterialis aſtan. ſupraſcripti N. N. publicari fecit. A qua fundata iuriſdictione eam pro Iure non ſuſcipiens, pars Citata ſuprаſcriptum officium Succamerariale hînc ad Iudicia ordinaria Generalia Tribunalis Regni Lublinen. proximè celebran. mouit, terminumque proſequendæ motionis eiuſdem & expurgan. ſententiæ illius per eundem Miniſterialem coram Iudicio præfato præfixit:

Quam quidem motionem officium præſens quia fundatio Iuriſdictionis nil addit nec minuit Iuris, & ſine præiudicio partium Iuriumq; ſuorum facta eſt, Citato non admiſit nec termino illius detulit.

De non admiſſa proſequenda grauamine & damnis Citato contra officium proteſtante: officio ſimiliter ſe Iure & merito motioni eidem non detuliſſe reproteſtante.

Poſtquam fundatam & publicatam iuriſdictionem prænominatus Generoſus N. N. Actor reproductis adcitationibus ſuis tàm contra principaliter quàm collateraliter Citatos editis, tùm remiſsionibus Terreſtribus ad

Campum

Campum ad Ius Domini Succamerarij autenticè demonſtratis, petijt inprimis hæredem villæ N. principij ductus ſui Collateralem ad officium præſens Succamerariale iuridicè acclamari iuxta adcitationem ſuam literalem Succamerarialem tenoris talis.

Inſeratur adcitatio contra Collateralem.

Et hîc idem incontinenti audita ſui acclamatione, præfatus Generoſus N. N. villæ N. hæres Collateraliter Citatus perſonaliter comparens, parietem & ſcopulum ſuũ acialem in triangulo & concurrentia hæreditatum trium poſitum, à bonis ſuis præfatis villæ N. bonis principaliter diſterminandis contiguum, & adhærentem agnouit.

Tandem idem Actor, poſt eam Collateralitatis auſpicij ductus ſui factam agnitionem, petijt Generoſum N.N. villæ N. hæredem principaliter Citatum ad officium præſens iuridicè aduocari, iuxta adcitationem ſuam literalem tenoris talis.

Inſeratur adcitatio contra Principalem.

Quo quidem principaliter Citato iuridicè vocato & ad Actum præſentem perſonaliter comparen. prænominatus Actor deducto ſibi per Miniſterialis relationem oretenùs factam Termino, Remiſsionum Decretis Terreſtribus inter ſe Principalem atq; Collaterales prolatis productis, petijt ab officio præſenti ductum granicialem ab vtraq; parte, prout Iuris Campeſtris ordo poſtulat, expediri, ac in inſtanti peragi decerni.

Officium verò præſens Succamerariale Cãpeſtre partibus

tibus præfatis Actorea & principaliter Citata perſonaliter comparentibus & ad expediendos ac peragendos in præſenti negotio limitum ductus ſe ſe recipientibus, decreuit vt partes eædem primum Actorea, tandem Citata, ductus ſuos expediant, quas officium ſequetur, & viſis luſtratiſq; ductibus, decernet quod Iuris erit.

Sequitur breuis ductus Actoreæ partis in generali delineatio ſeu circumſcriptio, ad cuius amuſsim & ad inſtar, alij ductus vt res ipſa tulerit ſituſq; & poſitiones locorum docuerint, è re oculis ſubiecta formari poterint.

Prænominatus autem Generoſus N. N. in N. hæres Actor auſpicijs ductus ſui à ſcopulis acialibus ſupraſcriptis tribus, vno hæreditatis villæ N. altero & tertio hereditatum præfatarum ab inuicem ſeiungendarum tractis, habita agnitione vnius collateralis hæredis villæ N. termino videlicet à quo, hinc inde ab ijſdem ſcopulis recta linea verſus Orientem, ſeu Meridiem, ſeu Septemtrionalem plagam (vt in re fuerit) perrexit. Officium Succamerariale duxit, inprimiſq; trāſgreſſa via tranſuerſali de villa N. ad villam N. tendente, circa viam eandem commonſtrauit ſcopulum parietalem vnum, ſubinde alterum haud procul ab acialibus diſsitos, & vlterius pergendo duxit circa molendinum & ſtagnum ſuum N. cum vtraq; ripa ad bona ſua antiquitus pertinens, in cuius continua ab æuo ex anteceſſoribus ſuis cum omnibus eius circumferentijs & adiacentijs in hactenùs extitit poſſeſsione, quod multis diſpoſitionibus ac inſtrumentis literatorijs autenti-

autenticis probauit: Atq; ita latere ſeu ſummitate ſtagni
præfati à parte bonorum villæ N. principaliter Citati hæ-
reditariæ vltra progrediendo, ventum eſt ad aliud ſtagnũ
ſuperius in fluuio ſeu torrente dictoN.conſtructum, hære-
dum quondam villæ N. Actoris ipſius hæreditariæ cum
hæredibus villæ N. moderni Citati hæreditariæ commu-
ne, ad mutuum & communem vſum dicatum & applica-
tum, quod verificando reproduxit literas antiquiſsimas,
quibus vſus mutuus & communis ſtagni ipſius vtriq; hæ-
redi in perpetuum reſeruatus eſt. A quo ſtagno ſuperiori
communi ſimiliter latere ſeu ſummitate ipſius à parte bo-
norum Citati ſurſum tendendo & circumeundo, ſucce-
dit fluuius ipſe ſeu torrens præfatus dictusN.verſus orien-
tem gradiendo, qui quidem fluuius ſeu torrens(quod an-
tiquiſsimis literis docuit) diuidit villas præfatas N. N.
Actoris Citatiq; hæreditarias, tanquam limes naturalis:
Et quoniam propter loca cænoſa & paludinoſa propiùs
ad ipſum torrentem non dabatur acceſſus, haud longo
paſſu continenti & ſolo arido, circa eundem torrentem;
ita tamen vt cõſpici poſſet, Actor ipſe officium Succame-
rariale duxit, Torrentem eundem tanquam limitem na-
turalem hæreditates eaſdem prout antiquitùs ita ad præ-
ſens dirimere declarans & inculcans, vſq; peruentum eſt
torrente præfato ad vadum in fluuio eodem ſeu torrente
conſiſtens, quo in loco circa vadum in littore fluuij tan-
quam in vera & legitima concurrentia hæreditatum du-
ctum ſuum determinauit, & ad parietem villæ N. applica-
uit,

uit, atq; ibi vltimum determinationis granicierum collateralem tanquàm terminum ad quem, iuridicè acclamari procurauit, iuxta ſuam adcitationē literalem tenoris talis.

Inſeratur adcitatio contra vltimum Collateralem.

POſtquam Collateralis vltimi iuridicam acclamationem deducto ſibi termino remiſsionibus terreſtribus exhibitis, petijt Actor parietem agnoſci & Actoratum principalitatis & collateralitatis ſibi adiudicari, ſaluis Iuris remedijs.

Contradicit vltimus collateralis : Principaliter Citatus excipit, ductum Actoris arguit, inficias it: officium autem ad inſtar aliorum ſubſelliorum Iudicium ſuperferenda ſententia deliberat.

DELIBERATIO.

OFficium autem præſens Campeſtre Graniciale partium præfatarum poſt ductus expeditos Cōtrouerſijs tàm Actoris quàm Principaliter & collateraliter Citatorum factis, exauditis, nè ſua præcipitanti ſententia alicui partium præiudicium inferrat, recipit ſibi cauſam hanc cum toto ipſius effectu ad deliberandum, hincad octo ſeptimanas proximè venturas: In quibus habēt & habebūt partes præfatæ Actorea, & tàm principaliter quàm Collateraliter Citatæ, Terminum peremptorium per officium præſens ſibi conſeruatum, ad audiendam ſententiam deffinitiuam ex eadem deliberatione prouenientem, iuxta

Citatio-

Citationem Actoris, controuerſias partium, deliberationem præſentis officij, Termini conſeruationem, & Acta.

In hoc actu cerne Torrentem pro limite naturali, iuxta præſcriptum legis publicæ poni:

Præterea obſerua & nota hoc loci quod ſi principaliter Citatus vltro ad expediendũ ductum ſuum accedere nollit, & exceptionibus ac diffugijs laboret, exceptiones eas in campo poſt remiſsionem terreſtrem nullatenùs locum habere poſſe, verum nè dum ipſam motionem ſeu motiones tanquam in termino exequutorio: Partes ſi quidem à Iure terreſtri ad experiendum duntaxat de Actoratu & erigendos limites ad Ius Campeſtre remittuntur: Licet quidem contradictiones exceptiones & controuerſiæ nemini denegari poſsint, ipſaq; iuriſdictio ſaluis deffenſis fundetur, attamen fundamento remiſsionis præſuppoſito, in Iure Campeſtri partes tantummodo poſt peractos ductus ſuos limitaneos de ipſo Actoratu inter ſe Iure experiri tenẽtur. alijs quibuſuis exceptionibus vltra naturam remiſsionis inductis, amputatis, & ideò iure ac merito tergiuerſante Citato & ductum detrectante decernitur, procede, reſponde, directè reſponde: abnegata vbiuis motione, porrò in directa reſponſione defficientibus, gradibus exceptionum, tanquam in principali, ductuum à parte vtraq; decernitur expeditio: Nec niſi poſt expeditos à deffinitiua adiudicati actoratus ſententia Campeſtris Iudicij, motio ad Tribunal Regni interpoſita fit admiſsibilis: Remiſsio ſi quidem ſpontanea partium à Iudicio Terre-

ſtri ſapit vim exequutionis in iure & officio Campeſtri.

In termino deliberationis ſeu ex deliberatione in octo ſeptimanis rectè cadente ſi præterlapſus ſeu tranſlapſus ille non fuerit terminus, præponenda inprimis per narrationem ea conſeruatio: Termini in hunc modum.

EXPEDITIO DELIBERATIONIS INDE Decretum & Motio.

IN termino hodierno conſeruato ex vi deliberationis officij præſentis Campeſtris Granicialis diſtrictus N. in diem hodiernam legitimè cadēte & proueniente: Actum in loco Campeſtri &c. &c. vt in Actu ſuperiori deliberationis tota fiat deſcriptio loci, tēporis, Camerarij, & præſentium vſq; ad ea verba:

In quo loco concurrentiæ hæreditatum præfatarum Generoſus N. N. villæ N. hæres Actor perſonaliter comparens iuriſdictionem Succamerarialem inprimis eo loci fundari petijt: Ad cuius affectationem ſupraſcriptus Dominus Camerarius Granicialis, iuriſdictionem ſuam Succamerarialem fūdo Iuribus & deffenſis partium non præiudicando, fundauit, eandemq; Miniſteriali ſupraſcripto publicare mandauit:

Poſtquam fundatam idem Actor commonſtrato actu Campeſtri ſuperiori deliberationis ſuperferenda ſententia in cauſa præſenti limitum receptæ, vnde terminus præſens promanat, petijt deliberationem officij expediri, ac inprimis hæredem villæ N. principij ductus Collateralem

ralem, iudicialiter acclamari iuxta Citationem ad actum deliberationis illius inſertam tenoris talis: vel ſi terminus ille deliberationis deſertatus fuerit, & intranſlapſum abierit, à loco præfato receptæ (ſcribatur) cuius terminus & reliqui annorum ſuperiorum termini ob certa officij Campeſtris ac alia quæuis publica legalia impedimẽta ſunt tranſlapſi, eos tamen Actor per continuas adcitationes eſt proſequutus, & proſequitur, adcitationibus tàm prioribus quàm præſenti deductis, & poſitione earum verificata, petijt inprimis hæredem villæ N. principij ductus collateralem iudicialiter acclamari, iuxta ſuam adcitationem literalem tenoris talis.

Inſeratur poſterior adcitatio è qua præſens Terminus.

Poſt quam acclamationem idem Actor actu præcedẽti Campeſtri deliberationis probauit iam factam ſibi eſſe eo loci parietis villæ N. agnitionem, proutq; ibi ita ad præſens eum ſibi agnoſci iudicialiter poſtulauit.

Et hîc ſubinde perſonaliter ſtans Generoſus N. N. villæ N. hæres Collareraliter Citatus ſeu adcitatus, vti antea ita nunc parietem ſuum villæ N. hæreditatibus villarum præfatarum N. N: principaliter diuidendarum contiguũ agnouit, & quod iuſtè & meritò agnouerit ſolenniter proteſtatus eſt.

Porrò idem Generoſus N. N. hæres in N. Actor petijt Generoſum N. N. villæ N. hæredem principaliter adcitatum iudicialiter acclamari iuxta adcitationem ſuam literalem tenoris talis.

Inſeratur

Inſeratur adcitatio è qua præſens Terminus.

Poſt quam acclamationem eodem Generoſo N. N. villæ N. hærede perſonaliter comparente & terminum hunc ac priores terminos ſibi deduci affectante, Generoſus N. N. Actor reproduxit inprimis actum deliberationis in fine anni N. N. expeditum: Cuius Terminus in anno ſequenti videlicet N. N. tranſlapſus eſt, produxit adcitationem anni eiuſdem quæ ſimiliter in tranſlapſum abijt: Nec non adcitationes annorum conſequentium continuas vſq; ad præſentem quouis annorum extraditas tranſlapſas, relationesq; poſitarum tempeſtiuè & intra fatalia Iuris vno quoq; anno recognitas autenticas, petens vlteriorem cauſæ proſequutionem decerni.

Et officium præſens Succamerariale Sandomirienſe, ex earundem partium vtriuſq; perſonaliter comparen. controuerſia eo attento. Quoniam Actor cauſæ granicierum contenta adcitationum ſuarum Citato deduxit & relationes poſitarum autenticè commonſtrauit: Ideò adinuento legitimo Termino partibus cauſam proſequi decreuit.

Hic quoniam priſtinus deliberationis terminus proſequitur, neceſſariò innouandi & reducendi ſunt in memoriam ductus & controuerſiæ repetendæ, locupletandæ. hac vel conſimili ratione.

Actor autem Generoſus N. N. ductum per ſe in priori actu expeditum reſumendo, ad inſtar eiuſdem ipſius in priori actu deſcripti ductus ijſdem locis perrexit, & officium duxit habita agnitione hæredis villæ N. N. à ſcopu-

lo ſeu

lo ſeu pariete villæ eiuſdem tanquam à vera & legitima hæreditatum concurrentia auſpicijs ductis, hînc inde recto tramite verſus meridiem pergit, & tranſeundo viam de N. ad villam N. tendentem circa viam commonſtrauit ſcopulum parietalem vnum tandem propè alterum vlteriuſq; ſurſum pergen. circa molendinum ſuum proprium hæreditarium N. & ſtagnum molendini eiuſdem ex oppoſito ſitum, cum vtriſq; ripis ad bona ſua antiquitùs pertinens (quod multis Iuribus & diſpoſitionibus probauit) cum libera ſtagni inundandi & exaltandi facultate ſibi & anteceſſoribus ſuis conceſſa. Atq; ita littore ſeu ſummitate ſtagni præfati, puta à parte bonorum Citati villæ N. vltra procedendo peruenit ad aliud ſtagnum ſuperius commune huic inferiori contiguum, in fluuio ſeu torrente dicto N. extructum ad mutuum & communem vſum hæredum villarum N. N. anteceſſorum Actoris atq; Citati ſuorumq; ſucceſſorum collocatum, iuxta aliud quod produxit Priuilegium pargameneum antiquiſsimum: A quo ſtagno ſimiliter latere ſeu ſummitate eius ex hac parte bonorum villæ N. Citati hæreditariæ ſurſum tenden. & ſtagnum circumeundo ſequitur fluuius ſeu torrens præfatus N. in ſtagna ſupraſcripta deorſum currens, qui quidē fluuius, vt ex præfato Priuilegio antiquiſsimo patet & probatur, diuidit hæreditates præfatas Actoris, & Citati villarum N. & N. tanquam limes naturalis, ad quem torrentem propter loca paludinoſa & lutuſa, quia propiùs non dabatur acceſſus, non longo paſſu ſolo arido, circa tamen

eundem torrentem officium ductum eſt verſus Occidentem, quouſq; ventum eſt torrente præfato indicato ad vadum in fluuio eodem N. conſiſtens circa viam N. ad villam N. per hoc idem vadum per tranſuerſum curren. quo loci circa vadum & viam præfatam in littore fluuij præfati Actor prænominatus tanquam in vera & legitima concurrentia hæreditatum ductum ſuum determinauit, & ad parietem villæ N. applicauit.

DVCTVS CITATI.

GEneroſus autem N. N. villæ N. hæres Citatus circa determinationem ductus Generoſi N. N. Actoris bona ſua villæ N. cum bonis ſui Citati villæ N. diſlimitantis, vbi peruentum eſt ad vadum & viam quæ tendit de N. in N. ſimiliter & ad ſcopulos angulares eo loci circa vadum exiſtentes, audita contradictione Generoſi N. N. ratione agnitionis collateralitatis facta, oſtendit apud vadum id & viam quæ ducit in N. de N. ſcopulum vnum angularem ſe habere debere, eandemq; agnitionem collateralitatis legaliter factam eſſe, partim reſpectu fundi eiſdem ſcopulis contigui, videlicet prati ab hærede N. per anteceſſores ſuos acquiſiti, quod pratum autentico documento verificauit videlicet inſcriptione & actu ſpeciali granicierum ex Actis Terreſtribus N. deprompto anni N. N. partim reſpectu antiquiſsimè agnitionis anteceſſoris hæredis villæ N. qui eo loci apud id vadum ſtabat & agnitionem collateralitatis faciebat; Nec obſtat allega-

tio

tio Generoſi N. N. duos ſcopulos cum Generoſo N. N. antecedaneo ſuo hærede villæ N. quaſi in vim limitum nouiter factos firmos & ratos eſſe debere: Iſti namq; ſcopuli iniuridicè ſunt erecti non vocato tertio, nec Citato præfato Generoſo N. N. & prout iniuridicè & illegaliter ſunt facti, ita ſubſiſtere non poſſunt: quapropter idem qui ſupra deductis & comprobatis præmiſsis petijt ſe circa ſuum ſcopulum eo loci conſeruari, agnitionem collateralitatis legalem & competentem eſſe adinueniri ſibiq; ſcopulum tertium ad id vadum fabricari.

Proteſtatus ſe nullum condictamen cum hærede de N. feciſſe, verum ſe fretum iuribus ſuis parietem agnouiſſe: quod verò ductum hæredis de N. attinet, licet ſit benè auſpicatus & determinatus, attamen per obliquum deflectē. in fundum Citati villæ N. circa molendinum N. tractus eſt per Actorē volentem fundum villæ N. adimere, quocirca petijt ductu ſuo potiori adinuento, actoratum ſibi decerni, ſaluis Iuris remedijs ſibi reſeruatis.

Porrò poſt determinationem ductus ſui Generoſus N. N. Actor petijt vltimum collateralē Generoſum N. N. iudicialiter acclamari, iuxta citationem ſeu adcitationem ſuam literalem tenoris talis:

Inſeratur adcitatio.

Generoſus autem N. N. collateraliter Citatus ſeu adcitatus, reiterando controuerſiam ſuam Actu deliberationis contentam, manifeſtè declarauit, ductum Generoſi N. N. & N. N. contra ſe collateralem in cōdicto & coin-

telligentia facta expeditum eſſe, ex his rationibus, &c. &c. (quas hic longum eſſet recenſere) Petijtq; ſibi tanquam probabilem poſsibilem ductum ducendi demonſtranti, actoratum tàm principalitatis quàm collateralitatis adiudicari, & ad debitum Iuris gradũ actum limitum deduci.

Et officium ſupraſcriptum Succamerariale partium prædictarum modo præmiſſo coram ſe comparen. controuerſijs in cauſa præſenti factis exauditis, & eiſdem accuratè perpenſis, expedien. deliberationem ſuam eo attento: Quandoquidem Actor hæres de N. auſpicijs ductus ſui ſumptis, à pariete villæ N. ex agnitione hæredis de ibidem, à ſcopulis acialibus bene notabilibus inde ſurſum pergendo circumcirca & ſummitatibus ſtagnorum vnius molendini ſui N. Alterius quod ſibi eſt cum hærede de N. commune, nec non ſupra torrentem N. bona ſua N. à bonis N. diſlimitantem, literatorijs autenticis documentis & diſpoſitionibus progreſſus, ductum eundem ſuum ad parietes villarum N. N. ad vadum & viam de N. ad N. tenden. vbi die heſterna ſuperiores granicies inter N. & N. principaliter ſteterunt & applicabantur, determinauit. Propterea potiori & poſsibiliori ductu Actoris adinuento, eidem Actoratum tàm principalitatis quàm collateralitatis adiudicauit, & decreuit præſentibuſq; decernit, quatenùs prænominatus Actor in vltimo ſcopulo cum ſex teſtibus ſibi in genere ſimilibus præſtet corporale Iuramentum in eam iuramenti rotam, *quod nihil terræ & fundi à bonis N. ademit, alienauit, nec ſibi appropriauit,*

Deo

Deo & Sacroſancta Ieſu Chriſti paſſione ita ipſum cum eius teſtibus adiuuante. Poſtquam autem modo præmiſſo iurauerit vel non, officiũ præſens decernet id quod Iuris erit.

Quod decretum prænominati tàm principaliter quàm collateraliter Citati pro Iure non ſuſceperunt, ſed ab eodem & cum eodem ſupraſcriptum Dominum Camerariũ ad Iudicia ordinaria Generalia Tribunalis Regni N. mouerunt, Terminumq́; proſequendæ motionis ſuæ & expurgan. ſententiæ ipſius coram ijſdem Iudicijs Ordinarijs Tribunalitijs, per Miniſterialem ſupraſcriptum præfixerunt & aſsignauerunt.

Quam motionem officiũ præſens Succam. ijſdem Citatis admiſit, & Termino illius detulit. Habebũt itaq; & ſunt habituræ partes præfatæ vtræq; coram eiſdẽ Iuditijs Ordinarijs Tribunal. Regni N. proximis proximeq́; & immediatè ab hinc celebrandis, inter cauſas Pallatinatus N. & diſtrictus N. proſequẽdæ eiuſdem motionis Terminum peremptorium, per officium præſens ſibi conſeruatum, iuxta præfati Actoris citationes ſupraſcriptas, controuerſias partium, decretum deſuper prolatum, Motionem ab eodem per Citatos interpoſitam, & admiſsam, Termini conſeruationem, & præſentia Acta.

ACTVS ALTER GRANICIALIS EX MVtuo Actoratu & reatu cum motione.

ACtum in Campo circa vadum & penes viam quæ tendit de N. ad N. circa tres ſcopulos aciales, vnũ

hæreditatis N. Alterum N. Tertium villæ N. feria &c. &c.

Coram Generoſo N. N. Camerario Graniciali diſtrictus N. Præſentibus Generoſis N. N. N. N. & alijs multis circa præmiſſa exiſtentibus, nec non Miniſteriali Generali Regni prouido N. N. de N.

In quo loco Generoſi N. N. villæ N. hæres & N. N. in N. itidem hæres mutui Actores perſonaliter comparuerunt, & Iuriſdictionem Succamerarialem fundari affectauerunt. Ad quorũ affectationem ſupraſcriptus Dominus Camerarius iuriſdictionem ſuam fundauit, eamq; Miniſterali ſupraſcripto proclamare mãdauit, non præiudicando fundo & Iuribus partis vtriuſq; deffenſaſq; illorum in robore reſeruando:

Tandem Actor prænominatus Generoſus N. N. poſt fundatam officij Succamerarialis iuriſdictionem reproductis adcitationibus ſuis Succamerarialibus tàm cõtra principaliter Citatum Generoſum N.N. in N. hæredem quàm ipſos collaterales ad actum præſentem adcitatos editis, nec non Remiſsionum ad Campum & Ius Succamerariale vna cum eiſdem principali, & Collateral. Decretis, autenticè demonſtratis, petijt inprimis hæredem villæ N. tanquam principij ductus & granicierum ſuarum primum Collateralem, à cuius pariete limitum ſuorum ductum auſpicatur, ad officium præſens Succamerariale iuridicè acclamari, iuxta & ſuper adcitationem ſuam Succamerarialem tenoris talis.

Inſere Citationem ſeu adcitationem contra Collateralem.

In quo

In quo loco idem Generoſus N. N. villæ N. vnicus hæres perſonaliter comparens, ſcopulum ſuum acialem ex parte villæ ſuæ N. hæreditati villæ N. contiguum agnouit.

Tandem acclamari fecit Generoſum N. N. principaliter Citatum iuxta citationem ſuam tenoris ſequentis.

Inſeratur contra Principalem Citatio.

Poſt quam acclamationem perſonaliter præfato N.N. Citato comparente deducto ſibi legitimo termino, & remiſsionibus ad Campum & Ius Succamerariale autenticè commonſtratis, petijt ab officio præſenti Succameriali ductus granicialis expeditionem vtriq; parti, prout Iuris Campeſtris ordo poſtulat in inſtanti peragendã decerni.

Et officium præſens Succamerariale Sandomirien. ad affectationem partis vtriuſq; tanquam mutuorum actorum, decreuit eiſdem partibus ductus ſuos expedire.

Inprimiſq; Generoſus N. N. ductum ſuum expediuit, cuius deſcriptio ab eodem ad actum præſentem eſt porrecta ſerie tali: Prænominatus autem Generoſus N. N. auſpicijs & origine ductus ſui à pariete villæ N. & ſcopulis tribus acialibus præfatis euidẽtibus, vno hæreditatis villæ N. altero villæ N. tertio villæ N. ſumpta & auſpicata, poſito pro fundamento totius præſentium limitum negotij actu graniciali Anni &c. &c. Cuius originale autenticũ exhibuit. Ad eius amuſsim nè latum vnguem ab eo recedendo, à prænominatis ſcopulis acialibus vlterius pergẽdo & progrediendo, Officium Succamerariale duxit ijſdem locis & veſtigijs actu eodem circumſcriptis, haud

longo

longo paſſu à torrente ſeu fluuio & locis lutoſis dictis N. tanquam limite naturali diſtantibus, quo in progreſſu recta linea verſus orientem tendendo, commonſtrauit ſcopulos, vnum poſt alium parietales benè notabiles numero octo, continuè & progreſsiuè ſe ſe conſequentes, quos ipſo actu ſupranominato Graniciali tanquam è re oculis ſubiecta cum ipſo loci ſitu quadrantes, cõprobauit: non longè à torrente præfato diſsitos imò continuè circa torrentem præfatum vſq; ad aliud vadum eodem in fluuio N. viamq; publicam de N. ad N. tranſuerſaliter per vadum præfatum decurrentem ſe ſe protendentes, quo in loco circa vadum præfatum ſecundum & viam præfatam in littore fluuij præfati N. ad inſtar actus ſupraſcripti prioris anni N. N. (circa quem toto illo præſenti actu granicierum verſabatur neq; vltra citraq; excedere voluit) ductũ ſuum à vado ad vadum finiuit, & ad parietem villæ N. & N. N. vt actu illo habetur deſcriptum, applicauit, atq; ita ductu ſuo determinato & abſoluto, petijt hæredem villæ N. tanquam determinationis ſuæ collateralem, & præfatum N. alterum collateralem, inhærendo ſuo priori actui graniciali, vbi in ipſo actu granicies ſunt applicatæ & determinatæ, iudicialiter acclamari, iuxta adcitationes ſuas literales Campeſtres tenoris talis.

Inſerantur Citationes.

Poſt quam quidem acclamationem Generoſus N. N. villæ N. hæres collateraliter Citatus perſonaliter comparuit, & parietem ſuum villæ N. circa vadum ſupraſcriptũ

& viam

& viam de N. ad N in littore fluuij N. inhærendo anteceſſorum ſuorum hæredum de N. eo quoq; loci factæ antea agnitioni, parietem ſuum hæredi de N. agnouit.

Quo ductu Generoſi N. vnius Actoris expedito & perluſtrato Generoſus Dominus Camerarius ad ductum Generoſi N. N. alterius Actoris ſeſe contulit.

Qui quidem Generoſus N. N. Actor poſt acclamationem officioſam Generoſi N. N. pro vno eodemq; termino Citati, propoſuit contra eundem ex copia citationis ſuæ literalis tenoris talis.

Inſere Citationem.

His præmiſsis idem Generoſus N.N. mutuus Actor ductum ſuum expediuit, eiuſq; deſcriptionem ad actum præſentem porrexit tenoris ſequentis.

Generoſus N.N. villæ N. hæres Actor inchoato ductu ſuo à tribus acialibus ſcopulis, quippè vno hæreditatis villæ N. altero verò hæreditatis villæ N. tertio & vltimo hæreditatts villæ N. habita agnitione Generoſi N.N. villæ N. hæredis collateraliter Citati, ab eiſdem ſcopulis acialibus tribus notabilibus, verſus ſcopulum angularem concurrentiæ ſimiliter trium hæreditatum videlicet N.N. perrexit officium duxit, & inprimis declinando ad manum ſiniſtram ſecundum actum granicialem anni N.N. tendendo antiquo pariete idq; propè luta & fluuiū dictum N.N. penes ſemitam, quam idem Generoſus N. coarauit, commonſtrauit idem Actor duos ſcopulos parietales benè notabiles, non longè à luto exiſtentes in manu ſiniſtra,

cæteros verò qui non extant, antea verò ea loci fuêre, alſlegauit per eundem Generoſum N. N. eſſe coaratos, ſolo æquatos & penitùs abolitos, quod verificando oſtendit proteſtationem ex Actis Caſtren. Opocnen. & proceſſum in cauſa iudiciaria eo nomine inſtituta, qua proteſtatione & proceſſu ſcopulos parietales reliquos qui ad præſens deſiderantur, per prædictum N. N. in præiudicium fundi Actoris eſſe coaratos & annihilatos cõprobauit, & omni loco & tempore id comprobare paratus eſt. Deinde vlterius progrediendo, venit ad ſcopulum magnum angularem trium hæreditatum ſupraſcriptarum, videlicet N. N. N. nempè ad locum ſuperius vadum, & viam quæ ducit de N. in N. atq; ibidem ductum ſuum determinauit ſibiq; Actoratum adiudicari petijt.

Generoſus autem N. ratificando ductum ſuum, dedit & intulit iuridicas ſuas rationes: Et inprimis, quòd ab vtrinq; habeat veram ac legitimam agnitionem collateralium, terminum ſcilicet à quo & ad quem. Deinde intermedium ductum ſuum ſatis apertè comprobauit ſignis & ſcopulis non tribus ad minus vt iuris eſt, ſed multò pluribus ijs verò notabilibus ac euidentiſsimis: Præterea ſigna & ſcopulos eoſdem per ſe cõmonſtratos, ac adeò totum ductum ſuum à capite ad calcem, tum acialitatis vtriuſq; principij & finis à quo nimirum ad quem cepit & determinauit, comprobauit & verificauit literis originalibus ſupra memoratis Anni N. N. iuxta quas inhactenus durantia manifeſta ſigna & ſcopulos demonſtrauit, petijtq;

ſibi

ſibi tanquam propiori circa agnitionem collateralium, ſigna metalia, literas ea verificantes, Actoratum decerni.

Generoſus autem N. Actor reſeruatis ſibi omnibus iuris remedijs dixit & iudicialiter deduxit ac declarauit ductum ſuum eſſe meliorem, poſsibiliorem, & præſtantiorem: Nam à tribus granicialibus ſcopulis acialibus vno villæ N. altero villæ N. tertio villæ N. exordium ſumpſit non ſine agnitione collateralis, & exinde pergendo antiquo pariete vlterius duos notabiles ſcopulos parietales oſtendit, non autem monticulos quoſdam, vt Citatus aſſerit. Quantum verò attinet reliquos ſcopulos parietales qui non extant, ex qua occaſione Citatus ductum Actoris reprobat, hos ſcopulos in hoc pariete antea fuiſſe actor allegat, poſtea tamen per Generoſum N. N. Citatum in præiudicium fundi ipſius Actoris coaratos & annihilatos, quod verificando rurſus officio Succamerariali oſtendit proteſtationem ex Actis Caſtren. N. ratione eiuſdem coarationis factam, & proceſſum eo nomine obtentum. Deinde quod ad angularem ſcopulum apud quem Actor ductum ſuum determinauit & eundem Citatus fruſtra reprehendit, ſi quidem vnus ſcopulus dummodo fuerit notabilis concurrentiam trium hæreditatum continere poteſt, æqua ratione & idem angularis ſcopulus circa quem vt elicitur actu graniciali N. hæredes trium hæreditatum ſteterunt, & eundem pro tribus agnouerunt; Nec idem ſcopulus eſt diuiſorialis, imò granicialis parietalis: Etenim Citatus antea ratione coarationis eorundem parie-

talium ſcopulorum iure conuentus, qui ſe diuiſione quadam quaſi inter fratres anteceſſores ſuos hæredes villæ N. facta tutare debuit, eandem diuiſionem ſubticuit, & nullum documentum ſuper præmiſſa oſtendit, proindeq; & eandem diuiſionem fruſtra ad præſens obtrudit, & diuiſoriales ſcopulos angularem & alios eſſe fruſtra allegat, ſi quidem anteceſſores actoris cum anteceſſoribus Citati dum inter ſe granicies faciebãt, eundem ſcopulum angularem & alios parietales, quorum duo ſunt ad præſens commonſtrati pro granicialibus, non pro diuiſorialibus agnouerunt.

Ex his itaq; rationibus & documentis reproductis & ſuo loco & tempore reproducendis, petijt ſe Actor circa allegationes ſuas conſeruari, & Actoratum ſibi adiudicari, ſaluis omnibus iuris remedijs & ſolennitatibus Iuris ad negotium præſens granicierum ſeruientibus, præcuſtoditis reſeruatis reſeruandis.

Et officium præſens Succamerariale partium præfatarum ambarum perſonaliter coram ſe cõparentium, controuerſijs ea in cauſa factis exauditis, & documentis earũdem perpenſis, debiteq; intellectis, eo attento: Quoniam Actor hæres de N. ductu ſuo à tribus ſcopulis acialibus circa vadum ſitis incepto, eundem ductum ſuum ad alterum vadum iuxta deſcriptionem in literis granicierum anni N. N. N. N contentam, habita ab vtrinq; circa vtrũq; vadum agnitione collateralium applicauit, & ſignis granicialibus confirmauit. Citatus verò hæres in N. ductu ſuo

ab eiſ

ab eiſdē ſcopulis incepto, per agrum cultū deflexit, nec ad vadum aliud prout literæ præfatæ granicierum obloquū-tur applicauit. Ideo ductu Actoris hæredis in N. poſsibi-li & magis probabili adinuento, eidem Actoratum adiudi-cauit, & decreuit præſentibuſq́; decernit, quatenus præ-nominatus Actor in vltimo ſcopulo aciali præſtet Juramē-tum corporale cum ſex teſtibus ſibi in genere ſimilibus in eam iuramenti rotam: *quòd nihil terræ aut fundi à bonis N. Citato ademit, nec bonis ſuis appropriauit. Deo & ſanctæ Ieſu Chriſti paſſione ita ipſum cum ſuis teſtibus adiuuante.*

Quod Decretum prænominatus N.N. pro iure non ſu-ſcepit, verùm ab eodem & cum eodem prænominatum Dominum Camerarium hînc ad Iudicia ordinalia Genera-lia Tribunalis Regni N. mouit, terminumq́; proſequen-dæ motionis ſuæ & expurgan. ſententiæ illius per Mini-ſterialem Regni Generalem ſupraſcriptum N.N. coram iudicio præfato præfixit.

Quam motionem officium præſens Succamerariale præfato Actori N.N. admiſit & termino illius detulit.

Habent igitur & habituræ ſunt partes præfatæ vtræq; coram iudicio ordinario generali Tribunalis Regni N. in-ter cauſas Pallatinatus N. & diſtrictus N. terminum per-emptorium iuxta partium controuerſias, Decretum præ-ſens, motionem ab eo interpoſitam & admiſsam, conſer-uationem termini & Acta.

Ex actu graniciali ſuperius deſcripto liquido patet, quæ ſint ad conſequendum & euincendum in campo Actora-

tum præcipua iuridica requiſita: Agnitio videlicet inprimis ab vtroq; collateralium primo & vltimo ſuorum parietum, libera & ſpontanea, quæ facit legitimam termini à quo ad quem conſtitutionem, eſtq; baſis & fundamentum actus totius limitum: Deinde in tractu intermedio, rectitudo linearis quãta rectiorq; linea à meta ad metam, non per obliquum aut circulariter & tortuosè, à recto tramite aberrando & deflectendo, ac intra parietes agnitos verſus quaq; intermediantia ſigna metalia & ſcopuli parietales non modo bini terniuè (vt Statutum diſponit) verùm etiam vt hîc apparet complures: Præterea fluuius ſeu torrens proximus & confinis limitibus, & vada bina quæ redolent limitem naturalem. Literæ inſuper ac literatoria autentica documenta, tàm originalia, quàm ad Acta Terreſtria oblata & inde deprompta, ſitui & poſitioni locorum ſignisq; metalibus quadrantia & comgrua, ad quarum amuſsim & ſecundum earum continentiam petitur fitq; (vt ex actu propoſito conſtat) non adeò ipſa noua de terra erectio, ſed ſtantium ſignanter ſcopulorum renouatio. Et ideo ſummo iure actoratus (prout hîc factum eſt) talia habenti ad probandam poſsibilitatem & potioritatem ductus, legalia argumẽta cirtra q uamuis controuerſiam adiudicandus eſt, prout quidem (vt infra patebit) lata eo in actu præmiſsis requiſitis attentis, ſententia Campeſtris tanquam iuridica, iuri & æquitati cõſentanea, per iudicium ſuperioris ſubſelij ſeu vltimæ inſtantiæ nẽpèTribunalis Regni in toto, in termino motionis

onis ex ſerijs partium controuerſijs approbata eſt: quid igitur peculiariter & præcipuè in adiudicando actoratu ſpectandum eſt, in hoc actu iuri publico conformi tanquam in ſpeculo pellucido planiſsimè cernere licet.

DECRETVM TRIBVNALITIVM DECRE-ti Succamerarialis adiudicati Actoratus approbatorium.

IN termino itaq; hodierno vigore eiuſdem motionis admiſsæ & præſentium iudiciorum ordinationis legitimè incidente & prouenientc parte vtraq; perſonaliter comparen. & controuertente, iudicium præſens ordinarium generale Tribunalis Regni N. ſententiam officij illius Succamerarialis Campeſtris Granicialis approbat, & cauſam præſentem cum partibus ad campum ſeu ius & officium hoc idem Campeſtre pro vlteriori granicierum cõtinuatione, dum pars partem ad id legitimè adcitauerit remittit.

DECRETVM CAMPESTRE SINE MOTIO-ne, adiudicati Actoratus erectorumque & iuramento liquidatorum limitum.

HIc obſeruandum: Cùm à ſententia officij Campeſtris non fuerit ad Tribunal Regni ab alterutra partiũ prouocatũ, ſeu motio non ſit interpoſita ab adiudicato actoratu, ac iuxta adiudicatum fuerint erecti & iureiurando comprobati, ac demum autoritate officij Succamerarialis approbati limites, non eſſe neceſſarium tàm contro-

uerſias

uerſias, quàm integras ad actum granicia'em de verbo ad verbum inſeri Citationes, ſed duntaxat ex citationibus excerpendæ earum eſſentiæ: Aſt vbi vel deliberatio vel motio ſteterit omninò ad actum illum de verbo ad verbum introducendæ ac inſcribendæ ſunt tàm citationes, quàm controuerſiæ.

Præmiſſo itaq; actu vt in prioribus cũ deffinitione loci, temporis, Camerarij, præſentium, fundationis iuriſdictionis, luſtrationis ductuum ſequitur Decretum Campeſtre adiudicationis actoratus hoc vel conſimili typo & idæa.

Et officium præſens Succamerariale Campeſtre Graniciale diſtrictus N. eo attento: Ex quo neutra pars in ductionibus ſuis ſeu exequitationibus, ſigna granicialia legalia, ſiue ſcopulos qui merè pro ſignis granicialibus cenſere poſsint, oſtendit & commonſtrauit. Propterea inhærendo Statuto Regni, quod per expreſſum docet, vbi pars vtraq; ſignis notabilibus inter hæreditates careat, actor ad probationem limitum admittatur, quam etiam conſuetudini antiquæ in talibus obſeruari ſolitæ eidem Actori vti in eo paſſu ex præſcripto legum publicarum propiori, actoratum adiudicauit, adiudicatq; præſentibus, & vt idem Actor eat, officium ducat, faciendo ſigna granicialia & ſcopulos de terra erigendo, inter bona ſua præfata villæ N. & Citati villæ N. hæreditaria partibus ab altera: In vltimo autem ſcopulo, vt iuris & moris eſt, cum ſex teſtibus ſibi in genere ſimilibus præſtet iuramentum corporale in hanc iuramenti rotam: *prout iuſtè iuit, officium*

iuſtè

iuſtè duxit, limites iuſtè ſipauit, & erexit, ac nihil fundi hæreditati villæ N. ademit, & fundo hæreditatis villæ ſuæ appropriauit, ſic eum omnipotens Deus adiuuet, & Sancta Chriſti paſſio.

Quod Decretum vtræq; partes pro Iure ſuſceperunt, eiq; acquieſcendo ab eodem non prouocauerunt.

Incipiendo itaq; à pariete villæ N. ex agnitione hæredis de ibidem in ripa torrentis N. ſcopuli tres aciales, ex oppoſito ſeſe reſpicien. vnus hæreditatis N. alter N. tertius N. ſipati & de terra erecti ſunt. A quibus quidem ſcopulis tribus recto tramite per paludines pergendo à ſeptētrione verſus meridiem ſipatus & de terra erectus eſt ſcopulus vnus parietalis in paludibus.

Adueniente tamen & ingruente veſpere quoniam eadem die finiri & determinari granicies non poterant, Generoſus Dominus Camerarius de conſenſu partium cauſam eandem cum toto illius effectu in diem craſtinam tranſpoſuit, tranſtulit, & limitauit, ac per Miniſterialem præfatum cum conſeruatione termini in eodem robore & vigore reclamari fecit.

Adueniente autem craſtina die nempè feria N. prænominatus Generoſus N. Actor perſonaliter comparēs, parte Citata iuridicè ad vlterius iure procedendum acclamata & perſonaliter comparente, Cauſam eandem limitum continuando non remotè ab eodem ſcopulo exeundo de præfatis paludibus ſcopulum de terra erectum, & ſipatum collocauit, non procul à via quæ tendit de N. ad N.

A quo ſcopulo protenduntur & protrahuntur alij ſcopuli vſq; ad parietem villæ N. circa quem ſipati ſunt ſcopuli tres aciales vltimi ſeſe mutuò reſpicientes, vnus hæreditatis villæ N. ex agnitione hæredis de ibidem videlicet Generoſi N. N. alter villæ N. Actoris: tertius villæ N. principaliter Citati hæreditariarum.

Quibus limitibus ſcopuliſq; ſipatis & erectis incontinenti prænominatus Generoſus N. N. actor cum teſtibus plenis ſibi in genere ſimilibus in vltimo ſcopulo iuxta iuris communis præſcriptum, & officij Succamerarialis decretum, ſuper vera & iuſta erectione granicierum, & quod nihil fūdi hæreditatis villæ N. ademit, & bonis ſuis appropriauit, aſciuitq; iuxta rotam in Decreto expreſſā per Miniſterialem ſupraſcriptū dictatam, & pronunciatam realiter & de facto præſtitit, quod idem Miniſterialis ius ſuum reſtituens retulit, & atteſtatus eſt.

Quo officium Succamerariale iuramento attento per Actorem cum ſex teſtibus abſoluto, graniciebus ijſdem vim & robur perpetuæ firmitatis adiudicauit, adiudicatq; ſententia ſua præſenti ad præ miſſa mediante.

Ex actu præinſerto colligenda ſpecialis actorum pro limitibus agentium prærogatiua, quod quamuis in reuiſione ductuum ſigna metalia & ſcopuli deſint, nec vtrinq; indicentur, Actoribus nihilominus actoratus & probabatio ſeruiat & decernatur.

ACTVS RENOVATORVM POST APprobatum in Tribunali Regni Decretum Campeſtre Actoratus ſcopulorum.

ACtum in Campo circa vadum &c. & penes viam quæ tendit de N. ad N. circa tres ſcopulos, vnum hæreditatis N. alterum N. tertium villæ N. feria &c. Coram Generoſo N. N. Camerario Graniciali N. N. Præſentibus Generoſis N. N. N. & alijs fide dignis, necnon Miniſteriali N. N. de N.

In quo loco Generoſus N.N. villæ N. hæres Actor perſonaliter comparens petijt ante omnia iuriſdictionem officij Succamerarialis fundari.

Ad cuius affectationem ſupraſcriptus Dominus Camerarius Granicialis iuriſdictionem ſuam fundauit, eamq; Miniſteriali ſupraſcripto publicare mandauit, non præiudicando fundo, iuribus, & deffenſis partium.

Tandem Actor prænominatus Generoſus N. hæres in N. poſt fundatam officij Succamerarialis iuriſdictionem, reproducto actu antecedenti officij Succamerarialis adiudicati ſibi actoratus, necnon Decreto Tribunalitio Regni N. eiuſdem Decreti Campeſtris approbatorio, cum remiſsione pro vlteriori granicierum continuatione non ita pridem in Anno præſenti lato, ad quorum amuſsim ad effectum finalem deduci cupiens limitum negotium tàm principaliter, quàm collateraliter Citatos infra nominatos pro die hodierna adcitauit, adcitationibuſq; ijſdem demonſtratis, & earum poſitione verificata, petijt inprimis hæredem villæ N. tanquam principij ductus Collateralem, à quo ductus auſpicatur ad officium præſens Succameriale acclamari, iuxta adcitationem ſuam literalem tenoris talis.

 Inſera-

Inſeratur ea adcitatio contra eum Collateralem.

Super quam adcitationem Generoſus N. N. villæ N. vnicus hæres, prout in actu præcedenti ita adpræſens ſcopulum ſuum acialem à villa N. hæreditati villæ N. contiguum agnouit.

Tandem idem Actor Generoſus N.N. in N. hæres Generoſum N. N. in N. hæredem principaliter Citatum, ſeu adcitatum voce Miniſterialis præfati ad officium aduocari petijt, iuxta adcitationem ſuam tenoris huiuſmodi.

Inſere adcitationem contra Principalem.

Poſt quam adcitationem reproductam præfato N. N. principaliter Citato, pro eius termino coram officio Cãpeſtri perſonaliter comparente, Actor præfatus Generoſus N. N. in N. hæres commonſtrato actu ſuperiori Campeſtri, quo poſt expeditos partis vtriuſq; ductus ex mutuo Actoratu & reatu, officium Campeſtre ex rationibus ſuis iuridicis ductu Actoris hæredis in N. poſsibili & magis probabili adinuento, actoratum ſibi adiudicauit. Necnon demonſtrato Decreto Tribunalitio Regni N. in termino motionis interpoſitæ, ſententiæ officij ſui approbatorio ex controuerſijs perſonalibus lato, petijt iuxta eam actoratus ſibi factam adiudicationem ductu ſuo à quo nè latũ vnguem diſcedere vult, ijſdem locis antiquorum anni N. N. N. N. limitum, quibus pro fundamento poſitis actus ille peractus eſt, ac iuxta literas earundem granicierum officium Campeſtre actoratum ſibi adiudicauit, quàm adiudicationem Tribunal Regni vltimæ inſtantiæ approbauit,

uit in toto, ad erectionem & renouationem limitum & ſcopulorum procedi & granicies abſolui & determinari.

Officium autem præſens Succam. N. viſo & lecto Decreto Tribunalitio Regni N. ſententiæ ſuæ adiudicati hæredi N. Actoratus approbatorio autenticè reproducto, ad erectionem infraſcriptam ſcopulorum ductu Actoris hæredis in N. in actu priori circumſcripto, in præſentia perſonali hæredis de N. principaliter Citati id negotij limitum attentantis, inuocato nomine Diuino proceſsit.

Inprimis itaq; renouati ſunt ſcopuli aciales penes viam de N. ad N. tenden. circa vadum, ſeu fluuium dictum N. vnus hæreditatis villæ N. verſus occidentem, alter hæreditatis villæ N. verſus meridiẽ, tertius à dextra parte eiuſdem vadi circa viam verſus orientẽ hæreditatis N. A quibus quidem ſcopulis acialibus ad orientem renouatus eſt ſcopulus parietalis in littore ſyluæ dictæ N. ad hæreditatem N. pertinen. & prata dicta N. penes ſemitam ſeu ſtratam in parte ſiniſtra ſemitæ eiuſdem. Secundus ſcopulus parietalis in extremitate ſyluæ eiuſdem in confinio agrorum dictorum N. ad N. pertinen. in parte dextra ſemitæ ſeu ſtratæ: Tertius ſcopulus itidem parietalis, in dextra parte eiuſdem ſemitæ: Quartus ſimiliter progreſsiuè eũdo penes eandem ſemitam ad partem dextram renouatus eſt: Quintus eodem tractu penes eandem ſemitam: Sextus ſimiliter eodem tractu in parte dextra ſemitæ renouatus eſt: Septimus quoq; in eodem tractu penes ſyluam eandem in parte ſiniſtra ſemitæ renouatus eſt: Octauus

penes eandem ſemitam in parte dextra: Nonus eodem tractu: Decimus ſimiliter eodem tractu renouatus eſt. Omnesq; ſcopuli præfati ad oriētem tendunt, vſq; ad vadum dictum N. In cuius littore non pertranſeundo viam de N. ad villam N. tenden. erecti ſunt ſcopuli duo aciales, vnus villæ N. Actoris hæreditariæ ad ſeptentrionem, alter villæ N. principaliter Citati hæreditariæ ad meridiem.

Poſt quos ſcopulos erectos & à vado exordio ſumpto ad vadū aliud applicatos præfatus Generoſus N. N. in N. hæres actor in determinatione granicierum ſuarum vltimos collaterales infraſcriptos ad actum principaliter adcitatos tàm Generoſum N. N. villæ N. hæredem quàm etiam Generoſum N. N. villæ N. hæredem iuxta actum ſuperiorem & antiquas granicies Anni N. N. N. N. petijt iudicialiter acclamari, iuxta adcitationes literales tenoris talis.

Inſerantur Citationes vtræq; contra vtroſq; qui bini eo loci concurrunt collaterales.

Quibus Citationibus Actor reproductis probata actu ſuperiori hæredis de N. parietis ſui agnitione, petijt aciales ſcopulos tanquam terminum ad quem, à quo, iam cōſtituto, erigi & granicies conſumari.

Et hic ſubinde perſonaliter cōparens Generoſus N. N. villæ N. hæres collateraliter adcitatos inhærendo agnitioni anteceſſoris ſui Generoſi N. N. à quo ille hæreditatem nactus eſt, eo quoq; loco circa vadum ſupraſcriptum & viam N. parietem ſuum villæ N. hæreditati N.

conti-

contiguum, prout ſuus anteceſſor agnouit, ita ille agnoſcit & agnouit.

Alter Collateralis excipit idemq́ principaliter Citatus.

ET Generoſus N. N. villarum N. N. & N. hæres adcitatus, poſtquã Actor ductũ inter bona villarũ N. ex vna & N. ex altera partibus principaliter à vado ad vadũ ſcopulos hæreditatum apud hoc idem vadum aliud penes viam quæ ducit de N in N. terminauit, ductui huiuſmodi non contrauenit ſecundum Decretum officij Succamerarialis actu Tribunalitio approbatum, præuio iuramento corporali decreto officij, Succamerariali facien. median. quod nondum præſtitit, verùm ex rationibus immenſis quas hîc longum eſſet retexere, petijt tertio ſcopulo N. amoto ſcopulum ſuum tertium N. apud hoc idem vadum tanquam in vna eademq́; concurrentia erigi, parietiq́; debito hæreditatis villæ eiuſdem applicari: Actor autem Generoſus N. N. in N. hæres nullas ad præſens fieri & admitti poſſe, in termino præſenti controuerſias & contradictiones Citati Generoſi N. N. his ſuis probauit iuridicis rationibus. Et inprimis quod in actu præcedenti Campeſtri limitum præſentium dum ductus partium agebantur, & præcipuè Actoris hæredis de N. qui initio à pariete & vado ſuperiori ſumpto ad aliud vadum & parietes N. N. tanquam veram & legitimam concurrentiam applicauit, limitibus antiquis ac documentis probabilibus ſcopulorum & ſignorum metalium ac ipſa agnitione Collateraliũ vndi-

vndiquaq́; facta ductum ſuum verificauit: multum diuq́; de actoratu principalitatis & collateralitatis deſudatum eſt & laboratum, multæ controuerſiæ vltro citroq́; factæ, quæ actu illo cõtinentur,& ex contextu actu illius liquido cernitur, & quarum magnus eſt libellus, controuerſia illa tota tàm ratione principalitatis quàm collateralitatis Decreto Campeſtri iuſto ac iuridico ſopita eſt, actoratusq́, ex rationibus iuridicis eo quod à tribus ſcopulis acialibus ductus inceptus ad vadum iuxta antiquas granicies determinatus eſt,moderno Actori hæredi de N. adiudicatus, à quo adiudicato actoratu & ab agnitione parietali Citatus non prouocauit, tantum ipſe Actor ab appendice quæ ſibi ad rem non eſt viſa congrua, motionem ad Tribunal Regni interpoſuit; vnde actus ille totus tranſijt in rem iudicatam, multò magis dum Tribunal Regni huic negotio manum ſuam admouit. decretumq́; Cãpeſtre approbauit: obſtante itaq́; re iudicata tanta, ſiquidem iura procedunt non retrocedunt, Citatus ad præſens cõtrouerſias facere ſeu illas iam ſopitas reſuſcitare minimè poteſt, nullus ſiquidem finis litium eſſet, & ad præſens Dominus Camerarius non iudicis, ſed exequutoris Decretorum officio fungitur: Et petijt controuerſijs Citati in partem reiectis, rem & negotium limitum exequi, & prout principij ductus ſcopuli aciales ſipati ſunt,ita determinationis aciales ſcopulos erigi: eſſent ſi quidem parietales abſq́; acialibus tanquam membra ſine capite. Actoratus principalitatem & collateralitatem complexus eſt,

vnumq́;

vnumq; ſine altero de iure conſiſtere non poteſt.

Officium autem præſens Succamerariale ingruẽte veſpere vlteriorem continuationem actus in diem craſtinam diſtulit, eodem in robore & vigore & Miniſteriali præfato actum reclamare mandauit.

Tandem adueniente die craſtina partibus perſonaliter comparen. Inprimis actor Generoſus N. N. prout heri ita adpræſens determinationem granicierum & ſcopulorum acialium erectionem fieri,& ſeſe ad iuramentum iuxta Decretum pro ſe latum admitti; & ad exequutionem finalem negotium limitum deduci, iudicialiter petijt & affectauit.

Et Generoſus N. N. vnus ex extremis collateralibus inhærendo agnitioni anteceſſoris ſui in Anno N. N. in actu præceden. factæ, cui Citatus N. ſe ſẽ non oppoſuit, ab eo non prouocauit,nec pro agnitione tantiſper egit,& quæ multis documentis vera eſſe probatur, eam quoq; agnitionem reaſſumpſit, & circa vadum ſupraſcriptum & viam N. iuxta probationes ſuas & granicies N.N. ex Actis Terreſtribus N. N. depromptas, parietem agnouit, & quod iure ac merito fretus iuribus ſuis eum agnouerit, proteſtatus ſeu contra proteſtationem Citati N. reproteſtatus eſt.

Poſtmodum Officium hocce præſens Succamerariale N. partium earundem perſonaliter comparen. cõtrouerſijs in cauſa præſenti factis exauditis eiſdemq; debitè perpenſis,eo attento: quoniam cauſa limitum inter eaſdem

partes in deliberatione dependens non dum ſit deciſa, Ideò ab erectione tertij ſcopuli acialis ſuperſedit: ſaluo iuramento ſuper veram & iuſtam ſipationem ſcopulorum per Actorem circa erectionem vltimi ſcopuli cum teſtibus præſtando.

A quo quidem Decreto prænominatus Citatus illud pro iuridico non agnoſcendo ſupraſcriptum Generoſum Dominum Camerarium ad Iudicia ordinaria Generalia Tribunalis Regni N. mouit, terminumq; proſequen. & continuandæ motionis ſuæ & expurgan. ſententiæ illius coram iudicijs ijſdem per Miniſterialem ſupraſcriptum præfixit & aſsignauit.

Verùm Generoſus N. N. Actor obſtante exequutione rei iudicatæ nempè Decreti Campeſtris, à quo Citatus nō prouocauit, & Decreti Tribunalitij ſententiæ Campeſtris officij approbatorij, quorum exequutio moram non tollerat, & nouiter in Tribunali Regni cauſa iudicata & ad officium præſens remiſſa finalem effectum ſuum ſortiri debet, petijt Citato in protractionem cauſæ petitam non admitti motionem.

Quam motionem Officium præſens Citato eidem admiſit, & termino illius detulit.

Habebunt itaq; & ſunt habituræ partes præfatæ vtræq; coram eiſdem Iudicijs Tribunalitijs Regni N. proximis proximeq; & immediatè ab hinc celebran. terminū peremptorium iuxta ipſius Actoris citationes ſupra inſertas controuerſias partium Decretum præſens motionem ab eodem

eodem per Citatum interpoſitam & delatam, termini cō-ſeruationem & Acta.

De qua admiſſa motione ratione grauaminis & damnorum Actor contra Officium & partem proteſtatus eſt.

Officium quoq; præſens ſe merito & de iure eidem motioni Citato detuliſſe, nullumq; grauamen Actori intuliſſe reproteſtatum eſt.

Nihilominus Actor præfatus de erectis modo præmiſſo ſcopulis, tàm parietalibus quàm acialibus eorum valore & vigore & vſq; ad determinationem cauſæ durabilitate ſolenniter proteſtatus eſt.

SEQVVNTVR LIMITVM ACTVS PER transactionem finitorum.

Titulus Succamerarij.

Significamus tenore præſentium quibus expedit vniuerſis & ſingulis præſentibus & futuris harum notitiam habituris. Quomodo factæ ſunt granicies ſeu limites per noſtrum Camerarium, per Nos & officium noſtrum ad faciendas granicies infraſcriptas ſurrogatum, prout de hoc literæ ſurrogationis noſtræ latiùs teſtantur. Generoſum videlicet N.N. quas partes infraſcriptæ recognouerunt tali modo. Comparentes perſonaliter coram officio noſtro Succamerariali Terræ N. & diſtrictus N. Nobiles N. N. in N. hæredes ab vna, & N. N. in N. hæredes partibus ab altera recognouerunt: Quia ex amicabili concordia & compoſitione inter ſe perpetuas & irreuocabiles granicies ſeu limites fecerunt inter hæreditates præfatas N. ipſorum N.N. & N. eorundem N. N. Quæ gra-

nicies inceptæ & inchoatæ ſunt à pariete bonorum villæ N. in præſentia Nobilium N. N. tunc ad parietem attentan. adcitatorum comparentium, & parietem ſuum agnoſcen. circa vadum per quod decurrit via ex N. in N. vbi ſcopuli aciales circa præfatum vadum per fluuium N factum, penes eundem fluuium viamq́; ſipati, vnus hæreditatis N. alter hæreditatis N. tertius verò hæreditatis N. A quo vado & tribus ſcopulis ſupramemoratis declinando in manum ſiniſtram vadunt granicies, propè luta & fluuium dictum N. & penes ſemitam non remotè à luto exiſtentem, in manu ſiniſtra ſcopulis de terra erectis & ſignis ad inſtar crucis in arboribus exciſis conſequenter vnus poſt alium, & venerunt ad aliud vadum, quo vado via tendit de villa N. in villam N. & ibidem circa prædictũ vadum in littore fluuij præfati N. ſcopuli tres ſunt ſipati, vnus hæreditatis N. alter hæreditatis N. tertius villæ N. ex admiſſione hæredum de ibidem Nobilium N. N. parietem ſuum attentantium: Et ibidem tàm circa inceptionem præfatarum granicierum, quàm etiam circa determinationẽ Miniſterialis Terreſtris N. N. de N. clamauit, primo, ſecundo, tertio, & vltra ius quarto, ſi quis deberet contradicere præfatis graniciebus, nunc contradicat: Et nemine contradicente officium præfatum noſtrum Succamerariale Terræ N. diſtrictus N. præfatus videlicet Generoſus N. N. tunc Camerarius, eiſdem graniciebus robur perpetuæ firmitatis impoſuit & habere decreuit, præcipué cum eſſent ex mutuo conſenſu partium & recognitione factæ. Actum & datum in loco granicierum inter præfatas hæreditates circa fluuium N. videlicet

licet villæ N. ipſorum N. N. ex vna & villæ N. ipſorum N. N. ab altera partibus, feria N. N. proxima N. N. Anno Domini N. N. N. N. Coram eodem Generoſo N. N. protunc Camerario: Præſentibus ibidem Generoſis N. N. N. N. & alijs plurimis & Miniſteriali Terreſtri N. N. de N. In cuius rei teſtimonium ſigillum noſtrum præſentibus eſt ſubappenſum.

ALTER ACTVS SIMILITER PER LITERAS patentes, breuior antiquiorque.

Titulus Succamerarij.

Succamerarius Terræ Sandomirienſis Generalis.

Significamus tenore præſentium vniuerſis & ſingulis quibus expedit præſentibus & futuris harum notitiam habituris: Quomodo Generoſus N. N. villarum N. N. hæres Actor ex vna, & Generoſus N. N. villarum N. N. hæres Citatus partibus ex altera, Ex vnanimi & mutuo ſuo conſenſu, amicabili inter ſe facta compoſitione, euadendo rigorem iuris, damna, impenſas minus neceſſarias, & ſuperflua iuramenta in partẽ reijciendo, educto Officio noſtro Succamerariali pro die Citatione noſtra Succamerariali Campeſtri vigore remiſſionis à Iudicio Terreſtri N. ad nos officiumque noſtrum edita aſſignata inferius deſcripta, & ſpecificata, ipſimet perſonaliter comparentes, petierunt nos ſeu officium noſtrum quatennus inter ipſos infraſcriptum negotium viſis ipſorum differentiis expediremus, graniciesque perpetuas ipſorum hæreditates diſlimitantes faceremus, ſiparemus, ſeu officium noſtrũ ſiparet: Ad quorum affectationẽ Officium noſtrum publicato iſto negotio

omnibus circumaſtantibus inferiùs annotatis per Miniſterialem Regni Generalem prouidum N. N. de N. granicies eaſdem modo infraſcripto fecit & ſipauit. Inprimis granicies incipiendo à pariete villæ N. N. &c. &c. tendunt vſq; ad parietem villæ N. N. ac ibi ſunt determinatæ. Acta ſunt hæc in loco Cãpeſtri feria N. N. Anno Domini N. N. N. N. Præſentibus &c. &c. &c.

TERTIVS ACTVS LATIOR ET RECENTIOR ceu Iuridicus limitum ex ſpontanea conuentione erectorum.

ACtum in Campo in loco differentiarum inter bona villæ N. Generoſi N. N. Actoris hæreditaria ab vna, & bona villæ N. Generoſorum N. N. citatorum hæreditaria ex altera partibus, circa biuium ſeu vias duas non multùm à ſe diſsitas, vnam de N. in N. alteram verò de N. ad N. tenden. feria N. poſt N. N. proxima Anno Domini N. N. N. N. Coram Generoſo N. N. Camerario Campeſtri Graniciali diſtrictus N. In præſentia Generoſorum N. N. N. N. ac aliorũ complurium Nobilium fide dignorum circa hæc præſentium, nec non Miniſterialis Generalis Regni prouidi N. N. de N.

Qui quidem Generoſus Camerarius Granicialis per præfatum Actorem in locum ſupraſcriptum differentiarum eductus, & in loco præfato locatus iuriſdictionẽ ſuam Succamerarialem ad affectationem iuridicam actoris, fundis iuribus & deffenſis partium non præiudicando, funda-

fundauit, eamq; Miniſteriali præfato proclamari & publicare mandauit.

Qua fundata & publicata partibus vtriſq; tàm videlicet Generoſo N. N. villæ N. hærede actore, quàm etiam villæ prædictæ N. hæredibus per Actorem inhærendo decreto Iudicij Terreſtris N. remiſsionis ad campum ad experiendum de Actoratu & faciendis graniciebus inter bona præfata villæ N. actoris hæreditaria ab vna, & bona villæ N. ipſorum citatorum itidem hæreditaria ex altera partibus, ad ius & officium Succamerariale diſtrictus N. ad præſens principaliter Citatis, ſeu adcitatis & iuridicè per Miniſterialem præfatum acclamatis perſonaliter comparen. terminumq; attentan. inprimis prædictus Actor Generoſum N. N. villæ N. hæredem tanquam collateraliter inhærendo Decreto Terreſtri remiſsionis ad campum citatione literali Succamerariali ad aſpiciendum parietem ſuum, ſi quem ſe à bonis villæ ſuæ N. cum bonis actoris villæ N. habere prætendit contiguum, quæ bona ſua idem Actor cum bonis præfatis villæ N. principaliter vult diſlimitare, vti collateralem Citatum ſeu adcitatum, ad Officium præſẽs Succamerariale iuridicè acclamari affectauit. Qui per prædictum Miniſterialem de mandato ſupraſcripti officij Succamerarialis Campeſtris Granicialis acclamatus, coram eodem officio Succamerariali perſonaliter comparens, eo loci parietem ſuum villæ N. eſſe, concurrentiamq; trium hæreditatum videlicet villarum trinarum N. N. & N. exiſtere agnouit.

Poſt

Poſt quam collateralitatis agnitionem per præfatum Generoſum N. N. villæ N. hæredem collateraliter Citatum factam, præfatus Actor villæ N. hæres, ſupranominatum villæ N. hæredem principaliter Citatum ad officiũ ſupradictum Succamerariale Campeſtre Graniciale per Miniſterialem præfatum acclamari procurauit, Ad quam acclamationem partibus ijſdem Actorea & principaliter Citata perſonaliter comparen. limitationemq; bonorum præfatorum attentan. Officium præſens Succamerariale Campeſtre Graniciale decreuit, vt primum Actorea pars, deinde Citata, ductus ſuos expediant, quas ſe ſequuturum & ductus vtriuſq; partis perluſtraturum hoc idem Officium obtulit.

Quibus quidem partis vtriuſq; ductibus luſtratis & documentis reuiſis, Officium præſens Succamerariale Campeſtre Graniciale propiorem eſſe Generoſum N. N. villæ N. hæredem actorem, ad obtinendum actoratum adinuenit, & decreuit, præſentibusq; decernit, quatenus idem Generoſus actor officium præſens Succamerariale ducat, quem Officium ſequetur, hæreditatesq; villarũ præfatarum N. & N. ſignis granicialibus metalibus, & alijs in talibus fieri ſolitis, diſtinguet & diſlimitabit: Et nihilominus idem Actor in vltimo ſcopulo aciali cum ſex teſtibus ſibi in genere ſimilibus corparale iuramentum præſtet, in eam rotam: *quòd videlicet Officium præſens Succamerariale Graniciale iuſtè & legitimè duxit, ductuq; ſuo nihil fundi & terræ, hæreditati villæ N. principaliter citati ademit, & ſuæ*

ſuæ hereditati villæ N. aggregauit, & appropriauit, Deo & ſancta Ieſu Chriſti paſſione ita ipſum cum eius teſtibus adiuuante.

Quod Decretum quandoquidem pars vtraq; pro iure ſuſcepit, nec ab eo ad ſuperius ſubſellium prouocauit, Ideo officium præſens Campeſtre ductum Generoſi N.N. villæ N. hæredis actoris ſequendo: Inprimis tres aciales ſcopulos, vnum hæreditatis villæ N. alterum villæ N. principalium, & villæ N. collateraliũ citati hæreditariæ circa biuium ſeu vias duas haud longo paſſu à ſe diſtan. vnam quæ ducit de N. in N. alteram verò quæ de N. ad N. tendit non procul à lutis dictis N. nouiter de terra erexit: A quibus acialibus ſcopulis tribus per loca lutoſa dicta N. & per colles, vnum N. alteru m N. dictas quantò rectiùs recta linea & tramite verſus orientem ad parietem villæ N. progrediendo ſcopuli parietales, vnus poſt alium iuſto interualo à ſeſe diſtantes vſq; ad viam quæ ducit de villa N. ad villam N. numero N. N. ſipati & erecti ſunt, & pertranſeundo viam præfatam ad ſcopulos aciales tres granicies determinan. bene notabiles vnum villæ N. Generoſi N. N. collateraliter Citati, alterum & tertium villarum N. N. præfatorum principaliter inter ſe agentium peruentum eſt.

In eo itaq; loco fine videlicet & termino granicierum vltimo, actor ſupranominatus Generoſum N.N. villæ N. hæredem inhærendo decreto Iudicij Terreſtris N. remiſſionis ad campum & ius & Officium Campeſtre citatio-

ne literali Succamerariali, ad aſpiciendum parietem ſuum quem ſe à bonis ſuis præfatis villæ N. bonis actoris villæ præfatæ N. habere prætendit contiguum, quæ bona ſua actor cum bonis villæ N. principaliter diſlimitare vult, vti collateraliter citatum, ſeu adcitatum ad Officium præſens Succamerariale Graniciale petijt acclamari.

Qui quidem Generoſus N. collateralis vltimus ad iuridicam ſui acclamationem, coram eodem Officio Succamerariali perſonaliter comparens, in eodem loco concurrentiæ parietũ trium à bonis ſuis hæreditarijs villæ N. bonis præfatis ipſius actoris atq; principaliter Citati villarum N. N. contiguum agnouit.

Officium itaq; præſens attenta huiuſmodi collateralis eiuſdem perſonali parietis agnitione, tres ſuperius deſcriptos aciales vltimos ſcopulos renouauit: Circa quos quidem tres vltimos angulares ſcopulos granicies præfatæ bona villæ N. actoris hæreditariæ ab vna, & bona villæ N. principaliter Citati ab altera partibus diſtinguentes & diſlimitantes finitæ determinatæq; ſunt.

Quibus ſic vt præmiſſum eſt finitis & determinatis Officium præſens Succamerariale Campeſtre Graniciale N. decreuit, quatenus Generoſus N. N. villæ N. hæres actor, eundem ductum ſuum in vltimo aciali ſcopulo metſeptimus cum ſex teſtibus videlicet ſibi in genere ſimilibus corporali iuramento iuxta rotam ſuperius deſcriptam cõprobet, & ad pronunciandam ſibi iuramenti rotam Miniſterialẽ Generalẽ Regni prouidum N.N. de N. eidẽ N. addidit.

didit & deputauit: Cumq; iuramentũ hocce idẽ Generoſus N. N. actor decreto Officij præſentis Succamerarialis parẽdo, præſtare vellet, & ad illud ſuis cum teſtibus corporaliter præſtandum ad ſacram Crucifixi effigiem de more genua ſubmitteret, & poplitem flecteret, extunc prædictus Generoſus N. N. principaliter Citatus hîc idem perſonaliter ſtans in facie Officij præſentis Succamerarialis iuramentum hoc ſibi actori & ſuis teſtibus indulſit.

Quo Officium præſens Succamerariale attento eundem actorem & ſuos teſtes ab iuramento eodem præſtando liberos & abſolutos fecit & pronunciauit, atq; Miniſteriali Generali Regni præfato prouido N. N. de N. primo, ſecundo, tertio, & vltra iuris formam quarto, proclamare mandauit, vt ſi quis præfatis graniciebus contradicere vellet, nunc contradicat. Cùm autem nemo contradiceret, Officium præſens Succamerariale Campeſtre Graniciale prædictas granicies inter bona villarum & hæreditatum præfatarum N. ab vna, & N. ab altera partibus modo præmiſſo factas & determinatas, robur perpetuæ firmitatis habere decreuit.

Hic ſi paſcua ab vtrinq; concedantur, id adijciendum:

Cum eo additamento, ſuper quod partes præfatæ tàm villæ N. quàm villæ N. hæredes ſpontè ac beneuolè conſenſerunt: Nè ſibi prædictæ hæreditates mutua ex vtraq; parte in ſuis fundis denegent pecoribus ſuis & ſubditorũ ſuorum paſcua, immò ſeſe circa eadem (citra tamen damnum) perpetuis temporibus conſeruent: quod Mini-

 ſteriali

ſteriali præfato ibidem è veſtigio proclamare & publicare mandatum eſt, prout id ipſum in inſtanti idem Miniſterialis nemine contradicente proclamauit, publicauitque.

Datum in loco determinationis præfatarum granicierum die & anno quibus ſupra. Præſentibus etiam vt ſupra: In cuius rei maiorem ſidem & euidentius teſtimonium ſigillum Magnifici Ioannis de Oleśnica Oleśnicki Succamerarij Terræ Sandomirienſis Generalis præſentibus eſt ſubimpreſſum. N. N. Camerarius Granicialis Opocnen. m. p.

ACTVS GRANICIALIS QVARTVS concors per delationem vltroneam Citati actori actoratus.

ACtum in loco differentiarum inter bona villæ N. Generoſi N.N. hæreditariæ ab vna, & bona villæ N. Generoſi N. N. itidem hæreditariæ ab altera partibus, circa tres ſcopulos aciales vnum hæreditatis villæ N. alterum villæ N. & tertium hæreditatis villæ N. feria N. poſt feſtum N. N. proxima Anno Domini N. N. N. N. Coram Generoſo N. N. Camerario Campeſtri Graniciali N. N. Præſentibus Generoſis N. N. N. N. nec non Miniſteriali N. N. &c.

Qui quidem Generoſus Camerarius per prædictum Generoſum N. N. actorem in locum ſupraſcriptum differentiarum ſtatutus & locatus eodem in loco iuriſdictionẽ ſuam Succamerarialem ad affectationem ipſius actoris iuri-

iuridicam fundo, iuribus & deffenſis partium non præiudicando fundauit, eamq; Miniſteriali præfato publicare mandauit. Qua fundata & publicata partibus vtriſq; tàm actore, quàm etiam prædicto villæ N. hærede Generoſo N. N. per actorem inhærendo Decreto Terreſtri N. remiſsionis ad campum, citatione literali Succamerariali ad faciendas granicies inter bona præfata & experiendũ de actoratu principaliter Citato per Miniſterialem præfatum iudicialiter acclamato perſonaliter comparen. & terminum attentan. Prædictus inprimis actor Generoſũ N. N. in N. hæredem inhærendo decreto remiſsionis Terreſt. citatione literali Succamerariali ad aſpicien. parietem ſuum à bonis villæ ſuæ bonis principaliter diſlimitan. contiguum collateraliter citatum ſeu adcitatum ad Officium præſens Succamerariale acclamari poſtulauit.

Qui per Miniſterialem ſupraſcriptum de mandato Officij iuridicè acclamatus, coram eodem Officio Succamerariali perſonaliter comparens eo loci parietem ſuum villæ N. eſſe, concurrentiamq; trium hæreditatum videlicet villarum N. N. & N. exiſtere agnouit.

Poſt quam quidem parietis agnitionem per præfatum collateralem factam, præfatus actor villæ N. hæres prænominatum Generoſum N. N. villæ N. hæredem principaliter citatum, ad Officium præſens Succameriale per Miniſterialem acclamari procurauit. Ad quam acclamationem partibus prædictis ambabus Actorea & principaliter citata perſonaliter comparen. limitationem bono-

rum attentan. ex controuerten. Officium præſens Succamerariale Campeſtre Graniciale & controuerſiis partium præfatarum modo præmiſſo coram ſe comparen. factis eo attento : Quoniam præfatus Generoſus N. N. villæ N. hæres, principaliter ad faciendas granicies Citatus liberè vltronecq́; Generoſo N. N. in N. hæredi Actori detulit actoratum, eidemq́; Officium Succamerariale ducere commiſit, defertq́; & committit. Ideò decreuit quatenus idem Actor Generoſus N. N. Officium præſens Succamerariale ducat, quem Officium ſequetur, hæreditatesq́; præfatas N. & N. ſignis granicialibus metalibus & alijs in talibus fieri de obſeruantia iuris Campeſtris ſolitis diſtinguet & diſlimitabit: Nihilominus vt idem Generoſus N. N. actor in vltimo ſcopulo aciali cum ſex teſtibus in genere ſimilibus corporale præſtet iuramentum in eam rotam: *quòd Officium præſens iuſtè duxit, ductuq́; ſuo nihil fundi & terræ villæ N. præfati principalis Citati hæreditariæ ademit & ſuæ hæreditati villæ N. aſciuit & appropriauit: Deo & ſancta Ieſu Chriſti paſſione ita ipſum cũ ſuis teſtibus adiuuante.*

Generoſus itaq́; N. N. villæ N. hæres Actor, ab acialibus tribus ſcopulis ſuperius deſcriptis ductum ſuum incipiendo, & verſus occidentem procedendo, Officium præſens Succamerariale duxit, quem officium ijſdem veſtigijs ſequendo. Primum ſcopulum parietalem penes viam quæ ducit de N. ad N. Secundum ex altera parte viæ eiuſdem in meta graniciali vulgo *ná Vieždźie* non

procul

procul à priori ſcopulo diſtan. Tertium in ſiniſtra parte viæ quæ metam prædictam tranſgreditur & ducit de villa N. in villam N. Quartum, Quintum, Sextum, Septimum, in meta eadem graniciali & tranſgrediendo viam eandem tranſuerſalem quæ ducit de N. in N. penes eandem viam Octauum, Nonum, Decimum, Vndecimum in pratis & rubetis dictis N. circa torrentem alias *przy ſtrudze*, & prætereundo torrentem prædictum ex altera parte eiuſdem torrentis, Duodecimum ſcopulum de terra erexit. A quo tandem vltimo parietali ſcopulo in alteram partem torrentis tranſeundo ad parietem villæ N. Generoſi N. N. hæreditariæ peruentum eſt.

In quo loco Officium præſens Campeſtre ad affectationem memorati Generoſi N. N. Actoris Generoſum N. N. villæ N. hæredem ab actore inhærendo Decreto Iudicij Terreſtris N. remiſsionis ad campum ad aſpiciendum parietem ſuum quem ſe bonis principaliter dirimendis à bonis villæ ſuæ præfatæ N. prætendit habere contiguum pro termino præſenti collateraliter citatum, ſeu adcitatum, ad Officium præſens Campeſtre acclamari petijt, qui per Miniſterialem prædictum iudicialiter acclamatus, coram Officio præſēti Succam: perſonaliter comparens in eo loco parietem villæ N. ſuæ hæreditariæ, ibidemque concurrentium trium hæreditatum vnius N. villæ ſuæ N. alterius & tertiæ villarum N. & N. principaliter ſegregandarum agnouit.

Officium

Officium itaque præſens Succamerariale Campeſtre Graniciale N. attenta huiuſmodi Collateralis vltimi perſonali parietis ſui agnitione, penes torrentem prædictum alias *przy Strudze*, tres acialesſcopulos, vnum hæreditatis villæ N. Actoris, alterum hæreditatis villæ N. principaliter citati, tertium hæreditatis villæ N. Collateralis ſuprascripti hæreditàriarum, quos illi lapidibus ab imo ad ſummum vſque circumcirca cinxerunt & muniuerunt, de terra fieri & erigi mandauit.

Circa quos aciales Scopulos granicies præfatæ, bona principaliter inter ſe pro faciendis graniciebus agen. diſtinguen. finitæ determinatæque ſunt.

Quibus ſic vt præmiſſum eſt determinatis &c. *Reliqua ſcribantur vt in ſuperiori indultum Iuramentum, approbatio granicierum & paſcuorũ admiſſio in fundo vtriusq; partis ſine damno, vſq; ad calcẽ prout in ſuperiori continetur.*

ACTVS QVINTVS MVTVI ACTORATUS, & Reatus limitum concorditer inſtauratorum.

ACTA ſunt hæc in loco Campeſtri Graniciali differentiarum inter bona villarum, videlicet N. Generoſi N. N. hæreditariæ ex vna, & N. Generòſi itidem hæreditariæ ex altera parte pro faciendis vbi non ſunt, & renouandis vbi ſunt inter bona ſuprascripta graniciebus. Tum pro obtinen. actoratu actorum & citatorum principaliter inter ſe agentium, circa parietem villæ N. Generoſi N. N. Collateraliter ad aſpiciendum parietem ſuũ quem

quem ſe bonis ſupraſcriptis principaliter diuiden. prætendit habere contiguum. Citati, feria &c. Coram Generoſo N.N. Camerario Graniciali diſtrictus N. Præſentibus Generoſis N. N. N.N. necnon Miniſteriali Generali Regni prouido N. N. de N.

In quo quidem loco Campeſtri, concurrentia præfatarum hæreditatum Actorea pars vtraq; mutua locato ſupraſcripto Generoſo Domino Camerario petijt eo loci iuriſdictionem Succamerarialem Granicialem, vt iuris & moris eſt Campeſtris, fundari & publicari: Ad quorum affectationem iuri conſentaneam prænominatus Dominus Camerarius iuriſdictionem ſuam Succamerarialem citra præiudicium fundi partis vtriuſq; iuribusq; & deffenſis earum ſaluis fundauit, eamq; fundatam Miniſteriali præfato proclamare mandauit.

Poſt eam fundatam & proclamatam prænominata pars mutui inter ſe actores æquè Citati Generoſum N.N. villæ N. hæredem collateralem primum & principalem, iudicialiter per Miniſterialem aduocari ſeu acclamari petierunt. Qui quidem Generoſus N. N. villæ præfatæ N. hæres collateraliter adcitatus, parietē ſuum eo loci parti vtriq; agnouit.

Poſt quem agnitum vtraq; partium petijt ad luſtrandos ductus ſuos accedi, ijſq; luſtratis rem & negotium limitum de iuris Campeſtris forma & iure inter ſe perfici & abſolui. Officium itaq; præſens Succameraríale iuri cō-muni Campeſtri & affectationi partium iuri eidem con-

formi inhærendo ad earum ductus & exequitationes proceſsit, ac ſe ſe ductus eoſdem luſtraturum & reuiſurum obtulit. Quibus luſtratis & reuiſis probationibus & documentis vltro citroq; allatis benè perpenſis, Officium hoc idem præſens, vni eorum videlicet Generoſo N. N. villæ N. hæredi ob meliora & potiora ſigna ab eo demõſtrata & liquidata, & agnitionẽ collateraltatis habenti actoratũ adiudicauit, adiudicatq; præsẽtibus, ea tamen lege & conditione vt idem Generoſus N. N. villæ N. hæres in vltimo aciali ſcopulo, cum ſex teſtibus ſibi in genere ſimilibus præſtet iuramentum corporale, obſeruata ſolẽnitate iuramenti in eam formam, *quod nihil terræ & fundi bonis alterius actoris villæ N. ademit, bonis verò ſuis villæ. N. adiecit & appropriauit. Deo & ſancta Ieſu Chriſti paſſione ita ipſum & eius teſtes adiuuan.*

Erecti itaq; ſunt à principio ductus ſcopuli tres angulares, ſeu aciales vnus villæ N. alter villæ N. tertius villæ N circa torrentem ſeu riuum dictum N. N. bona eadem alluentem, intra torrentem & viam ſeu ſtratam publicam ducen. de N. ad N. Inde verò deorſum à meridie verſus ſeptẽtrionem progredien. recto tramite ſcopuli parietales vnus poſt alterum iacti, & de terra in altum erecti ſunt in numero N. N. vſq; ad parietem villæ N. N. & torrentem ſeu riuum dictum N. in alteram partem(nam pro naturali limite accipitur) non tranſilien. ibidemq; in ripa torrentis ipſius ex agnitione alterius ſeu determinationis ductus collateralis Generoſi N.N. villæ N. hæredis parietẽ ſuum

ſuum agnoſcen. ſipati & de terra erecti ſunt ſcopuli aciales tres, vnus hæreditatis villæ N. alter villæ N. tertius villæ N. præfati vltimi collateralis hæreditariæ ac ad eum ſcopum & metam granicies præfatæ applicatæ finitæ & determinatæ ſunt.

Quibus finitis prænominatus Actor, cui actoratus adiudicatus, ductuq; ſuo erecti limites, petijt iuramentnm á ſe excipi, & ad dictan. Miniſterialem addi & deputari. Officium autem præſens ſibi Miniſterialem ſupraſcriptum officio ſuo aſtantem ad pronunciandam iuraměti rotam modo ſupraſcripto conceptam & formatam addidit & deputauit. Ad quia hoc idem iuramentum præfatus Generoſus N. in N. hæres prædicto, actori Generoſo N. N. in N. hæredi perſonaliter ſtans in facie Officij præſentis Succamerarialis indulſit, illudq; ſibi condonauit. Ideò poſt id indultum & remiſſum, Officium præſens Succameraríale Campeſtre Graniciale granicies ſuprafactas & determinatas robur perpetuæ firmitatis habere & obtinere debere decreuit. Clamante Miniſteriali ſupraſcripto, vt ſi quis ſit, quo contradicere ijs graniciebus velit, contradicat. quibus nemo contradixit imò vt præferturritè ac legitimè ſunt peractæ. Actum & datum die & loco quibus vt ſupra.

N. N. de N. Camerarius Granicialis
diſtrictus N.

SEXTVS ACTVS GRANICIERVM COMpromiſſorialium autoritate Succamerarij per Officium ſuum innouatarum & approbatarum.

ACtum in Campo in loco differentiarum inter bona villæ N. Generoſi N. N. hæreditariæ ab vna, & bona villæ N. Generoſi N. N. identidem hæreditariæ ab altera partibus, in concurrentia trium parietum vnius villæ N. alterius villæ N. & tertij villæ N. Generoſi N. N. hæreditariæ. Feria N. poſt feſtum N. N. proxima Anno Domini N. N. N. N.

Coram Generoſo N. N. de N. Camerario Campeſtri Graniciali diſtrictus N. In præſentia Generoſorum ac Nobilium N. N. N. N. ac aliorum compluriũ Nobilium necnon Miniſterialis Generalis Regni prouidi N. N. de N.

Quo loci & temporis tanquam in termino legitimo cauſæ infraſcriptæ deſignato, Generoſus N. N. villæ N. hæres actor coram prædicto Generoſo N. N. Camerario Graniciali diſtrictus N. perſonaliter comparens petijt ante omnia iuriſdictionem Officij Succamerarialis fundari. Ad cuius iuridicam affectationem ſupraſcriptus Generoſus Camerarius iuriſdictionem Officij ſui Campeſtris Succamerarial. (fundo iuribus & deffenſis partium non præiudican.) fundauit, eamq; Miniſteriali præfato proclamare mandauit: Qua fundata & per Miniſterial. publicata ac proclamata, prænominatus Generoſus N. N. actor

præ-

prædictum Generoſum N. N. villæ N. hæredem inhærendo Decreto Iudicij Terreſtris N. remiſsionis ad campum ad faciendas vbi non ſunt, & renouandas vbi ſunt granicies, ſeu limites inter bona præfata villæ N. actoris hæreditaria ab vna, & villæ N. prædicti N. itidem hæreditaria ex altera partibus, Citatione ſeu adcitatione literali Succamerariali de præmiſsis latiore, citatum ſeu adcitatum ad Officium præſens Succameraríale Campeſtre Graniciale N. acclamari per Miniſterialem procurauit.

Poſt quam acclamationem cum Generoſus N. N. villæ N. hæres principaliter citatus ſeu adcitatus coram Officio præſenti Succamerariali compareret, ipſumq; terminum attentaret ſupraſcriptus Generoſus N. N. in N. hæres actor reproducto autentico Decreto Iudicij Terreſtris Opocnenſis remiſsionis ad campum cum principaliter citato lato adcitationeq; Succamerariali vigore remiſsionis contra eundem Citatum exhibita, ſtatuto coram Officio prædicto Miniſteriali poſitionem legitimam eiuſdem citationis verificauit. Atq; cauſæ huius fundamenta altius declarando produxit. Intercisám ſeu contractum originalem Actis Caſtrenſibus N. vadio N. florenorum roboratum, eiuſq; inſcriptionem roboratoriam inter ſe ac præfatum Generoſum N. N. conſcriptum, quo partes eædem ad complanandas & decidendas controuerſias & differētias inter bona præallegata N. & N. intercedentes amicos in fundum locare & conducere mutuo, & ab vtrinq; ſeſe ſibi ſubmiſerunt: Quod deciſionis amicabilis nego-

tium cùm certis de cauſis ipſo primitiuo ex nexu contractus aſsignato tempore ſuum non eſſet ſortitum effectum exinde ad inſcriptionem pro vadio in Officio Caſtrenſi N. agendi patuit cāpus: Cuius officij tum & iudicij ordinarij Generalis Tribunalis Regni N. locandorum iteratis vicibus amicorum decreta produxit. Nouiſsimumq́; Officij prædicti Caſtren. decretum, quo vltimaria & finalis locatio amicorū decreta, & locandorum certum tempus deſignatum eſt, pro quo amici ab vtraq; parte locati eas differentias fundi partibus conſentientibus complanauerunt, ac limitibus ad inſtar ſcopulorum conſignârunt, eaq́; amicabili tranſactione cauerunt, quatenus partes vtræq́; Officium Succamerariale ad approbandas autoritate Succamerariali granicies amicabiliter conſignatas educerent (quem etiā actum deciſionis amicabilis Officio Succamerariali commonſtrauit) Inſuper & inſcriptionem Caſtren. N. actus eiuſdem amicabilis deciſionis roboratoriam, qua partes actum eundem ad Acta Caſtren N. oblatum, in omnibus & ſingulis punctis, clauſulis, conditionibuſq́; approbârunt, eumq́; inuiolabiliter temporibus perpetuis obſeruare ſeſe inſcripſerunt exhibuit, & coram eodem Officio Succamerariali vt in ſuo extat tenore perlegit: Quibusomnibus ita vt præmiſſum eſt deductis elucidatisq́; idem Generoſus N. actor petijt & iudicialiter affectauit, quatenus Officium prædictum Succamerariale ſcopulos per amicos ab vtrinq; elocatos conſignatos, ad normam & præſcriptum iuris Campe-

ſtris

ſtris erigeret, erigiq́; & ſipari mãdaret & autoritate Officij Succamerarialis approbaret, confirmaret, ratificaretq́ue.

Vbi in continenti ſupranominatus Generoſus N. N. citatus perſonaliter ſtans ſatisfaciendo Concordiæ prædictæ amicabili ad Acta Caſtren. N. oblatæ & actis eiſdem roboratæ: In qua omnibus impugnationibus granicierũ, probationibus, controuerſijs, iuramentis, alijſq́; iuris deffenſis renunciauit vltro & beniuole expetijt, vt per Officium Succamerariale affectationi actoris ſatisfieret, vtq́; granicies prædictæ authoritate Succamerariali approbarentur, confirmarenturq́ue.

Et Officium præſens Succamerariale Campeſtre Graniciale N. viſis, lectis, examinatiſq́; præmiſsis, eoque potiſsimum attento: quòd partes prædictæ vtræque tranſactionem per medium amicorum ex vi præfatorum Decretorum, & Originalis contractus roborati actam tranſactamque limiteſq́; ſeù ſcopulos, ex vi eiuſdem tranſactionis per amicos inter bona actoris N. & bona Citati villæ N. conſignatos per publicam & ſpontaneam ſuam recognitionem ad Acta Caſtren. N. factam approbauerunt, quos ad præſens autoritate Succamerariali confirmari & ratificari expetunt.

Exinde affectationi partium vti iuſtæ & iuridicæ ſatiſfaciendo ad erectionem ſcopulorum per amicos partium conſignatorum in actu eiuſdem tranſactionis circumſcriptorum, aliaque ſigna metalia circa diſlimitationes bonorum fieri ſolita iuxta Iuris Campeſtris obſeruantiam & praxim facien. proceſſurum ſeſe obtulit. Inpri-

Inprimis itaq; officium ſupradictum ad Iuridicam Generoſi NN. actoris poſtulationem, Generoſum NN. villæ N. hæredem ad inſtantiam eiuſdem Actoris, inhærendo Decreto Iudicij Terreſtris N. remiſsionis ad campum & jus ac officium Succamerariale ad aſpicien. parietem ſuum ſi quem ſe à bonis ſuis villæ N. cum bonis actoris villæ N. habere prætendit contiguum, quæ bona ipſe Actor cum bonis villæ N. Nobilis NN. hæreditarijs principaliter vult diſlimitare vti Collateraliter citatum ſeu adcitatum (citatione eadem ſeu adcitatione Succamerariali latiore) ad præſentiam ſuam acclamari mandauit.

Qui per Miniſterialem ſupraſcriptum de mandato eiuſdem officij Succamerarialis acclamatus coram eodem officio perſonaliter comparens (poſt quam Actor poſitionem adcitationis relationem Miniſterialis viua voce factam verificaſſet) eò loci parietem ſuum villæ N. eſſe, concurrentiamque trium hæreditatum vnius villæ ſuæ N. alterius villæ N. tertiæ vero villæ N. exiſtere agnouit.

Poſt eam itaque Collateralitatis concurrentiæq; præfatarum trium hæreditatum agnitionem per præfat. Collateral. Iuridice factam. Officium ſupraſcriptum Succamerariale Campeſtre Graniciale N. partibus prædictis ambabus? tam Actorea quàm citata diſlimitationem præfatam perſonaliter attentan. Diuino numine inuocato ad erectionem ſcopulorum proceſsit: Ac primum tres angulares ſeu aciales ſcopulos, vnum hæreditatis præfati collateral. villæ N. ad Septemtrionē, alterum hæreditatis

villæ

villæ N. memorati Actoris ad orientem, tertium verò hæreditatis villæ N. principaliter citati ad occidentem nouiter de terra in altum erexit ſeu erigi mandauit, ab ijſq; acialibus ſcopulis tribus verſus meridiẽ procedendo ſcopulus vnus parietalis in luto dicto *Smug*, non procul à via quæ ducit de villa N. in oppidum N. erectus eſt. Et pertranſeundo viam prædictam procedendo inter campos à parte dextra ad villam N.ſpectañ. quantò rectiùs antiqua meta vulgariter *Viàzdem* ſcopuli parietales numero N.N. iuſto interuallo inter ſe diſtantes in meta eadem vſq; ad viam publicam quæ tendit de villa N. ad villam N. ſipati ſunt qua tandem via publica vadunt granicies, & ex eadem via in dextram partem diuertendo metaq; alias *Viàzdem*, vſq; ad viam de villa N. ad villam N. tendeñ. eundo, ſcopuli parietales numero N. N. eriguntur, & pertranſeũdo viam eandẽ ſcopulus N. parietalis non lõgè à lutis alias *od Smugu* dicto N. erectus eſt, quo tandem luto traiecto rectoq; tramite & linea ſimiliter verſus meridiem per rubeta & extirpationes alias *Kopàniny*, vſq; ad parietẽ villæ deſertæ N. & ſcopulum parietalem villæ eiuſdem progrediendo, vadunt granicies inter hæreditates prædictas iuxta ſigna per amicos elocatos facta, in eoq; tractu ſcopuli parietales numero N.N. erecti & ſipati ſunt ſignaq; granicialia ad inſtar crucis in arbore magna pinatica bifurca in eo tractu exiſten. vnum in parte ad meridiem, alterum verò in parte ad ſeptemtrionem ſpectañ. exciſa ſunt. Circa quem parietem & ſcopulũ parietalem N. (qui cum bonis

villæ N. ad granicies N. N. ſeſe protendit intacto eo relicto, eidemq; nil nocendo nec præiudicañ. granicies præfatæ ſteterũt, determinatæq; ſunt, ibidemq; duo ſcopuli angulares ſeu aciales, vnus hæreditatis villæ N. Actoris è regione prædicti ſcopuli parietalis N. ad orientem, alter verò hæreditatis villæ N. ad occidentem ſipati erectiq; ſunt. Determinatis itaq; modo quo præmiſſum eſt graniciebus præfatis, Officium prædictum Succamerariale Campeſtre Graniciale, Miniſteriali Regni Generali prouido N. N. de N. primo, ſecundo, tertio, & vltra formam iuris quarto, proclamare mandauit, vt ſi quis præfatis graniciebus contradicere vellet, nunc contradicat. Cum autem nemo contradiceret, Officium ſupra dictum Succamerariale prædictas granicies inter bona villæ N. Generoſi N. N. actoris hæreditaria ab vna, & bona villæ N. Generoſi N. N. principaliter Citati hæreditaria ab altera partibus, modo præmiſſo ritè ac legitimè factas & determinatas, robur perpetuæ & inuiolabilis firmitatis habere decreuit, præſentibusq; decernit. Datum in loco determinationis præfatarum granicierum die & anno quibus immediatè ſupra. Præſentibus etiam quibus ſupra. In cuius rei maiorem fidem & euidentius teſtimonium ſigillum Magnifici N. N. Succamerarij Terræ Sandomirienſis Generalis eſt ſubappreſſum.

N. N. Camerarius Granicialis
Diſtrictus N.

SEPTI-

SEPTIMVS SIMILIS PRIVATVS EX IVre Compromiſsi inter bona Eccleſiaſtica & Terreſtria Actus.

ACtum in fundo ſeu circumcirca fundi & hæreditatis villæ N. ad Eccleſiã Parochialem villæ N. antiquitus pertinen. feria N. alias prima Menſis N. & alijs ſequẽtibus diebus, Anno Domini N.N. N. N. Coram Adm. R̃ndis Dominis N. N. N. N. Iudicibus arbitris ex pacto Contractus certi in vim Compromiſsi inter partes infraſcriptas de vnanimi earum conſenſu conſcripti, per Illuſtriſsimum & R̃ndiſsimum D. Dominum N. N. Dei gratia Archiepiſcopum Gneſnenſem, Legatum Natum, Regni Poloniæ Primatem, Primumq; Principem. ad diſlimitanda bona villæ præfatæ N. à vicinis vicinorum Nobilium hæreditatibus complanañq;. & decideñ. quaſuis differentias, iniurias, & prætenſiones ſpecialiter datis & deputatis: Præſentibus Generoſis & Nobilibus Dominis N. N. N. N. & alijs multis circa præmiſſa exiſtentibus: Cuius quidem Compromiſsi & Commiſsionis tenor ſequitur & eſt talis. Actum &c. &c. Quo loci & temporis ſupraſcripti Domini Iudices Comiſsarij ſeu arbitri, præmiſsis literis Innoteſcentiæ ſuæ in præſentia partium, videlicet Venerabilis N. N. Plebani N. ab vna, & Generoſorum N. N. ab altera N. N. à tertia partibus perſonaliter ad actum præſentem Comparentibus & terminum attentañ. inhærendo literis pactorum compromiſsi ac Illuſtriſsimi D. Domini

memorati, Commiſsionis negotium ſibi commiſſum aggredi, & ad debitum optatumq; effectum deducere cupieñ. Inprimis iuriſdictionem iudicij ſui arbitralis non præiudicando partium fundo, iuribus, & deffenſis fundauerunt: Poſt quam fundatam à negotio principali diſlimitãdæ villæ præfatæ N. ductis auſpicijs ad luſtrationem ductuum limitaneorum partium præfatarum, nempè Venerabilis Plebani N. & ſupranominatorum hæredum & Dominorum adiaceñ. hæreditatum villæ N. contiguarũ, proceſſerunt; quibus per continuos dies quatuor à partibus quas ſunt ſequuti expeditis, viſis, & luſtratis iuribus Plebanial. ſuper villam eandem N., tàm originalibus fundationibus, quàm Decretis priorum arbitrorum ac alijs actibus & documentis iuridicis productis, perſpectis, ſitu locorum ac poſſeſsionibus reuiſis, ſubditis diligenter examinatis, viſis, videndis, ponderatis ponderandis, bona villæ N. Eccleſiaſtica, à vicinis villis & hæreditatibus terreſtribus vnanimi & concordi ſua ſententia circumcirca diſlimitauerunt, ac ſignis limitaneis partim de terra erectis, partim in arboribus exſculptis, conſignauerunt, eo qui ſequitur ordine & modo: Inprimis incipiendo à loco concurrentiæ hæreditatum N. N. penes torrentem naturaliter è ſtagno Plebanali N. dicto in fluuium N. influentem à Molendino eiuſdem Parochi à meridie verſus ſeptentrionem in ipſo loco influentiæ & incidentiæ torrentis eiuſdem naturalis ex agnitione mutua Generoſorũ N. N. in N. ab vna, & N. N. in N. ab altera, nec non Venerabilis

nerabilis N. N. Plebani in N. & villæ N. à tertia, hæredum ſipati & erecti ſunt ſcopuli tres aciales, vnus hæreditatis N. in ripa orientali fluuij N. alter villæ N. in ripa ſeptentrionali torrentis N. tertius villæ N. è regione in ripa meridionali eiuſdem torrentis. A quibus tribus ſcopulis acialibus à ſeptentrione verſus meridiem procedendo ſipati ſunt ſcopuli parietales ſex alternatim, tres ex vna parte, tres ex altera fluuij N. dictas hæreditates N. & N. diuidentis vſq; ad molendinum Plebanale circa concurſum viarum de N. ad N. & de N. ad N. qua via tendunt granicies vſq; ad Eccleſiam Sancti N. Inde declinando ad manum dextram verſus occaſum via quæ ducit in N. vſq; ad diuortium viæ in N. in dextram & viæ ad N. ad ſiniſtram vſq; ad locum vbi à parte ſiniſtra ſulci hæreditatis N. ab oriente in occidentem ſitu recto ſulcos hæreditatis N. tranſuerſos attingunt; parietemq; cõmunem conſtituunt. In quo loco ad partem dextram renouatus & ſipatus eſt ſcopulus acialis hæreditatis villæ Eccleſiaſticæ præfatæ N. alter verò hæreditatis villæ N. tertius verò hæreditatis villæ N. in altera parte viæ præfatæ vbi fundus villæ N. deſinit, paries autem villæ præfatæ N. & N. incipit. A quibus ſcopulis acialibus procedendo verſus ſeptentrionem inter bona N. & N. parte ab vtraq; vadunt granicies & ſcopuli in numero ſeptem, per locum dictum N. & deinceps per locum N. qui locus iacet penes viam de N. ad N. ab occaſu ad orientem decurrentem & eandem viam trãſeundo per torrentem primum à piſcinis hæreditatis N.

quo rectius vadunt limites & ſcopuli in numerò quinque vſq; ad torrentem ſecundum de villa N. verſus N. ab occaſu ad orientem decurrentem. Penes quem torrentem inuentis ſignis antiquis in arboribus exciſis, ſipati ſunt tres ſcopuli aciales circa arbores duas vaſtas & ingentes alneaticas alias *Olſze*, vnus hæreditatis villæ N. alter hæreditatis villæ N. tertius hæreditatis villæ N. Plebanalis. Et ab his ſcopulis acialibus, paululũ ad manum ſiniſtram declinando, ad inſtar trium vel vltra ſtadiorum ſipati ſunt tres ſcopuli parietales, inter ſyluam N. & N. vſq; ad angulum prati Laborioſi N.N. de villa præfata Plebanali ſubditi, cuius prati ſummitate protenſiuè verſus orientem tendeñ. circa extremitates ſyluæ villæ N. ſipati ſunt ſcopuli parietales inter villas N. & N. in numero decem circa ſepes quibus prata villæ Plebanalis incolarum circumſepta ſunt, vſq; ad pratum Laborioſi N. de villa eadem ſubditi, ſipati ſunt ſcopuli parietales ſpatio ſtadiorum viginti citra vel vltra numero decem: Inde verò paululum ad manum dextram ſpatio medij ſtadij ſipati ſunt ſcopuli parietales numero ſeptem, ad manum dextram torrentis, hinc inde ad ſtagnum N. ad villam N. ſpiritualem pertineñ. Inde paululum ad manum ſiniſtram verſus ſeptentrionem deflecteñ. ſipatus eſt ſcopulus ad radices aggeris ſeptentrionalis. Inde verò via & ripa eiuſdem ſtagni paululum verſus meridiem progrediendo ad torrentem naturalem è medietate ſtagni per tranſuerſum viæ decurrentis ſipatus eſt ſcopulus parietalis ſub ripa ſtagni Plebana-

Plebanalis N. dicti: Et exinde de curſu naturali eiuſdem torrentis ſipati ſunt ſcopuli parietales numero ſeptem, vſq; ad decurſum & exonerationem torrentis ſupradicti è ſtagno N. dicto in fluuium N. decurreñ. vſq; ad ſcopulos aciales tres hæreditatum villarum N. N. & N. vnde granicies inceptæ ſunt. ibi quoq; fauentibus ſuperis, nemine partium contradicente imò conſentientibus omnibus ſunt determinatæ: Et quoniam vigore autoritatis Compromiſsi debebant & parati erant Domini Arbitratores de iniurijs Eccleſiæ cognoſcere verum, quia omnes iniuriæ ſuperficiales, ratione fundi controuerſi, natæ ſunt vel naſci potuerant, nihilq; ab vlla parte temerè factum eſt, ſed omnia prætextu & prætenſione proprietatis bonaq; fide acciderunt. Ideò damna à quacunq; parte & quomodocunq; facta condonanda eſſe Domini Compromiſſarij adinuenerunt, & condonauerunt, partibusq; dictas iniurias Eccleſiæ prætenſas vrgentibus, vrgereq; volentibus ſilentium perpetuum indixerunt. Et vt prædictæ granicies & limites robur perpetuæ firmitatis habeant, partes compromitten. Officium Succamerariale diſtrictus N. à die præſtiti iuramenti Domini Succamerarij, qui nondum iuramentum præſtitit ſuper Officium ſuum in decurſu ſex ſeptimanarũ, vel hyeme ingruente, poſt exactũ hibernum tempus circa feſtum S. Adalberti, proprijs ſumptibus ad ratificandum ſeu approbandum autoritate Succamerariali eaſdẽ granicies educere, ſub ligamentis in Compromiſſo expreſsis tenebuntur. In quorum præmiſſorum omnium

fidem,

fidem, ſupraſcripti Domini Arbitri præmiſſa manibus ſuis proprijs ſubſcripſerunt, & ſigillis proprijs conſignauerunt. Actum & Datum die, & loco. Anno vt ſupra.

SIT APPROBATIO SVCCAMERARIAlis Actus.

Huius ad inſtar antecedentis Actus Sexti.

AT quia hæreditas villæ Eccleſiaſticæ in materia verſantis vno eodemq; tractu circulariter à tribus diſtinctis hæreditatibus circumcirca metata & metalibus ſignis conſignata eſt, & ab eo termino à quo auſpicatæ verſa vice ac eundem ipſum terminum in gyrum applicatæ sũt per Iudicium arbitrale ſpirituale pacificationis duntaxat totalis villæ Eccleſiaſticæ ſtudioſum, granicies, propterea iuxta obſeruantiam & iuris Campeſtris genuinum proceſſum obtentis inprimis à Iure Terreſtri ad Campeſtre tàm contra principales, quàm collaterales remiſsionibus, præmiſsiſq; adcitationibus Campeſtribus iuxta Actum Compromiſſorialem, nè latũ vnguem ab eo recedendo, trifariam à tribus puta hæreditatibus præcipuè cum eas diuerſi teneant hæredes, petenda autoritate Officij Succamerarialis(ſine quo limites conſtitui & terra moueri non poteſt) peculiaris ab vnaquaq; hæreditate terreſtri limitum Compromiſſorialium renouatio, & approbatio : quæ cum fundetur in Remiſsionibus terreſtribus, prout ex ſpontanea partium cõuentione ſtetit compromiſſum, porrò ex lege ipſius facta diſlimitatio, ita remiſsiones à iure terreſtri

ſuper

ſuper primas citationes partibus annueñ. & terminum agnoſceñ. fieri poterint. Cùm autem granicies hæ ſint concatenatæ, qui itaq; in primo fuit principalis, in ſequẽti actu erit collateralis, ac ita conſequenter reſpectu hæreditatum ac cuiuſlibet earum peculiariter, quarum vna deſinit, altera incipit; hæc terminatur, ſubſequens capit exordium, iiſdem tamen locis & veſtigijs ad amuſsim & regulam actus arbitralis primitiui, ſcopulos & ſigna metalia innouando, quibus innouatis, nouiſsimè autoritate Officij Succamerarialis Campeſtris autentici ſuccedat limitum ad inſtar actus prænominati Sexti continentiam, approbatio & confirmatio.

ACTVS GRANICIALIS IN CONTVMAciam Citati erectorum limitum.

HActenus actus de terminis & finibus per controuerſiam partium, idq; bifariam aut per iuris rigorẽ, aut per modum Concordiæ & faſsionis abſoluti explanati ſunt; nunc actus ſeu literarum metalium in contumaciã Citati in iure Campeſtri, nec per ſe nec per ſuum Mandatarium compareñ. & in lucro actoratus condemnati limitum ſignatorum ſubijcitur typus eiuſcemodi.

Actum in loco Campeſtri videlicet ad latus Rubetorũ dictorum N. in parte ſiniſtra verſus meridiem iaceñ. ex vna, & penes montem dictum N. ex altera partibus, peneſq; viam quæ tendit de villa N. in N. circa ſcopulos antiquos benè notabiles tres, vnum villæ N. alterum ad

N villam

villam N. tertium ad villam N. ſpectañ. & pertineñ. idq́; inter hæreditates villarum N. & N. ab vna, & villarum N. & N. ab altera partibus. Feria N. N. proxima. Anno Domini N. N. N. N. &c. Coram Generoſo N. N. Graniciali N. Camerario. Præſentibus Magnifico Generoſis & Nobilibus N. N. N. N. & alijs multis nobilibus fide dignis circa præmiſſa exiſteñ. Necnon Miniſteriali Generali Regni Prouido N. N. de N.

In quo loco Officium præſens Succamerariale N. Iuriſdictionē ſuam fundauit, eamq́; fundatam eſſe voce alta Miniſterialis præfati publicare & proclamare mandauit.

Poſtquam fundationem acclamare procurauit Actorea pars infra ſcripta Generoſum N. N. ad adſpiciendum parietem Citatum: Qui poſt acclamationem ſui comparuit, contra quem Actores propoſuerunt ex copia Citationis ſuæ tenoris talis:

Inſeratur Citatio contra Collateralem.

Qua acclamatione & propoſitione audita, is idem Generoſus N. N. villæ N. hæres, in eo loco concurrentium trium præfatarum hæreditatum videlicet villarum N. N. ab vna: Tum villarum N. N. ab altera, nec non villæ ſuæ N. à tertia partibus agnouit, & atteſtatus eſt.

Tandem ijdem hæredes villarum N. N. Actores per Miniſterialem præfatum acclamare procurauerunt hæredes villarum N. N. ad faciendas vbi non ſunt, & ad renouandas vbi ſunt antiquatæ granicies principaliter Citatos. Qui ſemel, bis, ter, & quater vltra Iuris communis formam

formam per eundem Miniſterialem alta & ſonoroſa vocē clamati, nec per ſe nec per ſuum Plenipotentem comparuerunt: Ideo præfati hæredes villarum N. N. Actores, eoſdem hæredes villarum N. N. Citatos in Termino præſenti adcitationis Campeſtris, in lucro adiudicationis actoratus coram Officio præſenti Succamerariali iudicialiter condemnauerunt, iuxta Citationem ſuam infra ſcriptam tenoris talis.

Inſeratur Citatio contra principaliter Citatos.

Et Officium præſens Succamerariale N. poſt huiuſmodi per præfatos Actores prædictorum Citatorum in lucro Actoratus condemnationem, inhęrendo Iuri communi & Statuto Regni deſuper ſancito, Actoratum memoratis Actoribus villarum N. N. hæredibus adiudicat & decernit, quatenus ijdem hæredes de N. N. actores vigore lucri actoratus coram Officio præſenti obtenti, Officium præſens Succamerariale ducant, quos Officium præſens ſequetur, hæreditatesq́ue præfatas ſignis metalibus & alijs in talibus fieri ſolitis diſtinguet & dislimitabit, ac nihilominus vt ijdem Actores in vltimo ſcopulo aciali corporale Iuramentum cum ſex teſtibus Nobilibus ſibi in genere ſimilibus, præſtent. in eam Iuramenti rotam; *quia iuſtè iuerunt, Officium præſens duxerunt, ductuq́ ſuo nihil hæreditatis à bonis villarum N. N. ademerunt, & hæreditati ſuæ villarum N. N. appropriauerunt, Deo eos ita & Sacroſancta Ieſu Chriſti Paßione adiuuante.*

Inhærendo igitur Officium præſens Succamerariale

N. affectationi prædictorum hæredum villarum N. N. Actorum, inprimis in præſentia Generoſi N. N. bonorum villæ N. ad aſpiciendum parietem adcitati, ſcopulos antiquos aciales tres, idque penes viam quæ tendit de villa N. per N. in Ciuitatem N. primum videlicet ad hæreditatem villarum N. N. verſus meridiem ab oriente eundo. Secundum ad hæreditatem villarum N. N. Tertium verò ad hæreditatem villæ N. ſpectañ. verſus Septentrionem renouare, & de terra erigere mandauit.

Veſpere demùm iam ingruente, Officium præſens iuriſdictionem ſuam continuationemque vlteriorem actus præſentis in diem craſtinum in eodem valore & robore limitauit. Conſeruando Terminum eundem talem qualem adpræſens coram Officio præſenti Succamerariali habere debuerunt.

Sequenti verò die videlicet feria quarta poſt N. proxima Anno Domini N. N. N. N. Officium præſens Succamerariale N. ad eundem locum in quo die heſterna limitatio interceſsit, nimirum ad tres Scopulos aciales die heſterna renouatos condeſcendit: In quo loco iuriſdictionem ſuam continuando videlicet actum die heſterna inchoatũ per Miniſterialem præfatum reaſſumpſit, eamque reaſſumptionem & fundationem iuriſdictionis videlicet heſternæ limitationis Miniſteriali præfato publicare mandauit.

Quibus vt præmiſſum eſt peractis, ad affectationem hæredum villarum N. N. actorum à prædictis tribus ſcopulis

pulis acialibus die heſterna renouatis, verſus Meridiem per ſyluam dictam N. ſequendo, Officium præſens Succamerariale inuocato Chriſti nomine inprimis parictalem ſcopulum ſipare, ſecundum ab acialibus parietalem ex antiquo renouare. Tertium circa arborem pinaticam ſiparc ac in eadem arbore ſignum recenter ad inſtar Crucis exſcindere. Quartum, quintum tranſeundo riuulum dictum N. N. ex antiquo renouare ſignumque adinſtar Crucis in arbore quercinea exſcindere. Sextum circa arborem alneaticam cum exciſione Crucis, tùm decimum, vndecimum ſipare. Duodecimum penes ſyluam N. dictam. In qua non nullas exciſiones crucis facere per ſyluam præfatam N. eundo: Tredecimum ſub monte dicto N. ſipare, quatuordecimum per præfatam ſyluam & montem magnum verſus meridiem proceden̄. in vertice eiuſdem montis cum exciſione Crucis ſiparc. Quindecimum cum exciſione ſigni ad inſtar Crucis in arbore quercinea non procul ab eodem ſcopulo parietali ſipare. Sedecimum itidem in vertice montis eiuſdem ſipare, & de terra erigere mandauit. A quo ſedecimo & vltimo parietali ſcopulo in vertice montis eiuſdem ſipato, ſub meridiem eundo, via quæ tendit de villa N. ad villam N. tranſgreſſa, de verticeque præfati montis paulo inferius ſeſe declinando ductum ſuum hæredes villarum N. N. cum bonis villarum N. N. iuxta literas Graniciales Anni N. N. determinauerunt: In quo loco præfati hæredes villarum N. N. actores per præfatum Miniſterialem acclamare

mare procurauerunt, hæredes villæ N. ad aſpicieñ. parietem ipſorum Citatos, qui vt potè ipſimet actores hæredes villæ N. exiſteñ. poſt acclamationem cōparuerunt, contra quos propoſitū eſt ex copia citationis ſuæ tenoris talis.

Poſt quam propoſitionem in eodem loco præfato hæredes villæ N. terminari acialitates trium hæreditatum videlicet ſuæ villæ N. & N. ab vna, tum villarum N. N. ab altera, nec non villæ N. ſuæ itidem hæreditariæ à tertia partibus agnouerunt, & atteſtati ſunt. In quo loco poſt eandem agnitionem ſcopuli aciales duo, vnus videlicet à bonis villarum N. alter verò à bonis villarum N. N. circa parietem villæ N. ſipati & de terra erecti ſunt. Quantum verò attinet tertij ſcopuli acialis ſipationem Generoſus N. N. Generoſi N. N. nomine coram Officio præſenti comparens, proteſtationem fecit, quod etiam præfatus principalis ipſius ad actum præſentem granicierū ad aſpicieñ. parietem à bonis villæ N. non ſit adcitatus, aliâs prout de præmiſsis proteſtatio eadem latiùs in ſe præmiſſa complectitur, cuius tenor ſequitur de verbo ad verbum talis: Et ibidem in continenti circa acclamationem hæredum villæ N. collateralium Generoſus N. N. nomine Generoſi N. N. in eadem villa N. ſyluæ hæreditatis villæ ipſius cum alijs cohæredibus ſecum indiuiduæ hæredis præcauendo indemnitati Iuris ipſius hæreditarij ſibi ad bona eadem & ſyluam hæreditatis eiuſdem antiquitus ex anteceſſoribus ſuis legitimè ſeruieñ. ſolennem de iure ipſius hæreditario fecit coram Officio præſenti Succamerariali

manife-

manifeſtationem cum proteſtatione, quod ille tanquam bonorum eorundem hæreditatis eiuſdem N. comparticeps & cohæres indiuiſus non ſit, ad cauſam præſentem hæreditariæ quæſtionis (quæ omnes in ſimul cohæredes afficit) adcitatus, nollens quicquam Iuri ipſius hæreditario derogari & præiudicari, quinimò offerens ipsũ Ius ſuum hæreditarium bonorum præfatorum vigore iurium ſuorum proſequuturum, proteſtatione hac quam ſuſcipi petijt ad præmiſſa mediante.

Actores autem omnibus Iuris deffenſis ad cauſam hanc pertineñ. in pleno robore ſibi præcuſtoditis nullis obmiſsis, nullam cohæreditatem prædicto Generoſo Domino N. in ſimul ſecum in prædicta villa N. & in ſyluis ipſius agnoſcendo, eiuſmodi proteſtatione per eum facta determinationi granicierum & præſtitionem Iuramenti impedire non poſſe, quandoquidem in prædictis bonis poſt factam reſignationem à N. N. nullum alium cohæredem habent neque agnoſcunt, & talem à Iudicio Terreſtri cum ſuis Collateralibus remiſsionem obtinuerunt, circa quam remiſsionem idem proteſtans cum Iuribus ſuis ſeſe manifeſtare debuit, hîc verò nullus ipſi diceñ. locus relinquitur, de quo pars Actorea contra ipſam proteſtationem ſolenniter proteſtatur.

Tandem hæredes villæ alterius N. omnibus Iuris defenſis & probationibus ſaluis ſibi reſeruatis, eiuſmodi determinationem granicierum impediendo per ſuum Plenipotentem Generoſum N. N. coram Officio Succamerariali.

camerariali comparuerunt, inordinatam eſſe Citationem Actoris & totum cauſæ proceſſum inualidum oſtenderunt, quoniam in eiſdem bonis ex anteceſſoribus ſuis inciſionem liberam ab antiquiſsimis temporibus habent ſibi ad villam ſuam N. ſeruieñ. Cum itaque inciſio eſt quæſtio hæreditaria, & fundum tangens merito pro hæredibus cenſentur, meritò & ad granicies pertinent, adcitariq́ue ad eas debebant. quod quoniam non eſt factum imò prætermiſſum., exinde Citatio præſens malè & erroneè extradita cenſetur & determinationis granicierum Scopulus acialis ſipari non poteſt. Petieruntq́ue ob inordinatè extraditam Citationem, Officium Domini Succamerarij à determinatione earum ſuperſedi.

Actores verò eiuſmodi inciſionem, quam ijdem N. N. inferunt, hîc locum habere non poſſe, Citationemq́ue ſuam ordinatè ſcriptam eſſe docuerunt. Nam ea ipſorum exceptio ſerò infertur, nec Priuilegium vllum aſſertionis ſuæ producunt, & etiamſi eſſet quod non agnoſcitur, attamen ad vſum lignorum non ad hæreditatem fundi pertineret, & ea exceptio in Termino illo remiſsionis non in præſenti tractu inferri poterat. Petieruntq́ue his exceptionibus intruſorum in partem reiectis ſibi Iuramentum facieñ. decerni.

Et Officium præſens Succameriale partium præfatarum Actoreæ quidem per ſe perſonaliter, Citatæ verò per Generoſum N.N. coram Officio ſuo comparentium, Cõtrouerſijs ea in cauſa factis, exauditis, & debitè intellectis,

ctis, non attenta tam proteſtatione Generoſi NN. nomine Generoſi NN. facta, quàm cõtrouerſijs Generoſi NN. nomine Generoſorum ad officium ſuum illatis, ſiquidem idem Generoſus NN. non hæreditatem in bonis villæ N. principales ſuos, verùm tantummodò inciſionẽ liberam habere allegat, eamq; nullo documento probat, quæ libera inciſio, vti tantummodò ſuperficialis vſusfructus, licet ſit inſcripta, pro hæreditate cenſeri non poteſt, tum quia eadem exceptione præpoſtere, vti poſt Decretum remiſſionis ad campum vtitur, necnon quia reliqui cohæredes licet ſint parietem per vnum ex medio ſui attentare poſſunt. Ideò Officium præſens & tertium ſcopulum acialem in eodem loco à bonis villæ N. ſipare mandauit. Poſt cuius ſipationem decreuit, vt ijdem Actores in eodem vltimo ſcopulo aciali iuramentum corporale cum ſex teſtibus nobilibus, iuxta rotam ſuperius deſcriptam præſtent, præſentibusq; decernit, decreti huius vigore.

Quod Decretum memoratus Generoſus NN. nomine principalium ſuorum pro iure non ſuſcepit, ſed ab eo & cum eodem decreto præfatum Generoſum Camerarium ad Iudicia Ordinaria Generalia Tribunalis Regni N. proximè & immediatè celebrañ. mouit, terminumq; proſequeñ. & continuañ. huiuſmodi motionis ſuæ & expurgañ. ſententiæ ipſius coram præfato Iudicio per Miniſterialem præfatum præfixit & aſsignauit.

Quam motionem Officium præſens præfato Generoſo NN. admiſit, & termino ipſius detulit.

Habent igitur & sũt habituræ memoratæ partes vtræq; coram præfato Iudicio Ordinario Generali Tribunalis Regni N. inter cauſas Pallatinatus N. & diſtrictus N. terminum proſequeñ. eiuſdem motionis, iuxta controuerſias partium Decretum præſens Officij motionem ab eo interpoſitam & admiſſam, termini cõſeruationem & Acta.

Nihilominus Officium præſens Campeſtre Graniciale ſcopulos præfatos, tàm aciales, quàm parietales, inter bona præfata incipiendo à pariete villæ N. vſq; ad parietem modernum villæ N. ſipatos authoritate Officij ſui Succamerarialis ad deciſionẽ cauſæ præſentis in Iudicio Tribunalis facieñ. duraturos eſſe, à nullaq; parte violaturos ſub pænis in legibus Regni deſcriptis, decreuit decreto præſenti ad præmiſſa mediante.

In actu prænarrato ac præexarato manifeſtè apparet, ad euitandum Iuramentum, quod tametſi parte Citata diſparente Actorea nihilominus pars in vltimo ſcopulo neceſſario & de Iure præſtare tenetur, litem & controuerſias circa vltimum ſcopulum occaſione & prætextu cæſuræ lignorum à perſonis à cauſa alienis, extra libellum Citationem & terminum excitatas & factas eſſe ſtudiosè & dedita opera nè fortè vanum quod pars Actorea autumabat ſuum foret iuramentum.

ACTVS ALTER QVO ANTECEDENS refutatur per malè obtenti obiectionem.

ACtum in ſylua &c. vt in ſuperiori actu continetur vſq; ad locum iuriſdictionem ſuam fundauit, eamq; fundatam eſſe Miniſterialis præfati alta voce publicare mandauit.

Contra quam quidem fundatam Officij Succamerarialis iuriſdictionem, cui nullatenus Citatus hæres bonorũ villæ N. Generoſus NN. vt inferius patebit bonorum ſuorum reſpectu ſubeſt, ex parte eiuſdem Citati hæredis de N. de nullitate fundatæ ac totius actus huius inprimis ſolenniter proteſtatum eſt.

Tandem Generoſi NN. actores villæ N. hæredes acclamari procurauerunt per Miniſterialem præfatum Generoſos NN. Citatos, & contra eos propoſuerrunt ex copia Citationis ſuæ tenoris talis.

Inſeratur Citatio ſeu adcitatio cuius energia talis.

Qui vos inhærendo Decreto Iudicij Ordinarij Generalis Tribunalis Regni N. approbatorio ſententiæ Officij ſui Citant ſeu adcitant, ad attentandum per vos iuramentum per Actores verò præſtandum ſupra iuſtam ductionem Officij noſtri ad determinañ. granicies ſeu limites inter bona Actorum hæreditaria villæ N. & veſtra etiam hæreditaria villæ N. ab altera partibus, ad attentañ. actores determinari granicies, & in vltimo ſcopulo aciali ſuper iuſtam ſipationem granicierum iuramentum præſtari

Sitis attentaturi & iudicialiter reſponſuri. Datum &c.

Et poſt propoſitionem ſuam modo præmiſſo factam, deducto parti termino & contentis ſuæ Citationis, reproductoq́; Decreto Tribunalitio approbatorio Decreti Officij Succamerarialis petierunt ſibi per Officium Miniſterialem ad comprobañ. limites deputari, iuramentumq́; iniunctum ſibi ad finalem exequutionem deduci, alijs omnibus iuris beneficijs, probationibus ad cauſam præſentẽ neceſſarijs ſaluis ſibi præcuſtoditis, nullis obmiſsis.

Ex aduerſo Citati inprimis quidem Generoſa NN. bonorum villarum NN. ac aliorum omnium eiuſdem olim prioris Mariti ſui hæreditariorum Domina vſufructuaria, ad actum præſentem ſimul cum hærede adcitata, quantũ ad intereſſe ſuum pertinet per ſuum Plenipotentem ſe ad cauſam præſentem limitum de jure minimè pertinere deducebat: Actio ſi quidem hæc eſt merè quæſtionis hæreditariæ, quæ duntaxat hæredem afficit: Illa verò temporanea poſſeſſor vſufructu bonorum jurium ſuorum reformatorij & aduitalitij ſibi à priori marito ſuo ſeruientium vigore potitur & gaudet, de juribus hæredis multò minus limitibus quæ hæredem afficiunt ſcire & diſputare non tenetur. Et petijt ſeſe pro intereſſe ſuo à proſequutione cauſæ liberam pronunciari. Ad cauſam granicierum non poſſeſſores, verùm hæredes, & cohæredes bonorum ſunt citandi, iuxta iuris & Statutorum diſpoſitionem petens vt ſupra.

Pro intereſſe autem Generoſi NN. hæredis principaliter

ter Citati, is idem Citatus ſaluis ſibi omnibus juris defẽſis ad cauſam præſentem de iure ſeruieñ: Tùm euaſione juratoria & probatione ignorantiæ lucri actoratus ſuper ſe in Contumaciam coram Officio Campeſtri nulliter & incompetenter obtenti, tempore, locoq; ſuis in quantum eo deuentum fuerit reſeruata, omnibuſq; alijs lucri eiuſdem iuri conſentaneis oppugnationibus iuris reſeruatis, quandoquidem terminus præſens vim termini concitatorij redoleat, & vigore lucri actoratus in Contumaciam ſuper ſe minorenne obtenti, petatur vlterior continuatio ſeu determinatio granicierum inhærendo itaq; Conſtitutioni Regni, Anni 1588. iuxta cuius præſcriptum in quauis iuris inſtantia malè obtenti inferendi facultas Citatis eſt data, dixit & allegauit Proceſſum totum cauſæ præſentis ab eius origine malè erroneè nulliter & incompetenter eſſe obtentum, his ſuis iuridicis rationibus: Inprimis quod Actores ſub Minorennitate citati, & ipſius infantia proceſſum limitum non à parente eius deriuatum contra ipſummet ſolùm Minorennem ſunt auſpicati. Tandem verò eius in Contumaciam nemine comparente lucrum actoratus obtinere præſumpſerunt, ſcopulos graniciales immenſam quantitatem ſyluæ & fundi ipſius hæreditarij adimendo erigi curauerunt, de quorum nullitate & illegalitate prout in recenti per matrem eius proteſtatio facta eſt, ita ad præſens Citatus ſolenniter proteſtatur. Pupilli autem & minorennes iuxta Statuta Regni ante ætatem legitimam nec reſpondent nec proſcribunt, præcipuè autẽ

in cauſa granicierum, quam non tantum Minorennis pupillus proſequi, verùm etiam & Tutor ipſius iuxta diſerta Statuti verba: *Gades limitare non poteſt.* Ratio ætatis infantilis à Legiſlatore nè aliquid ob imbecillitatem & infã-tiam pupilli patiantur detrimenti, ſummoperè habita eſt. Deindè quod Proceſſus totus actoris extra forum Citati hæredis & proprium bonorum ſuorum diſtrictum, nempè N. ac inprimis remiſsio ad Campum in Iudicio Terreſtri N. non per Plenipotentem inſcriptum, extra forum & Territorium Citati competens, ſubſequenter autem proceſſus Campeſtris coram Camerario diſtrictus N. in Contumaciam Citati Minorrennis, non poſitis citationibus in præiudicium Minorennis maximum obtenta ſunt. Bona autem villarum N. & N. Citati hæreditaria in diſtrictu N. conſiſtunt & ſituata ſunt, quorum reſpectu Citatus ad ius & forum ſuum proprium competens nempè TerreſtreN. tandem verò ius & Officium ſimiliter Succamerariale diſtrictus N. quod eſt peculiare pertinet. Quod autem bona hæc in diſtrictu N. ſint poſita, multis euidentibus literatorijs publicis & priuatis probauit documentis, videlicet antiquiſsimis literis granicierum in Iure Terreſtri N. recognitis. Nec non recentioribus granicierum literis à bonis ijſdem ſuis villarum NN. cum alijs vicinis hæreditatibus videlicet NN. coram Camerario Graniciali diſtrictus N. tanquam ſuo proprio & competenti jure & Officio peractarum. Præterea iuribus, diſpoſitionibus, diuiſionibus bonorum eorum ratione habitis, deindè actio-

nibus

nibus iuridicis Terreſtribus, & adeò ipſius ſolius partis Actoreæ in Iudicio Terreſtri N. agitatis, & proſequutis, tum Decretis Terreſtribus N. fori eiuſdem ratione latis, quibus quandoquidem bona N. N. in diſtrictu N. conſiſtunt, à foro Terreſtri N. Citatus liber pronunciatur, & ad forum ſuum N. competens remittitur: Probauit deniq; documentis publicis, videlicet quietationibus de cõtributionibus publicis antiquis, & recentioribus, de contributione publica, è bonis villarum præfatarum NN. perſoluta per exactores diſtrictus N. datis. Tùm quietationibus contributionis dictæ fumalium ad Caſtrum N. pendi conſuetæ & recentis Contributionis, vulgo *podymnego*, in Cõuentu Generali Regni aliquoties iam à ſingulis domibus laudatæ, iuramento in Caſtro N. præſtito: Luſtratione deniq; Capitaneatus N. autentica, qua inter cætera etiam villæ è quibus ad Caſtrum N. fumalia proueniunt inter alias Parochia N. & in ea villæ præfatæ NN. ſunt expreſſæ & circumſcriptæ. E quibus documentis euidentiſsimè conſtat & elicitur bona villarum NN. in diſtrictu N. conſiſtere. Vnde quicquid extra forum bonorum ac Citati competens obtentum eſt, nullitatis vitio ſubiacet, & ſubiacere debet. Actor namq; forum rei ſequitur: Et nemo de diſtrictu ſuo proprio ſub pæna iuris euocari poteſt: Maximaq; nullitas proceſſus ſeu proceſſuũ ex fori incompetentia colligitur, adeò vt etſi etiam Citatus non comparuerit vel ex ignorantia iuriſdictionem prorogauerit, id totum irritum & inane, videlicet ſiue in

contu-

contumaciam, ſiue per Controuerſiam aliquid fuerit in foro inconuenienti progreſſum nullitate fori tollitur. Ad extremum, quod vt ex actu præcedenti patet, in contumatiam Citati obteñ. Motione cauſa præoccupata eſt, Decretum porrò Tribunalitium veluti inter Collaterales latum, Citatum non afficit. Res namq́ue inter duos acta tertio non præiudicat, maximè autem minorenni. Ipſi quoque actores & principales & collaterales non vocatis nec adcitatis alijs cohæredibus, qui prout antea ita & ad præſens ſeſe manifeſtant cum iure ſuo hæreditario, actum totum dirimunt, cauſam limitum in rem ſuam expediunt. Omnes autem hæredes & cohæredes principaliter & collateraliter ſunt citandi. Ex his itaq́ue & alijs rationibus, petijt ſeſe Citatus ab eiuſmodi proceſſu ſub infantia ſua extra forum competens nulliter & incompeteñ. obteñ. liberum effici, ſcopulos verò per officium incompetens erectos tolli, diſsipari, pœnam euocationis decerni, omnibus alijs iuris remedijs, euaſionibus iuratorijs & deffeñ. pleno in robore ſibi reſeruatis, nullis omiſsis.

A contrario Generoſi Actores, reſeruatis ſibi vt ſupra omnibus iuris remedijs cauſæ præſentis ſubſidiarijs, replicando contra eoſdem Actores, quoad intereſſe Dominæ aduitalicialis & reformatoriæ, allegauerũt Lucrum actoratus ſuper ea obteñ. ſimplici allegatione tolli non poſſe. Nam licet actio granicierum ſolùmmodo hæredibus cõpetit: attamen quoniam in originali tractu cauſæ ſuper ſecundam citationem ex controuerſia partium remiſsio

ſtetit,

ſtetit, ad quam eadem Domina Aduitalicialis per Plenipotentem præbuit conſenſum, demum poſt remiſsionem à Iudicio Terreſtri ad Officium præſens factam in campo comparuit, & in termino dilationis pro maiori conceſſæ, erat in ſuſpenſo, ac poſtmodum ex eadem dilatione lucrum Actoratus ſuper ſe obtinere paſſa eſt, illudq; lucrũ ex controuerſia partium prolatum debita iuris via nulliſq; pænis iudicialibus, aut Decreti ſatisfactione ſuffert; Ideò meritò & ad præſens iuxta nexum citationis ſuæ ad attentandum iuramentum ſuper vtroſq; principales editæ reſpondere, ligamentiſq; eiuſdem proceſſus ſubiacere debet. Petentes ſe circa ſuas allegationes conſeruari. Quod verò attinet hæredem eum quoq; nullo modo lucrum hoc ſuper ſe obtentum deportare poſſe docuerunt, quandoquidem Lex publica, etiam Minorenni in cauſa granicierum reſpondere iubet, ſaluo ipſi reſeruato beneficio ſi ſe iniuriatum ſenſerit, agendi pro hac iniuria poſtquam adoleuerit. Is verò hæres cum aſsiſtentia Tutorum, Citatus per Plenipotentem ſuum ad remiſsionem conſenſit, in terminoq; Campeſtri comparuit, dilatione maioris vſ9 eſt, Cui poſtea non ſatisfecit, eoq; modo in cauſa ſuccubuit. Et poſtmodum lucrum actoratus præſente ſuo Tutore naturali obtinere permiſit: In cuius Contumaciam pars Actorea vigore Statutorum Regni ad diſlimitationẽ proceſsit. eaſdemq; granicies in præſentia Officij Succamerarialis ſcopulos alios veteres reficiendo alios nouos facieñ. iuxta antiquas literas Graniciales ſipauit, eoſdẽq;

cum plenis teſtibus comprobaturos ſeſe obtulerant, quod verò attinet rationes malè obtenti per Citatum introductas, nempè quod allegat ſe ad iuriſditionem diſtrictus N. pertinere, eamq; quietationibus de contributione ſoluta probat, ad hāc & alias malè obtēti exceptiones reſpondetur: Citatum in termino præſenti nullis poſſe exceptionibus vti, quoniam ſuper ſe lucrum actoratus obtinere permiſit, tùm dilationi maioris non ſatisfaciendo in cauſa ſuccubuit. Et quoniam iuxta Statuta vetera ad controuertendum non admittitur, nec Officium ipſius controuerſias vti intempeſtiuè factas admittere poteſt, cùm nullus iam controuerſiarum locus ipſi patet, petierunt Actores eaſdem ipſas exceptiones in tergum reijci, & ſibi iuxta anterius Decretum ſuper ductum & ſcopulos ſipatos probationem decerni. Licitum ipſi erit poſtquam adoleuerit, vigore Statuti antiqui de Minorennibus, in cauſa granicierum conditi, dùm adoleuerit, ſi ſe iniuriatū ſenſerit, id ipſum vindicare, ibidemq; & in alio quouis Termino lucidè apparebit, & oſtendetur quia bona N. à quo aciales incepti ſunt, tùm & bona villarū NN. ex hac parte fluuioli dicti N. cum ſuis fundis ac bona villæ N. alterius collateralitatis extra omnem controuerſiam ſunt in diſtrictu præſenti N. quod & veteribus documentis nempè graniciebus probarunt: Petieruntq; ſe circa ſuas allegationes conſeruari, & ad juramentum admitti, alijs iuris remedijs ad cauſam præſentem neceſſarijs, ſaluis ſibi præcuſtoditis, nullis omiſsis.

Et Of-

Et Officium præſens Succamerariale N. controuerſijs partium præfatarum modo præmiſſo coram ſe comparen. ac deductionibus ea in cauſa factis, exauditis,& debitè intellectis,eo attento,quantum attinet Generoſam NN. vti Dominam reformatoriam & aduitalicialem quoniam vigore Iuris ſui aduitalicialis, & reformatorij de iure ad cauſam granicierum non pertinet: Ideò eandem à cauſa & proceſſu præſenti liberam pronuntiat: quantum verò attinet Generoſum NN. villæ N. hæredem Citatum, quoniam ſuper eodem hærede Citato præfati Actores Lucrũ actoratus in campo coram officio præſenti obtinuerunt: Ideò officium præſens obſtantibus præmiſsis, inhærendo iuribus Regni vti poſt obtentionem Lucri actoratus non poſſe his rationibus proceſſum limitum præſentium ſufferi, adinuenit, eidemq́; Citato in cauſa præſenti iuridicè procedere decreuit,præſen̄q́; decernit, præſentis Decreti vigore.

Quod Decretum prænominatæ partes vtræq́; Actorea videlicet ex eo, quòd Domina reformatoria & aduitalicialis ſit libera pronunciata: Citatus verò quòd non ſit liber pronuntiatus, imò eidem in cauſa præſenti procedere ſit decretum, pro iure non ſuſceperunt, ſed ab eodẽ & cum eodem præfatum Generoſum Camerarium ad iudicia Ordinaria Generalia Tribunalitia Regni N. mouerunt, terminumq́; proſequendæ huiuſmodi motionis ſuæ & expurgandæ ſententiæ ipſius coram judicio præfato per Miniſterialem præfatum præfixerunt,& aſsignauerũt.

Quam motionem Officium præſens vtriſq; partibus admiſit, & terminis illorum detulit: Nihilominùs vt ijdẽ ſcopuli per Officium præſens ſipati, ad deciſionem cauſæ præſentis à partibus inuiolabiliter obſeruentur, decreuit. Cauſas verò cum reliquis Collateralibus ad cauſam præſentem adcitatis ſuſpendit, in ſuſpenſoque fore & eſſe decreuit.

Habent igitur & ſunt habituræ partes memoratæ corã Iudicio Ordinario Generali Tribunal. Regni N. tùm dùm & quando cauſa præſens ex Regeſtro cauſarum Pallatinatus N. & diſtrictus N. adiudicañ. inciderit terminum iuxta decretum præſens controuerſias partium, termini cõſeruationem & Acta.

A qua quidem appendice in vim Decreti poſt admiſſam motionem appoſita, quæ approbare & ratificare videtur ſcopulos, quibus ad præſens fit contradictio oppoſitio, & nullatenus de iure conſiſtere poſſunt, nè per eam appendicem robur obtineant; Citatus hæres ad Tribunal Regni mouit ratione data, quod ea appendix ſit ſuperflua vltra libellum appoſita, ſtante verò motione nihil eſt innouandum: petens ſibi prout ab ipſo principali decreto, ita ab ea appẽdice quæ ſapit vim Decreti motionem admitti.

Quam motionem Officium præſens præfato Citato ex quo Decreto Tribunalitio eadem præcuſtoditio præſeñ. granicierum ſeu limitum ad deciſionem cauſæ ſit approbata, non admiſit. De cuius motionis non admiſsione, proſequutione, grauamine, & damnis Citatus præfatus contra Officium præſens proteſtatus eſt.

Offi-

Officium ſimiliter ſe merito & de iure inhærendo decreto Tribunalitio eidem motioni non detuliſſe reproteſtatum eſt.

DECRETVM TRIBVNALITIVM IN termino motionis ſupraſcriptæ actus præinſerti latum eiuſmodi.

IVdicium præſens Ordinarium Generale Tribunalis Regni N. ex controuerſijs, & deductionibus partium ſententiam Officij Campeſtris Succamerarialis procedendi approbat. Poſtmodum Citato reſpondere mandat. Demùm ad ſubmiſsionem Citatæ partis decernit, vt eadem pars citata euadat iuramento corporali ſuper ignorantiã lucri in cauſa præſenti obtenti, idq́; in inſtanti: Ad quam pronunciandam iuramenti rotam, Miniſterialem Generalem Regni NN. addit: quod iuramẽtum pars Citata (prout ſupraſcriptus Miniſterialis coram Iudicio præſenti perſonaliter ſtans recognouit) præſtitit: poſt quod præſtitum iuramentum Lucrum in cauſa hac granicierum obtentum cum toto ſubſequenti proceſſu & actu in eiſdem limitibus facto & conſtituto tollit, & caſſat, ac ſuper Citationem originalem ad Iudicium Terreſtre N. editam, eidem Citato reſpondere decernit: Porrò in reſpondendo adhærendo iuri communi, & æquitati, cauſam præſentẽ & partes ad campum & Officium Succamerariale N. ad experiendum de actoratu, & facieñ. inter bona præfata limites remittit; iuribus vtriuſq́; partis & deffenſis ſaluis

reſeruatis, terminum ijſdem partibus coram eodem Succamerario & Officio illius præfigendo, dum pars partẽ ad id legitimè adcitauerit, pro quo termino, in quantùm Magnificus Succamerarius Generalis N. in perſona ſua non condeſcenderit, vterq; Camerariorum, tam videlicet N. quàm N. Camerarij Graniciales ex quo bona partium in diſtrictu N. & N. conſiſtunt ad perficiendum negotium, & actum limitum quiſq; eorum pro iuriſditione cuiq; competenti condeſcendere tenebitur.

Simile remiſsionis ad eoſdem geminos Camerarios Tribunalitium decretum ex inſtantia Citatæ partis reciproca & mutuo actoratu ſubinde prolatum eſt.

Ex Decreto Tribunalitio antecedenti ceu vltimæ inſtantiæ præiudicato liquido cernere licet: Inprimis Lucrum actoratus in contumaciam obtentum poſſe tolli euaſione Citati iuratoria ſuper ignorantiam præſtiti, ſeu præſtandi: Deinde ſi bona vtrinq; diſlimitãda ſeu hæreditates in duobus diſtinctis ſibi contiguis diſtrictibus terriſuè ſita fuerint binum officium Cãpeſtre pro rata parte quodq; ſui diſtrictus ſeu terræ educẽdũ eſſe, & rem & nego limitum tanquam compoſitum Iudicium definire debere.

Notandum ſi teſtibus ſeu compurgatoribus quorum ſenus debet eſſe numerus vni vel pluribus in jure Campeſtri inhabilitas ratione generis obiecta fuerit, ex tunc vnꝰ de altero, at reliqui de vno teſtificari poſſunt ſe ac eum genere verè Nobiles & Nobilem eſſe, ac ideò ad iuramẽtum admittendi, ſeu admittendus: Cuius admiſsionis forma talis.

Poſt

Poſt quarum determinationem granicierum & ſcopulorum ſipationem prænominatus actor Generoſus NN. ſtatuit coram Officio præſenti Campeſtri ſex teſtes Nobiles, primum NN. de Pallatinatu ſeu terra N. alterum NN. de Pallatinatu & diſtrictu N. atq́; ita conſequenter, tertiũ, quartum, quintum, ſextum qui cuiates ſint, cuiuſuè Pallatinatus, terræ, & diſtrictus, terrigenæ, & incolæ ſpecificè & nominatim exprimantur, & circumſcribantur.

Qui quidem teſtes, dum erant per Officium præſens Campeſtre, tàm de vera illorum Nobilitate, quàm poſſeſſionibus examinati, vnus de altero iuxta præſcriptum Statuti (ſeu reliqui de eo, cui inhabilitas obijciebatur) teſtimonia dabunt ac ideò ad iuramentum vna cum parte agẽte præſtandum admiſſi ſunt, ſeu admiſſus eſt , prout quidem è veſtigio & de facto memoratus actor cum teſtibus ijſdem ipſis, iuxta rotam ſuperius deſcriptam , iuramentũ illud parte Citata perſonaliter attentante realiter & in effectu præſtitit, & eſt exequutus:

DE COMMISSIONIBVS SEV FVNDOrum terreſtrium à Regalibus metali diſtinctione.

ANtequam norma & Idæa actus Commiſſorialis ſeu limitum inter bona Sacræ Maieſtatis Regiæ ab vna & Terreſtria ſeu Nobilium hæreditaria parte ab altera erectorum erigendorumuè exponatur, differentia inprimis quantum videlicet Commiſsiones à diſterminio ſiue limi-

limitatione bonorum vtrinq; priuatorum Terreſtrium ſupra explicato diſtent, conſideranda, quæ ex inferius annotatis facile colligi poteſt.

Et inprimis quod ad actum futurum Comiſsorialem Remiſsio Iudicij Terreſtris ad campũ quæ in proceſſu ſupra exarato inter bona ab vtrinq; Terreſtria pro fundamẽto eſt poſita, non ſit neceſſaria, imò verò loco Remiſsionis ipſa ſola à Sacra Maieſtate Regia è Cancellaria Regni ſuper perſonas certas præcipuas, binas Ordinis Senatorij, binas Officialium Terreſtrium, quintam Succamerarij, ſuiuè Camerarij (qui propter abſentiam vnius, duorumuè plures in duplo triploue poni ſolent) impetranda diſlimitandorum & conſignandorum bonorum eorum gratia, Cõmiſsio ſeu Commiſsionis literæ, vnà cum Mandatorũ vt limitationi interſint, eam attentent, ad Tenutarios bonorum Regalium & Collaterales bonorum diſtinguendorum confines, datis literis, & ſubinde loco adcitationis Innoteſcentiæ Dominorum Commiſſariorum, tàm contra Tenutarium, quàm Collaterales pro certo definito tempore per Miniſterialem & duos Nobiles, duabus ante terminum ſeptimanis. vnà cum Mandatis Regijs extradendæ & deferendæ, ipſeq; actus Commiſſorialis infra vnius anni & ſex ſeptimanarum à data Commiſsionis curriculum expediendus.

Deinde quòd in Iudicio & Actu Commiſſoriali nulla currat & concedatur dilatio, eo quod ſit vnius temporis actus, præter quam ſi vna die perfici non poſsit, limitum

negotium

negotium, in ſequentem immediatum diem transferre, & poſtridie continuari & exequi poterit: Ad hæc nulla detur ab eo Iudicio ſuisq́; Decretis ad ſuperius quoduis Regni ſubſellium prouocatio ſeu appellatio, eò quòd ſit Iudicium abſolutum, abſolutamq́; iudicandi bonaq́; priuatorum à Regijs ſequeſtrandi & diſcriminandi, vigore legum Regni (conſciẽtia tantùm ſua ad id obligata & onerata) habeat facultatem.

Porrò quoad figuram Iudicij huius attinet, quod ſuper Actoratum alterutri parti adiudicatum, non partes ipſæ principaliter inter ſe iure concertantes, verùm Coloni hæreditatum nempè ſubditi, villaniq́; ſuper veram & iuſtam ductionem & erectionem ſcopulorum in ipſa determinatione limitum præſtent & exequãtur iuramentum.

Præterea quoad euentum & finem actus Commiſſorialis, quòd negotium id limitum inter bona terreſtria & Regalia bifariam aut ſubditorum iuramento terminetur, & definiatur, aut ſignis ab vtraq́; parte dubijs extantibus, moderatione Dominorum Commiſſariorum ex æquo & & iuſto dirimatur, decidaturque.

Inſuper Citationes quæuis & adcitationes, ad quodcunq́; Iudicium ſuperius, tàm proſequutoriales motionũ ſeu appellationum non admiſſarum, quàm ad caſſandum & abolendum actum Commiſſorialem, quocunq́; iuris prætextu & ratione extraditæ, vanæ & irritæ.

Cæterum pæna diſiectionis ſcopulorum Commiſſorialium, longè maior quàm Terreſtrium, cum reſtauratio-

ne per totidem Commiſſarios à Sacra Maieſtate Regia eo deſignatos & deputatos.

Ad extremum quod differentia occaſione limitum inter bona ab vtraq; parte Terreſtria per amicabilem compoſitionem & medium arbitrale tranſigi & complanari poſsit, ſecus inter bona Regalia & Terreſtria, vbi nè vlla quidem compoſitionis mentio, eo quod ſint bona Reipub. quæ prout abſq; conſenſu omnium Ordinum Regni alienari, ita in parte quauis minui, auelli, detrimentumq; pati non poſſunt.

ACTVS COMMISSORIALIS PER MOderationem definitus.

ACtum in loco differentiarum inter bona villæ N. Generoſi NN. hæreditaria ex vna: & bona Sacræ Maieſtatis Regiæ villæ N. (ſeu in plurali Oppidi N. & villarum NN. eò pertineñ. Tenutæ ad præſens Generoſi (ſeu Magnifici) NN. ſi dignitatem Senatoriam, vel Officium aliquot gerat, titulus adijciendus Pallatini, aut Capitanei, NN.) ex altera partibus: circa viam publicam de Oppido N. ad villam N. tendeń. & circa tres aciales ſeu angulares ſcopulos, vnũ bonorum præfatorum villæ N. alterum verò bonorum præfatorum Sacræ Regiæ Maieſtatis, & tertium villæ N. Generoſi NN. hæreditariæ, Feria N. poſt Feſtum NN. proxima Anno NN. NN.

Coram Magnificis ac Generoſis NN. NN. Caſtellanis, NN. Camerario Graniciali Diſtrictus N. Magnifici NN. Succa-

Succamerarij Terræ Sãdomirieñ. Generalis locum teneñ. NN.NN.(intitulentur ſuis proprijs titulis Terreſtres Officiales bini, terni, aut plures) Commiſſarijs à Sacra Maieſtate Regia ad decideñ. limitum differentias inter bona ſuperius deſcripta datis, & deputatis.

Præſentibus Generoſis & Nobilibus NN. NN. ſpecificentur de nomine & cognomine, & alijs cõpluribus Nobilibus, nec non Miniſteriali Generali Regni prouido N N. de N. Coram quibus Dominis Commiſſarijs Sacræ Maieſtatis Regiæ, Generoſus NN. ſeu Generoſi NN. bonorum præfatorum NN. hæredes, perſonaliter compareñ. reproduxerunt literas Commiſsionis ſub titulo Sacræ Regiæ Maieſtatis emanatas, Sigillo maioris, vel minoris Cãcellariæ Regni communitas, ſanas, ſaluas, illæſas, omniq; ſuſpitionis nota carentes, quarum tenor de verbo ad verbum ſequitur eſtq; talis.

VLADISLAVS IV. DEI GRATIA REX Poloniæ Magnus Dux Lith. Ruſſ. Pruſſ. Maſouiæ, Samogit. Liuoniæq;. nec non Suecorum, Gottorum, Vãdalorumq; hæreditarius Rex.

Magnificis & Generoſis NN. NN. ſinceriter & fideliter nobis dilectis, Gratiam noſtram Regiam. Magnifici & Generoſi ſincerè & fideliter nobis dilecti: Intelleximus exortas eſſe differentias occaſione limitum, inter bona noſtra Regalia oppidi videlicet N. villarumq; eò pertineñ. Tenutæ Magnifici NN. Pallatini N. NN. Capitanei noſtri ab vna: & bona villæ N. Generoſi NN. hæreditaria partibus ab altera. Quod

quidem negotium Nos componi & camplanari cupientes, ſin-cer. & Fid. Veſtris, quarum fides & integritas ac in rebus peragendis dexteritas Nobis cõmendata & perſpecta eſt, committendum eſſe duximus, prout præſentibus committimus Iniungentes ac mandantes eiſdem, vt communicato conſilio, de tempore, & die ad id idoneo, ac inter ſe conſtituto, vocatisq́ ad ſui præſentiam literis Innoteſcentiæ ſuæ partibus quarum intereſt, in locum differentiarum conueniant, ibiq́ intellectis & auditis earundum partium propoſitionibus & reſponſis, receptoq́ ſenum fidedignorum ſufficienti teſtimonio, mediante ipſorum, ſi opus fuerit, corporali iuramento, ac re ipſa oculis ſubiecta, poſitioneq́ ac veritate illius ad plenum cognita & perſpecta, neutri partium fauendo, ſed ſolum Deum & iuſtitiam eius præ oculis habendo, dicta bona dislimitent, & diſtinguant, ſcopulisq́, & ſignis metalibus circa talia fieri ſolitis, illa conſignent; diligenter tamen prouideant, ne hac dislimitatione bona noſtra Regalia aliquomodo imminuãtur. In quo conſcientias ſincer. & fidelitat. Veſtrarum oneramus: Quicquid verò in eo negotio ſtatuerint, ac decreuerint, id ratum & gratum haben. à partibus dictis inuiolabiliter teneri & obſeruari volumus. Abſentia vnius, & plurium ſincer. & fidelit. Veſtrarum modò ij & tot adſint qui & quot de iure adeſſe debent, non obſtante. Datum &c.

Quibus quidem Commiſsionis Sac. Reg. Maieſtatis literis perlectis, prænominata Actorea pars ab ijſdem Dominis Commiſſarijs petijt, quatenus partem Citatam ſeu Innoteſcitam ad judicium ſuum acclamari mandent, ad atten-

ad attentandum iuriſditionem ſuam Commiſſorialem fũdari, deinde acclamato iuriſditionem eandem fundent, demumq́; ad debitam literarum Commiſsionis S. R. M. procedant exequutionem: Domini autem Cõmiſsarij literis commiſsionis S. R. M. ſupraſcriptis, ea qua decet cũ reuerentia ſuſceptis, negotium commiſſum aggreſſuri & perfuncturi, prænominatum Magnificum, ſeu Generoſum NN. bonorum ſupraſcriptorum Regalium Tenutarium Citatum ad judicium ſuum Commiſſoriale per ſupraſcriptum Miniſterialem acclamari mandauerunt.

Quo coram Iudicio ſuo Commiſſoriali perſonaliter (ſeu per Nobilem NN. plenipotentem ſuum) comparen̄. & terminum attentan̄. Domini Commiſſarij ſupraſcripti ad iuridicam partis Actoreæ affectationem, inhærendo iuri communi & literis Commiſsionis S. M. R. iuriſditionē ſuam commiſſorialem (fundo juribus & deffenſis partium non præiudicando) in loco ſupraſcripto fundauerunt, eamq́; fundatam Miniſteriali Generali Regni prouido N. N. de N. publicare & proclamare mandauerunt.

Poſt quam fundatam & alta voce præconica eiuſdem Miniſterialis publicatam, factamq́; partium acclamationē præfata pars Actorea exhibuit literas Innoteſcen̄. Commiſſorial. ad ſui inſtantiam contra principaliter Innoteſcitum editas, manibus D. D. Commiſſariorum ſubſcriptas, & ſigillis obſignatas, quarum tenor ſequitur & eſt talis.

Nos NN. NN. Cõmiſſarij à S. R. M. ad infraſcripta peragenda dati, & deputati: Tibi Magnifico ſeu Generoſo NN.

bonorum Regalium oppidi N. & villarum eò pertineñ. Tenutario Innoteſcimus; oblatas eſſe nobis literas Commiſſionis S. M. R. Domini noſtri clementiſſimi, quibus ſua Maieſtas Regia nobis committere & mandare dignata eſt, quatenùs differentias occaſione limitum inter bona Regalia ſupraſcripta N. N. Tenutæ ad præſens tuæ ex vna: & bona villæ N. Generoſi NN. hæreditaria ex altera partibus componamus, complanemus ſcopulisq; & ſignis metalibus & alijs circa talia fieri ſolitis, excepto primum ſenum fidedignorum ſufficienti teſtimonio mediañ. ipſorum ſi opus fuerit corporali iuramento, diſtinguamus, conſignemus, dislimitemusq; literis Commiſſionis ipſius, de quibus tibi in termino aduenienti docebitur, de his in ſuo tenore latioribus. Quocirca tibi vigore Regio, & noſtra Commiſſoriali, qua hac in parte fungimur autoritate, Mandamus, vt coram nobis Iudicioq; noſtro Commiſſoriali, feria N. poſt feſtum nunc inſtans proximum S. N. proxima proximéq; ventura in loco differentiarum præfatarũ vbi à parte Actorea locati & conſtituti fuerimus, ita prout Iuris & Conſtitutionum publicarum ratio expoſcit, Ad inſtãtiam præfati Generoſi NN. villæ præfatæ N. hæredis Actoris, perſonaliter & peremptoriè compareas, negotiumq; dislimitationis bonorum præfatorum iudicialiter attentes, & ſi quid de iure competierit reſpondeas: certificando te quod ſiue in dicto termino comparueris, ſiue non, Nos nihilominùs ad ea quæ nobis ex præſcripto legum incumbunt, procedemus; cõtumacia tua & contradictione non obſtante, Datum in locis reſidentiarum noſtrarum, feria N. &c. &c. proxima Anno Domini NN. NN.

Quibus

Quibus Innoteſceñ. literis productis lectisq́; exhibuit præterea ipſa pars Actorea, coram eiſdem Dominis Commiſſarijs, literas Mandati S. M. R. ad præfatum Citatum, de comparendo corā D.D. Cōmiſſarijs datas, tenoris talis.

VLADISLAVS IV. DEI GRATIA REX Poloniæ, Magnus Dux Lith. Ruſſ. Pruſſ. Maſouiæ, Samogit. Liuoniæq́. necnon Suecorum, Gottorum, Vandalorumque Hæreditarius Rex.

Magnifico ſeu Generoſo NN. bonorum noſtrorum Oppidi, villæ, ſeu Capitaneatus N. Tenutario, Sincerè & fideliter Nobis dilecto. Deſignauimus certos Commiſſarios noſtros, ad facień. & conſtitueń. limites, inter bona noſtra Regalia Oppidi ſeu villæ N. Tenutæ Fid. Tuæ ab vna, & bona villæ N. Generoſi ſeu Nobilis N. hæreditaria ex altera partibus: Quapropter requirimus Fid. Tuam, vt quamprimùm literis Innoteſcētiæ per prædictos Cōmiſſarios Noſtros vocata fuerit in loco differentiarum præfatarum coram illis compareat, horumq́ dislimitationi interſit, & quicquid in eo negotio decreuerint, firmiter teneat & obſeruet. Prouideat tamen né bonis noſtris Regalibus aliquid detrimenti ea dislimitatione inferatur. Pro gratia noſtra. Datum, &c.

Poſt quas exhibitas & lectas Innoteſcētias Commiſſor. quàm & Mandati S. M. R. literas ſuprà inſertas, præfatus Citatus de earum poſitione debita ſibi doceri petijt.

Ad cuius affectationem prænominata pars Actorea ſtatuit è veſtigio coram eodem Iudicio Commiſſoriali, Mi-

niſteria-

niſterialem Generalem Regni prouidum NN. de N. qui perſonaliter ſtans ſe & Innoteſcentiam Commiſſorialem & literas Mandati S. M. R. præinſertas, ex parte Actoris ſupra memorati tempeſtiuè & competenter cum duobus vt iuris & moris eſt Nobilibus, ſuper Citatum poſuiſſe recognouit, & atteſtatus eſt. Qua ſua Domini Commiſſarij rellatione attenta, quoniam pars Actorea docuit Citato de termino, proinde eidem in cauſa præſenti procedere decreuerunt.

Poſtmodum prænominata pars Actorea Generoſum N. N. bonorum villæ N. hæredem Collateraliter Citatũ ſeu innoteſcitum, ad iudicium DD. Commiſſariorum acclamari procurauit, produxitque literas Innoteſcentiæ prçfatorum DD. Commiſſariorum, ad ſui inſtantiam cõtra Citatum editas, manibus proprijs eorundem DD. Cõmiſſariorum ſubſcriptas, & ſigillis obſignatas, quarum tenor eſt talis.

Titulus vt ſupra DD. Cõmiſſariorum, poſt Dignitarios, Titulus Succamerarij ſeu eiuſdem Camerarij, diſtrictus eiuſdem, tandem Officialium Terreſtrium, ac ſubindè Cõmiſſarij per S. R. M. ad infraſcripta peragenda dati, & deputati: Tibi Generoſo NN. bonarum villæ N. hæredi Innoteſcimus; oblatas eſſe nobis literas Commiſſionis S. R. M. Domini noſtri clementiſſimi, quibus nobis committere & mandare dignata eſt, quatenùs differentias occaſione limitum inter bona Regalia oppidi N. & villarum eò pertineñ. Tenutæ Magnifici ſeu Generoſi NN. ab vna, & bona villæ N. Generoſi NN. Actoris hæ-

ris hæreditaria partibus ab altera; componamus, complanemus, ſcopulisq́; & ſignis metalibus circa talia fieri ſolitis diſtinguamus, conſignemus, & dislimitemus. Quoniam verò bona tua præfata bonis principaliter dislimitandis contigua eſſe feruntur: Idcircò tibi Regio vigore, & noſtra Commiſſoriali autoritate Mandamus, vt coram nobis iudicioq́; noſtro Commiſſoriali feria N. poſt nunc proximè inſtans feſtum NN proxima proximèq́; ventura in loco differentiarum præfatarum, vbi per præfatam partem Actoream locati & conſtituti fuerimus, Ad inſtantiam præfati hæredis de N. Actoris perſonaliter & peremptoriè compareas; negotium hoc dislimitandorum bonorum præfatorum iudicialiter attentaturus, parietemq́; tuum à bonis tuis hæreditarijs villæ N. agniturus, & ſi quid de iure competierit reſponſurus: certifican. te quod ſiue in dicto termino comparueris, ſiue non, Nos nihilominùs ad ea quæ nobis ex Officio noſtro ex præſcripto legum incumbunt, contra te, abſentia contumacia & contradictione tua non obſtante, procedemus. Datum in loco reſidentiarum noſtrarum, feria &c.

Similiter Mandatum S. R.M. ad eundem Citatum Collateralem villæ N. hæredem in eum euentum datum tenoris talis.

VLADISLAVS IV. DEI GRATIA REX Poloniæ, Magnus Dux Lit. &c. &c.

Tibi Generoſo NN. bonorum villæ N. hæredi Fid. Nobis dilecto. Generoſe Fid. Nobis dilecte. Deſignauimus certos noſtros

ſtros Cõmiſſarios ad faciendos limites inter bona Noſtra Regalia oppidi N. & villarum eò pertineñ. Tenutæ ad præſens Magnifici ſeu Generoſi NN. & N. Nobilis NN. hæreditaria ex altera partibus. Quoniam verò bona ſupraſcripta N. Fid. tuæ hæreditaria eiſdem bonis dislimitandis contigua adiacere dicuntur Ideò Fid. Tuæ Mandamus, vt quámprimúm literis Innoteſcentiæ per prædictos Commiſſarios noſtros vocatus fueris in locum differentiarum coram illis compareas, parietemq; bonorum tuorum attentes, & vbi agnoſcẽdus erit agnoſcas: Quicquid autem in eo negotio decreuerint, firmiter inuiolabiliterq; teneas, & obſerues: Pro gratia Noſtra, Datum Varſauiæ. &c.

Poſt quam acclamationem ſui ſupraſcriptus Generoſus NN. bonorum villæ N. hæres, ad agnoſceñ. parietem modo ſupraſcripto Citatus, coram iiſdem D. D. Commiſſarijs perſonaliter (ſeu per plenipotentem ſuum Nobilem NN.) comparuit, parietemq; ſuum, & ſcopulum angularem à bonis ſuis villæ N. cum bonis villæ N. præfatæ partis Actoreæ hæreditarijs, & bonis S. R. M. oppidi N. villarumq; eò pertineñ. in loco ſupraſcripto fundatæ iuriſdictionis agnouit, & literis autenticis Commiſsionis inter bona ſua præfata villæ N. ab vna, & bona S. R. M. oppidi N. & villarum eò pertinentium Regalia ex altera partibus expeditæ, & circa parietem villæ N. Actoris ſupraſcripti determinatæ comprobauit: Hæc cum pars Actorea modo præmiſſo deduxiſſet, poſt factam eiuſdem Generoſi N. præfati parietis ſui agnitionem Domini Commiſſarij præfati

fati iuri communi inhærendo exequitationem & ſenum ad inueſtigandam granicierũ vſusq́; & poſſeſsionum antiquarum, veritatem ſtatuitionem, parti vtriq́; demandauerunt, atq́; vt primum Actorea pars, deinde Citata ſuos expediant ductus, decreuerunt, quas ſe ſequuturos, & ductus vtriuſq́; partis perluſtraturos obtulerunt.

Pars itaq́; Actorea ductum ſuum ab eo loco quo fundata iuriſditio, & vbi hæredes villæ N. collateraliter Citati concurrentiam trium parietum videlicet villæ ſuæ N. villæ N. Actoris principalis hæreditariæ, & bonorũ S.R.M. villarumq́; eò annexarũ eſſe agnouit, & à præfatis angularibus, tribus ſcopulis incepit, atq́; eo loci veram concurrentiam eſſe bonorum verificauit. Primum actu granicierum anni NN. NN. inter villas NN. factarum, & circa parietem villæ ſuæ N. determinatarum. Deinde actu certo Concordiæ inter NN. anteceſſorem ſuum, & anteceſſores actoris, ratione fundi factæ de actu & data. &c. Ad extremum literis Commiſsionis inter villam N. præfati Collateral. & bona præfata Regalia oppidi N. & villarum ei adiunctarum, Anno NN. expeditæ, & in loco præfato determinatæ. A quibus ſupraſcriptis acialibus tribus ſcopulis, verſus ſeptentrionem per ſyluas, quantò rectiùs ad viam publicam de oppido N. ad villam N. ducentem iuxta quam arbor pinatica magna bifurca extat, ductum ſuum direxit, in quo tractu aliquot ſigna ſeu veſtigia ſcopulorum oſtendit: Et pertranſeundo viam prædictam per ſyluam quercineam *Dabrowà* N. nuncupatam, & per cã-

pos quo rectiùs ductum ſuum contiuañ.' ad parietem villæ N. Generoſi NN. hæreditariæ ad locum dictum N. peruenit ibiq; ductum ſuum determinauit. In quo loco petijt eadem pars Actorea ad iudicium D. D. Comiſſariorum præfatum Generoſum NN. villæ N. hæredem tanquam determinati ductus vltimum Collateralem acclamari, iuxta literas Innoteſcentiæ commiſſorialis ad ſui inſtantiam contra eundem editas tenoris talis.

Inſeratur ſimilis & conformis prout contra primum ſeu principij ductus Collateralem Innoteſcentia, mutato nomine, & cognomine, & vocabulo Collateral. & bonorum ipſius hæreditariorum, tum & vigore Mandati S. M. R. ad eundem Citatum in eum finem directum tenoris talis.

Simile quoq; Mandatum vt primum mutato vt ſupra nomine hæredis & villæ. Ad cuius poſtulationem D. D. Commiſſarij præfatum Generoſum NN. villæ N. hæredem extremum Collateralem ad iudicium ſuum acclamari mandauerunt. Qui acclamatus coram D. D. Commiſſarijs perſonaliter comparuit, & in eodem loco N. dicto concurrentiam parietum à bonis ſuis villæ N. cum bonis Actoris hæreditar. villæ N. atq; cum bonis S. R. M. villæ N. ad oppidum N. pertineñ. agnouit, documentiſq; certis verificauit.

Ductu itaq; Actoreæ partis D. D. Commiſſarij, perluſtrato ad ductũ Magnifici ſeu Generoſi Citati perluſtrañ. ſe ſe contulerunt: Quem Citatus, ſeu nomine Citati prædictus ſuus plenipotens deduceñ. à ſupraſcriptis a cialibus

bus tribus ſcopulis & à loco quo fūdata eſt iuriſditio verſus orientem via publica de oppido N. ad villam N. tendeñ. ad medium terrè milliare, proceſsit ibiq́; circa viam prædictam tres monticulos D. D. Commiſſarijs oſtendit, atq́; in eo loco concurrentiam bonorum S. R. M. cum bonis villæ N. ſuprafati Collateralis hæreditariæ allegauit, nullis tamen eam ſuam allegationem documentis cō probâuit: A quibus monticulis in ſeptentrionem diuertit per ſyluas ad hæreditatem villæ N. præfati principaliter ageñ. antiquitus pertineñ. eundo ad campos ſeminibus hyemal. conſeminatos, ad villam eandem itidem ſpectañ. peruenit.

Vbi cum dies veſperaſceret, & ſol in occaſum vergeret, D. D. Commiſſarij prædicti actum dislimitationis prædictæ taliter inchoatæ, cum toto ipſius effectu in diem craſtinam diſtulerunt, limitauerunt, & prorogauerunt, terminum partibus præfatis coram ſe talem & in eodem vigore prout habere debuerunt conſeruañ. eamq́; prorogationem Miniſteriali ſupraſcripto proclamari, & in diem craſtinam Iudicium reclamari mandauerunt, prout è veſtigio idem Miniſterialis de mandato D. D. Comiſſariorum limitationem ad diem ſequentem publicauit, & iudicia reclamauit.

Tandem in craſtino, hoc eſt feria NN. poſt N. proxima, termino ex limitatione prædicta prouenieñ. ſupraſcripti D.D. Commiſſarij iuriſditione ſua Commiſſoriali reaſſumpta, & per Miniſterialem proclamata, partibus ad cō-

tinuandum actum Commiſsionis, ſeu granicierum prædictarum acclamatis, terminumq; attentañ. prædicto Magnifico ſeu Generoſo NN. Tenutario bonorum Regaliũ N. principaliter Citato, ſeu Nobili NN. plenipotente Citati ductum ſuum, quem die hæſterna in veſperam inclinata expedire non poterat, continuare mandauerunt, eoſdem ſequuturi.

Qui quidem Citatus, ſeu Plenipotens ſuus, & ſubditi S. R. M. ab eodem loco in quo die hæſterna ſteterunt, obliq; in partem ſiniſtram, per campos & ſegetes hæreditatis villæ N. actoris hæreditariæ euntes molẽdinis quæ Actor in ſua ex antiquo fuiſſe poſſeſsione ex eiſdẽq; Cõtributiones publicas ſoluere, quietationibus exactorum probauit, in parte ſiniſtra relictis, ad piſcinas duas Actoris proprias quas eſſe ſuas ad hæreditatemq; ſuam pertinere documentis manifeſtis deduxit, peruenerunt: A quibus tandem piſcinis, in orientem deflecteñ. per campos & ſegetes ad villam Actoris ſpectañ. ac propè villam ipſius eũdo, tandem in ſeptentrionem diuerterunt, & per campos ad borram magnam peruenerunt, in qua monte circa fõtem N. *Wodà* dictum, ductum ſuum determinauerunt.

In quo loco Generoſi N. N. in N. hæres vltimus Collateralis & N. N. villæ Regalis N. Tenutarius perſonaliter ſtantes in eodem loco ſe non cum bonis S. R. M. oppidi N. principaliter Citati Tenutæ, ſed cum bonis villæ N. ipſius Actoris hæreditar. habere contiguitatem allegauerunt, allegationemq; ſuam literis Commiſsionis inter

ter bona Regalia N. N. & bona villæ N. vltimi Collateralis præfati expeditæ, & ibidem circa fontem præfatum determinatæ probauerunt. Et Domini Commiſſarij ductibus partis vtriuſq; perluſtratis, & accuratè reuiſis probationibusq; reſponſis & Controuerſijs partium diligenter auditis, & trutinatis, teſtimonijs etiam ſenum examinatis, neutri partium fauendo, ſed ſolum Deum & iuſtitiam præ oculis habentes, eo attento: quòd Actorea pars ductum ſuum à loco fundatæ iuriſditionis, & ab acialibus tribus ſcopulis agnitioneq; Collateral. villæ N. hæredis incipien. partim recto tramite, vſq; ad viam publicam de oppido N. ad villam N. tenden. duxit, in eoq; tractu ſcopulorum aliquot antiquorum veſtigia oſtendit, quo ductu nil fundi & poſſeſsionis à bonis S. R. M. adimi, alienariuè conſtat, partim verò per ſyluas, & cāpos (quos ſubditi S. R. M. ad villam N. antiquitus pertinuiſſe, Actor verò, & eius ſubditi, ad villam ſuam N. ſpectaſſe, & nunquam antea in controuerſo fuiſſe, allegabant: & circa parietem villæ N. in loco dicto N. vbi Generoſus NN. Collateralitatem agnouit, determinauit: Citatus vero à loco fundatæ iuriſditionis & à prædictis acialibus ſcopulis Cōmiſsione Anni NN. circumſcriptis, verſus orientem, & verſus villam N. proceden. monticulos tres loco ſcopulorum acialium oſtendit, quos neq; agnitione Collateralium, neq; vllis literatorijs documentis pro veris ſcopulis cenſeri poſſe probauit, & ab eiſd. per ſyluas & campos ex antiquis temporibus ad villam Actoris N. pertinen. & li-

teratorijs

teratorijs documentis, per Actorem euictos, huc & illuc diuertendo, eundem ductum ſuum ad concurrentiam villarum NN. & bonorum Regalium N applicauit, à quo loco per hæredem, & Tenutarium de ibidem eſt retruſus. Proinde ex rationibus præallegatis ductu Citati repudiato, ductum partis Actoreæ probabiliorem eſſe adinuenerunt, eundemq; ab acialibus ſæpedictis ſcopulis vſq; ad viam publicam de oppido N. ad villam N. tendeñ. approbauerunt, & approbant præſentibus. Ab eadem autem via ad parietem vſq; præfatum vltimum N. nè periuria ab vtrinq; à ſubditis partium committantur, iuxta arbitrium & conſcientiæ ſuæ iudicium, neuè hac ſua diſlimitatione bona S. R. M. aliquid detrimenti patiantur, duxerunt eſſe moderandum.

Inuocato itaq; auxilio Diuino, & à ſæpe memoratis acialibus ſeu angularibus tribus ſcopulis, vno bonorum Actoris villæ N. altero bonorum S. R. M. principaliter Innoteſciti Tenutæ, tertio hæreditatis villæ N. primi Collateralis circa viam publicam de oppido N. ad vilam N. tendeñ. exiſtentibus, incipieñ. ac ſeptentrionem verſus quãtò rectiùs per ſyluam procedendo, erecti ſeu ſipati ſunt ſcopuli parietales, vnus poſt alium iuſto interualo numero viginti ſex, & ſigna ad inſtar Crucis in arboribus facta ſunt. Et à vigeſimo ſexto ſcopulo peruentum eſt ad viam alteram publicam de oppido N. ad villam N. ducentem, in cuius dextra parte ſub arbore pinatica magna bifurca inciſionibus ad inſtar Crucis duabus inſignita, ſcopulus vigeſimus

geſimus ſeptimus erectus eſt: Quam viam pertranſeundo rectoq; tramite verſus terminum ad Quem per mericam quercineam dictam N. eundo, ſcopuli parietales numero ſex, erecti ſunt; eaq; tandem merica relicta in loco dicto N. penes agros ad villam Regalem N. antiquitus pertineñ. duo ſcopuli conſtituti ſunt: A quibus ad viam tertiam ſtratam publicam de Ciuitate N. ad N. tendeñ. peruentum eſt. In cuius ſiniſtra parte viæ de villa N. ſcopulus itidem vnus factus eſt, quam viam pertranſeundo & per camporum extremitates, propè loca lutoſa dicta *Lugi*, ductum eundem continuando, peruentum eſt ad prata & rubeta N. nuncupata, & in eo tractu ſcopuli parietales numero tredecim erecti ſunt, quorũ de numero vnus circumcirca arbuſtum iuniperi accumulatus extat: Per quæ tandẽ prata, & rubeta N. dicta ſcopuli tres parietales iuſto interuallo inter ſe diſtañ. & quartus propè torrẽtem per prata eadem decurrentem de terra erecti ſunt, quo tandem torrente vnam rippam villæ N. actoris hæreditariæ, alteram verò bonis Regalibus tribuendo vadunt granicies inter bona præfata vſq; ad locum dictum N. peruenerunt. In quo loco tres ſcopuli aciales vltimi, vnꝰ villæ Actoris N. circumcirca arborem acernam cruce inſignitam ad orientem: alter bonorum S. R. M. ad occidentem, & tertius villæ N. vltimi Collateralis in ipſo cõ. fluxu, ſeu defluuio prædicti torrentis ad ſeptentrionem nouiter de terra in altum ſipati ſeu erecti ſunt. Circa quos ſcopulos aciales granicies inter bona præfata terreſtria ex

vna, & Regalia ex altera partibus, modo præmiſſo factæ ſteterunt ſuntq; determinatæ.

Quibus determinatis, ritèq; ac legitimè peractis D. D. Commiſsarij ſupraſcripti iuri communi Regni, quod Cōmiſſarijs limites proſequi, & finire (Tenutarij ac alius cuiuſuis qui queritur de iniurijs limitum contradictione minimè obſtañ.) commiſit, inhærendo granicies ſeu limites inter bona & hæreditates prætactas modo præmiſſo factas, & conſtitutas, robur perpetuæ & inuiolabilis firmitatis habere, autoritate ſua Commiſſoriali decreuerunt, præſentibuſq; decernunt. Ita vt quicquid eſt, & erit fūdi bonorū hæreditariorum ab inchoatione præfatorū limitum ad eorundem vſq; determinationem in parte & manu dextra, id totum ad hæreditatem villæ Terreſtris N. quicquid verò in parte & manu ſiniſtra ſimiliter totum ad bona præfata S. R. M. temporibus perpetuis ſpectare debeat, & pertinere: Eo etiam cauto & præcuſtodito, vt hæreditatum prædictarum præſeñ. diſlimitatarum hæredes, & Tenutarij, mutua ſibi ab vtrinq; in fundis ſuis (citra tamen damnum) non denegent paſcua, imò ſeſe circa eadem temporibus conſeruent æuiternis. Quod Miniſteriali Generali Regni prouido N. de N. publicare & proclamare madauerunt. Prout idem Miniſterialis ibidē in inſtanti coram ijſdem D. D. Commiſsarijs perſonaliter ſtans præmiſſa nemine contradicente, alta & ſonoroſa voce proclamauit, & publicauit.

Actum & datum die & Anno quibus immediatè ſupra.

Præſen-

Præſentibus etiam quibus ſupra. In quorum maiorem fidem D.D. Commiſſarij præſentes manibus ſuis proprijs ſubſcripſerunt & iuſſerunt communiri.

ACTVS SECVNDVS COMMISSORIALIS iuramento determinatus.

ACtus is iuxta morem & obſeruantiam antiquam prodit in lucẽ per literas patentes, prout alij quiuis actus antiqui edi ſolebant, ſub titulo & per literas ſignificatoriales D. D. Commiſſariorum, præſenti verò ſeculo duntaxat tàm actus priuati Succamerariales, quàm etiam Commiſsiones ad inſtar actuum terreſtrium Caſtreñ. non per literas patentes, verùm per ſpecificationem actus & temporis in generali forma, prodeunt hac forma.

Actũ in campo, in loco differentiarum. &c. &c. Actus verò conſequentis eius ipſius tenoris talis.

Titulo ſeu Titulis Commiſſariorum de nomine, & cognomine, munere ac dignitate Senatoria, & officio Officialium Terreſtrium inprimis præmiſsis, vſq́ue ad locum Commiſſarij per S. R. M. ad negotium infraſcriptum ſpecialiter dati, & deputati.

Significamus præſentibus literis noſtris quorum intereſt præſentibus & futuris harum notitiã habituris: Quia acta ſunt hæc coram Nobis in loco Campeſtri Graniciali differentiarum, locoq́; dicto *Narożnicà* N. penes viam tendeñ. de N, ad N. circa ſcopulos tres aciales notabiles, vnum villæ N. alterum villæ N. & tertiũ villæ N. S. R. M.

Tenutæ Generoſi NN. feria &c. &c. Præſentibus Generoſis, & Nobilibus &c. &c. nec non Prouido NN. Miniſteriali Generali Regni, & alijs multis fidedignis teſtibus, circa præmiſſa exiſtentibus.

In quo qnidem loco ſupra deſcripto, prænominatus Generoſus NN. actor perſonaliter comparens, Nos locauit & conſtituit, & coram nobis literas Commiſsionis S. R. M. ſigillo maioris Cancel: obſignatas, nulla in parte ſuſpectas & vitiatas reproduxit, quas Nos cum ea qua decet reuerentia ſuſcepimus, eas legi mandauimus, numerum plenum Commiſſariorum ex eiſdem intelleximus; petens à nobis eandem Commiſsionem exhibitã ad debitam exequutionem deduci, & exequi, quarum literarum Comiſſionis tenor ſequitur eſtq; talis.

SIGISMVNDVS III. DEI GRATIA REX Poloniæ Magnus Dux Lith. Ruſſ. Pruſſ. Maſouiæ, Samogit. Liuoniæq; nec non Suecorum, Gottorum, Vãdalorumq; hæreditarius Rex.

Generoſis NN. NN. Fidel. Nobis dilectis, Gratiam Noſtrã Regiam: Generoſi Fid. N. nobis dilecti. Intelleximus intercedere differentias occaſione limitũ, inter bona Noſtra Regalia, villæ videlicet N. Tenutæ ad præſens Generoſi NN. ex vna, & villam N. Nobilis NN. hæreditariam parte ex altera, quas quidem differentias Nos componi, & complanari volentes: Fid. Veſtris de quorum fide & in rebus gerendis dexteritate, plurimum confidimus, id negotij dañ. & committeń.

mitteñ. eſſe duximus, prout damus & committimus præſeñ. literis Noſtris. Mandañ. vt habita inter ſe mutua cointelligentia aliquo certo die, & tempore competenti, in bonis differeñq;. bonorum præfatorum ſimul conueniant, vocatisq; ad ſui præſentiam literis Innoteſcentiæ partibus quarũ intereſt; exauditisq; illarum propoſitionibus, & reſponſis, recepto quoque ſenum fide dignorum ſufficienti teſtimonio, mediante illorum ſi opus fuerit corporali iuramento, ac re ipſa oculis ſubiecta, veritateq; illius ad plenum cognita, bona præfata neutri partium fauendo; ſed ſolum Deum & iuſtitiam eius præ oculis habendo; (in quo conſcientiam Fid. Veſtrarum oneramus) dislimitent, & diſtinguant, ſcopulosq; vbi aliqui apparuerint renouent, vbi verò nulli extiterint, nouiter erigant, & alijs ſignis metalibus, circa talia fieri ſolitis conſignent, quod ſi verò vnus dies huic negotio non ſuffecerit, ex tunc ſequentibus diebus illud perficiant, & quicquid in præmiſſis decreuerint, id à partibus firmiter obſeruari volumus. Prouideant tamen nè aliquod damnum & præiudicium bonis Noſtris Regalibus inferatur, vnius, duorum, triumuè Fid. veſtrarum abſentia in præmiſſis non obſtante, modo ij & tot adſint, qui & quot de iure adeſſe debent. Pro gratia Noſtra, & Officiorum ſuorum debito Fid. Veſtræ ſecus non facturæ. Dat. Varſauiæ &c.

Tandem reproduxit literas Innoteſcentiæ ad Commiſſionem ſeſe reffereñ. ſub titulis, & ſigillis noſtris Comiſſorialibus, contra prædictum Generoſum N. Tenutarium villæ N. Regalis extraditas quarum tenor is.

Nos NN. NN. Cõmiſſarij per S.R.M. ad infraſcripta dati

& deputati: Tibi Generoſo NN. villæ S. M. R. N. Tenutario & poſſeſſori Innoteſcimus: Oblatas eſſe nobis S. M. R. Commiſſionis literas, ex parte Nobilis NN. villæ N. hæredis, quibus S. R. M. bonorum ipſius præfatorum hæreditariorũ à bonis Regalibus villæ N. Tenutæ & poſſeſſionis tuæ dislimitationis negotium Nobis committere dignata eſt, ac nobis mãdare, vt die certo competenti captato ad locum differentiarũ deſcendamus, vocatisq; ad noſtri præſentiã, partibus quarum intereſt, ac earum propoſitionibus, controuerſiis, reſponſis auditis, tùm etiam ſenum fidedignorum teſtimonio ſufficienti adhibito, mediante eorum corporali iuramento, prædicta bona nulli partium fauendo, ſed Deum & iuſtitam ſanctam præ oculis habeń. diſtinguaremus, dislimitaremus ſcopulisq; ac alijs ſignis metalibus conſignaremus. Cupientes itaq; literas Commiſſionis debitæ exequutioni demandare. Tibi vigore Regio & authoritate hac in parte nobis conceſſa Mandamus, vt coram nobis & officio noſtro Commiſſoriali in loco differentiarum bonorũ præfatorũ vbi videlicet nos actor locabit præfatus, ad inſtantiam eiuſdem Feria &c. &c. proxima perſonaliter & peremptoriè compareas, ad videndum & audiendum per Nos literas Commiſſionis præfatæ iuxta earundem continentiam debitè exequi, vt potè bona præfata dislimitari ſignisq; metalibus diſtingui, in totoq; literis Commiſſionis eiuſmodi ſatisfieri, præmiſſa ſis iudicialiter & officiosè attentaturus: Nos verò ſiue comparueris, ſiue non, vtiq; ad ea quæ officio noſtro de iure incumbunt procedemus, & decernemus, Contumacia tua minimè obſtante. Datum in N. ſenioris Cõmiſſarij reſidentia feria NN, &c.

Repro-

Reproduxit inſuper prænominatus Actor & Mandatū S. M. R. vnà cum præinſerta Innoteſcentia ad præfatum Tenutarium deportatum, cuius tenor eſt talis.

SIGISMVNDVS III. DEI GRATIA REX Poloniæ, Magnus Dux Lit. &c. &c.

Tibi Nobili NN. villæ noſtræ N. ad præſens Tenutario fid. nobis dilecto, Gratiam noſtram Regiam. Nobilis Fid. nobis dilecte. Deſignauimus certos Commiſſarios Noſtros ad facień. & conſtitueń. limites inter bona noſtra Regalia villam videlicet N. Tenutæ ad præſens Fid. Tuæ, ex vna, & bona villæ N. Nobilis NN. hæreditaria ex altera partibus, quamobrem volumus & mandamus Fid. tuæ, vt cùm per prædictos Commiſſarios literis Innoteſcentiæ eorum vocata, & requiſita fuerit Fid. Veſtra, in termino ab illis præfixo compareas; dislimitationiq́ huic adſis, & quicquid prædicti Commiſſarij noſtri in præmiſſis decreuerint, firmiter teneat, & obſeruet: Prouideat tamen nè quid damni & præiudicij bonis noſtris, inferatur, pro gratia Noſtra Fid. Tua ſecus non factura. Datum Varſauiæ. &c.

Præmiſſis tandem omnibus reproductis & exhibitis, petijt ſupraſcriptus Actor à nobis iuriſdictionem noſtram Commiſſorialem fundari, & ad negotium dislimitationis bonorum ſupra expreſſorum iuxta informationem Cōmiſsionis, & Statutorum Regni diſpoſitionem, procedi.

Nos verò ſupraſcripti Commiſſarij vnà cùm Camerario in abſentia Domini Succamerarij, attenta perſonali

compari-

comparitione ambarum partium vna cum ſuis Plenipotentibus, viſaq; Commiſſione S. M. R. Mandato ad Tenutarium Innoteſcentia legitimoq; Termino ex eadem proueniente, inhærendo eidem Commiſſioni S. R. M. eidemq; in omnibus obtemperando, & ſatisfaciendo, pro officio & autoritate noſtra Cõmiſſoriali hac in parte nobis conceſſa, Controuerſiis partium earundem benè intellectis & exauditis. eo potiſsimùm attento, quoniam literis ſupra deſcriptis, Actorea pars comprobauit in loco præſenti veram & legitimam concurrentiam trium hæreditatum NN. & N. eſſe, ſubditiq; S. R. M. de villa N. & hæredes de N. parietem agnoſcentes perſonali ſua recognitione ſunt atteſtati, nullaq; documenta pars Citata ad repugnandam eam concurrentiam parietum (exiſtens ante ſententiæ prolationem à nobis requiſita) producebat: Ideò exceptionibus & proteſtationibus partis Citatæ, in partem reiectis, ſi quidem ante fundationem iuriſditionis fieri nequeunt, inprimis iuriſditionem noſtram Commiſſorialem in loco eodem ſuperius deſcripto eo ab Actore locati, nullius partium fundo & deffenſis iuris præiudicando fundauimus, eodemq; ad totum negotium diſlimitationis bonorum ſupraſcriptorum ſeſe debere refferri decreuimus, & Miniſteriali Regni Prouido NN. de N. in præſentia ſupraſcriptarum partium voce alta & ſonoroſa proclamare, & publicare mandauimus, prout ex nunc proclamauit, & publicauit: relationemque viuam coram nobis fecit.

Poſt

Poſt publicatam vero & proclamationem Iuriſdictionis noſtræ factam, inprimis partibus vtriſque cauſam præſentem iuxta exigentiam Termini proſequi, poſtmodo verò ductum quem ſeſe vltro pars citata expedire, obmiſsis quibuſuis controuerſijs, ſubmittebat; per ſenes vtriuſque partis, & inprimis Actoreæ parti expedire mandauimus & decreuimus Decreto noſtro. A quibus taliter per Nos prolatis decretis, Citatus Tenutarius villæ N. motiones, proteſtationes, controuerſias acceſſoriales, ante & poſt fundatam iuriſdictionem inferrebat & interponebat, verùm ad actum præſentem Commiſſorialem non pertineñ.

Nos Commiſſarij inhærendo Statutis & Conſtitutionibus Regni, né in dubium Commiſsiones inducerentur, non admiſimus, nec actui moderno inſcribi debere putauimus, eademq; omnia reiecimus, decreto noſtro ad præmiſſa mediante. Reproduxit idem Actor inſuper literas Innoteſcentiæ ſeu citationis ad Commiſsionem ſeſe reſſereñ. ſub titulis & ſigillis noſtris contra poſſeſſores & hæredes villæ N. Collaterales, & ex eiſdem contra eoſdem iudicialiter propoſuit, quarum tenor eſt talis.

Nos NN. Commiſſarij per Sacram R. M. ad infraſcripta dati & aſſignati. Vobis vniuerſis & ſingulis villæ N. hæredibus & poſſeſſoribus Innoteſcimus: Oblatas eſſe nobis S. M. R. Commiſſionis literas ex parte Nobilis N. N. villæ N. hæredis, quibus S. M. R. bonorum ipſius præfatorum hæreditariorum à bonis ſuæ Maieſtatis villæ N. Tenutæ & poſſeſſionis

Nobilis NN. negotium dislimitationis committere dignatá eſt, mandareq; nobis vt die certo competenti captato ad locum differentiarum deſcendamus, vocatisq; ad noſtri præſentiam partibus quarum intereſt, ac earum propoſitionibus, Controuerſiis, & reſponſis auditis, tùm etiam ſenum fidedignorum teſtimonio adhibito, medián. ſi opus fuerit illorum iuramento corporali, bona prædicta nulli partium fauendo, ſed Deum, & iuſtitiam ſanctam præ oculis habendo diſtingueremus, ſcopulisq; ac aliјs ſignis metalibus conſignaremus: Cupientes itaq; literas Commiſſionis eiuſdem debitæ exequutioni demandare, vigore Regio & noſtra Commiſſoriali autoritate, Mandamus, vt coram nobis, ac Iudicio noſtro Commiſſoriali in loco differentiarum bonorum præfatorum, vbi videlicet nos Actor præfatus locabit: Ad inſtantiam eiuſdem Actoris, feria ſecunda poſt Feſtum NN. proxima, perſonaliter & peremptoriè compareatis, ad videndum & attentań. per nos literas Cõmiſſionis præfatæ iuxta earundem continentiam debitè exequi, vt potè bona prædicta villæ N. à bonis præfatis villæ N. S. R. M. dislimitari, ſignisq; metalibus diſtingui, in totoq; eidem Commiſſioni ſatisfieri. Præmiſſa ſitis iudicialiter attentaturi. Datum in N. Senioris Commiſſarij reſideń. feria &c.

Reproduxit deinceps idem Actor literas Mandati S. R. M. ad Collaterales hæredes villæ N. ſupraſcriptos, quarum tenor talis.

SIGISMVNDVS III. &c. &c. *Vniuerſis & ſingulis villæ N. hæredibus & poſſeſſoribus Fid. Nobis dilectis. Gratiam Noſtram Regiam, Fideles Nobis dilecti. Deſignauimus*

certos

certos Commiſſarios Noſtros, ad dislimitanda bona Noſtra Regalia villam videlicet N. Tenutæ ad præſens Nobilis NN. ex vna, & bona villæ N. Nobilis NN. hæreditaria partibus ex altera. Quoniam verò ijs bonis dislimitan̄. bona Fid. V. villæ N. adiacere & contigua eſſe dicuntur, Mandamus Fid. Veſtris, vt cum per prædictos Commiſſarios Noſtros literis Innoteſcentiæ vocatæ & requiſitæ fuerint, coram illis compareāt, dislimitationi huic interſint, & ſcopulos ſuos principales attentent, eoſq́; vbi neceſſe fuerit partibus agnoſcant, & quicquid in præmiſſis decreuerint, firmiter teneant, & obſeruent. Pro Gratia Noſtra. Datum Varſauiæ. &c. &c.

Quibus ſufficienter demonſtratis, prænominatus Actor mox ex Mandato DD. Commiſſariorum, ſupraſcriptos hæredes, tanquam Collaterales ad iudicium acclamari fecit, qui acclamati comparuerunt, parietemq́; ſuum prout ſupra ita ad præſens agnouerunt, ſcopulumq́; ſuum acialem vetuſtum renouari petierunt literis Pargameneis ſupra deſcriptis, parietem ſuum hîc adeſſe comproban̄. oſtēden̄. & declaran̄.

Contra quam agnitionem parietis Citatus Tenutarius contra ipſos proteſtabatur, verùm Proteſtatio inhærendo priori declarationi noſtræ, nè Commiſsiones in dubiū inducerentur, non eſt admiſſa, nec conceſſa.

Nos igitur Commiſſarij vnà cum Camerario attenta eiuſmodi agnitione parietis, viſiſq́; literis è quibus conſtat granicies ſeu limites ſuum exordium capere debere, à primo ſcopulo aciali alias *Narożnicá* N. Ideo à loco fun-

datæ iuriſditionis cenſendo ibi veram eſſe concurrentiam hæreditatum, volentes Commiſsionem præfatam ad debitum deducere effectum, inhærendo Conſtitutionibus Regni decreuimus, partibus vtriſq; per ſex ſenes parte ab vtraq; ſtatutos, & per Nos electos, conſcientia illorum iuramento onerata, ductus ſuos inter hæreditates præfatas fideliter & probabiliter expedire, & ſigna granicialia cōmonſtrare, ac inprimis parti Actoreæ, offerentes ſe eaſdē partes ſequuturos, & ſe iuxta Conſtitutionem poſt expeditos ductus conſeruaturos. Cui Decreto noſtro parendo pars Actorea ſtatuit ſex ſenes de villa ſua N. qui incipiendo à pariete villæ N. & loco dicto N. eundo in partem dextram peruenerunt ad rubeta, & mericam per hæredes de N. hæredi de N. anteceſſori Actoris pro certa ſumma vendita, quod Actor literis & inſcriptione autentica verificauit; Et ab eadem merica rectè eundo ad aliam mericam N. appellatam, itidem ad villam ſuam N. antiquitus inſcriptione certa nactam: Et ab eadem merica eundo, peruenerunt ad tertiam mericā penes N. inter viam ſtratam vnam, quæ ducit, ſeu vadit de N. in N. vſq; ad foſſam dictam N. circa quam foſſam quercinea rubeta erant: Et ibidem ductus ſuos determinauerunt.

Circa quam determinationem, reproduxit præfatus Actor Innoteſcentiam Commiſſorialem contra hæredes villæ N. vltimos Collaterales, inſuper & literas Mandati S. R. M. ad agnoſcendum vltimum parietem emanatas, tenoris talis.

Inſera-

Inſeratur Innoteſcentia in eadem formã, vt contra primum Collateralem: Literarum verò Mandati tenor talis.

Inſeratur ſimile Mandatum vt prius. In quo quidem loco determinationis ductus, prænominatus Actor acclamari fecit Collaterales vltimos ad aſpiciendum parietem Citatos.

Et in continenti Nobilis NN. tàm ſuo, quàm aliorum cohæredum nomine, parietem villæ ſuæ bonis villæ N. Actoris hæreditariæ, in locoq; eodem N. adiacere perſonaliter ſtans agnouit, oſtendendo & deducendo foſſam prædictam N. antiquitus diſterminare bona N. cum bonis N. & ex inde in altera parte foſſæ dictæ ſcopulum de terra erigi petijt. Contra quos itidem ſupraſcriptus Tenutarius proteſtabatur, verùm eadem proteſtatio actui Cõmiſſariorum inconueniens eſt denegata, & non admiſſa. Tandem prædictus Generoſus Tenutarius attendens & perſonaliter exiſtens, circa expeditionem per Actorem ductuum & exequitationem inter prædictas hæreditates N. & N. expeditorum & finitorum, ipſe etiam ſatisfacieñ. Decreto Noſtro, poſt fundatam per Nos iuriſditionem noſtram, inter partes prædictas prolato, ſtatuit ſex ſubditos ſenes de villa N. S. M. R. Tenutæ ſuæ ad commonſtrañ. ductum ſuum, qui ſubditi, vnà cum ſuo Tenutario peruenieñ. ad tres ſcopulos aciales, circa quos reperimus hæredes de villa N. & alios hæredes villæ N. qui acclamatione & proteſtationibus factis, deduxerunt ſe hîc nullam contiguitatem cum bonis Regalibus habere, alloquentes

licet hoc in loco ſint tres ſcopuli aciales, verùm nullus villæ Regalis N. eſt enim primus villæ N. ſecundus villæ N. tertius villæ N. proteſtando contra eundem Tenutarium, quod induxerit in fundum hæreditatum ſuarum D. D. Commiſſarios, nullam agnitionem villæ præfatæ Regali facere volentes, imò contradicebant. Ad quæ omnia præmiſſa nullum reſpectum habeñ. ſubditi S. R. M. vnà cum Tenutario ab ijſdem tribus ſcopulis (licet nullus ſit agnitus) ductus ſuos inceperunt, iueruntq; & Nos duxerunt ſtrata magna publica quam Actor aſſeruit tẽdere de N. ad Eccleſiam in N. Citatus verò cum ſubditis dicebat eſſe granicial. ſupra quam viam demonſtrabat ſigna ſcopulorum, allegando eoſdem ſcopulos per Actorem diſiectos eſſe, & deſcendendo de via prædicta in partem dextram ſeſe declinañ. iuerunt per rubeta quercinea, prata, campos, ſegetes, conſeminatas, vno tantum ſtadio à villa N. Actoris hæreditaria, ſepes antiquitus conſeptos diruẽñ. & peruenerunt ad montem ſupra villam N. ſitum, & de eodem monte deorſum deſcendeñ. peruenerunt ad foſſam dict. N. diſtingueñ. bona Actoris, à bonis villæ N. ibidemq; in foſſa eadem ſteterunt, & ductus ſuos finiuerunt, & determinauerunt: verùm de loco eodem eundẽ Tenutarium, & eius ſubditos, hæredes de N. retrudebãt, vllamq; agnitionem parietis facere volebant, dicentes nullam contiguitatem eo loci cum bonis Regalibus habere Inſuper hæredes de N. ab eodem Tenutario requiſiuerunt an aliqua documenta habeat ſuper ductum ſuum

ſuper ſcopulos prædictos per ſe ab initio ductus ſui Commiſſarijs oſtenſos, ad quæ omnia nullum reſponſum dedit nec documenta reproduxit, ſolum modò poſſeſsionem ſuam allegabat.

Actor autem in contrarium docuit literis granicierum, licet ſint & apparent ſcopuli diſiecti, verùm non bona villæ N. & N. diſlimitabant, ſed bona villæ N. & N. cum erant hæreditates prædictæ diuerſi dominij: Petieruntq; ſe prædicti ſubditi, vnà cum Tenutario circa ipſorum ductum vti meliorem, quam Actoris conſeruari, offerentes ſe eundẽ iuramento corporali comprobaturos.

Ad hæc Actor refutando ductum Citati Tenutarij, iniuridicum, in quo nulla agnitio parietum per Collaterales apparet, nullis documentis fulcitur, imò ijſdem omninò per Collaterales contradicitur, ductus verò ſeu limites à quo ad quem commonſtrantur, ad hæc antiqua poſſeſsio per obliquum ipſius Actoris præſcripta adimitur: Ad hæc inſcriptiones commutatoriæ venditoreæ mericarũ, agrorum, ſyluarum, pratorum, labefactantur & deſertantur: Inſuper agnitiones parietum actori tàm inchoationis, quã determinationis granicierum, per Collaterales factæ in nihilum rediguntur, vicinæq; hæreditates Nobilium nullam contiguitatem cum bonis S. R. M. habentes in dubium deducuntur, vbi verò impoſsibilitas maior in ductu apparere poſsit, quam in præſenti ductu Citati. Petijtq; ſe circa ductum ſuum vti poſsibiliorem & probabiliorem conſeruari, offerens ſe etiam corporali iuramento illum

per

per ſubditos ſuos, vt iuris eſt, comprobaturum.

Nos verò Commiſſarij vnà cum Camerario controuerſijs ſupraſcriptarum partium ambarum perſonaliter per ſe & plenipotentes ſuos, coram ſe compareñ. benè exauditis & intellectis, iuribus & documentis, ductibusq; & exequitationibus illarum, ex re oculis ſubiecta accuratè reuiſis, neutri partium faueñ. ſed ſolum Deum & iuſtitiam ſanctam præ oculis habeñ. ad locumq; fundatæ per nos iuriſditionis de loco determinati ductus regredieñ. eoque potiſsimum attento: Quoniam Actor probauit literis Pargameneis antiquis non alio in loco, quam præſeñ. iuriſditionem noſtram fundari debere: Ad hæc agnitiones ab vtraq; parte Collateralium iuridicas habet, & inſuper ſuper ductum ſuum documenta certa producebat, Citatus verò, nullis documentis & agnitionibus parietum, nullaq; poſsibilitate ductum ſuum comprobabat, licet vtraq; partium ſcopulis & ſignis careat, verumtamen ductum Actoris poſsibiliorem, & veriorem eſſe cenſuimus, & ſubditos ſex Actoris de villa N. ipſius hæreditaria virtute legum & Conſtitutionum Regni, autoritate noſtra Cómiſſoriali ad comprobationem iuratoriam, propiores eſſe adinuenimus, quatenuſq; eam in vltimo ſcopulo aciali, circa determinationem granicierum, ſuper veram ductionem & ſipationem ſcopulorum præſtent, & faciant decreuimus: Porrò ad diſlimitationem bonorum ſupraſcriptorum procedendo Dei nomine in ſancta Trinitate inuocato, traditoq; in manus Camerarij foſſorio; in loco eodem

fundatæ

fundatæ iuriſditionis circa parietem villæ N. & penes viã de N. ad N. tendeñ. inprimis ſipauimus & de terra ereximus ſcopulos tres nouos aciales, in triangulo, vnum hæreditatis villæ N. alterum hæreditatis villæ N. præfati Actoris, tertium vero villæ N. S. R. M. Tenutæ Innoteſciti ſeu Citati ſupraſcripti. A quibus acialibus ſcopulis tribus, paululum ſeſe declinañ. in partem ſiniſtram verſus montem ſipauimus & de terra ereximus ſcopulos parietales duos, & ab eiſdem duobus ſcopulis eundo per montem quò rectius in Septentrionem ex meridie ereximus & de terra ſipauimus ſeptem ſcopulos parietales, tãdem ab eiſdem pertranſeundo montem, ſipatus eſt ſcopulus decimus parietalis, penes viam de N. ad ſyluam N. duceñ. & pertranſeundo viam prædictam, ſipatus eſt ſcopulus vndecimus parietalis, ſub rubetis quercineis, à quo tandem progrediuntur ſcopuli parietales, vnus poſt aliũ, recto tramite per campos in orientem ſolis æſtiualis, ad numerum quadrageſimi quarti ſcopuli, & peruenerunt quanto rectius vſq; ad locum & foſſam dictam N. concurrentiam trium hæreditatum vnius N. S. M. R. alterius villæ N. Actoris ſupranominati, tertiæ villæ N. Nobilis N. N. Collateralis vltimi hæreditariæ, in quo loco Actori, idẽ Collateralis ſcopulum agnouit acialem, & ibidem in loco eodem finitæ, & determinatæ ſunt granicies hæreditatum præfatarum, ſipatiq; ſunt & de terra erecti ſcopuli tres magni aciales, vnus videlicet villæ S. M. R. ſupratactæ ad partem dextram in orientẽ ſolis æſtiualis: alter non pro-

cul in parte ſiniſtra foſſæ præfatæ, hæreditatis Actoris: tertius pertranſeundo foſſam hæreditatis villæ N. in ſeptentrionem. Quicquid verò eſt fundi & hæreditatis in parte dextra, eundo ab inchoatione verſus determinationem, id totum integraliter pertinere debet ad villam præfatam N. S. M. R. quicquid verò in parte ſiniſtra, id totum pertinere debet ad villam N. ſupraſcripti Actoris, vtq; eiſdem partibus, quarum intereſt, quantitas ſcopulorum, de terra erectorum pateat, & ſit nota ex tunc incipieñ. à pariete N. vſq; ad determinationem & parietem villæ N. ſcopuli tàm aciales, quàm parietales erecti & ſipati ſunt in numero NN.

Poſt quam determinationem prædictarum granicierũ, & ſipationem ſcopulorum inhærendo Conſtitutionibus Regni, ſex ſubditi ſenes Actoris hæreditarij de villa eius N. per Actorem perſonaliter ſtatuti iuramentũ corporale ad imaginem Crucifixi, erectis in cælum digitis duobus, & per Miniſterialem ſupraſcriptum, in præſentia noſtra Commiſſoriali, & aliorum multorum hominum, ipſiuſq; Tenutarij villæ præfatæ S. M. R. pronuntiatum in eam iuramenti rotam præſtiterunt, *quod verè, iuſtè, ductus hæreditatis præfatæ, & oſtenſionem metarum ad prædictum locum N. expediuimus, & quòd in loco prædicto, in quo ſunt inchoatæ granicies, eſt vera parietum concurrentia, locusq́; ille appellatur Naroznicá N. & quod de alio loco neſcimus, & quod per ductum ſuum præfatum, nihil terræ, & hæreditatis villæ N. S. M. R. ad hæreditatem Domini ſui villæ*

N. ap-

N. appropriauimus, nec ademimus, fideliterq́ D. D. Commiſſarios duximus, Deo & Sancta Ieſu Chriſti paſſione ita ipſos adiuuante: Quo præſtito iuramento Nos Commiſſarij audito, noſtra ſententia Commiſſoriali, granicies præfatas per nos ſipatas, & de terra erectas iuramentoq́; ſubditorum comprobatas, incipieñ. à loco fundatæ iuriſdictionis, vſq́; ad locum prædictum determinatarum ſeſe progreſsiuè & protenſiuè extendeñ. robur perpetuæ firmitatis habere decreuimus, partibuſq́; tenere mandauimus, ac pænas contra earum violatores in iure deſcriptas interpoſuimus, & Miniſteriali ſupraſcripto proclamare iniunximus, prout ex nunc parendo Decreto noſtro, idẽ Miniſterialis proclamauit, vt ſi quis ſit qui eis contradicere vellet, contradicat, ſed nemo contradixit: Idcirco eaſdem granicies autoritate noſtra Commiſſoriali Nobis à S. M. R. conceſſa approbauimus, confirmauimus ratificauimus, Decreto noſtro ad præmiſſa mediañ. In quorum omnium fidem & teſtimonium, manibus, & ſigillis noſtris proprijs præſentes ſubſcripſimus, & obſignauimus. Datum, Anno, die, quibus ſupra.

DE REVISIONIBVS.

REuiſiones loco Commiſsionum, inter bona ab vtrinque Regalia diuerſorum tamen Tenutæ & poſſeſsionis Tenutariorum, fieri ſolent intercedente videlicet differentia & Controuerſia fundi inter Tenutarios: Eo in paſſu ex Decreto S. M. R. dantur, & deputãtur ad ſopien-

das & complanandas differentias, à ſua Maieſtate Regia, Reuiſores certi, non equidem ex ordine Senatorio, Officialiumuè Terreſtrium, verùm ab aula Regia, è numero Secretariorum, & familiarium Regiorum ſelecti, vel quaſcunq; alias perſonas præcipuas, & idoneas partium vtraque à S. M. R. eò impetrauerint, adhibito eis nihilominùs Succamerario vel Camerario Terræ eiuſdem, vel diſtrictus, vbi bona conſiſtunt proprio.

Qui quidem Reuiſores tantæ ſunt vt Commiſſarij in decidendis fundi Controuerſiis & Tenutarum vnius ab altera per metalem diſtinctionem ſegregatione autoritatis: hoc excepto, quòd non habeant abſolutam facultatem deciſionis finalis faciendæ, per prouocationem, ſeu appellationem, quæ eſt partibus à ſententia eorum deffinitiua ad S. M. R. poſt Curiam libera. De cætero ad inſtar Commiſsionum, ſeu Actus Commiſſorialis inter bona Regalia, & Terreſtria, parte ab vtraq; fieri conſueti, requiruntur ad Actum Reuiſionis Collaterales, ac ſua parietum ab vtraq; parte agnitio, tùm ſenum ſeu ſeniorum ſubditorum ex vtraq; tenuta ſtatuitio & examen.

Maximè verò eo in actu, valet pacifica ac diuturna fundorum in alterutrum pacificè & continuè tentorum poſſeſsio, quæ à ſenibus iuramento obligatis inquiritur, & indagatur. Nam cum bona ſint ab vtrinq; iuris Regij nihil eis decedit, tametſi parti alteri aliquid fundi acciderit, nec detrimentum pati poſſunt, præterquam villani, ac ſui Tenutarij, à quorum ſcilicet parte, pars fundi auulſa, alteri

parti

parti addicta fuerit: Cuius rei trutina & cenſura Iudicio Reuiſoriali ſubeſt, hi verò ductibus partium luſtratis, attenta agnitione Collateralium, viſis ſignis metalibus, præcipuè autem facta vſus & dominij continui è ſenum relatione, & teſtimonio diligenti inueſtigatione, ei partium quæ de poſſeſsione pacifica docuerit, ſigna demonſtrauerit, nitatur agnitione Collateralium, actoratum adiudicãt, ductumq; & veſtigia eius ſequuti, erigunt ſcopulos, tàm angulares, ſeu aciales, quàm parietales, non requirendo à Tenutarijs, ipſis deſuper probationem iuratoriam, vel etiam quod plerumque fieri ſolet in ambiguo, & dubijs vtriuſq; partis ductibus, rem & negotium limitum, ex æquo & iuſto moderantur, & metas rectificant, ſententia ſua reuiſoriali ad id accedente: A qua ſi appellatum fuerit, ac in Termino appellationis S. R. M. ſententiam Reuiſorum approbauerit, granicies illæ ſunt efficaces ſemper, & robur ſortiuntur firmitatis perpetuæ: Ratione porrò violatarum forum in Iudicio, S. M. R. poſt Curiam tanquam Tenutarijs, de Tenuta Regali, quam tenent proprium & genuinum.

ACTVS REVISIONIS AD INSTAR COMmiſsionis mutatis mutandis, cum appellatione ſi fuerit interpoſita ad Sacram Regiam M. admiſſa formandus.

DE SITV LOCORVM OBSERVATIO vltima.

QVandoquidem cauſæ, & actus graniciales ſint generis demonſtratiui, nec niſi ex re oculis ſubiecta cognoſcantur & decidantur: Neceſſario itaq; circumſtantiæ ſitus, & poſitiones locorum diligenter animaduertẽdæ, & in Acta ſeu literas metales ſpecificè & expreſſè inſerendæ, vt in poſterum circumſcriptio & delineatio Actis metalibusq; literis contenta, ſignis ſignatis quadret & conueniat, tantoq; faciliùs per vetuſtatem obſoleſcentibus annorum quinquaginta curriculo ſignis, in quorũ præcipuè decurſu, ſolet fieri limitum renouatio, granicies inueſtigari, & ad inſtar prioris actus reparari, & reintegrari poſsint: Ac inprimis quia diuerſimodè ductus graniciales auſpicantur, & terminantur, à finibus nempè & Termino à quo: ad fines & Terminum ad quem. Obſeruetur in generali Oriens, Occidens, Meridies, Septẽtrio, ſeu Orientalis, Occidentalis, Meridionalis, Septentrionalis (quæ etiam dicitur Borealis, & aquilonaris,) plaga: Itur ſi quidem ſeu ducitur ab oriente verſus meridiem, occidentem, ſeptentrionem, & è contra prout Actori inprimis ducenti viſum & placitum fuerit. Vnde igitur capitur exordium, & quo fit greſſus, ambulatio, & reambulatio, ſignanter notandum: Tandem fiat ipſorum locorum oculis expoſitorum delineatio, cultorum, videlicet & incultorum, ſterilium, arenoſorum, paluſtriũ, cœnoſo-

cœnoſorum, lutulentorum, ſylueſtrium, vt potè ſyluarum, nemorum, ſaltuum, mericarum, virgultorum, rubetorum, fruticetorum, quercetorum, dumetorum, ſpinetorum, vepretorum, eremorum, ſolitudinum, & arborũ generis diuerſi, in quibus ſigna metalia communiter dicta *Cziosnâ*, præcipuè in locis ſylueſtribus figura Crucis celantur & inprimuntur. Item montium, promontoriorum, vallium, conuallium, cliuorum, collium, tumulorum, fouearum. Deinde ſpectandi & Actis accuratè connotãdi ſi in tractu limitaneo occurrant ſeu interueniant riui, riuuli, amnes, fluuij, flumina fluenta, fontes, torrentes, lacus, lacunæ, ciſternæ, paludes, ſcatebræ, ſcaturigines, aluei, alueoli, vadum, cœnum, lutum, illuuies, littus, ripa, margo, ſinus, portus, ſummitas, extremitas, crepido. Prætereа viæ accidẽtes Regiæ, ſtratæ publicæ, tàm recti tramitis, & lineæ, quàm tranſuerſales, tendẽtes, ducentes, ſeu quæ vadunt, ducunt, tendunt de villa ad villam, oppido ad oppidum, & è contra, biuium, triuium, diuortium viarum, iter, ſemita, callis, trames, cæterum meta granicialis vernacula lingua dicta *Viazd*, Lapis terminalis, petra, ſaxum, ſcopus, ſcopulus, rupes, cautes, iugum, apex, vertex, culmen, faſtigium, cacumen, radices montium: Ad extremum annexio Terrarum, Pallatinatuum, Territoriũ, Ciuitatum, Oppidorum, Villarum, Molendinorum, Ferricudinarum Officinarum ferri, vitri, papyrij, & aliarũ quarumuis in genere & ſpecie hæreditatum, & ſuorum Tenutariorum. Hæ itaq; & id genus aliæ, ſitus & poſitio-

nis

nis locorum circumſtantiæ, adiacentiæ, & cohærentiæ aduertendæ, & ad amuſsim in Actis literiſq; granicialibus ſpecificandæ & exprimendæ.

Metarum porrò, & ſignorum metalium, duplex eſt erectio aut ſcopulis angularibus, ab vtraq; parte finium ternis, nonnunquam iuxta concurrentiam parietum quaternis, qui etiam dicuntur aciales, in triangulo, ſeu quadrangulo, ad inſtar tumuli in forma rotunda de terra erectis, & ſipatis, & ſcopulis parietalibus compluribus intra vtriuſq; partis bona eodem modo de terra erutis, & conſipatis: Aut ſignis ad inſtar Crucis in arboribus præcipuè in locis ſylueſtribus arborum qualitate ſpecificata cæſis & inſignitis, quorum quidem ſcopulorum recta linea ordine ac iuſto interuallo à ſe diſsitorum quantitas ſeu numerus in actu ſeu literis metalibus cum ſupraſcripta locorum deffinitione deſcribatur: Subinde notandum: Cũ in limitibus perficiendis pro naturali termino, ſeu limite, flumina, fluuij, amnes, torrentes, eorumq; aluei, meatus & cubilia habeantur: Si riuus naturaliter & ſpontè auertatur, antiquum alueum pro limitibus reputañ. ſin verò ſtudio & opera accolarum, nouum quidem alueum ſeu meatum limitare, antiquum verò totum ad hæreditatem in qua ſitus eſt, pertinere debere.

In continenti autem & ſolo arido, particulæ aut quantitates terræ, agrorum, ſyluarum, pratorum, fundiq́ue à ſuo membro principali, hæreditate videlicet & poſſeſsione quouis modo diſtractæ, auulſæ, & occupatæ vigore

actus

actus generalis granicierum inſtaurari, & ſuo principali membro ſeu capiti reincorporari poſſunt, allegatione cuiuſuis præſcriptionis non obſtante, mediante per actorem ſuper ductum ſuum particulam eandem ambiente iuramento.

In cauſis limitum ad lucrandum & iure euincendum actoratum tria apprimè neceſſaria: Literæ è quibus veritas elicitur, Signa manifeſta & probabilia, Agnitio vtriuſque parietis Collateralium.

In actionibus limitum nulla currit præſcriptio: Actiones limitum præſcriptione & euaſione non tolluntur. Liberum quippè Actori dum velit & poſsit actionem pro limitibus inſtaurare, liberaq; ſemper recta & æqua Iudicis ordinarij limitatio. Pœna diſiectorum ſcopulorum inter bona ab vtrinq; terreſtria ab aciali quolibet trium marcarum, parietali verò quolibet ſex ſcotorum, Scotum duobus groſsis æſtimando: Cum eductione ad reſtaurandos proprijs diſijcientis ſumptibus Cāpeſtris Succamerarialis Officij.

Similis contra priuata autoritate inofficiosè erigentes cum officioſa demolitione & diſsipatione erectorum ſcopulorum pæna. Pæna verò contra Tenutarios bonorum Regalium limites inter bona Regalia & Terreſtria diſsipantes quingentarum Marcarum, cum reſtauratione per totidem ſumptibus diſsipantis proprijs conducendos Cōmiſſarios: At contra ſubditos Regios ſuaptè limites diruentes, quinquaginta marcarum, cum reſtauratione eorum

rumdem impenſis per Tenutarium limitum dirutorum.

Pæna contra abſentem à Cõmiſsionis actu Commiſſariorum poſt ſubſcriptas Innoteſcentiæ literas centũ marcarum legali infirmitatis impedimento ſaluo.

Cæterum circa hanc obſeruationem de ſitu & poſitione locorum vltimam, in qua arborum metalium fit mentio, operæ præcium viſum eſt ſpecies & nomenclaturam arborum, præcipuè verò ſylueſtrium, in quibus cælari & incidi ſolent ſigna metalia ſubiungere ordine & ſerie qua ſequitur tali.

Abies, arbor abietica, *Iodłá, drzewo iodłowe.*
Acer montanum, ſeu maior Platanus, *Iáwor.*
Arbor acerna, *Iáworowe drzewo.*
Alnus, arbor alneatica, *Olſʒa, drzewo olſʒowe.*
Alnetum, *Olſʒyná.*
Betula, arbor betulinea, *Brozá, drzewo brozowe.*
Betuletum, *Brzeźiná.*
Buxus, *Czis,* Arbor buxi, *Ciſſowe drzewo.*
Fagus, *Buk,* Arbor fagina, *Bukowe drzewo.*
Fraxinus, *Ieśion,* Arbor fraxini, *drzewo ieśienowe.*
Pinus, pinaſter, arbor pinatica, *Choyká, ſoſnia, ſoſnowe drzewo,* Arbor bifurca *dwoiſte z iednego pniá wyroſte drzewo ſoſnowe.* Populus, *Topola.*
Quercus, *Dab,* Quercetum, *Dębczyná.* Illex, *Twárdy ſkámiáły dab.*
Suber, arbor ſuberea, *Korkowe drzewo.*
Terebintus, arbor terebin, *Modrzew.*

Tilia

Tilia, *Lipá.* Iuniperus, *Iáłowiec.*
Tremula, populus nigra, *Ośiczyná,*
Arbuſtum, virgultum, dumetum, rubetum, *Chroſt.*
Fruticetum, *Krzámi zároſta.*
Spina, ſentis, vepris, *Czernie,* Spinetum, vepretum, ſenticetum, *Czerniſko,* Corillus *Leſczyná.*

Hûc adde Riuus, *Row, potok,* Riuulus, *Rowek, potoczek,* Torrens, *Strumień, ſtrugá,* Amnis, fluuius, flumen, *Rzeká,* Alueus, meatus, cubile, *Rzeczyſko, ſrodek rzeki, Łożyſko.* Stagnum, lacus, *Ieźioro,* Vadum, *Brod,* loca cœnoſa, lutoſa, paluſtria, inacceſſa, inporuia, *Błotá, Bágniſká, ługi, mieyſcá błotniſte, niedoſtępne, nieprzebyte.* Fons, *Zdroy,* Scatebra, *Zrodło.* Iugum, vertex, cacumen montis, *Wierzch gory.* Radices montis, *Brzegi gory ná dole.* Collis, *Págorek,* Cliuus, *pochodźiſta gorá.* Vallis. *Pàdòł.* Rupes, petra, ſcopulus, *Opoká.* Planicies, *Rowniná.*

His itaq; modo quo præmiſſũ eſt, quoad Proceſſũ iuris granicialem declaratis & explanatis, ſi quidem non ſatis eſt granicies per multos & varios iuris anfractus euincere euictas erigere, verùm etiam erectas, ſartas, tectaſq; conſeruare: Caſu itaq; limitum ſeu ſcopulorum vnius, pluriumuè ac ferè omnium à parte contraria diſiectorũ, exaratorum, diſsipatorumq; vel etiam omiſſo ordinario Magiſtratu, puta Officio Succamerariali Campeſtri, motu proprio, & autoritate priuata inſtauratorum, quid aliud iniuriam inde paſſo reſtat? niſi pro diſiectis aut priuatim erectis iure agere, reſtaurationem diſsipatorum, diſsipa-

tionem verò priuatorum luitis pænis ſtatuti petere, cauſas hoc nomine ad Iudicium Terreſtre competens inſtituere, quarum ad eliciendam è re oculis ſubiecta veritatem euentus viſio: porrò ex viſione recomperta ſcopulorum reſtauratio ſeu deportatio, quod vtrumq; eſt Officij Campeſtris ac eidem merè competit, Iure itaq; & merito, tàm viſionis, quàm atteſtatæ ſeu reparationis, ſeu deſtructionis & demolitionis norma, extremũ ad calcem huius operis vendicat ſibi locum, tenoris & ſeriei verborum conſequentis.

ATTESTATIO VISIONIS ERECTOrum priuata autoritate & inofficiosè ſcopulorum.

N. N. à N. Camerarius Campeſtris Granicialis N. per Iudicium TerreſtreN. ſeu Iudicium Ordinariũ Generale N. ad expediendam viſionem in cauſa & actione inter Generoſum NN. in N. hæredem actorem, & Generoſum NN. in N. hæredem Citatum, ratione duorum magnorum ſcopulorum, ad inſtar acialium in fundo Actoris proprio villæ N. circa torrentem N bona villæ N. à bonis Actoris villæ N. diuideñ. inofficiosè erectionis vertente additus & deputatus: In termino ex vi eiuſdem Decreti Terreſtris(ſeu Tribunalitij) incideñ. per Actorem præfatum attentante etiam perſonaliter terminum expediendæ viſionis eiuſdem Citato in fundo bonorum villæ N. actoris hæreditarium circa fluuium, ſeu torrentem N.

(quem

(quem bona &c. cum bonis ſuis villæ N. Actor diſlimitare docuit, tùm antiquo Priuilegio Pargameneo, tùm literis certis granicialibus ex quibus patet, quod Actor diſlimitans hæreditatem ſuam à bonis villæ N. circa vadum in fluuio eodem N. exiſtens eaſdem granicies determinauit, Citato eundem hoc loci negante fluuium, ſed in alio loco ſub borra ad villam N. actoris hæreditariam pertineñ. procedendo, ſcopulum vnum magnum benè notabilem circumcirca lapidibus cinctum & ſeptum, per Actorem commonſtratum vidi. Alterius verò vno itidem ſtadio à priori ſcopulo diſtantis per actorem prætenſi nulla apparebant veſtigia lapidum, tantummodo oculis obijciebatur ſtrues, quibus ad inſtar prioris actor hoc loci ſecundũ ſcopulum cinctum eſſe aſſeuerabat, Citatus verò eos ſcopulos ratione quorum cõuenitur ſe non erexiſſe affirmabat, imò in vim probandæ hoc in paſſu ſuæ innocentiæ demonſtrabat, quòd cum nouiter cum bonis N. ſibi cõtiguis villam ſuam N. principaliter diſlimitaret, nè fundo actoris præiudicare videretur, non appropriando fluuium prædictum vno fermè ſtadio à præfato torrente, ſupra loca lutoſa & paludinoſa vltimis erectis duobus ſcopulis à determinandis cum bonis villæ N ſuperſederit limitibus. Quæ præmiſſa omnia me vidiſſe, & debite conſpexiſſe atteſtor. In quorum maiorem fidem, præſentes manu mea ſubſcripſi, & ſigillo Succamerariali communiui. Actum & datum in fundo villæ N. circa fluuium, ſeu torrentem dictũ N. feria N. proxima An. D. NN. Camerarius Cãpeſtris Granicial. N. m. p.

DECRETVM EX EADEM VISIONE Tribunalitium.

IN cauſa primum coram Terreſtri N. tandem Ordinario Generali Tribunal. Regni N. iudicijs verteñ. inter Generoſos NN. in N. hæredem ab vna, & NN. ab altera partibus Citatum ideò, quia ipſe quadam priuata autoritate, tempore certo non ita pridem præterito, ſcopulos duos magnos ad inſtar acialium, in fundo ipſius Actoris proprio hæreditario villæ N. transfluuium ſeu torrentem dictum N. bona N. à bonis N antiquitus diuidentem, à bonis ipſius in hanc partem bonorum fundi N. penitius tranſgrediendo inofficiosè ac iniuridicè ipſo Actore irrequiſito & inſcio, quinimò ſtante proceſſu Actoris Campeſtri & luſtratis ductibus in conuulſionem granicierum tàm antiquarum Decreto Tribunalitio liquidatarum, quã recentium ſine figura iuris & iudicij nouiter & recenter ſipauit, & de terra in altũ erexit, ſipari & erigi procurauit, in damnum præiudicium ac iniuriam ipſius Actoris maximã præmiſſa faciendo ad videndum & audiendum ſcopulorum eorundem inofficiosè, & priuata autoritate ſipatorũ per officium Campeſtre graniciale ipſius proprijs ſumptibus, educeñ. luitis pænis ſtatuti deportationem & diſſipationem decerni, eos per Decretum Iudicij Terreſtris tolli, caſſari, & annihilari, ac alia quod iuris & negotij ratio poſtulauerit, contra ipſum ſententiari, citatione ipſa in actu motionis contenta de præmiſsis latiore: Iudicium

illud

illud Terreſtre controuerſiis partium exauditis, ad affectationem partis Actoreæ dederat, & conceſſerat eidem iuridicam dilationem viſionis in quatuor ſeptimanis, ab actu illius Decreti proximis in præſentia Miniſterialis, ſaluis deffenſis parti vtriq; reſeruatis, peragendæ & expediendæ, termino poſt expediendam eandem viſionem vtriq; parti præfixo & conſeruato, & motioni ab eodem Decreto per partem Citatam pro Iudicijs Tribunalitijs Regni N interpoſitæ cum termini legitima conſeruatione proſequendæ eiuſdem motionis inter cauſas Pallatinatus N. & diſtrictus N. detulerat: In cuius motionis proſequutæ termino iudicium Ordinariũ Generale Tribunal. Regni N. ſententiã Iudicij illius. Terreſtris N. approbauerat, & parti vtriq; dilationem viſionis protunc in ſex ſeptimanis proximis per Camerarium Granicialem diſtrictus N. in bonis præfatis expedieñ. dederat & conceſſerat, ſaluis iuribus earundem partium & fundo vtriuſq; non præiudicando.

Poſt expeditã verò vel non in duabus ſeptimanis proximis coram ſuo iudicio inter cauſas conſeruatas vtrique parti conſeruauerat terminum. In termino itaq; hodierno ex eadem conſeruatione præſentiumq; iudiciorum ordinationis legitimè incideñ. & prouenieñ. parte vtraque Actorea per Nobilem NN. Citata verò per Nobilem NN plenipotentes inſcriptos compareñ. & controuerteñ. Iudicium præſens ordinarium Generale Tribunal. Regni N. attenta viſione in cauſa præſenti officiosè expedita, ex eadem propiorem eſſe ad probandum iuramento actorẽ

& decre-

& decreuit, vt idem Actor cum duobus Nobilibus iuramento iſto ſuo corporali ad imaginem Crucifixi obſeruata debita iuramẽti ſolennitate probet, ea iuramenti rota, *quia Citatus ſcopulos vltra iura partiũ in bonis præfatis, nouiter in præiudicium fundi actoris erexit: Deo & Sancta IeſuChriſti filij eius paſſione, ita ipſum cum eius teſtibus adiuuañ.* idq; in proximis TerreſtribusN. terminis poſt elapſas abhinc ſex ſeptimanas proximas celebrañ. In quibus coram illo terreſtri N. iudicio ad quod cauſa præſens remittitur ad præmiſſa exequeñ. atq; ad vlterius iure mediañ. procedeñ. Iudicium præſens terminum vtriq; parti præfigit & conſeruat peremptorium. Poſt quam comprobationem iuratoriam modo præmiſſo per Actorem facieñ. iudicium præſens decreuit, vt Citatus ſcopulos iſtos ratione quorum agitur per officium Campeſtre ſumptibus Citati conduceñ. præſeñ. additum, in vna ſeptimana diſsipet, & deportet luitis ratione cuiuſque ſcopuli pænis triũ marcarum Polonicalium, iudicio præſenti in inſtañ. ſub pæna banitionis perſolueñ. quod quidem Citatus facturus eſt ſub taxa in Citatione poſita luita ad præſens pæna trium marcarum parti & iudicio totidem parti quidem ſub maiori pæna quatuordecim marcarum, iudicio verò ſub pæna Banitionis in inſtañ. perſolueñ.

In defectu autem per Citatum Decreto præſenti ſatiſfactionis, taxa præfata & pæna maior quatuordecem marcarum ſuper eodem citato & bonis eius omnibus iam ex nunc per iudicium præſens decernitur, Miniſterialisq;

quiuis

quiuis Regni Generalis duobus cum Nobilibus ad intromitteñ. ipſum Actorem in bona Citati propria taxæ præfatæ & luitæ trium ac quatuordecem Marcarum ex non ſolutione luitæ eiuſdem ſuccubitæ, pænis debitè correſpõdeñ. additur, cauſaq; præſens ad locorũ Capitañ. eorumq; officio competeñ. ſub quorum iuriſdictionibus bona Citati propria cõſiſtunt pro vlteriori & finali in præmiſsis facienda executione remittitur, Decreti præſeñ. vigore.

IN TERMINO IVRAMENTI EX EOdem Decreto Tribunalitio, Terreſtre Decretum.

IVdicium præſens Terreſtre, ad affectationem Actoris Miniſterialem Generalem Regni prouidum NN. eidem Actori addidit, & deputauit, qui quidem Miniſterialis à loco iuramentorum ſolito rediens & munus deputationis ſuæ coram Iudicio præſenti reſtituens, recognouit: Quia Actor ſatisfacieñ. Decreto Tribunalitio corporale iuramentum iuxta reſonantiam eiuſdem decreti præſtitit. Citato attẽtante: Ideo relatione audita, adhæreñ. eo in paſſu Decreto Tribunalitio Regni decreuit, quatenus Citatus ſcopulos præfatos iuxta obloqueñ. eiuſdem Decreti ea in cauſa lati pro tempore ibidem expreſſo per officium Campeſtre Graniciale N. ſumptu & opera ſuis conduceñ. luita in inſtanti trium Marcarum pæna parti & iudicio totidem perſoluenda, ſub alia maiori pæna quatuordecem marcarum Polonic. realiter & in effectu diſsipet & demo-

liat eidemq; Decreto Tribunalitio ſatisfaciat ſub onere & nexu eiuſdem Decreti Tribunalitij.

ACTVS GRANICIALIS DISSIPATOrum eorum ab Officio Cāpeſtri ex Decreto ſcopulorum.

ACtum in fundo villæ N. circa ſcopulum transfluuium ſeu torrentem dictum N. exiſtentem feria NN. ante feſtum Sancti NN. proxima Anno Domini NN. NN.

Coram Generoſo NN. de N. Camerario Campeſtri Graniciali diſtrictus N. In præſentia Generoſorum NN. NN. &c. Nec non Miniſterialis Generalis Regni prouidi NN. de N.

Corā quo quidem Generoſo Camerario cōparens perſonaliter Generoſus NN. reproduxit Decretū Iudicij Ordinarij Generalis Tribunalis Regni N. manu Generoſi NN. Notarij Terreſtris N. ſubſcriptū, & ſigillo eiuſdem Iudicij Tribunalitij communitum, quo decreto Iudicium illud in cauſa & actione inter Generoſum NN. in N, hæredem Actorem, & præfatum Generoſum NN. bonorum NN. hæredem Citatum, ratione duorum magnorum ſcopulorum ad inſtar acialium in fundo actoris proprio hæreditatis N. trans torrentē N. bona N. à bonis N. actoris hæreditarijs diuideń. inofficiosè in hanc partem bonorum fundi N. actoris memorati penitius tranſgredień. inofficiosè ac iniuridicè ſine figura iuris & iudicij, priuata autoritate ſipationis & erectionis vertente eidem Generoſo NN. Citato iniunxerat, vt poſt comprobationē iuratoriam actori in terminis Terreſtribus N. poſt elapſas ab actu illius Decreti ſex ſeptimanas proximis decretum præſtandum ſcopulos iſtos ratione quorum agitur per Officium Campeſtre ſumptibus Citati conducendum in vna ſeptimana diſſiparet, deportaret, prout hoc decretum præmiſſa omnia fuſius ediſſerit. Poſt quod reproductum & lectum, petijt prænominatus Generoſus NN. Citatus vt idem Generoſus Camerarius Decretum prædictum exequeretur, quandoquidem per Iudicium Tribunalitium.

litium executio decreti illius Officio ſuo ſit demandata. Ad cuius affectationem iuridicam præfatus Generoſus Camerarius iuriſditionem Officij ſui Campeſtris in loco ſupraſcripto fundauit eamq; Miniſteriali prædicto proclamare & publicare mandauit.

Qua fundata, & per Miniſterialem vt iuris eſt publicata & proclamata, Officium prædictum Campeſtre Graniciale N. ad exequutionem Decreti eiuſdem procedendo Generoſum NN. actorem ad attentandam executionem prædictam per Miniſterialem acclamari procurauit, qui cum primo, ſecundo, tertio, & vltra ius quarto clamatus non compareret, nec terminum præſentem attentaret, Prænominatus autem Generoſus NN. Citatus euadēdo rigorem Decreti Tribunalitij affectaret, vt officium prædictū Campeſtre ſcopulos ratione quorum agitur iuxta decretum Tribunalitium diſſiparet, & deportaret: Ex tunc officium ſupradictum Campeſtre Graniciale N. decretum præfatum in exequutionem deducendo ſcopulū vnum magnum notabilem lapidibus cinctum diſſipari, & annihilari, ſoloq; æquari præcepit, prout in inſtanti diſiectus, diſſipatus idem ſcopulus eſt & annihilatus: Alterius verò ſcopuli per Actorē prætenſi, cùm nulla apparerēt veſtigia, ſed tantummodo lapidum cumulus in eodem loco exiſteret, quibus coram eodem Officio ad expediendā in cauſa eadem viſionem partibus antea addito ſecundum ſcopulum ſeptum fuiſſe actor aſſeuerabat, eoſdem lapides alios quoquo verſus inter rubeta diſiici, alios verò in torrentem præcipitari mandauit, eoq; modo Decretum illud Tribunalitium ad affectationē Citati in exequutionem debitam deduxit, Datum loco, die, Anno, quibus ſupra. Prꝰſentibus etiam quibus ſupra.

In actu præinſerto dirutorum autoritate Succamerarialis Officij ſcopulorum quamuis, actor principalis cauſæ pro eo diruendorum Termino ſeſe coram Officio Campeſtri non præſentarit, tantundem tamen valet officioſa diſſipatio, non ſecus acſi in eius præſentia facta foret qui ſi comparuiſſet, non alius rei fieret euentus, niſi eadem ipſa tanquā in termino Decreti Tribunalitij exe-

quutorio ſcopulorum autoritate Succamerariali appoſita præſentia actoris demolitio in hanc formam à loco acclamari procurauit quo quidẽ Generoſo NN cauſæ Actore ſic idem per ſe perſonaliter vel vt in re ipſa fuerit per Nobilem NN. plenipotentẽ ſuũ Actis NN. inſcriptum coram Officio præſenti Succamerariali compareń. Terminumq́; præſentem deportationis ſcopulorum ac ipſam ſatisfactionem Decreti ſeu Decretorum attentan. Officiũ prædictum Cãpeſtre partibus taliter compareń. ad affectationẽ Citati iuridicam euadeń. rigorem iuris Decretum ad exequutionem deduci ac ſcopulos ratione quorum actum eſt diſſipari petente in vim exequutionis realis Decreti ſupraſcripti ſcopulum vnum &c. &c. Reliqua vt ſupra ſcribantur vſq́ue ad finem.

Similis forma & par pæna ratione priuato motu diſiectorum, & diſſipatorum limitum ſcopulorumq́; vnius vel plurium, tàm acialium, quàm parietalium, mutata in narratione eſſentia loco inofficiosè ac iniuridicè ſcopulorum ſipationis & erectionis poſito inuerſo ordine diſſipationis, diſiectionis, coatationis, annihilationis, & ſolo coæquationis vertente, in ipſo autem actu Graniciali reſtaurari, ſipari, & renouari præcepit, prout in inſtanti ſcopulus is, ſeu ſcopuli reſtaurati de terra in altum erecti, & in forma rotunda conſipati, autoritateq́; Officij Succamerarialis in præſentia partis vtriuſq́ue approbati, ratificati, roburque perpetuæ fiirmitatis habere debere per Miniſterialem ſupraſcriptum ex mandato Officij proclamati ſunt. Datum, loco, die, anno, quibus ſupra. Præſentibus quibus ſupra.

APPEN-

APPENDIX PHRASIVM, REI ET STYLO FORENSI Applicandarum.

Eodem Authore collectore & digeſtore.

A.

ACcuſare, culpare, inculpare, crimen intendere, obijcere culpam, accuſationem contra aliquem inſtituere, crimen impingere, poſtulare, queri, defferre, accerſire, compellare, agere ſeu defferre reum, rapere, trahere, ducere in ius: Deducere rem in iudicium, adire Magiſtratus, venire ad Iudices, compellare iudicem, cogere ad iudicium, impingere, ſcribere dicam, citare reum, nomen defferre, diem dicere, mulctam petere, alicuius criminis aliquem reum facere. Nomen alicuius defferre, aliquem in iudicio arceſſere, iudicio perſequi.

Accuſatus eſt cædis, Lis ei intentata eſt, dica ei ſcripta eſt, accerſitus eſt capitis, dies ei dicta eſt, rei capitalis accuſatus.

Aduocatus, patronus, opitulator, patrocinator, ſuffragator, fautor, defenſor, ſtudioſus partium alicuius, præſidium rei, fori, Actor cauſarum, tritus in rebus forenſibus.

Aduocatum agere, patrocinium alicuius ſuſcipere; præſtò eſſe, minimè deeſſe, adeſſe alicui, opitulari, patrocinari, ſuffragari, poſtulare, allegare, aduocationem præſtare, adeſſe, orare cauſas, deffendere, verba pro aliquo facere, interuenire pro aliquo, agere pro aliquo, venire Aduocatus cui, eſſe Patronus, eſſe auxilio reis, adeſſe ad deffendendam cauſam, tueri cauſam rei, tutari reos, defendere amicum, partem alicuius, cauſas, protegere cauſam, pugnare pro cauſa, conferre ſe ad operam forenſem, dicere, loqui pro quo, commodare vocem patronam, ſtare propè iuxta quem, proximus cui, adſtare, aſſiſtere, conſiſtere iuxta, recipere ſe ad quem, eſſe vel ſtare ab alicuius partibus, agere alicuius ſortes; indigere Patrono, cupere Patronum, parare deffenſorem, Precatorem ſibi, aduocare amicos ad rem qui adſint, dare cui tutandam vitam ſuam, eſſe in clientella alicuius.

Agere cauſam, agere lege, ſectari lites, venire ad Iudices, ire in Ius, prouocare in Ius: Actio forenſis, cauſa Iudiciaria.

Adhibere teſtes, producere, habere teſtem, probare teſte, refutare quem teſtibus, allegare fidem iureiurando, atteſtari.

Arbiter, mediator, interceſſor, pacator, pacificator, Autor ſequeſter pacis, concordiæ, diſceptator, Compromiſſarius Iudex. Eſſe arbitrum, hortari ad concordiam, ſuſcipere componendam litem, componere controuerſiam, litem, motus partium, interponere ſe in pacificationem, tranſigere, diſtrahere, dirimere, ſedare, tollere controuerſiam, litem, certamen, iudicare de controuerſijs, dijudicare contentiones, conſtituere de controuerſijs, reſtituere quem in gratiam alicuius. Æſtimare litem, finire controuerſiam, ſanare vulnera, componere auerſos animos, imponere finem litibus, conciliare animos, contrahere animos in vnum, ſoluere, diſſoluere, incidere litem.

Animaduertere, mulctare, expetere pænas, mulctam irrogare, plectere, pœnas repetere.

Afficere

Afficere pæna, irrogare pænam, ſtatuere, exigere pænam, punire, vindicare, ſumere ſupplicium, admiſſum exequi, maleficium perſequi, corrigere, exigere, ſumere vindictam, mulctare ſupplicio, coërcere, ſupplicio afficere, grauiter exequi, ſeueriùs interuenire.

Auellere terminos, mouere extra fines, eijcere terminos, loco mouere.

Aduerſari, repugnare, contra conſiſtere, reſiſtere, obſiſtere, contrauenire, opponere, occurrere, obuiam ire, venire obuiam.

Ad eum finem, ea intentione, ea voluntate, eo conſilio, hac mente, in hoc.

Auxilium ferre, auxiliari, opem, ſubſidium, præſidium, ſuppetias ferre, iuuare, opitulari, ſuccurrere, venire auxilio, ſubſidio, ſubuenire, eſſe auxilio, ſubſidio, adiumento, ſubminiſtrare auxilium, adiumentum, accelerare, non negare auxilium, non deeſſe cui, leuare auxilio, petere auxilium, expetere auxilium, opem, ſalutem, implorare auxilium, opem, fidem alicuius, rogare auxilium, negare auxilium, prætermittere deffenſionem, deſerere, pati eſſe deſertum quem tutari debebamus, auxilium, ſubſidium, præſidium, adiumentum, ſuppetiæ, adminiculum, opitulatio, iuuamen, ſubuentio, ſuffragium.

Alternis, vicibus alternis, alterna vice, inuicem, per vices, ſuis vicibus, ex æquo, vltro citroque, agere cauſam, tueri, tutari, deffendere, deffenſare, tractare, verſare, tranſigere, decidere, diſcutere, excutere, diſcernere, euentilare, expendere cauſam, dirimere controuerſiam, ſuſcipere cauſæ patrocinium.

Acutiſſimè indagare & odorari, omnia diligenter, accuratè, anxiè inquirere, ſcrutari, ſcrupuloſius perquirere, ſedula diſquiſitione indagare, ſatis inquiſitè, ſatisque ſollicitè quærere, ad amuſſim ſolertique induſtria inueſtigare, anxiè ſolerterq́; inquirere.

Argumentis docere aliquid, argumentis aſtruere, probare rationibus, declarare, demonſtrare, re ipſa docere, euincere.

Accelerata, feſtina, præcipitata conſilia vix vnquam fælicem exitum ſortiuntur.

Aperire ſententiam ſuam, animi ſui ſententiam, iudicium alicui exponere, declarare, explicare, ſignificare, oſtendere, denudare.

Ad arbitrium tuum, tuo arbitratu, pro tuo arbitrio, pro tua voluntate, pro animi tui ſententia, prout voles, pro voto tuo.

Ager, agellus, fundus, campus, aruum, rus, agricola, ruſticus, colonus, ruricola, paganus, agrarius, villanus.

Argumentum, materia dicendi, ſumma orationis, item argumentum, argumentatio, ratiocinatio.

Ad diem conſtitutum, præſtitum, præfixum, præſcriptum, præfinitum, dictum, certum, determinatum adeſſe, comparere.

Aduertere, animaduertere, auſcultare, attendere diligenter, adeſſe animo attento, erigere mentes auresque ſuas, arrigere aures, præbere ſe attentum, audire attentè, dare operam ſermoni, præbere aures vacuas, adhibere mentem vel animũ alicui rei.

Abducere animum à vindicta, de vltione planè nihil cogitare, omnem acceptæ iniuriæ memoriam ex animo delere, vltionis omne libenter conſilium abijcere, deponere, omittere.

Annotare, notare, ſcribere, deſcribere, conſcribere, ſignare, conſignare.

Animus, mens, cor.

Ambitio, cupiditas imperij, dominij, libido dominandi.

Ambire, affectare dominium, regimen, munus, officium, aſpirare ad dominium.

Affirmare, aſſecurare, aſſeuerare, aſſerere, annuere, pro certo dicere, polliceri.

Affirmatio, aſſeueratio.

Anxietas, anxietudo, mœſtitia, ſollicitudo, angor, cura, timor, horror, cura animum diſcrutians.

Anxius, triſtis, mœrens, mœſtus, dolens.

Anſa, occaſio, materia, adiumentum, via, feneſtra. Dare, præbere anſam vel cauſam, facere, aperire locum, dare cauſam, materiam, patefacere feneſtram, repagula, miniſtrare, præbere, præſtare occaſionem, aperire, præſtituere viam, miniſtrare adiumentum.

Allicere, allectare, incitare, inſtigare, illectare, pellicere.

Amicus, familiaris, neceſſarius, intimus, in intimis, coniunctus, beneuolus, familiaritate, beneuolentia, conſuetudine, neceſſitudine coniunctus.

Amicitia, familiaritas, neceſſitudo, conſuetudo, conuerſatio, ſocietas, coniunctio, vſus, nodus amicitiæ, vinculum amoris, vti quopiam familiariter. Neceſſitudinem cum aliquo habere, familiaritate alicui coniunctum eſſe.

Amor, charitas, beneuolentia, neceſſitudo, obſeruantia, fauor, ſtudium.

Amore proſequi, diligere, intimum habere, amplecti, complecti, cariſſimum habere aliquem.

Amore, beneuolentia aliquem complecti, ſtudere, fauere alicui, bene animatum affectum eſſe erga aliquem, ſingulari beneuolentia alicui coniungi.

B.

BEllum, ſtudium bellicæ gloriæ, res bellicæ, res militaris, laus, gloria, æquitas belli, vſus bellorum, rei militaris, militia, apparatus, moles, incendium, furor, minæ, tumultus, ratio belli, contentio, certamen, tempus belli, Mars, arma. Mouere, ſuſcipere, conflare bellum, excitari ad bellum, perſequi bello, eſſe in armis, contendere contra quem armis. Indicere bellum, denunciare & indicere bellum, conſtituere diem pugnæ, inferre bellum, proponere vexillum, elicere hoſtem ad prælium, excire hoſtem portis.

Bellare, belligerare, bellum gerere, facere, comparare, inſtituere, inferre, mouere, ſuſcipere, committere bellum, præliari, prælio confligere, prælium edere, prælio contendere, decertare, arma capere, ad arma venire, in armis eſſe, armis contendere, ad arma ire, arma conferre, ferro decernere, pugnare, depugnare, pugnam committere, manus conſerere, confligere, certare, dimicare, congredi contra aliquem. Miles veteranus, Tyro, auxiliarius, legionarius, gregarius, exercitus, legio, copiæ, vis militum, ratio ordoque agminis armati, manipuli, cohors, agmen, Phalanges, Turmæ, Cateruæ, globus virorum, ſeges ferrea, manus, acies, alæ, cunei, cornua. Colligere exercitum, contrahere copias, cogere exercitum ex omni prouincia, copias, agmen, euocare viros, conuocare milites, conſcribere exercitum, milites, legiones, parare copias, comparare ſubſidia, adſciſcere ſocios ad bellum, ducere exercitum, legiones, præeſſe equitatui, ſubſequi copijs præmiſſo equitatu, ire cum legionibus, legionibus imperitare. Jmperator, adminiſtrator belligerendi, Dux militiæ, armorum, ductor belli, pugnæ, Rector pugnæ, magiſter, ſtratagema, conſilium Imperatoris, ratio & conſilium, ſenſus celer, facere inducias, differre martem, ſuſpendere bellum fœdere, pandere dies aliquot, permittere moras belli, fœdus inire, ſancire, ferre, facere fœdus, paciſci, ſancire, coire, inire, contrahere, conficere pactiones, conuentionem facere, pactum inire, animos fœdere iungere, contrahere, conſpirare, fœderari, ſeruare pactum, fœdus.

Bellè, belliſſimè, benè, aptè, proſperè, commodè, æquo animo, benè, probè, præclarè, ſanè, commodè, ſat rectè, perpulchrè, non malè, perbenignè, iucundè, vt dignum eſt.

Bene audire id eſt in honore haberi eſſe, laudari, male audire eius contrarium.

Beneficium, magnitudo beneficiorum, meritorum.

Benefi-

Beneficentia, voluntas benefica, benignitas, liberalitas, liberalis voluntas, munificentia, bonitas, meritum, promeritum, officium, gratia, munus.

Benefacere, bene mereri de aliquo, mereri optimè de quo, dare beneficium, dare operam aliquam, præſtare officium, nauare cui operam & ſtudium, prodeſſe, non deeſſe cui, conferre officia in quem, ſeruire commodis alicuius, afficere beneficio, venire cui vſu, commodare manum, proſequi ſummis beneficijs, ſignificare in quem ſummam beneuolentiam, prouocare beneficio, vincere meritis, deuincere beneficio, & gratia, accipere beneficium, affici, deuinceri, augeri beneficio, experiri fidem, perſpicere fidem egregiam, voluntatem alicuius in ſe.

Beneficio affectus, ornatus, obſtrictus, obligatus.

Beneuolentia, gratia, bona gratia, ſtudium, amor, animi beneuolentia, beneuolentia & charitas, coniunctio & beneuolentia.

Beneuolus, beneuolentiſſimus, amans, inclinatione animi in aliquem propendens, amicus, ſtudioſus, Iudex beneuolus, beneuolentiſſimus & amiciſſimus.

Benignitas, Clementia, comitas, humanitas, benignus, humanus, manſuetus, mitis, clemens, pius, facilis, comis, placidus, placabilis, candidus, blandus, ſuauis, beneuolus, amabilis: benignè, benigniſſimè, comiter, liberaliter.

Bonitas, probitas, integritas, virtus, Clementia.

Bonus, probus, præſtabilis, ſalutaris, frugi, integer, iuſtus.

Bona, commoda fortunæ, res, poſſeſſiones.

Bona & fortunæ, item bona, facultates, opes, pecunia, ſubſtantia, opulentia.

Bipartitò, dupliciter, bifariam.

Breui, propediem, breui tempore, exiguo tempore, paucis diebus.

Breuiter, quàm breuiſſimè, ad ſummum, in ſumma, ſummatim,

paucis

paucis, vno verbo, ad pauca redire, ſummam complecti, in pauca refferre, compendiò. Ad compendium refferre, in pauca conferre: Item breuiter, breuiùs, breuiſſimè exigere, leuiter, ſtrictim, ſummatim, cum breuitate, paucis verbis.

Breuiter & abſolutè, exponere, complecti, agere.

Bonis, compoſitis, comptis, moderatis, cultis, politis, ſedatis, decentibus, conuenientibus, decoris, commodis, placidis, optimis, præclaris moribus præditum, ornatum, exornatum, nobilitatum eſſe, benè moratum, morum integritate conſpicuum eſſe, ſingulari morum cultiorum præſtantia efflореſcere, cultiſſimis moribus florere.

Bona venia dixerim, cum venia ſit dictum, pace omnium veſtrum ductum eſſe velim, honos audientium auribus habeatur, honos ſit auribus, honor ſit caſtis auribus.

Bono animo, bona non mala intentione, bona fide, nullo malo inſtituto, ſeu falſa intentione.

C

CErtis, firmis, probabilibus, irrefragabilibus argumentis, vel rationibus quempiam conuincere, refutare, confutare, refellere, retundere.

Confirmare edicto, lege, ſancire, dare fidem.

Conſequi litibus vti foro, potiri conditione, ſorte, pactione.

Conſcientia bona, mens conſcia, recti, integra, quieta, animus purus.

Conſcientia mala, metus pænarum pro malefactis, mens conſcia ſibi diri facti, anxietas curæ, ſupplicium ſceleris, flagellum occultum, tortor.

Cateruatim, gregatim, turmatim, mixto agmine vt aues, more pecudum, aut volucrum denſarum, denſo grege.

Caſu, fortè, fortuitò, fors, præter opinionem.

Conſilium, ſpecies, conſilij, conſultum, ſuaſio, ſuaſus, impulſus. Item conſultatio, deliberatio, cogitatio, animaduerſio,

ratio,

Conſilium, ſpecies conſilij, conſultum, ſuaſio, ſuaſus, impulſus. Item Conſultatio; deliberatio, cogitatio, animaduerſio, ratio, cogitatum, quod aliquis ſequitur aut ſpectat, conſultum, ſententia, meditatio, ſpatium deliberandi, cogitandi.

Conſulere, petere, expetere, appetere, quærere, exquirere conſilium.

Conſulere, ſuadere, dare conſilium, quid conſilij ferre, afferre conſilium, iuuare, regere, firmare conſilio, confirmare conſilijs, deſcendere ad conſilium, eſſe proximum conſilijs auautorem cui, non ſinere ſuo conſilio quem agere, permonere, præcipere, cenſere faciendum quid, reperire melius. Suadens, ſuaſor, Miniſter, author conſiliorum, monitor, præmonſtrator.

Conſiliarius, Senatus, turba Senatus, Procerum, Patrum, Concilium, Senatus patrum. Patres, Cætus patrum, Procerum, primores patrum, Proceres, Optimates. Decernere, inire conſilia, de ſummis rebus capere conſilium, habere conſiliũ de rebus.

Conferre conſilia, conſultare, conſulere in medium, agere de rebus, agere quid inter ſe, agitare conſulta, communicare conſilia, ſedere in conſilio, ſtatuere de re ſumma, venire ad conſilium, venire in curiam: Vocare in concilium, ad concilium patres, primores conuocare, aduocare in cætum, congregare concilium ad Curiam, celebrare concilium, agere conuentus, habere concilium, Comitia, loqui inter Proceres, dicere in Conuentu, pronunciare in Concilio, habere orationem in Comitio.

Conſultum, Decretum Senatus, Patrum, autoritas Senatus, iuſſa procerum, Conuenta, mandata, ſcita patrum, literæ publicæ, Cera publica: Conſultare, deliberare, conſulere quid facto opus ſit, conſilia agitare.

Conſilio Deorum immortalium, fato, legali, fatali vi ſuperum, non ſine numine Diuûm.

Certè, certò, profectò, equidem, ſanè, nè, hercule, mehercule, pol, ædopol, vtique, enimuerò, medius fidiùs, ita me dij ament, iuuent.
Conducere, expedire, prodeſſe, proficere, eſſe bono, commodare vtilitati, emolumento, ſaluti, fructui, vſui eſſe, ex vſu eſſe, è re eſſe, in rem eſſe, eſſe ad aliquod, conducibile eſſe, vtile eſſe.
Concordiſſimè, vna voce & mente, vno ore, ad vnum omnes, communi animo.
Commune, peruulgatum, tritum, vſurpatum, in conſuetudinem venit, vt eſt conſuetudo, vt aſſolet habitum, obſeruatum, receptum eſt, ſolitum eſt, eo iure vtimur, aſſuetum eſt, moribus introductum magis vſurpatur. Hodie manet, in vſu obſeruari ſolet.
Comparere præſens, coram adeſſe, præſentiam ſui facere, facere ſui poteſtatem, copiam, adeſſe, præſtò eſſe, venire, ſiſtere ſe.
Capere documentum, capere, petere exemplum, proponere ſibi exemplum, ſumere ſibi exemplum, aliorum vitas inſpicere, proponere ſibi aliquem.
Conſtituere ante oculos, ante oculos proponere: periculum ex alijs facere.
Comperire, animaduertere, percipere, intelligere, colligere, deprehendere, cognoſcere, adorari, perſentiſcere, ſentire, notare obſeruatione, ſubodorare.
Conſiderare, in animo ſecum perpendere, expendere, reputare, dijudicare, exigere, volutare ſecum, cogitare in animo, impertiri quid temporis cogitationi, reſpicere etiam atque etiam, intueri, finem ſpectare, terminum, caſtigare in trutina, meditari, ponderare, penſare, volutare, reputare, contemplari, deliberare, æſtimare, percurrere, perquirere.
Credere, adhibere fidem, adiungere, tribuere fidem, habere aliquid fidei, perſuaſum habere, fidere.

Credere ſuum animum, conſilia concredere.

Committere & credere auribus, communicare quid cum quo, habere fidem rerum omnium, refferre conſilia, exponere oculta ſua ad quem.

Contemnere, ſpernere, deſpicere, aſpernari, faſtidire, dedignari, negligere, reſpuere, poſt-habere, poſtponere, nihil penſi ducere, repudiare, calcare, proculcare, peſſundare.

Contemptio, aſpiratio, contemptus, deſpicientia, faſtidium, ludibrium, repulſa, pudor repulſæ.

Contemptus, deſpectus, vilis, ſummiſſus & abiectus, popularis, neglectus, inuenuſtus, inops obſeruatione.

Conijcere, mittere, compingere in carcerem, recipere in carcerem, abripere in vincula: Mandare vinculis, conijcere in vincula, inijcere vincula, vinculis coercere, dare in cuſtodiam, includere, tradere, recipere in cuſtodiam, habere in cuſtodia, conſtringere cuſtodijs, includere, vincire catenis, conijcere in catenas, inijcere catenas, includere latumijs, indere compedes, incarcerare, comprehendere, captiuare, inijcere manus manicas vel cathenas.

Captus, captiuus, in carcerem coniectus, detruſus, catenatus, vinctus, detentus in vinculis, retruſus in ſquallentem carcecerem, compedibus obſtrictus, oneratus.

Conſultò, dedita opera, de induſtria, ſcienter, ſciens prudenſq́;, data opera, conniuentibus oculis, ſpontè, nulla neceſſitate cogente, ſciens & volens, conſilio animiſque volentibus, ſtudioſè, data opera ex proæreſi.

Commoditas, opportunitas, facultas, occaſio, tempus oblatum, cauſa, materia, locus. Item commoditas, compendium, commodum, emolumentum, vtilitas, fructus, lucrum.

Conuentis non ſtare, pactum initum facere, Acta conuenta reſcindere, conuellere, irrita facere, mutare.

Cadere cauſa, amittere litem, à cauſa cadere, perdere litem.

Conductus, ſaluus conductus, fides publica, ſaluum conductum dare, fidem publicam interponere.

Cacumen, culmen, vertex montis, ſumma ſcopuli, iugum cliui, excelſus locus.

Computare rationem, computare, habere rationem, ſubducere rationes, ratiocinari, ad calculos reuocare, dare rationem, reddere rationem, exponere, adferre.

Cingere, obſidere, circumſidere, circumretine, circumuallare, circumcludere, intercludere.

Circumdare, claudere, ſepire, circumſepire.

Circuire, circumuenire, circumſiſtere.

Citò, ſubitò, propediem, illicò, protinus, ſtatim, mox, confeſtim, oppidò, maturè, extemplo, quamprimum, breui, admodum, breui, primoque tempore.

Captus, conceptus, capacitas animi, apprehenſio, comprehenſio mentis.

Corrigere, emendare, recognoſcere, caſtigare, limam adhibere.

Correctio, emendatio, recognitio, caſtigatio, cenſura.

Certum, ratum, ratificatum, teſtatum, atteſtatum, conteſtatum, irrefragabile, irreuocabile.

Confirmatio, affirmatio, ratificatio, atteſtatio, conteſtatio.

Conſtituere, dicere, condicere, finire, deffinire, præfinire, terminare, determinare.

Contra, è contra, in contrarium, è diuerſo, è regione.

Comitia, dies comitialis.

Conſuetudo, quaſi altera natura eſt.

Conſentire, aſſentire, aſſenſu ſuo comprobare, ſuffragari, non contradicere, conſenſum, votum, ſuffragium, calculum dare, ſubſcribere.

Conuenire, reſpondere, quadrare.

Curam habere, agere, curæ eſſe, animaduertere, euigilare, dare operam.

Cura, vigilantia, opera, animaduerſio.

Cauſa grauis, res grauis, ardua, ſeria, plena difficultatis, haud parui momenti, negotium magni momenti, maximi ponderis, haud parui momenti.

Cor purum, mundum, liberum, à vitijs expurgatum, à peccatorum ſordibus, nullius ſibi mali conſcium.

Craſtino die, cras, craſtina luce, ad diem craſtinum.

Conſentaneum, veriſimile, credibile, vero, rationi congruens, veriſimilitudinem, ſpeciem, formam, imaginem præſeferens, non diſcrepans à veritate, minus diſſentiens à veritate, à vero.

Crudelitas, immanitas, inhumanitas, atrocitas Tyrannis, acerbitas, aſperitas, ſæuitia, truculentia, feritas, ſæueritas.

Crudeliter, atrociter, truculenter, horribilirer, ſæuê, inhumaniter, tyrannicè, tragicè, ſeueriter, aſperê, acerbè.

Concordia, vnanimitas, conſenſus, velle & idem nolle, vnus animorum conſenſus, & eadem voluntas. Vnanimiter, concordiſſimè vno ore, vna voce & mente, ad vnum omnes, communi animo, vnanimi voce, conſenſu.

Compenſare, penſare, exæquare, ſarcire, reſarcire, ſanare, ſupplere, corrigere, reconcinare.

Certè, certò, ſine dubiò, hauddubiò, procul dubio, nimirùm, quippè, equidem pro certo polliceri, aſſeueranter, certò pollicitari affirmare, recipere, ſanctò promittere.

Coercere, cohibere, inhibere, premere, arcere, arctare, coarctare, ſtringere, conſtringere, refrenare, imponere, inijcere frænum.

Conſtans, perſeuerans, ſtabilis, firmus, immobilis, immotus.

Conſtantem, grauem eſſe, nihil leuitatis, inconſtantiæ, innane, varium, mutabiie, inconſtâns habere, grauitate præditum eſſe, optimê ſibi conſtare, nihil leue committere, nihil inane cogitare, non facile diſcedere à ſeipſo, ægrè diſcedere á ſententia, haud facile mutare conſilium.

Conſtantia, perſeuerantia, ſtabilitas.

Capere, comprehendere, irretire.

Coaceruare, cumulare, accumulare, congerere.

Colligere, congregare, aggregare, cogere, glomerare, agglomerare, conglomerare, aceruum parare, in cumulum redigere, colligere, cogere.

Conijcere, diuinare, coniecturam facere, coniectura aſſequi.

Celeriter, curſim, feſtinanter, ſine mora, cunctatione, velociter, alacriter, properè, properanter, repente, continuó, confeſtim, actutum, è veſtigio.

Commodare, mutuare, dare mutuo, mutuum credere, vtendum dare, dare commodato in tempus, rei alicuius vſum concedere in aliquot dies.

Criminari, maledictis vexare, dicere in aliquem maledicta, maledictis figere aliquem, crimina iacere vel inferre, conuitijs inſectari, conuitiari, rodere, calumniari, vituperare, inuehi, vellicare metaphoricè, criminibus inſectari.

Criminoſus, maledicus, inſectator, mordax. Item criminator, obtrectator, calumniator, maledicus, ſugillator.

Calumnia, contumelia, maledicentia. Maledicè, calumnioſè, criminosè, per calumniam.

Cliens, pupillus, orphanus, orbatus parentibus, orbus.

Clientella, clientum, deffenſio, tutella, procuratio. In clientella eſſe alicuius, in clientellam, in fidem alicuius ſe conferre.

D.

DEnegare, abnegare, pernegare, negare, abnuere, renuere, recuſare, detrectare, grauari, reſpuere.

Derogatio honoris, dignitatis, exiſtimationis alicuius, derogare, detrahere, diminuere, diminutio, detractio, deregatio.

Dubitare, ambigere, hærere, hæſitare, fluctuare, iactari ancipiti cura, dubia cogitatione diſtrahi, iactari, verſari, hûc illûc inclinare: In dubium venire, ancipiti incerto eſſe animo, in

ambiguo

ambiguo eſſe, animo pendere incerto, incerto ſcire, non ſatis conſtare, ancipitis eſſe ſententiæ, animo verſari in dubitatione, implicatum teneri, variè diſtrahi.

Dubius, incertus, varius, anceps, ambiguus, hæſitans, hæſitabundus, nutans, nutabundus, fluctuans, habens hæſitationem, in contentione, in quæſtione poſitus.

Diſcordia, diſſidium, turba, ſciſio, diſcrepantia.

Diſcordare, diſſidere, diſcrepare, diſſentire cum aliquo, non conuenire alicui, ex diametro pugnare, plurimum diſtare, multum intereſſe.

Damnare, condemnare, proſcribere, reum agere.

Damnatio, condemnatio, proſcriptio.

Deprehendere in facto, comprehendere in noxa, in cæde.

Differre, proferre dies, ſumere diem ad quid, ſtatuere diem ſatis laxam, prorogare, protendere, procraſtinare, comperendinare, protelare, protrahere, reijcere in aliud tempus, ducere diem ex die, producere mora rei, prorogare tempus. Item cunctare, tardare, prolatare, trahere in ſerum, moram facere, interponere, ſuſtinere, ſuſpendere, moras nectere.

Dilatio, prorogatio, cunctatio, immoratio, contatio, perendinatio, retardatio, prolatio temporis, mora.

Deffendere ab iniuria, tueri, tutari, ſuſcipere quem tuendum, ſeruare, reſeruare incolumem, conſeruare ſartum & tectum, tegere, protegere, propulſare iniuriam, afferre opem, eſſe præſidio, inuenire exitio remedium, prohibere ab iniuria, vindicare, auertere periculum, depugnare, propugnare pro aliquo, ſtare pro aliquo, ab aliquo, conſeruare aliquem, ſeruare, ſaluare, liberare, cuſtodire, eripere, extrahere, explicare, iugum à ceruicibus alicuius deijcere.

Deffenſor, propugnator, cuſtos, ſeruator, protector, autor ſalulutis, liberator, tutor, patronus, adiutor, præſes, profugium, refugium, firmamentum, columen, auxilium, clypeus, murus, portus, arx, ara, aſyllum, ſpes.

Deffenſio, præſidium, ſubſidium, propugnaculum, cuſtodia, ſalutis conſeruatio, tutella, patrocinium.

Decretum, ſententia, conſilium, ratio decernendi.

Debitum, æs alienum, pecunia credita, æs mutuò datum, acceptumque, nummi ſumpti: Cumulare debita, facere, conflare æs alienum, facere verſuram, debere, habere multum æris alieni, premi ære alieno, debere nummos, pecuniam, ære alieno, oppreſſum eſſe. æs alienum contrahere, eſſe in ære alicuius, animam debere.

Debens, debitor, obæratus, nexus, demerſus, obſtrictus, preſſus ære alieno, æris magnitudine ob decoctam pecuniam patria cedere, ſolum vertere, cedere creditoribus.

Dilapidare, diſſipare, tutari indiligenter patris bona, malè viuere, facere ſumptum, ſufferre ſumptus, patrimonium effundere, abſumere, prauè conſumere, perdere, decoquere, peſſundare, profundere bona paterna bene parta.

Delictum, peccatum, lapſus, culpa, error, erratum, vitium, macula, næuus, nota labeſque, noxa, commiſſum, admiſſum, reatus, contagium, malefactum: Item ſcelus, facinus, maleficium, flagitium, crimen, factum triſte, nefas. Piaculum, probrum, malum, auſum immane, peccatum enorme, grande, funeſtum, mortale, capitale, criminale, morte piandum.

Delinquere, peccare, labi in vitium propter imprudentiam, facere quid turpiter, & nequiter, flagitium, ſcelus, facinus committere, admittere, eſſe in culpa, vitio, noxa. incurrere in genus, iniuſtitiæ, volutari in omni genere flagitiorum, committere maleficium, res nefarias, ſcelus in ſe concipere, ſcelus facere, edere, admittere dedecus. Labi in vitium, ruere in malum conſciſcere, facere, patrare facinus, nequiter perpetam facere, à bono in malum, prauum abſtrahi, deſignare, facere turpiter, prauè, conficere flagitium, contrahere delictum, rem illicitam non permiſſam facere, culpam committere.

Damna.

Damnare iudicio, decreto, Deſtinare letho, irrogare pænas, mandare ad pænam, parare pænam, ſupplicia, fata, repoſcere ad ſupplicium.

Diſſentio, diſſenſus, controuerſia, diſſidium, ſententiæ contrariæ, varietas in animis, Altercatio, diſceſſio, perturbatio rerum, clamor diſſonus.

Deffinire regionibus, circumſcribere, terminare regionibus, deſcribere finibus, ſepire terminis, fines dirigere. Item deffinire, finire, limitare, metare, vide plura ſub titulo Finis, Terminus.

Diſceptare, habere, facere altercationem, deſcendere, venire in certamen, certare, concertare, lites ſequi, facere contentionem, contendere iurgio, altercare, habere controuerſiam, committere verba. vide plura ſub titulo Litigare.

Dignitas, maieſtas, amplitudo, claritas, claritudo, ſplendor, exiſtimatio, decus, lumen, honor, vel honos, nobilitas, excellentia, celſitudo, ſublimitas, faſtigium, celebritas, magnificētia, laus, gloria, nomen, ornamentum, titulus, dominatus, dominium, principatus, imperium, iuriſdictio, ditio.

Diuortium, ſeparatio, repudium, digreſſio, repulſio, libellus repudij.

Degener, diſſimilis patri virtute, deterior, immemor paternæ virtutis, indignus magno patre, decolor, indecor, ignauus, degener, prauus, deprauatus.

Degenerare, proijcere patriam, virtutem, fugere veſtigia patris, exorbitare.

Determinare, deſtinare, ſtatuere diem, cōſtituere diem, horam, tempus, locum, dicere certum diem, indicere incertum diem, præſcribere finem, deligere locum.

Dicere breuiter, vno verbo, narrare argumentum, deffinire breuiter, Perſtringere, attingere ſtrictim, breuiter complecti, breui ſummatim vti breuitate, dare paucis, cogere in epitomen.

Dijs applaudentibus, approbantibus, benè volentibus, Dijs ſe-

cundis fauentibus, fortunatibus ſuperis.

Dante, iuuante, mediante, auxiliante Deo, Diuina ſpirante gratia, Deo duce & auſpice, vnum Deum curare, contemnere cætera, Diuina ſtudia colore, Chriſtianam pietatem non cõmuni vulgariq́; inſtituto, ſed proprio quodam ſtudio mentis inductione complecti, Deo ſe dicare, addicere, dedere, tradere, omnes ſuas cogitationes, omnia ſtudia in vno Deo collocare.

Denuò, ſecundò, ſecunda, altera vice, ſecundario, viciſſim, iterum, rurſus deintegro.

Duabus de cauſis, duas ob res, vel cauſas, duobus modis, vel nominibus, duplici nomine, duplici de cauſa bifariam.

Data, ſtipulata, porrecta manu promittere, polliceri.

Deſcendere in arenam, in certamen, ſubire conflictum, pugnã, concertationem.

Delere, abolere, expugnare, obliterare, antiquare, ſpongiam mittere, tranſuerſo calamo iugulare, eliminare, extinguere, detergere, extergere, eradere, cancellare iuriſconſultis vſitatũ.

Dare, luere pænas, pendere, dependere, ſoluere, perſoluere, exoluere pænas, puniri, caſtigari, corripi, corrigi, plecti.

Duriter, ſeuerè, rigidè, auſterè, ſummo iure, ſtricto iure, duris legibus, conditionibus, tanquam ex ſyngrapha.

Decernere, ſtatuere, conſtituere in animo, deſtinare in animo, animum inducere ſuum, certum eſſe, ſtatutum, deliberatum, decretum, propoſitum in animo habere, eam mentem habere, volutare in animo, fixum deſtinatumq; in animo eſſe, conſilium eſt, prora & puppis eſt.

Dicere ſimpliciter & dilucidè, apertè & dilucidè aſſerere, ſimpliciter eloqui, atq́; clarius, pinguiore minerua agere, pinguiore, craſſiore formula loqui, rudius ac planius dicere, certiùs & clariùs effari, haud obſcure agere, nudis verbis rem tractare, craſſiùs explanatiùsq́; proloqui, ſimpliciter & apertè dicere.

Declarare, explicare, exponere, interpretari, illuſtrare, aperire, patefacere, exponere, illuminare, enodare, dilucidare, enarrare, diſcutere, excutere, enucleare, euoluere, explanationem adhibere, interpretationem facere, perſpicuum, dilucidum, dilucidiùs facere, adhibere lumen, dilucidum reddere, dilucidè expedire.

Diffidentia, infidelitas, incredulitas, deſperatio, diffidere, deſperare, ſpe deſtitui, extra ſpem omnem eſſe, ſpe priuari, orbari, fruſtrari, cadere in deſperationem, in deſperationis foueã adigi, redigi ad deſperationem.

Diligens, ſtudioſus, ſedulus, aſſiduus, induſtrius, acer, nauus, ſtrenuus, officioſus, attentus, curioſus, vigilans, impiger, gnauus, ſolers, accuratus, exactus, feruidus, intentus.

Diligentia, ſedulitas, aſſiduitas, cura laborq; cura ſollicita, ſtudium, opera ſtudiumque, opera animi & corporis, attentio animi, contentio, labor, ſolertia, induſtria, obſeruatio, vigilantia, vigiliæ. Aduerbialiter.

Diligenter, ſedulò, ſtudiosè, vigilanter, ſolerter, attentè, curiosè, grauiter, exquiſitè, induſtriè, enixè, obnixè, iugiter, ſummo labore, ſtudio, vi, cura, diligentia, impenſiùs accuratè, fideliùs, penitùs, certatim, manibus pedibusque.

Domus, domicilium, ædes, ædificium, ſedes, penates, tectum, limen, pars pro toto.

Diuidere, partiri, diſcriminare, diſterminare, membratim, partim, particulatim, articulatim, gradatim, per membra, per partes, numeros, ſpecies.

Diuiſio, partitio, diſcretio, diſtinctio, diſcrimen, diuiſibile, diuiduum, diſterminabile, particulare, decurtare, curtare, item mutilare, truncare, detruncare.

Decreui, decretum eſt mihi, propoſui, conſtitui, deſtinaui in animo, ſtat ſententia, ſtabile, deliberatum, certum eſt, conſilium fixum eſt animo, immotum ſedit, obfirmaui animum, ſic eſt ſententia.

E.

ÆQuitas, æquum & bonum, iuris æquabilitas, bona fides, naturalis iuſtitia, germana iuſtitia, humanitas, humanū ius, benignum, Religio iudicantis. Quod legibus omiſſum eſt, non omittetur religione iudicantium.

Eloquens, omnium eloquentiſſimus, Princeps eloquentiæ, paratus ad dicendum, excellens in dicendo, artifex dicendi, sūmus atq; ornatus in dicendo, grauiſſimus, ſummus in dicendo, ſummæ eloquentiæ, diſertus, facundus, lingua celeri & exercitata, perfectus in omni genere ſermonis, beneloquus, concinnus.

Eloquentia, facundia, varietas dicendi & elegantia, vis dicendi, vis oratoris profeſſioq; bene dicendi, ars dicendi, ſcientia benedicendi, laus dicendi, eloquentiæ, facultas dicendi, vbertas in dicendo, copia, flumen orationis, ornatus verborum, venuſtas, celeritas loquendi. Loqui, eloqui, valere loquendo, benedicere, poſſe aliquid in dicendo, habere ſummam vim dicendi, præſtare facūdia, eſſe in numero diſertorum, facundum diſertum eſſe, facundia, eloquentia valere, excellere.

Eloquium, pondus loquendi, mel, nitor eloquij, gratia, dulcedo, gloria, opulentia linguæ.

Æqualis, æquabilis, par, compar, æquipar, æquus & par, eiuſdem generis, non minor, inferior, diſpar, Item par arte, virtute, iuſtitia, æquè, æqualiter, æqua lege, æqua lance, ex æquo, ſpacijs æqualibus, paribus, interuallis, communiter.

Æquare, exæquare, adæquare, æquiparare, eſſe æqualis.

Eligere diſceptatorem arbitrum, compromittere, ire ad arbitrū, ſumere arbitrum, compromiſſarium iudicem eligere, facere compromiſſum, diſceptationem reijcere ad aliquem, conſentire in aliquem.

Expoſitio, explicatio, enodatio, explanatio, interpretatio, patefactio, deffinitio, lumen.

Exponere, explanare, dilucidare. vide plura ſub voce Declarare.

Explorare, expiſcari, exquirere, indagare, inquirere, perquirere, inueſtigare, perueſtigare, veſtigare, ſpeculari, perſcrutari, perſpicere, excutere.

Excellens, ſingularis, præcellens, præſtabilis, præſtans, præſtantia excellens, primus, primarius princeps, ſuperior, egregius, eximius.

Exequi, proſequi mandata, facere imperata quæ imperantur, perficere mandata, fungi mandato, procurare, ſequi iuſſa, exequi iuſſa, ire dicto parens, capeſſere iuſſa, parere imperio, exequi officium alicuius, fungi munere officio alicuius, deffendere partes officiumq́; alicuius, tutari partes.

Exemplum, exemplar, paradigma, exempli cauſa, verbi gratia, verbi cauſa, exempli loco.

Expeditè, nullo obſtaculo remorante, nullo obſtante obice, ſine omni mora, nullis obiectis impedimentis.

Ex inprouiſo, præter ſpem & opinionem, exinſperato, ex inopinato, ſubitò, repentè, repentinè.

Exitium, perniciem creare, parere, gignere, conciliare, parare.

Exprobrare, obijcere, obiectare, ducere probro, vertere vitio, dare vitio.

Excuſare, purgare, expurgare, vti excuſatione, excuſationem afferre, culpa liberare, propulſare, refellere accuſationem, abſtergere labem.

Excuſatio, purgatio, prætextus & prætextum, velamen.

Exul, extorris, relegatus, exturbatus, eiectus, pulſus, fugatus, profugus, exterminatus, in exilium miſſus, patria pulſus, proſcriptus, exilium, patriæ, patrij ſoli orbitas, priuatio, carentia, vita exularis exterarum regionum. In exilium reijcere, in exilium mittere, pellere, relegare, in fugam vertere, exturbare, aqua & igni interdicere.

Eſto, ſit ſanè, ſit ita, fac finge, pone ita eſſe, imaginare, finge ſic eſſe, vt hoc interim tibi largiar, vt maximè ſit ita, donemus, fingamus, ponamus, imaginemur ita eſſe.

Æqui boniq́; facere, boni conſulere, æquo animo accipere.

Ex pro veteri conſuetudine, pro more, de more, ſolito more, ſecundum morem veterum, more maiorum, vt veteribus moris fuit, prout veteribus vſu receptum fuit, vt mos eſt.

Ergò, ideò, igitur, iccircò, propterea, itaq;, quapropter, proin, proindè, eò, ea de cauſa, eam ob rem, cauſam, ea de cauſa, ea gratia, ea de re.

Expreſſe, ſignanter, emphaticè, clarè, perſpicuè, dilucidè, luculenter.

Electus, ſelectus, omnium ſuffragijs & calculis creatus, deſignatus, egregius, eximius,

Ex periculo eripere, ex diſcrimine ſeu periculo liberare, extricare, eximere, expedire, extra periculum in ſecuritatem ponere, locare.

Exhæreditare, abdicare, excludere, ſubmouere, remouere, abhæreditare, iure hæreditatis priuare, poſſeſſione, hæreditate.

Exorare, flectere, mouere, perſuadere, precibus flectere, mouere, permouere, adducere, mollire, emollire.

Epiſtola petitoria, precatoria, ſupplicatoria, libellus petitorius.

Egregium eſt, præclarum, in magna laude ponendum, laus, laudis, laudi eſt, præclarum, glorioſum, cum laude coniunctum eſt, laudem habet, affert, parit.

Emergere, eluctari, enatare, leuari, liberari, extricare ſe, exoluere ſe, vindicare ſe ex negotio.

Errare, aberrare, palare, vagari, diuagari, circumambulare, deuiare, deflectere à via, aberrare toto cælo, tota via falli, labi, hallucinari, deuiare, diuertere, exorbitare, deflectere à via Regia, extra callem eſſe, longè diuertere.

Errare, errore duci, in errore verſari, errore capi, in errorem rapi, labi per errorem, falli opinione, aberrare animo.

Erga, contra, aduerſus, ex aduerſo, è regione, ex oppoſito.

Eo modo; pacto, reſpectu, ea ratione, conditione, lege, via, eatenûs, incantum.

Experientia magiſtra eſt multarum artium, multa diſcuntur percipiuntur ab experientia, multarum rerum ſcientia, cognitio, intelligentia, doctrina capitur, ſumitur, hauritur ab experiẽtia. Magna cognoſcuntur experientia duce, Magiſtra, multarum rerum magiſter eſt vſus, multa docet, oſtendit, patefacit vſus, erudimur, valde inſtruimur, inſtituimur, expolimur, ad multarum rerum ſcientiam peruenimus duce experientia, multarum rerum ſcientiam conſequimur experientiã ſequuti, docti, edocti, magiſtra experientia.

Experiri periculum, facere experimentum, ſumere, capere, iacere aleam. Item experiri vſu, comperire, habere vſu, diſcere, addiſcere, condiſcere.

F.

FIdes rerum contractarum, fides rerum verborumq́; fides iuſiurandi, nomen fidei, conſtantia promiſſi, conſtantia & veritas dictorum conuentorumq́ue. Item fides, fiducia, credulitas, relligio, fidelitas. Habere fidem pro explorato, tribuere, adhibere fidem, præbere ſe credulũ, perſuadere ſibi, non exiſtimare dubitandum. Seruare fidem, præſtare, tenere fidem, liberare fidem, ſtare in fide, explere, exoluere, tueri fidem, manere, permanere in fide, non fallere.

Fideliter, fide bona, meliore, certa, fideliſſimo animo, fidem facere, perſuadere cauſam ſuam argumentis, demonſtrationibus, probabilibus, certis haud fallacibus, probare, approbare.

Finis, terminus, meta, ſcopus, regio, calx, limes, meta, terminus, ſcopulus.

Finitimus, vicinus, propinquus, appoſitus, confinis, proximus, limi-

limitaneus, conterminus, contiguus, confinium, conterminium, vicinitas, vicinia agri finitimi.

Fines agrorum, termini, meta, extrema, margo, limes, regiones, confinia, propè, propiùs, proximè, in proximo, iuxta, circa, penè, propter. Non procul, non longè, non magno interuallo. Terminare fines, ponere limitem agro, ſignare terram limite, aſſignare, diſcriminare agros, partiri fines, campum limite, ſeparare arua indicio, diſcernere limitibus, limitare, determinare finem terminum, metam attingere, pertingere, ad finem terminum peruenire.

Fauere, velle cui optimè conſultum, velle auctiorem gratia, dignitate, honore, facere de quo optimum iudicium, eſſe amico erga quem animo, eſſe benigno, & clemēti animo in quem, videri in quem bono animo, placidè cum bona gratia, bona venia.

Facetus, non infacetus, feſtiuus dulcis & feſtiui ſermonis, vrbanus, ingenuus & facetus. Item commodus & facetus, temperatus, bellus, conditus ſale & facetijs. Iocari, delectari facetijs, dicere quid facetè, liberiùs, celebrare iocos. Iocosè, facetè, feſtiuè, lepidè, ſalsè, non inſulsè.

Fauor, gratia, exiſtimatio vulgi, aura, plauſus vulgi, ſuffragia populi, plebis, amor fauorq́; plebis.

Fauens, facilis, beneuoluſq́; beneuolens, benignus, æquus, amicus, candidus.

Fortitudo, gloria, nomen fortitudinis, animus ingens, excelſus magnificusq́; præſens, robuſtus. Magnanimitas, magnitudo animi, magnitudo ac robur animi, altitudo, vigor, firmitudo, excellentia, conſtantia animi, conſilium animi præſentis, virtus & præſentia animi, virtus animusq́; præſens, ſuccus & ſanguis.

Fortiter, forti pectore, magno animo, & fortiter excellenterq́ue, viriliter, egregiè, integris viribus, conſtanter ac non timidè, magnificè, generoſiùs, magna inuicta mente, ſumma vi.

Fateri, confiteri, profiteri, dicere vera ex animo, & verè apertè loqui, perhibere, prædicare verum, fateri crimen, commiſſa vitæ, confiteri ſcelus, non negare factum, non inficiari, agnoſcere, annuere.

Faceſſere alicui negotium, exhibere negotium, moleſtare, torquere, vexare, interturbare, fatigare, inijcere ſcrupulum.

Fallere, ludere, eludere, deludere, illudere, ludificare, & ludificari, dare verba, decipere verbis, dolo, facere fallaciam, fucum, fingere fabricam, fallaciam, circumuenire, tractare rem aſtu, alere quid monſtri, fraudare, defraudere, decipere, imponere alicui, facere technam, ducere in tranſennam, captione afficere, facere dolum, fruſtrari, ſubdolè, dolo, fraudulenter agere, fucum imponere, ineſcare.

Fallax, paratus ad fallendum, doctus fallere mentes, captioſus, bilinguis, ſubdolus, fraudator, deceptor, circumuentor, ſeductor, præſtigiator, circulator. Per fallaciam, dolum, dolo, aſtu, aſtutè, captioſè, fraudulenter, deceptoriè, fallaciter ſubdolè, per impoſturam, ſicophanticè.

Fallacia, dolus, aſtus, aſtutia, fabrica, calliditas, fucus, perfidia punica, ſubdola.

Falli, deludier, labefactarier, aſtutè decipi, conijci in fraudem, cadere, decidere in laqueos, circumueniri, capi, fruſtrari, irretiri, fictis verbis induci. Item falli, decipi, falliq; errare lōgè à vero, tota via, duci, capi, trahi errore, rapi in errorem, deijci opinione, niſi me animus fallit, niſi fallor, ni fallor, deceptus, fraudatus, deluſus, eluſus, circumuentus, ludificatus, fruſtratus, fraude, dolo, præſtigijs, technis, arte, fuco adductus in fraudem, illectus, pellectus, dolo malo captus.

Furens, furioſus, inſanus, væſanus, delirus, demens, præditus amentia, captus mente, ſenſuum inops, non compos mentis, inops rationis, excors percitus furore.

Furere, inſanire, delirare, deſipere, affici errore mentis, impelli furore atq; amentia, ardere furore, progredi in vltimum furorem, rapi amentia.

Furor, inſania, væſania, dementia, amentia, cæcitas mentis ad omnia, affectio animi, lumine mentis carens, vecordia, error fanaticus.

Firmitas, firmamentum, firmitudo, robur, nerui, vires, eneruare, debilitare, frangere effæminare, robur & florem detrahere, mollire, excedere.

Frugalis, temperans, frugi, moderatus, modeſtus, continens, abſtinens, minimò contentus, ſobrius.

Facere, intendere, inſtituere, conficere, habere, conferre, dirigere, contendere, capere, petere, ingredi iter, tendere, vadere, recipere ſe, pergere, commeare, conferre ſe, deportare ſe, demigrare, ire, excurrere.

Fas, æquum, iuſtum, decens, in ius receptum, approbatum, rituale, legitimum.

Familia, genus, ſanguis, ſemen, ſtirps, progenies, ſtemma, propages, gens, proſapia, domus, natalis locus, tribus.

Fortuna, fors, ſors, alea: euentus fortunæ, rerum exitus, finis, terminus rei, ſors vltima, extrema rerum, nouiſſima, caſus.

Feliciter, proſperè, fauſtè, fortunatè, læto omine, proſpero curſu, bonis auibus, ſecundo auſpicio, dextro alite, ſecundis ventis, ſecundis lætis, proſperis, felicibus, optimis, commodis, ſucceſſibus, euentibus, ex animi ſententia, ex voto, fauſtis auſpicijs, benè, optimè, fortuna ſuffragante, comite fortuna. Item dextro, fælici, iuuante marte, ſecunda fortuna, proſpero euentu, pugnare, certare, pugna confligere, contendere, congredi, prælio decertare. Item proſpero ſtatu fortunæ vti, proſpera vti fortuna, benè feliciter agere, nullis premi aduerſis. Item ex ſententia ſuccedere, benè, optimè, feliciter, proſperè, ex voto, ex animi ſententia, fortuna ſuffragante, comite, cedere, ſuccedere, procedere, optatum finem ſortiri.

Fælicitas, proſperitas, ſecundæ res, proſper vel fauſtus fortunæ flatus: Fortuna aduerſa, ſiniſtra, impetus, fulmina fortunæ, malum infælicitatis, aduerſa aſperitas rerum, Ægritudo, ærumna,

mna, miſeria, anguſtiæ temporis, calamitas, plaga, ſors iniqua. Infortunium, res aduerſa, contraria, miſera, res afflictæ, aduerſæ. Infeliciter agere, fortunam inimicam, infeſtari infensā, diuerſam experiri, fortunæ vi languere, commodorũ inopia laborare, vrgeri, premi difficultate aliqua, infeſta, iniqua, aduerſa, difficili, acerba, dura, parum proſpera, ſecunda, minùs facili, minus benigna fortuna vti. Infælix, infauſtus, infortunatus, miſer, calamitoſus, ærumoſnus. Infæliciter, minus proſperè, inauſpicato, ſiniſtrè, ſiniſtro genio.

Firmare, confirmare, obfirmare, firmum, ſtabile, ſolidum reddere, ratificare, aſſerere, teſtari, conteſtari, ratum habere.

Firmum, firmatum, confirmatum, obfirmatum, facere ſcelus nefarium, admittere, committere, patrare, deſignare facinus, factum, crimen, flagitium execrabile, atrox, atrociſſimum indignum, infandum, nefandũ, nefarium, graue, deteſtabile, deteſtandũ, capitale, inexpiabile, non ferendum, intollerandum, dignum culeo, cruce, non vna cruce dignum.

Facilè, facillimè, nullo, paruo negotio, ſine moleſtia, citra laborem, difficultatem, negotium, moleſtiam, ſine labore, cura leui, facili labore, non magno ſtudio, nulla adhibita diligẽtia.

Facinus egregium aggredi, præclara conari, ſumma petere, tendere ad ardua, ad res præclaras animum adiungere, applicare ſua ſtudia, conferre, præclaris in rebus operam ponere, res egregias, nobiles, præclaras, eximias aggredi, ad ſummam gloriam vitæ ſuæ curſum dirigere.

Funditus euertere, radicitùs, penitùs, planè, in totum, in vniuerſum, à ſtirpe, ſtirpitus euertere, ſubuertere, eradicare, extirpare, tollere, extinguere, vaſtare, deuaſtare.

Funus, exequiæ, iuſta parentalia, ſepultura, parentatio, humatio, tumulatio. Humare, ſepelire, condere, mandare terræ, humi, tumulo, monumento recondere, corpus terræ reddere, facere, ſoluere iuſta, dare in ferias, exequias facere, comitari funus, deducere funus, ſupremum perſoluere honorem.

G.

GRauitas, autoritas, pondus autoritatis, dignitas, gratia, exiſtimatio, amplitudo, grauitasq́; reuerentia. Comparare ſibi autoritatem, conſequi, habere, tenere ſummam autoritatem, valere autoritate in populo, poſſe gratia, excellere dignitate.

Grauis, ſumma autoritate, ſumma gratia inter ſuos, plenus autoritatis, magnæ autoritatis, ampliſſimus, conſpicuus, munitus beneuolentia hominum.

Gratia, fauor, clementia, beneuolentia, ſtudium, gratus, quam gratiſſimus, memor beneficiorum, officij memor accepti beneficij, teſtificatio, officiorum alicuius in ſe, genus reddendi beneficij.

Gratias agere, agere atq́; habere gratias, habere refferre gratiam.

Gloria, decor gloriæ, honos, fructus honoris, amplificatio honoris & gloriæ, excellentia, laus, generatio, reuerentia, præſtantia, acceſſio dignitatis, honorificentia, amplitudo honorum, ſplendor vitæ, faſtigia rerum.

Gladius, enſis, acinaces, ferrum, chalibs, telum, mucro. Cingere gladium, cingere latus enſe, cingi latus ferro, præcingi enſe accomodare, ſubligare enſem lateri, ſubijcere latus gladio, ſuſpendere enſem collo. Educere, extrahere gladium, librare, eripere, diripere enſem, vagina, corripere gladium, recludere enſem, ſtringere gladium, enſem, mucronem, ire in quem recluſo enſe, ſtare ſtricto enſe, configere, transfigere gladio per pectus, infigere cui gladium in pectus, confodere, traſuerberare, condere, recondere gladium, aptare, claudere enſem vagina.

Grando, calamitas propriè de frumentis dicitur, quod comminuat calamos, hoc eſt culmos & ſegetes, Metaphoricè autem iactura, damnum, detrimentum, diſpendium.

Grauiſſimas

Grauiſſimas dare pœnas, grauiter puniri, plecti, acerbiſſimis plagis mulctari, acerbiſſimè in quem animaduerti, acre ſupplicium de aliquo ſummi, graues pænas dare, luere, pendere, debita exoluere ſupplicia, acri ſupplicio plecti, inexpiabili mulcta damnari.

Gratis, gratuito, ſine recompenſatione, precio, ſolutione, pecunia, ſine præmio vllo.

Generalis, vniuerſalis, Catholicus.

H.

HOmo, ſocietas hominum, humana, generis humani, conſociatio hominum, natura humana, res humanæ, ius humanæ ſocietatis, communitas hominum & ſocietas, coniunctio & ſocietas, conuictus humanus, & ſocietas.

Humanitas, laus humanitatis, comitas ſermonis affabilitasq́; ſermonis, lænitas, facilitas, beneuolentia, manſuetudo animi, morum facilitas æquitas animi, æquabilitas vitæ, æquanimitas, bonitas atq́; æquanimitas, ſpecies boni viri.

Humanus, perhumanus, perfectus in omni genere humanitatis, politus humanitate, temperatus multa humanitate, benignus, lepidus, & comis, Aduerbialiter.

Humaniter, amanter, benignè, comiter, liberaliter, familiariter, nullo cum ſtomacho, tranquillo animo.

Honeſtas, honeſtum, gloria, reſpectus honeſti, forma & facies honeſti, decus honeſtasq́; actiones honeſtatis, res honeſtæ, candor, modeſtia.

Honeſtus, ſtudioſiſſimus honeſtatis, egregius & benignus, bonus, liberalis, ingenuus.

Honeſtus factu, decoruſq́; honorificus, non alienus ab actionibus honeſtatis, propior virtuti, proximus ad gloriam, conuinctus honeſtati, decorus, dignus viro, & decorus, conſentaneus honoris, excellentiæ, glorioſus. Aduerbialiter.

Honeſtè, honorificè, quam honorificentiſſimè, decenter, modeſtè, piè, benè, ac pudicè, liberaliter, valde liberaliter, quàm liberaliſſimè.

Homo bonæ, ſpectatæ, probatæ fidei, veriloquus, veridicus.

Hæreditas, patrimonium, res familiaris, pecuniæ, hæreditas, bona paterna, opes patriæ, diuitiæ, auriq; relictum pondus, res paternæ atq; maternæ, æs paternum, nũmi, cenſus paterni, capere hæreditatem, accipere patrimonij multa talenta, relinqui ſcribi hæres, adire, perſequi, tenere hæreditatẽ, ſuccedere.

Honor & honos, gloria, nomen, adorea, decus, dignitas, ornamentum.

Honoratus, venerabilis, venerandus, colendus, reuerendus, honorandus, laudatus, laude dignus, laudabilis, integerrimi nominis, integerrimæ vitæ, vir nulla ignominia notatus, integræ famæ, vir multa laude dignus. Item honoratus, laudabilis, inclitus, nobilis, in maxima celebritate, in laude poſitus, laude cumulatus, laudibus abundans, fama celebris, nomen magnum habens, maximæ dignitatis.

Haud temerè, non temerè, merito, iure, iuſtè, non abs re, non ſine cauſa, haud iniuria, haud immeritò, optimo iure.

Haud æquum eſt, haud par eſt, minimè honeſtum, minimè rationi conſentaneum eſt, ius, fas non eſt, nefas iniquum, flagitium, crimen eſt, turpe eſt, non conuenit, non decet.

Honeſtum non fert, non patitur contra honeſtum æquum, ius eſt, non vt honeſtum ſuadet, non vt æquum, ius, par eſt, non vt decet conuenit.

Habere multum ingenij, ingenioſum eſſe, ſummo fælici, fæliciſſimo, excellentiſſimo, præclariſſimo, ſagaciſſimo, eximio, inſigni, ſingulari, optimo, nobili, planè diuino, aucto perſpicaci ſolerti, exquiſito, egregio, raro, non vulgari, non mediocri ſubtili ingenio eſſe, ſummi ingenij, ſummo ingenio eſſe, ingenio haud infelici eſſe.

Haud multum abeſt, differt, parum diſcriminis eſt, non multum diſſidet, diſcrepat, parum differt, parum differentiæ eſt.

Hypocriſis, ſimulatio, fictio, fucus.

Hoſtis, inimicus, aduerſarius, hoſtilis, infenſus, atrociter, immaniter, crudeliter, inhumaniter.

Hoſtilitas, ſimultas, inimicitia, gerere graues inimicicias cum aliquo, ſimultatem, iras, in diſcordiam peruenire, ſimultates in inter ſe alere, fouere, inimicitias ſuſcipere, deponere inimicitias.

Heros, vir magnanimus, acris bellator, heroicus, auguſtus, illuſtris, magnificus, ornatus, phaleratus.

Heroica indoles, heroicus animus, magnanimitas, magnificẽtia.

Habere exitum bonum, fælicem, æquabilem, vel exitus bonos.

I.

IVſtitia, ordo, laus, forma, gloria, fundamentum, vis, officia iuſtitiæ. Ius bonum atq; æquum. Ius, & æquum. Æquitas iuris & iudiciorum.

Iudicium, formula iudicij, ius vrna iudicis, forum, officium, negotia fori. Lites fori, contentio, diſceptatio forenſis, iudiciorum, difficultates in bonis & poſſeſſionibus, labor forenſis, rerum forenſium, opera, laborq; forenſis, res forenſis, controuerſia ciuilis, motus partium.

Iuſtus, ornatus, iuſtitia, ſimilis legum, inimicus fraudis, tardus ad iniuriam, iuſtus & ſeruantiſſimus æqui, rectus vir, proprius iuſtitiæ, coniunctus cum iuſtitia.

Iniuſtus, remotus à iuſtitia, non æquus, inops iuris.

Iniuſtè, quo iure, quaq; iniuria, iure maligno, non rectẽ.

Iudicare, diiudicare controuerſiam, facere iudicium, ferre, edicere ſententiã, dicere ius, decernere, cognoſcere cauſas, cenſere reddere ius, dare, dicere, proferre, promere, pronuntiare, ſententiam, iuriſdictionem habere. Item iudicare, ſedere in pro Tribunali, ſtatuere de cauſa cognita, conſtituere pænas, decidere negotium, regere Tribunal, populum dicendo iura.

iura dare, ſcribere iura, frænare iuſtitia, examinare, vindicare, cognoſcere crimina reſidens ſuggeſto, facere arbitrium de quo, ſoluere negotia fori.

In ius vocare, ad iudicium vocare, agere actione, agere actionē, intendere, inſtituere, intentare actionem, actione conuenire, actionem dictare, mouere, in iudicium deducere, perſequi lite, litem inſtituere, mouere, intendere, inferre, experiri, habere quærelas in aliquo.

Inſtituere accuſationem, mouere quærelam, controuerſiam, contendere contra aliquem, dirigere petitionem aduerſus aliquem, congredi cum aliquo, vide plura ſub titulo Accuſare.

In iure eruditus, iuriſperitus, iureconſultus, profeſſor iuris, legis peritus, interpres, antiſtes iuris,, diuinæ humanæq́; legis ſciētiſſimus, legum ciuilium conſultiſſimus, legitima ſcientia conſpicuus, legum peritia inſignis, iuriſprudentiæ candidatus, iuridicæ facultatis peritus, iuris legumq́; peritus, vtriuſq́, iuris cognitione clarus.

Innocens, culpæ exors, extra noxam, noxiam, culpa procul eſt, innocuus, integer, expers, inſons culpæ, non conſcius ſibi culpæ vel noxæ, culpa vacans, expers criminis, vacuus, remotus à culpa, crimine vacans, non eſſe in culpa, vacare culpa, carere, abeſſe longè, procul abeſſe, remotum eſſe à culpa, extra culpam eſſe, non conſcium, non affinem eſſe culpæ, culpam non ſuſtinere, culpam ignorare, purum eſſe à culpa. Item innoxius, nocens nemini, exemplum innocentiæ, inſons, immeritus, carens labe, purus ſceleris & inſons, immunis ſcelerum, intactus vitio.

Innocenter, ſine vitijs, puriter, ſine noxa, fraude, labe, crimine.

Ignoſcere, impunitatem concedere, conniuere, dare, tribuere veniam, dare alicui, impunitatē, impunitum aliquid dimittere, parcere, remittere, facere gratiam, mittere noxam, gratiam culpæ delicti dare, concedere veniam erratis, remittere, condonare culpam, offenſam, peccatum, erratum, delictum.

Ire

Ire in ſententiam, ſubſcribere ſententiæ, album ſubijcere calcuculum, acquieſcere, aſſentire, aſtipulari,

Inſcienter, imprudenter, haud data opera, non ſtudiosè, non ſtudio.

Indignè, immeritò, iniuſtè, haud meritò.

Inordinatè, mixtim vel miſtim, promiſcuè, illegitimè.

Impræmeditatè aliquid agere, tractare, deliberare, cum re præſenti, conſilium in re præſenti capere, ruditer, craſſo modo, ex tempore facere, illotis pedibus quippiam aggredi, aggredi aliquid illotis manibus.

Imprudens, incõſideratus, incoſultus, temerarius, leuis, præceps,

Inſciens, atq; imprudens, incautus, expers prudentiæ, iners & nullius conſilij, incogitans, impotenti animo, amens.

Iniuria, iniuſtitia, incommodum, mala ratio, faciens iniuriam, iniurius, iniurioſus, inſtructus ad faciendam iniuriam. Facere, inferre iniuriam alicui, facere iniuſtè, impetũ in quempiam, afficere aliquem iniuria, iniquius agere cum aliquo, iniurioſius aliquem tractare, nocere alteri, laceſſere iniuria, onerare iniurijs, pati iniuriam, affici, laceſſi iniuria, accipere iniuriam, ferre iniurias, tegere contumelias,

Impudenter peccare, delinquere, in peccata ruere, abiecta prorſus verecundia peccare, ſine modo peccare, impudentiſſimè peccare, non pudore vllo, non modeſtia detineri, abduci, reuocari à ſtudio, à voluntate, a conſuetudine peccandi, verecundiæ fines traſire, modeſtiam nullam retinere, tueri, colere, modeſtia non regi, verecundia non temperari, abeſſe procul à pudore, verecundiæ fines, metas, terminos tranſilire, egredi.

Irrationalis, rationis expers, mentis inops, carens ratione, ratione deſtitutus.

Irrationabiliter, ſine ratione & ſenſu.

Infidelitas, perfidia, inconſtantia, fallacia, ſubdola, leuitas, Punica fides, Græca fides, vide plura ſub titulo Fallere. Perfidus, infidus, ſubdolus, Punicus.

Incommodum, diſpendium, perditio, iactura, naufragium, Metaphor: Hinc facere iacturam, naufragium.

Inuertere, peruetere, tranſuertere, deprauare.

Inuerſus, peruerſus, prauus, præpoſterus. Peruersè, inuersè, prauè, præpoſterè, perperam, diſtortè. Peruerſa, inuerſa, deprauata, diſtorta oratio.

Inſtigare, inſtare & vrgere, incitare, concitare, excitare, exuſcitare animum, hortari verbis, exhortari, cohortari, adhortari, ſtimulare, præbere, admouere ſtimulos, calcar, animum, incēdere, augere, facere animos, ſtimulare, extimulare, aculeum addere, ſubdere, inflammare, animare, ſtimulis concitare.

Inſtigatio, incitatio, exhortatio, inflammatio animi, irritamen, irritamentum, calcar ſtimuli, faces, ignes, delinimentum, illectamenta, fomes, eſca, impulſus, inſtinctus, illecebræ, materia, blandimenta, blanditiæ, incitamentum, lenocinia.

Indicium, ſignum, nota, argumentum, index, documentum, ſpecimen, figura, typus, coniectura.

Indicare, ſignificare, indicere, apperire, communicare, refferre, defferre ad quem, facere indicium, exponere, narrare, anunciare, proponere, exponere, edere, effundere, non celare, facere, vel reddere certiorem, dicere, memorare, indicio eſſe, patefacere.

Inuidia, inuidentia, odium, maleuolentia, ſtimuli, tabes, certamen, inuidiæ, tellum, procellæ, rabies, inuidiæ.

Inuidere honorem virtuti alicuius, velle cui malè, dolore, indolere ſucceſſu, rumpi inuidia, torqueri inuidia, carpere ſucceſſus, rodere, morderi occulto dolere, offendi virtute.

Inuidus, inuidioſus, liuidus.

Jngenium, facultas, bonitas, præſtantia, fructus, magnitudo, acumen, vis, decus ingenij, intelligentia, celeritas animi.

Ingenioſus, magno excellenti præſtans ingenio, acerrimi, excellentis, vehementis ingenij, ornatus ingenij magnitudine, præditus ſummo ingenio, acutus & perſpicax natura, peracutus,

tus, ſubtilis, ſolers. vide plura ſub vocabulo Habere multum ingenij.

Indiſertus, haud quaquam eloquens, non aptus ad dicendum, rudis in verbis, abſonus voce, hiulcus in eloquendo, impeditæ linguæ, hæſitans lingua.

Iurare, iuramentum præſtare, iuramento, iureiurando confirmare, teneri iureiurando, facere, interponere fidem, adiurare, dicere ſacramentum, obſtringere fidem iuramento, iuſiurandum, iuramentum, iurare falſo, falſum peierare.

Inconſtantia & leuitas, mobilitas, & leuitas animi.

Inconſtans, leuis, impotens, flexibilis, dubiæ fidei, albus & ater, leuis & inconſtans, nunquam ſtabilis, lubricus, vanus, mobilis, varius, aliud ſtans, aliud ſedens, mutabilis, temporalis.

Ignoro, ignarus ſum, neſcio, neſcius ſum, latet, fugit me, clam me eſt, haud liquet, præterit.

Imitari, imitatione exprimere vitam alicuius, æmulari, adumbrare, ſequi, perſequi mores alicuius, formare ſe in more, abire in mores, ſequi morem, reſpondere ſimilis ſum, imitator ſũ.

Iuuare, ſubminiſtrare opem, ſubſidio eſſe, ſubuenire, ſuccurrere, ferre ſuppetias, porrigere manus, dextram, plura vide ſub titulo Auxiliari.

Inferre vim, facere, admittere, adhibere vim, vim & manus adferre.

Inexorabilis, inflexibilis, implacabilis, immitis, duræ ceruicis, ſaxeum lapideum cor habens, rigidus, ferreus, adamantinus, ſilices circa præcordia geſtans, eſſe ingenio duro, inexorabili, non molliri, miſericordia neque precibus, nec precibus nec fletu flecti.

Inhumanus, inops, expers humanitatis, immitis, parum mitis, immãſuetus, indignús homine, non ſatis dignus hominis præſtantia, alieniſſimus ab homine. Aduerbialiter

Inhumanè, inhumaniter, duriter, nimis grauiter, nimisq; inhumanè, inclementer, indignis modis, indigniſſimè, illiberaliter, more ferarum.

Indoctus, ineruditus, imperitus, illiteratus, rudis literarum, expers literarum, eruditionis, non eruditus, non conditus arte.

Inſcitia, ignorantia, imbecillitas, conſilij inertia, ruditas.

Inſcius, neſcius, ignarus, imperitus rerum conſuetudinisque alicuius, imprudens, ignarusq; rerum rudis, expers conſilij.

Interprætari aliquid in bonam, meliorem, mitiorem, dexterã partem, accipere in bonam partem optimam partem̃, patienter, moderatè, ſine offenſa accipere, in contumeliam non accipere.

Interprætari in malam, ſiniſtram, deteriorem partem, accipere aliter quàm eſt, alior ſum, recipere ad contumeliam, vertere, ducere vitio, rapere in peiorem partem, in peius mutare, conuertere.

Ira, iracundia, acerbitas, aculei iracundiæ, animus iracundus, offenſio, perturbatio, concitatio animi, indignatio excandeſcentia, ſtomachus, bilis, animi efferueſcentia, Nemeſis.

Iracundus, iratus, ſubiratus.

Iratè, iracundè, per iram, ſtomachoſiùs, aſperè, & acerbè.

Iraſci, ſubiraſci, excandeſcere ira, offendi, percelli, ferri, efferi, ardere, flagrare, incendi ira, ſuccenſere cui, non eſſe apud ſe præ iracundia, offendere, mouere ſtomachum, commouere bilem, indignari, ringi, feruere, à ratione auocari, ira correptum eſſe, ebullire, commoueri ad iram, prouocari ad iracũdiam, irritari, exacerbari.

Iræ conceptæ moderari, temperare ſibi ab ira concepta, deponere iram, ira ſubſidit, deferbet non nihil, aliquantulum. Sedare, lenire, mitigare iram, iratum, commotum, excandeſcentẽ, inflamatum, ira commotum animum compeſcere, frænare, cohibere, coercere iram.

Infimis precibus, ſubiectiſſimè, animo humili, demiſſo, ſupplex, ſuppliciter, ſupplici voce, ſupplicibus verbis, lachrymis.

Ius iuris, iuſtum, decens, æquum, in ius receptum, approbatũ, legitimum, rituale, lege ſancitum.

Iuſtifi-

Iuſtificare, iuſtum reddere, efficere, pronunciare. Iure, legitimè, licitè.
Iure, lege, legitimè agere.
Iudicium, ſententia, decretum, ſtatutum.
Iudex, præſes iudicij, prætor, iura reddens, ſedens pro Tribunali, ſententiæ lator, diremptor, Iuriſdictionem habens. Forum iudiciale, iudicij ſeu iudiciarium prætorium, baſilica, domus prætoria tabernaculum prætoris.
Inclitus, egregius, inſignis, ſplendidus, diuus, auguſtus, Regalis, egregiè, inſigniter, magnifice, eximiè, regaliter, mirificè pulcherrimè, feſtiuè, feſtiuiter, celeberrimè.
Imprudens feci, feci incunſultè, errore, erore quodam, per errorem per imprudentiam, neſcius, inſcius.
In mea manu eſt, licet, integrum eſt, liberum eſt, licentiam habeo, copiam, poteſtatem habeo, in voluntate poſitum eſt, in manu eſt, poteſtas data eſt, poteſtas ſita eſt in me, copia eſt, conceſſum eſt.
Inquirere, exquirere, perquirere, indagare, ſcrutari, expiſcari, inueſtigare, perueſtigare, explorare, excutere, diſcutere, rimari, ſciſcitare, examinare, diſquirere percontari.
Indagatio, inquiſitio, inueſtigatio, exploratio, indago, & indages, indaginis.
Incredibile eſt, credibile, credendum veri ſimile, conſentaneum non eſt, non eſt vt credatur, vt credi poſſit, vt fides habeatur, eiuſmodi eſt, vt fide careat, vt adiungi fides nulla poſſit.
Impoſſibile eſt, non eſt poſſibile, fieri non poteſt.
Irrumpere, irruptionem facere, incurſionem, impetum, impreſſionem facere, oppugnare, irruere, petere, impetere, inuolare, inſultum, impetum facere, inuadere, aggredi, adoriri, parare vim, inſultum, infeſtare.
Incurſio, incurſus, irruptio, acceſſus violentior, impreſſio, oppugnatio, inſultus, inuaſio.
In hanc vſque diem, in præſentem, in hodiernam diem, hactenùs hucuſq; in hanc diem, ad hoc vſq, tempus, in hanc tempeſtatem, in præſens vſque tempus, hodie.

In præſentia, in præſenti, in promptu, è veſtigio, Item in præſentia, in conſpectu, coram, ante oculos, ante conſpectum, ſub oculos, in præſenti, aliquo præſente, vidente, cernente.

In diſcrimen adducere, in periculum, diſcrimen, dubiam fortunam deducere, præcipitare, in exitium, perniciem abducere, deducere, dare, demergere, detrudere, protrudere.

Imitari, ſequi, inſequi, perſequi, ſectari, inſectari, immitatione exprimere, adumbrare, æmulari, inhærere veſtigijs, è ueſtigio ſequi, veſtigijs adhærere.

Inſidiæ, technæ, machinæ, vafricies, vaframentum.

Inſidiari, inſidias ſtruere, tendere, parare, collocare, opponere, inſidijs circumuenire, fallaciam intendere, admouere fabricam, creare, procreare, texere plagas.

Impedire, eſſe impedimento, obſtare, obſtaculo eſſe, officere, tardare, morari, tenere præpedimentum, impedimentum objicere, retardare, obſiſtere, remorari, prohibere, detinere, inijcere moram, inhibere, cunctari, impedimenta objicere, producere, extrahere, demorari.

Indicere, edicere, vel edicto præcipere, ponere decretum, ſtatuere.

Inſtitutum, inſtitutio, decretum, ſtatutum, propoſitum.

Inſtat nobis magnum periculum, imminet, impendet, vicinum eſt, in propinquo, & in foribus eſt, ſupra caput eſt, impendet, incumbit noſtris ceruicibus, in præſentia atq; ante oculos propoſitum eſt nobis magnum periculum.

In fugam ſe conferre, conijcere, dare ſe in fugam, aufugere, profugere, cedere, retrocedere, fugam capere, capeſſere, petere, dare, intendere, arripere, in fugam conuerti, dare ſe in pedes, elabi, euadere fuga, conſulere ſibi fuga, errumpere, petere auxilium à pedibus, pedibus ſalutem quærere, ſaluti conſulere, ſpem in pedibus ponere, vertere terga, dare terga fugæ, parare fugam, adornare, meditari, euadere, elabi refugium, aſylum, ſacra anchora.

In

In eam curam incumbere, dare operam, diligenter agere, omni ſtudio, curare, eniti, contendere, in illud ſtudium, in vnam illam rem incumbere, id ſibi proponere in omni vita, eo curas cogitationesq́; ſuas referre, intendere, eo conſilia ſua dirigere, eò remis veliſq́; contendere.

Ilias malorum, lerna, mare, pelagus, theſaurus malorum, calamitates.

In ſumma difficultate eſſe, in maximis anguſtijs verſari, plurimis, varijs, permultis, infinitis, innumeris, ingentibus, mille incommodis affici, multa ſuſtinere incomoda, maximis anguſtijs, ſummis difficultatibus inuolui, implicari, obrui, onerari, premi, intricari, diſtringi, diſtendi, vrgeri, torqueri, diſtorqueri, cruciari, diſcruciarij.

In veſtra poteſtate, manu, voluntate, in veſtro arbitrio, nutu, iudicio, vobis in promptu, vobis liberum, vobis integrum eſt, in veſtris genibus ſitum eſt.

Iucunditas, gratia, amænitas, amicabilitas, lepor, & lepos, comitas, feſtiuitas.

Iucundè ſuauiter, amænè, delectabiliter, amicabiliter, lepidè, plauſibiliter, blandè, blanditer.

Incolumis, ſaluus, ſoſpes, vegetus, ſanus, incorruptus, firmus.

Impunè ferre, pænam effugere, elabi, impunitatem aſſequi, pænam nullam ferre, ſuſtinere perpeti, impunè euadere. impunis euadere.

Integer, candidus, ſincerus, ſimplex.

Integritas, candor, ſinceritas, ſimplicitas.

Iaculari, torquere ſagittam, iaculo petere, figere, ferire, iaculum vibrare, conijcere telum, eijcere, mittere.

Ingeneratum, ingenitum, innatum, fixum, poſitum in natura, inſitum ſeu in formatum in animo, natiuum, naturale, innatum cum nutricis lacte hauſtum, vel imbibitum, à natura inſitũ, inditum, additum, comparatum, attributum, adiunctum.

Lex-

L.

LEx, ius gentium, iura, diſciplina iuris ciuilis, norma iuris, deſcriptio iuris certaq; viuendi diſciplina, forma legis, inſtituta ciuilia, fas & vincula iuris, præſcripta: Item lex, decretum, ſtatutum, conſtitutio, præſcriptio, ſcitum, dare leges, iura, ferre, promulgare, ponere, imponere, rogare, condere, ſcribere, conſcribere leges, ſancire, dicere, figere, conſtituere leges. Abrogare, antiquare, tollere, abolere, obliterare, extinguere, reſcindere, refigere, irritare, diſſoluere legem, nè lex aliquid valeat, legem ferre.

Lex ea eſt abrogata, mutata, ſublata, abolita, obliterata, antiquata, abdicata, extincta, reſciſſa, exoleuit, obſoleuit, abijt in deſuetudinem.

Lis, rixa, iurgium, altercatio, contentio, certamen rixarum, certatio, concertatio, dimicatio, diſcordia, iræ, diſceptatio, litigium, luctatio, pugna.

Litigare, contendere, excitare rixam, iurgari, altercari cum quo, expoſtulare cum quo, habere altercationem, controuerſiam cum quo, concertare verbis, pugnare de re, ambigere, agere iure, iudicio apud iudicem.

Litigioſus, cupidus contentionis, rixæ, miræ alacritatis ad litigandum. Item litigioſus, controuerſus de quo controuerſia eſt, quod in controuerſiam vocatur, quod in controuerſia verſatur, in contentione poſitum, quod in diſceptationem cadit, in diſceptationem vocatur, in diſceptatione verſatur.

Lites creare, facere, ſerere, litigium contrahere, facere rixam, dirimere coniunctionem & ſocietatem, dirimere pacem, amiciciam dirumpere, diſſuere, diſiungere, diſſenſionem facere, amicitiam diſſoluere, ſtruere, excitare odium, turbam facere, dare, conciere turbas.

Liber, nulli obſtrictus, nulli fædere alligatus, adſtrictus, obſtrictus.

Liber,

Liber, liberalis, ingenuus, liber & ſui iuris, liber legum iuriſq;.

Libertas, honor, dulcedo libertatis. Item poteſtas, liberiùs viuendi licentia, donare libertate, dare libertatem, vindicacare in libertatem poteſtate, emancipare, poteſtate dimittere, ſui iuris efficere, manu mittere, libertatem tribuere, præſtare, donare, dare, liberum iubere. Donari libertate, mitti, emitti manu. Liberare periculo, pœna, eripere damno, morti, exoluere vinculo,

Libra, lanx, bilanx, trutina, ſtatera, pondus, pondo.

Librare, trutinare, ponderare, examinare trutina, ſtatera ad pondus.

Liberi, filij, ſoboles, nati, turba natorum, pueri, parui, proles, pignora, puerilia tractare, vti conſilijs puerilibus, redire ad ineptias, deponere ſeueritatẽ, poſthabere res, ludere nucibus par impar, equitare in arundine longa, poſthabere ſeria ludo.

Liberalitas, gloria liberalitatis, largitas, benignitas, fons benignitatis, Bonitas, Beneficentia, magnificentia, arca munifica, voluntas liberalis.

Liberalis, largus, prælargus, beneficus, munificus, eſſe liberalem, affectari gloriam liberalitatis, duci gloria, vt videaris beneficus, colere liberalitatẽ, obligare ſibi quem liberalitate, deuincere facultatibus inter homines ſocietatem, conferre pecuniam ad beneficentiam, conferre in aliquem plurimum liberalitatis, ſuppeditare copias, locupletare.

Legare, ſcribere hæredem, relinquere hæredem, opes, copias.

Licet, licitum eſt, fas eſt, ius eſt, eſt ius piumq; lege licet, permiſſum eſt, conceſſum, datũ, datur. Item licet integrum eſt, licentiam habeo, in voluntate poſitum, in manu eſt, liberum eſt, poteſtas eſt, poteſtatem habeo, copia eſt, copiam habeo.

Libenter, animo libenti, ſumma voluntate, egregia animi alacritate, ſine recuſatione, ſummo cum ſtudio, non grauatè, non repugnanter, æquo animo, voluntariè.

Loqui ex animo, ſyncerè, apertè ipsā rem proloqui, cogitata dicere

cere ex animo, animo præſẽti, ſeriò, ſyncerè id quod res eſt ipsã rem, quod videtur apertè audacius atq; liberius, proferre rem palam, narrare apertè, ita vt ſe res habet, narrare rem recta via, ordine, enarrare rem ordine, quo pacto ſe habet, expeditè, dilucidè.

Luſtrare, penetrare, pererrare, peragrari, peruadere, percurrere, peregrinari, peruagari.

Longè, à longè procul, magnis interuallis, eminùs.

Lædere, offendere, rodere, metaph: offenſio, offendiculum, offenſiuncula.

Labor fruſtraneus, inutilis, minùs frugifer.

Ludere operam, laterem leuare, actum agere, gerere imbrem in cribrum, in pertuſum dolium aliquid ingerere, oleum & operam perdere, in aere piſcari. aquam è punice poſtulare, nugas agere, telam penelopes retexere. Item fruſtra, inaniter, incaſſum laborare, ſudare, conari, inanem ac ſterilem laborem capere, perdere operam, ſumptum, & impenſam, omnem laborem fruſtra impendere, arenæ ſemina mandare, arare litus, æthiopum dealbare. ſurdo narrare fabulam, noctuas athænas mittere, in ſyluam ligna portare, irata Delia venari, inuictos boues plauſtro inducere, docere cancrum rectè ingredi, contra ſtimulũ calcitrare, mortuo mederi, mari aquam addere. &c.

Largitionibus, muneribus, pecunia, nummis aliquem corrumpere, ſollicitare, delinire pecunia, tentare, oppugnare aliquem precio, labefactare.

Labor, labos, ſudor, opera, niſus, conamen, conatus, laborare, operari, ſudare, deſudare, opus facere.

Laus propria, gloriatio, iactantia, iactatio, iactitatio ſui, arrogãtia, immodeſta præſumptio.

Liberare, expedire, eripere, eximere, explicare, extricare, euoluere, facere expeditum, diſſoluere, eruere.

Liberatus, expeditus, exornatus, ſolutus, abſolutus, extricatus, explicatus, leuatus.

Ludi-

Ludibrium, ludificatio, riſus, irriſio, eluſio.
Lacrymare, lacrymari, flere, plorare, lugere, lamentari, eiulare, lacrymas effundere, profundere, dedere ſe lacrymis.
Lacrymas excutere, exprimere, extorquere, ad fletum impellere, commouere lacrymas, lacrymandi flendi cauſam vel anſam præbere, afferre, deducere ad fletum.
Lacrymæ, fletus, ploratus, planctus, eiulatio, lamentum lamentatatio.
Loqui, fari, dicere, facere verba, vocem mittere, ſermonem habere, verba in medium proferre, in verba erumpere, narrare, memorare, commemorare, perhibere, referre.
Literæ, ſcripta, tabula, tabellæ, codicillus, epiſtola, epiſtolium. Cōſignare literas annulo, ſigilla imprimere, ſignare, obſignare, ſigillare, ſigillo munire literas, imprimere ſigillum literis. Aperire literas, reſignare, recludere, remouere ſignacula

M.

Magiſtratus, Senatus, primores populi, nobiliſſimi, primi, principes. turba procerum, optimates, magnates, maximates, ſummates, proceres, potentes, nobilitas.
Manifeſtum, notum, apertum, conſpicuum, patens, cognitum. In promptu, in medio poſitum, clarius luce, euidens, exploratum, peruulgatum, apparet, liquet, conſtat, patet, non dubiū, nulla dubitatio eſt, non venit in dubiū, certo, certiùs eminet, ante oculos eſt, cognoſcere promptum,, res manifeſta docet, res ipſa indicat, eſt teſtimonio, res oculiq́; docent. Item perſpicuum, promptum, patefactum, promulgatum, in aperto, cōfeſſo, propatulo, detectum, denudatum, certum, dilucidum, pellucidum, clarum. Aduerbialiter
Manifeſtè, apertè, palàm, haud occultè, haud obſcurè, haud clāculum.
Malitia, nequitia, ſemina mala nequitiæ, improbitas, aſperitas, proteruia, proteruitas, procacitas, prauitas, vecordia.

Malus, nequam, improbus, reprobus, malè conciliatus, peſſimus, omnino, peruerſus, nequitioſus, malitioſus, malignus, malamens, malus animus.

Malum, flagitium, ſcelus, facinus. Malè flagitiosè, ſceleſtè.

Maledicere, ingerere maledicta, mala multa, probra conferre in quem maledicta, imprecari, debachari, indicere diras, diris deuouere, execrari, abominari, auerſari. Item malè precari, malum optare, peſtem exoptare, infauſtas voces iactare.

Maledictus, abominandus, ſceleratus, nefarius, nefandus, dirus trux, atrox, aſper, ſæuus, crudelis, immanis.

Malè audire, peſſimè audire, vituperari varijs notis affectum eſſe, infamiæ notam iniuſtam habere ſuo nomini, multo dedecore commaculatum eſſe. Multis nominibus infamatum eſſe. tetram infamiæ notam contraxiſſe, turpi infamiæ macula, acri ignominia notatum eſſe, dedecoris notam ſubire, in dedecus prolapſum eſſe.

Malè euenire, malum habere euentum, habere exitum triſtem, exitialem, tragicum, cadere aduerſum, accidere grauiter, incommodè accidere, cadere in perniciem, malê haud benê euenire.

Manſuetus, placidus, mittis, benignus, comis, facilis, pius placabilis, beneuolus, humanus, exorabilis.

Manſuetè, clementer, comiter, benignê, placidé, placabiliter, beneuolenter.

Manè & veſperi, matutino & veſpertino tempore.

Magnipendere, æſtimare, ducere, facere, in magno præcio habere.

Metuere, timere, pauere, in metu eſſe, formidare, timeſcere, extimeſcere, expauere, expaueſcere, vereri, tremere, trepidare, horrere, exhorrere, timore occupari, metu trepidare, percelli, pauido eſſe animo, tremor concutit penitùs intima, ima oſſa. Leuare, liberare metu, eijcere, auferre, abſtergere animi metum, confirmare, conſtituere animum, efficere nê animus

animus metu perturbetur, afficiatur, commoueatur, exagitetur, concitetur.

Metus, formido, horror, pauor, tremor, timor. Timidus, pauidus, trepidus formidoloſus.

Mediator, interceſſor, interuentor, ſequeſtrator, ſequeſter, pacificator, pacator, autor concordiæ, vide ſupra Arbiter.

Menſio, dimenſio, menſuratio.

Mendacium, fabula, vanum, fictum, falſum, inſomnium, nugæ, vanitas, commentum, logi, ſomnium, verba ficta, falſa, incerta, fictum prauummq́ue.

Magnum & impudens mendacium, craſſum, apertum, manifeſtum, palpabile.

Mentiri, mendacium dicere, fingere, affingere, confingere, negare, nugas agere, dicere, fabulari, fingere quid falſi, non tẽperare ſibi à mendacio.

Mendax, ex mendacio totus compoſitus, vanus, falſus, ſimulatus, remotus à vero, nugatorius, leuis, expers veritatis, plenus leuitatis, fucoſus, fucatus, adumbratus, commentitius, fictus, Cretenſis, vaniloquus, falſus, nugax, nugator, vir inſigni vanitate, mendaciloquus.

Merces laborum, operum, precium laboris officij, præmium, ſolarium, fructus, emolumenta laborum. Dare, ſoluere mercedem, perſoluere præmia, petere mercedem, præmium, poſtulare, flagitare precium, capere mercedem, præmium, precium laborum, accipere mercedem, fructus pro labore. Negare mercedem, inficiari præcium, deſtituere pacta mercede, ſinere, abire ſine mercede.

Melius eſt, ſatiùs eſt, præſtat, expedit, prodeſt.

Meritò, promeritò, iure ac merito, non immerito, & merito, adeò ſuo quodam iure, non iniuria.

Meritus, dignus meritis, factis.

Miſer, ſummis difficultatibus affectus atq́; afflictus, afflictæ fortunæ, egenus, oppreſſus aduerſis rebus, ab omnibus derelictus deſtitutus, omnibus deſpectus.

Miſereri, commoueri miſeratione, dolere vicem alicuius, damnum condolere, affici dolore, caſu alicuius adduci ad miſericordiam, deduci ad fletum miſericordiamq́; molliri caſu, frangi miſericordia, præbere lacrymas dolori alicuius, miſereri, miſereſcere, moueri, percelli caſu, indolere aduerſis alicuius, concuti dolore alicuius, miteſcere malis alicuius, ingemere erratis, venire in partem doloris. Item miſereri, miſericordia tangi, capi, affici, moueri.

Mouere miſericordiam lacrymas alicui, concitare ad miſericordiam, impellere, commouere, elicere, excutere lacrymas, cogere, flere, & lamentari.

Miſericordia, miſeratio, propitiatio, clementia,

Miſericors, propitius, multæ miſericordiæ.

Mitigare, ſedare, pacare, temperare, lenire, delinire. Item mitigare dolorem, mollire, leuare, ſubleuare, leuiorem reddere, facere dolorem, cruciatum, tormina.

Mitigare pænam, leuare, remittere, contrahere pœnam, demere quid pænæ, mutare genus pœnæ.

Manere in ſententia, permanere in priſtina ſententia, conſtare, perſeuerare in ſententia, non diſcedere, dimoueri, depelli à ſententia, retinere, tueri, ſeruare ſententiam, permanere in propoſito, non deterreri à propoſito.

Mittere ſortem, ſorte eligere.

Migrare, demigrare, emigrare, diſcedere, abire, diſceſſionem facere, ſtationem, ſedem, vel locum mutare, in alienam regionem proficiſci, vel commeare, alias ſedes quærere, occupare, alium in locum ſe conferre, recipere.

Minimè, nequaquam, haudquaquam, neutiquam, nequiquam, prorſus, non omnino, nullo pacto, modo, ratione, nulla ex parte, minimè omnium, minimè gentium.

Modus, ratio, ritus, mos, norma, via, conditio. Item modus, moderatio, mediocritas, frugalitas, modeſtia, abſtinentia, continentia, temperantia.

Modeſtus,

Modeſtus, permodeſtus, ornatus, modeſtia, ſumma modeſtia, præditus modeſtia, modeſto, bono ingenio, benemoratus, moderatus, temperatus, non profuſus, nec immodeſtus. Item modeſtus, verecundus, pudicus, caſtus, moratus.

Modeſte ſe gerere, modeſtum ſe præbere, modeſtiæ ſpeciem præſeferre, continenter ſe gerere, vereri, verecundari.

Modum adhibere, tenere, retinere, habere, facere modum, frænare, mediocritatem tenere, adhibere moderationem, ſobriè continenter viuere, ſedare appetitus, continere cupiditates, temperanter agere.

Moleſtus, permoleſtus, infeſtus, odioſus, grauis, contrarius, importunus, obſiſtens, pertinax, intempeſtiuus, multum moleſtus, multum negotij faceſſens. Eſſe moleſtus, eſſe moleſtiæ, eſſe grauis, afferre, exhibere moleſtiam, afficere moleſtia, aſpergere quid moleſtiæ, parare odium.

Moleſtè ferre, ægre ferre, grauiter ferre, habere, acerbê, iniquo animo ferre aliquid, male habere aliquid, grauiter & iniquo animo pati aliquid, moleſtiam capere, trahere.

Moris eſt, in more poſitum eſt, communi more receptum eſt, moribus approbatum, conſuetudinis eſt, ſolitum eſt fieri, in obſeruatione eſt, conſuetudo tenet, in conſetudinem venit, remanet in hodiernum diem.

Mori, obire mortem, profundere vitam, commutare vitam cum morte, decedere, excedere, diſcedere, abire, exire è vita, extingui, conſumi morte, eximi viuis, rapi letho, eripi fatis, ire ſub vmbras, expirare, occidere, vitam finire, animam agere, efflare, ponere, morte defungi, in fata concedere, mortem oppetere, mortalitatem explere, migrare, excedere de, ex hac vita, hoc mundo, hoc ſeculo. Finem vitæ facere, ſomno conſopiri ſempiterno, huius lucis vſuram amittere, ſupremum diem explere, letho dari, peragere fabulam, vita luce orbari, priuari, naturæ fatali, neceſſitati concedere, rebus humanis eximi, mundo, orbi terrarum, huic ſeculo valedicere, fungi ſuo fato.

in acie mortem occumbere, in pugna, in prælio, in conflictu obire, cadere, mortem oppetere, perire in lecto honoris, occumbere.

Mortalis, obnoxius, morti fatis.

Mortalitas, conditio mortis, natura, concretio mortalis.

Mors, ſpiritus extremus, lex, ordo, conditio, facultas, caſus, gradus, via, metæ limen, indementia, formido, timor, frigus mortis, lethum, ſors necis, occaſus, interitus, exitus vitæ, finis vitæ viuendi, obitus, fatum, interitus.

Mortuus, defunctus, exanguis, exanimis, exors vitæ, frigidus, gelidus, extinctus, è viuis ereptus, ſublatus, rebus humanis exemptus, functus vita, corpore ſolutus, è calamitoſo vitæ huius pluſquam luctuoſæ ergaſtulo ereptus.

Mortem omnibus natura propoſuit, omnibus mors eſt definita, omni ætati mors eſt communis, omnia ſubiecta obnoxia ſunt morti, nihil non ſubiectum eſt morti, omnia telis ſeu ictibus mortis ſunt expoſita, vel obuia.

Morte mulctare, ſumere de aliquo ſupplicium, mortifera pœna aliquem afficere, ſupplicio necare, inquirere in vitam alicuiꝰ.

Multitudo hominum, celebritas, chorus, turba, cætus, conuentus, concio, frequentia, vulgus, copiæ, numerus, vis, caterua, manus, corona, globus,

Monere, admonere, commonere, hortari, adhortari, cohortari, communefacere.

Munere egregiè fungi, præclarè ſe tractare in munere, munus ſumma cum laude, non ſine laude gerere, prouinciam regere præclarè, egregiè adminiſtrare prouinciam, magna virtutis & innocentiæ fama prouinciæ præeſſe.

Mutuari, mutuo ſumere, accipere, rogare mutuam pecuniam, vtendum accipere.

Mutuo viciſſim, ad inuicem, ad alterutrum.

Mutare, commutare, permutare, immutare, vertere, conuertere, permutationes facere, efficere. Item variare, alterare, euariare.

Morbo

Morbo graui, mortifero affectum eſſe, periculosè ægrotare, grauiter decumbere, ægra valetudine oppreſſum decumbere, graui morbo conflictari, affligi, difficili, graui, vehementiq; morbo ægrum eſſe, multo dolore cruciari.

N.

NAtura rerum, mater rerum, ius, ſemina, bonitas, ſolertia, fædus, lex, neceſſitas, vis, ratio, obſcuritas naturæ. Item natura, habitus, conditio.

Naturalis, aptus naturæ, ad naturam, maximè aptus naturæ, aptiſſimus naturæ hominis, accomodatus ad naturam, conſentaneus naturæ.

Nobilitas, honos nobilitatis, ſtemma, dignitas, ordo æqueſtris, genus ſublimè nomen maiorum clarum, tituli & auitæ laudis honores, domus clara.

Nobilis, generoſa proſapia, ſtirps, ſtemma, genus, propago, ſplēdor natalium, parentella, imagines.

Nobilis, generoſus, generoſa ſtirpe profectus,, ampliſſimo loco natus, nobili genere natus, nobilitate præſtans, antiqua ſtirpe ortus, illuſtris genere, clarus, ampliſſimo genere. Antiquiſſima familia, ſummo loco natus, veteris proſapiæ ac multarum imaginum, ex gente clariſſima, ſummo genere, atauis editus regibus.

Nobilis ſanguine, ortu, longè nobiliſſimus, generoſus ortu, domo, clarus nobilitate, genere, ſanguine, inſignis nobilitate, ampliſſimus genere, natus non tenui loco, equeſtris, nobili, ſummo genere natus. Item nobilis, generoſus, clarus, præclarus, inſignis, illuſtris, eximius, inclitus.

Non audita cauſa, non cognita cauſa, cauſa vel actio minus diligenter exacta, perpenſa, & examinata.

Neſcire, non ſcire, nè primoribus quidem labris attigiſſe quid, ignorare, eſſe neſcium rei, eſſe ignarum.

Nocere, eſſe pernicioſum, damno, detrimento, exitio obeſſe, officere, ferre perniciem, apportare quid damni, dare damnum, malum, ſubuertere, minuere fructus, remorari, impedire cōmodum, incidere cui pænnas, afferre, parare, præbere, pati damnum, capere detrimentum, quid detrimenti, accipere damnum, incommodum, detrimentum, calamitatem. Priuari fructu, ſentire damnum.

Nocens, pernicioſus, noxius, exitioſus, calamitoſus, detrimentoſus, funeſtus, infauſtus, damnoſus, peſtilens, peſtifer, cupidus nocendi, qui conatur nocere, infeſtus, inimicus, ſiniſter.

Nocens, reus, nocens vita ſcelere, noxius, obnoxius culpæ, grauidus noxa, plenus culpa, ſons, conſcius culpæ, facti, facinoris, trepidus formidine culpæ.

Noſcere, curare, cognoſcere ſe ipſum, deſcendere in ſeſe, metiri ſe ſuo modulo ac pede, agnoſcere ſemet, noſcere quam ſit ſibi curta ſuppellex habitare ſecum.

Negligentia, iniuria, imprudentia, cura, deſes, (ſus.

Negligens, indiligens, ſecurus rei, ſocors, piger, ignauus, remiſ-

Negligere, tractare, agere, ferre negligenter, curare leuiter, prætermittere, præterire negligentia, eſſe animo remiſſo, dormire ocioſè in vtramuis aurem.

Nomen, vſus, cauſa, iudex nominis, cognomen, vocabulum, nota.

Nominare, dare, imponere nomen, vocare, appellare, nuncupare, tribuere, addere, præbere, facere, inſcribere nomen, notare, dicere, ſignare nomine.

Nimius, immodicus, prælargus, amplus, non tollerandus, flagrantior æquo. Aduerbialiter,

Nimiùm, nimis, grauiter, pernimiùm, plus nimio ſatis largiùs, vſq; ſuperq; quam ſatis eſt, immodicè.

Notare, animaduertere, colligere, compertum habere, cognoſcere, comperire, deprehēdere, intelligere, percipere, odorari, perſentiſcere, olfacere, ſentire, ſubolere.

Nequaquam.

Nequaquam, neutiquam, minimè omnium, minimè gentium, nullo modo, pacto, haud vllo pacto, haudquaquam.

Noctu, nocte, de nocte, multa nocte, multa de nocte, in noctem in multam, profundam noctem, ad lucernam, in tenebris noctis denſiſſimis, ad multam noctem.

Nuptiæ, celebritas nuptiarum, ſacra iugalia, ſacra ſocialia, dies nubendi, lux, nox iugalis, tempus coniugij nubendi, coniugale, fax, thalami, hymen. Vxorem ducere, accipere, ducere in matrimonium, contrahere matrimonium, matrimonio coniungere, contrahere nuptias, iungi nuptiis, nuptiis copulare, collocare nuptam, connubio coire.

Noſcere indicijs, cognoſcere oculis, ſignis, agnoſcere, prænoſcere, noſſe, deprehendere intus, explorare, intelligere animum, experiri mentem, pertentare voluntatem alicuius.

Non compenſatum, non recompenſatum, non repoſitum, haud par pari relatum, non eadem menſura remetitum, non redditum eodem modulo.

Nihili, nauci, flocci, facere, pendere, ducere, pro nihilo ducere, habere, nihili æſtimare, negligere, contemptui habere, parui pendere, nihili minimi pendere, facere, pro nihilo, pro minimo, nullius momenti, pro re vaniſſima ducere, putare, habere, vnius aſſis æſtimare. Ponere in minimis, parui facere, deſpicatui ducere, vili pendere.

Noſtro æuo, noſtra ætate, noſtro ſeculo, hoc noſtro tempore, hac noſtra tempeſtate, noſtris his hiſce temporibus, noſtra memoria nunc in præſentia, hoc ipſo tempore, huius ætatis, hoc æuo.

Nouus annus, initium, principium, exordium anni, noui anni auſpicium.

Nouare, renouare, innouare, recipere, integrare, redintegrare, parare, reſtituere, interpolare, in integrum reſtituere, in priſtinum ſtatum collocare.

Nihilominùs, nihilo ſecius, nihilominùs tamen, nihilo, tamen minus.

Non ſuum iudicium, ſed aliena ſequi conſilia, non ſuo duci, ſed alieno conſilio, alienis conſilijs regi, non ſibi ducem eſſe, ſed alios ſequi, non ſibi parere, obſequi, obtemperare, morem gerere, aſſentire, ſed alieno vti conſilio, ſed alterius niti cōſilio.

Non ſatis mihi liquet, parum mihi liquet, parum conſtat, minus compertum, exploratum habeo, obſcurius aliquanto mihi eſt.

Nuda, ipſa, ipſiſſima, ſimplex, ſimpliciſſima veritas.

Numerare, perſoluere, ſtipendium ſoluere, dare, pæbere ſtipendium, diſpenſare ſtipendium.

Naufragium feci, rei familiaris perijt res domeſtica, actum eſt de fortunis meis, prorſus euerſæ ſunt opes meæ, perdidi omnia bona, euertit, exuit, ſpoliauit, priuauit me bonis omnibus fortuna, mearum opum nihil mihi reliquum fortuna fecit, afflictæ, profligatæ, perditæ, extinctæ, euerſæ ſunt meæ res, ac fortunæ omnes.

Nemo fortuna perpetuo vtitur bona, nemini res ad voluntatem ſemper florent, nemo eſt cui proſperè omnia ſuccedant, cui nihil contra voluntatem eueniat, cui nullum accidat infortunium, cui ſecunda optata ſint, contingant ex animi ſententia, cedant omnia.

Non credo, non adducor vt credam, minimè credo, dictis tuis fidem non habeo, abrogatur, detrahitur fides dictis tuis, à vero diſſidentibus, alienis haud veriſimilibus, ſed abſurdis,

Nodum in ſcirpo quærere, ſcrupulum mouere illic vbi nihil eſt ad dubitandum, rem exactius quàm ſat eſt excutere, nimis anxiè, ſollicitè, ſcrupuloſè, exactè, inquirere aliquid, acuratiùs quàm par eſt expendere, rem exactiùs & moroſiùs excutere.

Natura mutari non poteſt. Lupus pilum mutat, non mentem, animum, ingenium.

Naturam expellas furca, tamen ipſa recurret: Lignum tortum, haudvnquam fit rectum, nunquam rectum tortile lignum. Æthiops non albeſcit. Qui ſemel ſcurra, nunquam bonus paterfamilias. Quo ſemel eſt imbuta recens ſeruabit odorem,

Teſta

Teſta diu. Quod noua teſta capit, inueterata ſapit. Simia eſt ſimia, etiamſi geſtet aurea inſignia, vel monilia.

Natura & moribus barbarum eſſe, malis incultis, inſulſis, incōpoſitis, incomptis, rigidis, horridis, aſperis, auſteris, aggreſtibus, minùs vel parum bonis, moderatis, cultis, ſedatis, decentibus, conuenientibus moribus eſſe.

O.

OBedire, parere, obtemperare, obſecundare, obſequi, auſcultare, eſſe morigerum rebus omnibus, eſſe dicto audientem, morigerari, gerere morem, præbere ſe obſequentem, ſatisfacere mandatis, imperata facere, imperium perſequi, exequi.

Obediens, obſequens, paratus, imperata facere, moriger, officioſus.

Obligare, obligationem conſtituere, contrahere, obſtringere, fidem ſuam aſtringere, vinculum obligationis ſuſcipere.

Obiurgare, increpare, arguere, corripere, reprehendere.

Obliuiſci, obliuioni dare, in obliuionem venire, obliuione aliquid obruere, memoriam perdere, deponere, ex animo eijcere, è memoria elabi, excidere, memoria ex animo diſcedit, dilabitur, effugit, obliuio cæpit.

Obſcurare, afferre obſcuritatem, tenebras, obſcurare inuolucro, obducere tenebras, obcœcare, offundere noctem, caliginem, offundere, circunfundere, tenebris, luminibus officere, lumen recludere, impedire.

Obtrectatio, derogatio, maledicentia, diffamatio, infamatio, traductio morſus virulentus, clandeſtinus, clancularius ſermo.

Obtrectare alicui, traducere, derogare, inſectari, honori detrahere, exiſtimationi derogare, ſiniſtros rumores de quopiam ſpargere, diffamare, inſequi contumelia, onerare probris, mordere clanculum. inurere ignominiam, ignominiæ labe vel labem aſpergere. Vide plura ſub dictione Criminari.

Occaſio, commoditas, opportunitas temporis, actionis, opportunum tempus, vis loci & temporis, ratio temporis, poteſtas, facultas, copia, fortuna gerendæ rei, cauſa, locus, ſemen, feneſtra, cardo vis.

Opportunus, appoſitus, idoneus ad agendum, commodus, congruus, aptus tempori.

Opportunè, in ipſo tempore, commodè peropportunè commodum, bono tempore, tempeſtiuè, per tempus, maturè. Habere occaſionem, rapere, arripere occaſionem, opem quam fert Deus, tempus, vti tempore, frui commoditate, non reſpuere conditionem, expectare occaſionem, querere tempus, dare occaſionem, facultatem præbere, oſtentare occaſionem. Negligere, amittere, dimittere occaſionem, tempus rei agendæ ex manibus, prætermittere tempus.

Occidere, interficere, perimere, interimere, necare, enecare, extinguere, delere, configere, priuare vita, luce orbare, de medio tollere, trucidare iugulare, mortem alicui afferre, offerre necem alicui, vitam eripere, ferro vitam auffere, obtruncare, crudeliſſima morte mulctare, transfigere, traijcere, tranſuerberare, vita, luce, anima ſpoliare, exuere, priuare, cædem facere, è medio tollere, exanimare, conficere, mortem inferre, conſcire, conſciſcere, vitam, animam eripere, auferre, adimere exhaurire extinguere, expellere vita, neci dare, internecioni tradere, morti dedere, rebus humanis eximere, extrahere, ad necem adigere.

Occiſor, homicida, interfector, trucidator, percuſſor, author necis, mortis, cædis.

Occultum, occultatum, abſconditum, clandeſtinum, obſcurũ, Cœcum, Crypticum, Apocryphum.

Occultare, abſcondere, abdere, celare.

Occultus abditus, abſtruſus, latens, clauſus, ſecluſus.

Occupationibus, implicari, negotijs, occupationibus, diſtineri, negotijs impediri.

Occupa-

Occupatus, à negotijs non vacans, diſtentus opera, diſtrictus negotijs, multis officijs conſtrictus, maximè negotioſus, negotijs impeditus, implicitus, obuinctus, obſtrictus, obſeptus, diſtentus, intricatus, ſtrictus.

Odium, ſimultas, iniuria aduerſariorum, liuor, inuidia, maleuolentia.

Odiſſe, capere odium alicuius, concipere odium in quem, habere odio, eſſe in quem inimico animo, eijcere animum ſuum de quo, eſſe alienus à quo, iraſci cui occultè, flagrare odio, proſequi odio, auerſo, auerſiſſimo ab aliquo animo eſſe, aduerſari alicui.

Odium capitale, aggreſtè, atrox, acerbum Vatinianum, nouercale perpetuum, irreuocabile, diſſidium, amarulentum, ſimultas, pertinax.

Odio, inuidia hoſtili, animo infeſto, aduerſante animo.

Officium, onus officij, munus, adminiſtratio, vocatio, partes, prouincia, functio, ſparta, conditio, munia.

Obire, ſuſcipere, capeſſere, adire, aggredi, capere munus, officium, conditionem, prouinciam, Spartam, vocationem, munia. Inire magiſtratum, gerere magiſtratum, accedere ad Rempub. attingere partem Reipub. verſari in parte Reipub. præfici rei, ſuſcipere negotium, rem, laborem, ſubire munus, præeſſe negotio, rei, regere quid. Facere, præſtare, peragere, tueri officium, agere ſuum negotium, eſſe in officio, fungi officio, adminiſtrare, exequi ſuum munus. Negligere, deſerere officium, diſcedere ab officio, impediri negligentia, pigritia, inertia, perficere negotio, rei, agendis rebus, dare negotium, partes, tradere munus, committere partem Reipub. deligere ad res conficiendas, velle quem præpoſitum muneri, ſubſtituere, ſubordinare, ſufficere, ſurrogare, dare in locum alicuius, ſubdere, ſubijcere in locum ſuum pro ſe. ſubijcere, ſuo loco ſubſtituere, ſupponere, ſufficere, dare vicarium.

Officij ſui metas, fines vel limites tranſgredi, tranſilire, excedere

traijcere, intra officij metas non perſiſtere, non permanere, ſe non continere. Longiùs progredi quàm officium, ratio præſcribit, permittit, admimittit, patitur. Remoueri ab officio, decidi ex loco, deponi ab officio.

Officijs ſibi deuincere aliquem, beneficijs, meritis ſibi aliquem obligare, obligatum facere, deuincire, deuinctiorem reddere, arctius aſtringere, obnoxium efficere.

Offendere, ſcandaliſare, ſcandalo eſſe.

Officere & obſtare alicuius commodis.

Offerre ſe periculo, fortunæ ſe committere, ſubire aleam, ſubire diſcrimen, periculum facere, experimentum ſumere, capere, fortunæ ſe credere.

Optio, poteſtas, electio, arbitrium.

Oportet, opus eſt, neceſſe eſt, neceſſitas flagitat, cogit, vrget, neceſſitas mihi eſt, res poſtulat, exigit, cogit, ſuadet.

Operam dare, conferre, nauare, ponere, tribuere conſumere, operæ non parcere, adhibere, collocare, coferre ſtudium ſuũ, ſtudio adniti, conferre, ſuſcipere, inſumere, impendere laborem, laborare vehementer.

Orator, conſultus iuriſconſultus, peritus iuris, peritiſſimus iuris ciuilis, iuris peritus, eruditiſſimus iuris ciuilis, clarus agendis cauſis.

Oratio eſt index, character, ſignum, nota, indicium, argumentum animi.

Oratio indicat, arguit, oſtendit animum, ex ſermone colligitur, percipitur animi ſententia.

Oratio perpolita, ornata, elaborata, culta, polita, liquida, lactea, dilucida grauis, præclara, exquiſita, elegans, luculenta, terſa, venuſta, perſpicua, limata emuncta, haud illo frida, inſigniter pulchra, fluens, omni elegantiarum genere inſtructa, inſignis, illuſtris adornata, exornata, copioſa, longa, vberrima.

Oratio obſcura, perplexa, intricata, dubia, plena, inuolucris, inuoluta, haud dilucida, minus luculenta, plena ambagibus, anfracti

anfractibus ſermo perturbatus, implicitus, error verborum inextricabilis, ſermo inextricabili verborum circuitu obuolutus.

Oratio inculta, illepida, inelegans, inſuauis, inepta, inuenuſta, ieiuna, inſipida, arida, ocioſa, macra, humi ſerpens, rancida, infælici, vena profluens.

Opinio, exiſtimatio, ſententia, conſilium, iudicium, mens.

Ordo rerum, actionum, conſeruatio ordinis, vis ordinis, & collocationis, ſeries, delectus rerum, compoſitio, cõuenientia, cõſeruatioq́; naturæ, collocatio, conſtructio, æconomia, ſtatio, ſtatus, lex, conuentus, harmonia, tenor, locus, ordo, figura ordinare, coordinare, in ordinem ac ſeriem digerere, diſponere, ſortiri, componere, comparare, conſtituere, locare. Item ordinare, diſtribuere, reuocare ad certum numerum, ſeruare ordines, conſeruare ordinem, collocare apto ſuo quodq́; loco, ex in ordine, moderatè, ſuo loco, per planam ſeriem, diſtinctè, concinnè, non interruptè, non perturbatè, ſingulatim, viritim, articulatim, generatim. Item ordine, rectè, ritè, ſeruato ordine, decenter,

Origo, fons, ſcaturigo, principium, radix, ſeminarium, fomes, falx, initium. Item origo, cauſa, ſemen, & cauſa, fons, caput & fons, culpa, crimen, caputq́ue.

Origo, domus, ſtirps, ortus, propago, ordo ſanguinis, genus, gradus, principium generis, cunabula.

Ordiri, capere exordium, initium, principium, aggredi, cepiſſe, ducere principium, exordium, inchoare, incipere, ingredi, ponere initium, facere principium.

Ornamentum, ornatus, exornatio, elegentia, decus, decor, gloria, nitor, fulgor, flos. Eſſe decori, ornamento, ornare, condecorare.

Ominari, augurari, vaticinari, ariolari.

Oraculum, omen, augurium, vates, augur, auſpex.

Omnium conſenſione, conſenſu, iudicio, approbatione, ſuffragio,

gio, ſententia, voluntate, communi conſenſu, conſenſione, omnibus, cunctis conſentientibus, approbantibus, ſuffragantibus, nemine, nullo prorſus repugnante, diſſentiente, reclamante, aduerſante, reſiſtente, obſiſtente, refragante, nulla cuiuſquam diſnegante ſententia, eodem & pari omnium conſenſu.

Omnia, cuncta, vniuerſa, ſingula, & vniuerſa, quæque, quælibet, nihil, non.

Omnes, vniuerſi, cuncti, quiſque. Omnes, omnium ordinum homines, omnes mortales, viuentes, quicunq; in orbe terrarum habitant, viuunt, verſantur, ſpirant.

P.

PAtria, patria terra, natale ſolum, patrium ſolum, domus paterna, lares, penates, foci paterni, limina paterna.

Patriam defendere, tueri, tutari, ſeruare, vindicare ab exitio, à pernicie, ab interitu liberare, eripere, patriæ incendium extinguere, ſalutem affere, darre, parere patriæ. Cadentem, labentem patriam ſuſtinere, confirmare, grauiter laboranti patriæ ſuccurrere, opem ferre. Offerre ſe ad mortem pro patria, mori pro patria, oppetere mortem, occumbere morte. Perire, profundere vitam pro patria, largiri patriæ ſuum ſanguinē, obijcere vitam pugnando pro patria, deuouere ſe Dijs pro Repub. occumbere mortem dimicando pro Repub. interfici ob Rempub. cadere pugnando pro patriæ libertate.

Parte ab vtraque, parte ex vtraque, lateris, dextra leuaque, latere ab vtroq; vtrinque, infra ſuperque. Poſt & ante, hinc atq; inde & hînc & illînc, hâc, illâc.

Parui refere, non multū facere, ad rem non pertinere, nihili eſſe.

Parcere, veniam dare.

Par pari refere, retaliare, rependere.

Paſſim, vndique, vſque, quaque, quoquo verſum, diuerſa in parte,

te, diuerſis locis, è diuerſis, multis locis, longè, latèque, nuſpiam, non omni, quouis, quolibet, nullo non loco.

Patientia, perpeſſio dolorum.

Patiens, patientiſſimus, perferrens iniuriarum. Aduerbialiter:

Patienter, æqua mente, æquo animo, forti mente, corde, min9 moleſtè, leniter, placidè, moderatè.

Pati, perpeti, tollerare, ſuſtinere, ſuferre, perferre, ſupportare, ferre placidè, placida mente, æquo animo, tolleranter, conſtanter ſedatè & moderatè, eſſe animo forti magnoq́ue, contemnere fulmina fortunæ.

Paucis poſt diebus, poſt paucos dies, paucis diebus elapſis, præterlapſis, præterfluxis. Aliquot poſt dies, paucis diebus, interiectis.

Pax, diuturnitas pacis, pacificatio, vocatio militiæ, ocium, fælicitas vitæ, quies, requies, tranquillitas.

Petere miſſis, legatis pacem atq́; amicitiam, mittere legatos pacis petendæ cauſa, mittere oratores pacem petitum, deprecari bellum. Facere, conficere, dare pacem, tradere ſe ſub leges pacis.

Pacatus, pacatiſſimus, & quietiſſimus, non turbulentus.

Pacificus, togatus.

Pacem facere, confirmare, conficere, conciliare pacem, pacificare, componere, adducete ad concordiam, reſtituere in concordiam, conſtituere concordiam, dirimere controuerſiam, diſtrahere controuerſias. Finire, tollere, componere, controuerſias, imponere finem controuerſijs, extinguere inimicicias, ponere ſimultates, lites expedire, finire, diſcutere, tollere, dirimere, diminuere, reducere, in gratiam componere ſeditionem, conferre in tranquilum, componere cauſam, placare odium, iram, diſcordiam, lenire animum, reconciliare, reconciliationem facere, componere.

Penſare, compenſare, exæquare, ſarcire, reſarcire, explere, ſanare, corrigere, reconcinnare, ſupplere, ſubmittere.

Pœnitentia, dolor commiſſorum peccatorum, reſipiſcentia vitæ, ſtudium, caſtigationis vitæ, correctionis ſtudium, emendatio, correctio vitæ.

Pænitere, reſipiſcere, pænitentiam agere, in viam rectam redire, conuerti à malitia, abſiſtere animum à peccando, reuocare ad meliora ſe recipere. Pænitentia tangi, duci, pænitere admiſſi peccati, corrigere, emendare ſe, ad frugem animum applicare, declinare vitia, inſtigari conſcientia facinoris, abſtinere à ſcelere, pænitere facinus, conuertere animum à vitæ prauitatæ, fateri ſe peccaſſe, ponere impia facta, ſoluere nefas, exuere vitia, atq; errores, vitare vitia emendare facta priora nouis, vertere mores, redire in annos meliores.

Peregrinus, peregrini nominis, extraneus, externus, exter, vel exterus, exoticus, alienigena, aduena, aduentitius, hoſpes, barbarus.

Perſequi, inſequi, inſectari, inſultare, exagitare, vexare.

Perdere, deſtruere, corrumpere, diſperdere, exterminare, comminuere, frangere, demoliri, diruere, delere, deuaſtare, peruaſtare, peſſundare, peſſumdare. Paſſiuè.

Perire, diſperire, mori, intermori, peſſum ire, labi.

Perditus exitialis, pernicioſus, ſceleſtus, ferralis, perditus & diſſolutus, prauus, malus, impius, flagitioſus, malicioſus, ſons, noxius, facinoroſus, diſcolus. Aduerbialiter.

Perditè, exitialiter, perniciosè, ſceleſtè, feraliter.

Perditio, pernicies, exitium, interitus, excidium, ſtrages, clades, occaſus.

Periculum, diſcrimen, caſus, malum, naufragium.

Periclitari, ſubire periculum, verſari in diſcrimine, in anguſtijs, inter pericula adduci in ſummum diſcrimen, incidere in ærumnam, malum miſeriam, diſcrimen, ire in aleam, ſubire caſum.

Periculosè, magno cum periculo, diſcrimine, non ſine periculo, cum ingenti periculo. Agere periculosè, ſuſcipere periculo-

ſas

ſas actiones, adire quid periculi, venire in malum, facere cum periculo, eſſe in periculo.

Pertinax, contumax peruicax, ſui ſimilis.

Petulans, procax, malignus & procax, proteruus, peruerſus, nequam, duri oris, & audax. Aduerbialiter

Pertinaciter, obſtinatè, obſtinato animo, confidenter.

Periurium, perfidia, crimen violatæ fidei.

Periurus, perfidus, malefidus, fallax, immemor datæ dextræ.

Percutere, verberare, diuerberare, incutere colaphum, cedere pugnis, inuolare vnguibus in oculis, defatigari verberando, diminuere caput, dolare caput lumbosq; fuſte, mulctare malè verberibus vſq; ad necem, labefacere omnes dentes, ferire, petere capillos, vnguibus laniare os, lædere, trahere apprênsũ capillis, pugnare pugnis, lacerare multis modis, illidere quid fronti, tollere, librare manum, vti, inſurgere gladio. vide plura ſub titulo Verberare.

Pæna caſtigatio, animaduerſio, mulcta, exemplum, iudicium capitis, ſupplicium.

Punire, irrogare pænas, mulctam, ſumere pænam, ſupplicium de quo, afficere pæna, ſupplicio, caſtigare, mulctare pæna, edere in quo exempla, animaduertere, in quem facinus, ſtatuere grauius in quem.

Puniri, dare pænas, ſatis ſuperq; pænarum, mulctam, ſupplicium, luere pænas, ſupplicium, comiſſum, peccatum, delictum, factum, affici pæna, tradi ad ſupplicium, duci ad mortem.

Puniendus, animaduertendus, meritus crucem, dignus reprehenſione, pæna, caſtigatione, carcere, Gyaris & carcere, dignus cruce piſtrino, ſcutica, ſtigmate, malis calamitatibus, ſupplicio, morte, & pæna.

Perſuadere, perducere ad ſententiã, adducere in aliquam volũtatem explere animum alicui vt credat, confirmare fluctuantem sẽtentiam alicuius, impellere vt credat quis, tenere irretitum.

Perficere, conficere, efficere, dare effectum, Reddere effectũ,

 dictum

dictum ac factum, tranſigere, pertexere, exædificare inſtitutum opus, collocare in tuto, finire laborem.

Perfectus, perfectiſſimus, exactus, plenus, limatus, politus, perpolitus, tinctus arte.

Perfectè, abſolutè, integrè, plenè, exactè, conſummatè, elaboratè, exquiſitè, ad amuſſim, ad vnguem.

Percrebeſcere, peragrare, fama manat, fama eſt, fama peragrat, percrebeſcit, ſurgit, peruadit, peruenit, diſſipari, in ore omniū eſſe, rumor ſpargitur, in ore vulgi verſari, fama fertur, vulgariter dicitur, diuulgatur, diuulgari, ſuſurrari, foris efferri, in lucem emergere, eniteſcere.

Perplexè, implicitè, intricatè, irregulariter.

Pellere loco, expellere, depellere, repellere, arcere, abigere, detrudere, eijcere, non pati, conſiſtere in loco, non recipere, prohibere, fugare.

Petitio, poſtulatio, petitum, poſtulatum, ſolicitatio, obſecratio.

Petere, precari contendere, flagitare, poſcere, orare, implorare, poſtulare, ſupplicare, velle quem oratū, agere partes rogantis, comprecari, inſtare precibus, obſecrare. Item petere, appetere, expetere, cupere, concupiſcere, deſiderare, contendere, poſcere, anhelare, inhiare, depoſcere, ſitire, velle, peruelle, affectare, geſtire, moueri vel impelli animo, ferri, incitari, optare, exoptare, ambire, auere, ardere, deſiderare, flagrare deſiderio, aſpirare. Appetitus, appetentia, cupiditas, concupiſcentia, deſiderium voluntas.

Perſeuerare, perdurare, manere, permanere, inſiſtere, perſiſtere, conſtare, ſtabilire.

Pius, præditus pietate, plenus pietatis, impius, non metuens Deorum.

Pignorare, dare pignus, dare, nectere, obligare hypotecam, obligare hypoteca, dare hypotecas. Hypotecæ nomine obligare.

Perſpicax, lynceus, acuti viſus, lynceis oculis, argus, oculatior aquila, viſus pluſquam aquilinus.

Perſpi-

Perſpicacitas, ſubtilitas ingenij, acumen, acrimonia, dexteritas, fælicitas ingenij, acies ingenij.
Perſpicax, acre, ſagax, ſubtile, fælix ingenium.
Pollens, valens, validus.
Potentia, poteſtas, copia, opes.
Populus, gens, natio, genus, vulgus, cœtus populi, plebs, plebecula, Ciues, turba vulgi obſcura, multitudo imperita, multitudo hominum cuiuſcunq; generis.
Ponere vel ſtatuere ante oculos, præferre, præſeferre, ob oculos præſentare, repræſentare, oculis ſubijcere, proponere, exponere.
Poſſidere, incolere, occupare, habere, tenere, vſumfructum habere, fructum capere, vti, frui.
Poſſidere, habere, tenere, vti rebus vt ſuis.
Poſſeſſio, poſſeſſiuncula, deſcriptio poſſeſſionum, bona & poſſeſſiones, occupatio, ſedes meæ, commoda ciuium.
Poſſeſſor, dominus,
Placare, mollire verbis, permulcere, lenire iratum, delinire, reſtituere in gratiam, inuenire remedium iracundiæ alicuius.
Placari, demitigari, dare ſe ad lenitatem, conciliari cui, minuere iram, reprimere, omittere iracundiam, facere iram miſſam, vacare iracundia, flecti & miteſcere precibus, moueri, ſuccũbere precibus, miteſcere, verti, mutari, manſueſcere, compeſcere mentem, iram, impetum, deferbere, iraſci, deſinere.
Placabilis, exorabilis, lenis & victus, iuſtus & clemens.
Placet, perplacet mihi, cordi eſt gratum, acceptum, placitum eſt, non diſplicet, percupio, exopto, animus ſedit.
Plurimũm valere, magnum pondus habere, multũm, permultũm, plurimũm poſſe. Non parũm, haud parũm valere, noſſe multũm, permultũm ponderis habere.
Plus ſatis, pluſquam ſatis, valdè nimiùm, nimisquàm.
Poſteri, poſteritas poſteriores, minores, nepotes, genus, ſeries, turba nepotum, ſoboles, ſucceſſores, ſequaces.

Poſtre-

Poſtremò, poſtremùm, vltimò, nouiſſimè, deniq; demùm, ad extremùm, ad vltimùm.
Præcipuus, potiſſimus, primus, primarius, princeps, peculiaris, ſingularis, excellens, præcellens, præſtans, eximius. Non vulgaris.
Princeps, dux, proceres, primores, Satrapa, Tetrarcha.
Primas tenere, primas vel precipuas partes tenere, primum eſſe, principem eſſe, primum obtinere locum, longo reliquos poſt ſe interuallo relinquere, ad gubernacula, ſedere, clauumq́; tenere, eſſe primarum partium.
Præeſſe Reipub. togatum, vti pace, adminiſtrare Rempub. commodiùs viuere in pace, relinquere pacatos.
Præſtans, egregiùs, inſignis, præclarus, eximius, optimus, ſplendidus, glorioſus.
Præſtare, antecellere, excellere, præcellere, antecedere, excedere, anteire, præire, primas partes, primam laudem, arcem tenere, obtinere, laudem præripere.
Placatè, & moderatè ferre, placidè & ſedatè, patiẽter, tollerãter ferre, pati, quietè & æquo animo ferre, facilè perpeti, forti animo tollerare, placidè ſuſtinere, aduerſa quæq́; & contraria boni conſulere, aduerſa queq́; excelſo & infracto animo ferre.
Plurimûm emolumenti, commodi, vtilitatis præſtare, parere, creare, valde è re, in re alicuius eſſe, rationibus alicuius vehementer conducere, prodeſſe, expedire fructuoſum, frugiferũ eſſe, cum fructu, cum vtilitate, cum commodorum emolumento coniunctum eſſe.
Plurimi facere, magnificare, in præcio habere, plurimùm alicui deffere, mirari, admirari, ſuſpicere.
Prodeſſe, conducere, expedire, proficere, eſſe bono, commodadare, emolumento, vtilitati eſſe, vſui eſſe, optima quæq́; fructum dare, ferre, afferre, comperare.
Proſit, proficiat, conducat tibi, ſit tibi commodum, vtile, frugiferum.

Præ-

Præcludere iter, intercludere, interſepire, inhibere, claudere, ſepire, interuertere viam, iter, progreſſum, aditum.

Præter modum, ſupra modum, non mediocriter, non vulgariter, mirum, mirandum, maiorem in modum, immodicè, immoderatè.

Præteritum, exactum, tranſactum, tranſcurſum, euolutum, elapſum, præterfluxum, præterlapſum.

Præda, rapina, raptum, ſpolium, manubiæ, exuuiæ bellorum.

Prædari, facere, agere prædam, ſpoliare, expilare, excoriare, abripere, adimere, eripere, afferre manus bonis, auferre, compilare, depeculari, viduare, orbare, orbefacere, populari, depopulari, petere, quærere, nanciſci, agere, geſtare prædam, rapere, diripere, auferre prædam, creſcere rapinis, viuere rapto, de ex rapto. Item ſpoliare hoſtem armis, detrahere ſpolium arma, nudare, compilare, exarmari, potiri ſpolio, præda, armis, caſtris, referre auferre, diripere ſpolia, conuectare, aſſeruare, portare prædam, exultare demptis ſpolijs.

Prædo, prædator, cupidus prædæ, raptor, ſpoliator, graſſator, latro, ſiccarius, notiſſimus latrocinijs, pyrata.

Probrum, ignominia, dedecus, fœditas, turpitudo, labes, macula, nota, defformitas.

Probris lacerare, aſpergere, inferre labem, maculis aſpergere, imprimere dedecus, notam inurere, turpitudine notare, infamare, carpere, maledico dente mordere, maculam inurere, iacere contumeliam, facere conuitium, vexare, lacerare contumelia. Inſequi, intorquere contumelias, laceſſere, ingerere probra, afficere ignominia. vide plura ſub vocabulo Reprehendere.

Prodere, indicare authorem.

Prouocare, laceſſere, eſſe procax in laceſſendo.

Proſpicere in poſterum, conſulere in longitudinem, prouidere rei, conſtabilire rem, prohibere, vetare, interdicere.

Probus, bonus, bonitate præditus, honeſte ſe gerens, honeſtus, erectus,

erectus, incorruptibilis, innocens, ſumma innocentia, virtute, bonitate, genuina bonitate præditus, multa probitate conſpicuus, egregia vitæ ſinceritate clarus, vir recti ſemper conſcius, ſincerus, purus, ſummæ probitatis, bonus & frugi, bonus atq; iuſtus.

Probitas, integritas, ſimplicitas, rectitudo, ſanctitas, candor, bonitas innocentia, vita honeſta, ſine labe, pietas.

Probare, demonſtrare, conuincere, præſtare, exhibere, repræſentare, approbare, oſtendere, confirmare, edocere planum facere, probationibus oſtendere, probationem præſtare, argumentis, comprobare teſtimonijs, communire fidem, ſeu firmamentum adiungere, dare documentum, facere fidem.

Promittere, polliceri, pollicitare, ſpondere, facere promiſſa, recipere, ſtipulari, adpromittere, compromittere, condicere, affirmare, fidem dare, facere, obligare, obſtringere, interponere, dare dextras, fidemque.

Promiſſiones, pollicitationes, promiſſa, pollicita, ſtipulationes. Stare promiſſis, ſeruare promiſſa, facere promiſſum, ſatisfacere promiſſis.

Pro ſuo arbitrio, pro libitu, pro animi placito agere, ſui iuris, poteſtatis eſſe, ſuo arbitrio, vti, frui, ſuum eſſe.

Prophanare, facere prophanum, cõmaculare, inquinare, polluere violare, lædere, temerare aras, templa, ſacra.

Proprius priuatus, ſuus non alienus.

Proprietas, proprium, officium, fons officij, munus.

Priuatus homo, priuati ſtatus, contentus & ſuo, & paruo. Viuere priuatus, contentus paruo, exiguo, agere vitam in ocio, ducere vitam tranquillam, frui ſecuris diebus, vti libertate, quæſitis, partis, viuere ſua ſorte, contemnere honores, gloriam, humana, voluptates.

Proteſtari, teſtationem facere, contradicere.

Promptum, paratum, facilè, obuium, paſſim obuium. In promptu, in manu, ad manum, in procinctu, in procliui, extemporarium. In promptu, in manu, ad manum habere, in numerato habere, eſſe, haberi, paratum, inſtructum eſſe. Pro-

Propê, propter, iuxta, ponê, non procul, proximè cominùs.

Principium, initium, primordium, author, ſeminarium, elementum.

Prudentia, induſtria, ſolertia, ingenium acre, acies ingenij, acumen ingenij, mens, ratio, intelligentia.

Prudentia rerum, intelligentiaq; ſcientia rerum expetendarum, fugiendarumq; vigor, ſanitas, canicies animi, actio conſiderata, cautio, præmeditatio.

Prudens, prudentia præditus, ſapiens, acer, acutus, alta mente præditus, catus, prouidus, conſideratus, conſultus, ingenioſus. Illuſtri, ſummo ingenio præditus, prouidus, proſpiciens in poſterum, ſciens, perſpicax, ſapit. Fæliciter ſapit, qui periculo alieno ſapit, callidus, peritus ſummi conſilij, doctrina ornatus, politus, excultus, eruditus, præclara eruditione, ſtudijs præditus, artibus politus, artium ſtudijs eruditus, ſtudijs affluens, in ſtudijs verſatus, artium diſciplinis inſtructus, literatus, in ſcriptis veteribus volutatus, exercitatus, vſum habens, compos animi, ſanus & ſobrius.

Pudor, decus, ſignum, ſignificatio, cura pudoris, laus pudoris, pudicitiæ, pudicitia, verecundia, continentia, robur, color.

Pudicus, verecundus, modeſtus, moderatus. Modeſto vultu, moderatus moribus ingenuus, ingenui plenus pudoris. Violare, deponere, abijcere pudorem, ſoluere pudorem, tranſire fines, fræna pudoris, perfricare frontem, & deponere pudorē. Incutere pudorem, afferre ruborem, confundere faciem, redarguere. Erubeſcere, obſequi pudori, abduci, frangi pudore, exalbeſcere. Rubere, erubeſcere, pudore genis, ſuffundere ora rubore, ruborem ore. ſuffundi rubore, dare rubore ſigna pudoris.

Purus, purior aëre, impollutus, immaculatus, intaminatus, intemeratus, intactus, & innocens, nulla labe reſperſus. Item purus, merus, ſincerus, liquidus, limpidus, puritas, ſinceritas, limpiditas.

Purgare, mundare, emundare, expurgare, expiare, excolere, abluere diluere, eluere, luſtrare, ſanctificare, mundare, purgare à peccatis, à peccati iugo expiare, tollere, delere, abolere, peccatum. Item purgare, tergere, detergere mendas auferre maculas de re, fugare maculas, excoquere.

Putare, autumare, arbitrari, cenſere, exiſtimare, opinari, opinionem habere, in opinione eſſe, opinio fert, ſtatuere, augurari, inducere animum, in animum, iudicare perſuadere ſibi, opinari ſuſpicari, habere ſibi perſuaſum, ſomniare, fingere ſibi errore opinionis, affingere quid opinione Rei.

Pro viribus, pro virili, pro facultate, quoad poſſum, quoad poſſibile, eſt quantum poſſum, quantum in me erit, quoad me attinet.

Proclamare, declamare, pronuntiare, ebuccinare, palàm, & valde clamare, vociferari.

Q.

QVerella, querimonia, queſtus, eiulatus, eiulatio, lamentatio, clamor, ploratio, comploratio, vox querula, lamẽtum, gemitus, ſingultus, vlulatus, luctus.

Queri, conqueri, lamentari, complere domum lamentatione, dedere ſe lamentis lachrimisque. Item queri, conqueri, ægrè ferre, ponere, deponere querellas, querimonia, in querulam vocem erumpere.

Quærere, exquirere, perquirere, queritare, inueſtigare, venire quæſitum, ſcrutari, explorare, rimari. ſectari, veſtigare, legere & veſtigare,

Quærere, acquirere, aſſequi, conſequi, adipiſci, nanciſci, parare, comparare, reperire.

Quæſtus, curatio pecuniæ, victus, diarium, vſus vitæ rerum, cultus, curſus vitæ, via vitæ, viuendi, genus vitæ, curſusq; viuendi, degendæ ætatis.

Quærere

Quærere, quæritare victum, occipere quæſtum, parare victum parare ea quæ ſuppeditant ad victum, cōparare vtilitates, & ſibi & ſuis, inuenire labore.
Quies, requies, ſecuritas, tranquillitas, ocium, vacatio, remiſsio, ceſſatio à labore.
Quietam, ocioſam, tranquillā vitam, ætatem, agere, ducere, traducere, quiete agere, viuere. Ocio frui, facilē habere & expeditū vitæ curſum, omni moleſtia vacare, ocio frui iucundiſſimo, commodiſſimo, vberrimo, dulciſſimo, ſuauiſſimo, gratiſſimo.
Quid tua reffert? quid ad te, quid ad te pertinet? quid tibi mecum rei eſt?
Quid agis? quid rerum, quid rei geris? quid tibi negotij eſt, quam rem agis?
Quod, quia, quoniam, quandoquidem.
Quomodo, quonam modo, quocunq; modo, pacto more, fine.
Qua ratione, per quas artes, quot, quibus modis, qui? quemadmodum.
Quotidie, quouis die, in dies, ſingulos in dies, ſingulis, omnibus, cunctis diebus.

R.

RAtio, vſus, perfectio, vis præſcriptio, rationis intellectus, intelligentia, mens, acies mentis.
Ratiocinatio, argumentum, ſillogiſmus.
Rationem inire, ponere, ſcribere, repoſcere abſquo rationem, confere, deputare rationes.
Rationem dare, reddere, ſubijcere, exponere, afferre rationem.
Rebus ſecundis, rebus, temporibus ſecundis, lætis, lætiſſimis, iucundiſſimis, proſperis, fælicibus, optimis, florentiſſimis, ad voluntatem fluentibus, minus aduerſis, fortuna aſpirante, afflante, ſecunda, proſpera fælici, benigna, commoda, læta, optima, cum nihil eſt aduerſi, cum rebus omnibus eſt optimè, cum omnia facilimo curſu procedunt.

Rebus aduerſis, triſtibus, miſeris. duris, afflictis, dubijs, ambiguis, obſcuris, in controuerſia poſitis, in aliqua difficultate cõſtitutis, incertis in rebus, re incerta, dubia, triſti, in ambiguo rerum ſtatu, in malis calamitatibus, in miſerijs ærumnis, in fortunijs, in aduerſis temporibus, duris, miſeris, triſtibus, perditis, fortuna aduerſante, aduerſa, inimica, infenſa.

Rectus, legitimus, proprius, conſors iuſtitiæ, coniunctus cum iuſtitia, congruus, bonus atq; æquus, æquus & bonus. Seruare æquitatem, colere iuſtitiam, admirari, optare, expetere, quod honeſtum decorumq́; eſt, tribuere ſuum cuiq; abſtinere ſcelere, vacare iniuſtitia, carere culpa, vitio, crimine eſſe innocentem, extra noxium, purgatum.

Recipere ſe ad bonam frugem, redire, euadere ad bonam frugẽ.

Refellere, confutare, conuincere, infirmare, diluere, diſſoluere, refutare, ſoluere, elidere, cõuellere, oppugnare, retundere, frangere, infringere.

Reffert, magni, permagni reffert, intereſt, eſt operæ præcium, multum permultum intereſt.

Reffere gratias, habere gratias, tribuere perſoluere gratiam, gratum ſe præbere, reſpondere officijs, beneficijs, reddere officium, remunerare, explere meritum, compenſare beneficiũ, retribuere, grata memoria perſequi, nauare operam pro beneficijs

Regio, ora tractus prouincia, plaga, mundi.

Regnare, regere, gubernare imperium, Rempub. imperare, dominari, obtinere regnum, imperium, principatum, ſedere ad gubernacula regni, præeſſe regno, eſſe cum imperio, gerere magiſtratum. Item tenere, habere, agitare, gerere regere, gubernare Rempub. imperitare, tenere clauum imperij gubernacula tractare, ad gubernacula ſedere, habere magiſtatũ moderari, obtinere moderamen, ſummam rerum, adminiſtrare, ſumma imperij penes aliquem eſt, ſumma imperij ad aliquem reſpicit, Imperium, res imperij, maieſtas imperij,

decus

decus moleſq; imperij vires, gloria imperij regnum, fundamenta Reipub. gubernaculum, dominatio, diſciplina, procuratio, adminiſtratio Reipub. negotia, publica, officia ciuilia, fortitudo, domeſtica, Item moles imperij rerum, habenæ fræna, potentia, pondus imperij, rerum, regni, ſtatus, regni regimen, moderamen, dominatus, cura poteſtas, onus rerum ſceptrum, ſolium, ſceptrumq; ſecures virgæ, faſces.

Remittere, laxare, relaxare, indulgere, habenas permittere.

Remoto diſcrimine, ſine diſcrimine, ſine vllo diſcrimine, delectu, iudicio, citra diſcrimen, delectum, iudicium, non habita ratione.

Repræſtare, re ipſa præſtare, factis præſtare & exprimerē, ad rē refferre, opere comprobare, perficere, explere rebus, effectu, mancipare.

Reprehendere, obiurgare, arguere, redarguere, carpere, vituperare, increpare, inceſſere, diſtingere, eſſe ariſtarchum, rodere, mordere, conuitiari conuitijs inceſſere, improbare, notare, texare, corripere, ſugillare, vitio vertere, dare vitio, verborum amarulentia, acerbitate inſectari, verbis acribus, durioribus, conuitioſis, iniurioſis, auſteris, mordacibus, aſperis, exaſperantibus carpere. Item reprehendere vitam alicuius, mores, ſtudia aliena, næuos, videre peccatum alicuius, & iudicare aliena melius quàm ſua, vituperare, curare aliena, ſapere foris ſibi non poſſe auxiliari.

Reprehenſio, obiurgatio, vituperatio, vituperium, inſectatio, increpatio, redargutio, improbatio, conuitium, cauillacio, ſcomma, contumelia, maledictum, probrum, opprobrium.

Reprehendendus, vituperandus.

Reſpondere, reſponſum dare, reddere, refferre reſponſum, in verba prorumpere, proloqui.

Renouare, reuocare. referre, inſtaurare, repetere, redintegrare, excitare morem veterem, priſtinum, antiquum, priorem vſitatum, intermiſſum.

Reſtagna-

Reſtagnatio, inundatio, diluuium, augmentatio fluminum, Cataclıſmus.

Rixari, certare, iurgare pugnare, ſequi ſectari, committere, confligere. mouere lites, facere contentionem, contendere iurgio, rixam committere, ad rixam procedere, in arenam deſcendere, venire in aciem & dimicationem, dimicare mutuis dictis.

Rixari de lana caprina, de re nullius præcij, nullius momenti, nihili.

Rogare, interrogare, percontari, quærere, quæſtionem facere, requirere, perquirere, ſcitari, ſciſcitari, ſcrutari.

Rudis, inſulſus, expers ſcientiæ, rudis bonarum literarum, qui nè Æſopum quidem triuit, qui neq; natare neq́; literas nouit, idiota, plebeius, ruſticanus.

Rumpere vincula, cathenas, effugere vincula, proſilire carcere, excidere vinclis.

Reuocare ad calculos, conferre, computare, ſupputare rationes, ſubducere, habere, ponere, ad calculum reducere, calculare, calculum ponere cum aliquo, facere ſupputationē, ſumptuū, rationem ſubducere.

Ruinoſum, ruinæ proximum, vicinum, ruinam ſeu caſum immitans, caſui proximum vetuſtum, canoſum, cane vitiatum, fragile, futile.

Ruina. caſus, lapſus.

S.

SApiens & præſtans bonusque, & ſapiens & fortis, plenè ſapiens. bonus & ſapiens, præſtans ſapientia. Magni conſilij.

Sapere, eſſe apud ſe, conſulere ſibi per ſe, regi conſilio, valere ſapientia, excellere ſapientiæ gloria.

Sapientia, gloria, dignitas ſapientiæ, ſophia, nomen ſophiæ, ſcientia rerum diuinarum & humanarum cauſarumq́; quibus hæ res continentur, animus, ſanitas animi. San-

Sanguis, cruor, ſanies, tabum.
Sanguineus, pollutus, obſoletus ſanguine, cruentus.
Stillare, madere ſanguine. Pollere, maculare inficere, perfundere, irrogare, rubeſacere ſanguine, pollui ſanguine.
Sanguinarius, ſanguinem ſitiens, cruoris auidus, cupidus, ſanguine gaudens profuſo, ſangine ſitiens. Conſanguineus, propinquus conſanguinitate, gradu ſanguinis, proximus genere, cognatus ſanguine, genere, ſanguinis copula iunctus, coniunctus. Conſanguinitas, coniunctio, gradus, vinculum ſanguinis, cognatio, affinitas.
Satiſdare, dare fideiuſſorē, dare prædem, dare vadem, ſatiſdationē dare, cauere ſecurū facere, ſatis præſtare, cauere per ſatiſdationem, cautionem præſtare, interponere, offerre cautionem.
Spondere, fide iubere, fidem interponere. Vas, præs, fide iuſſor, ſponſor. Fideiuſſio, ſponſio.
Scire, eſſe ſcientem, noſſe non ignorare. Habere omnia explorata, habere exploratum, cognitum, perſpectum, certum, tenere, calere quid, pollere arte. Item ſcire, tenere, habere perceptum, notum, pro explorato habere, non me fugit, præterit, non clam eſt, non ſum inſcius, neſcius, ignarus.
Scio, intelligo, video, ſentio, teneo, calleo, cognitum habeo, non me latet, non me fallit, compertum, exploratum, exploratiſſimum, mihi eſt,
Scomma dicterium, fel amarum, ſal nigrum, iocus mordens.
Scrutari cauſas, arcanum, quærere, exquirere cauſas, perquirere, torqueri in re perſectari, eſſe in cura rei, conferre ſtudium operamq; in res obſcuras atq; difficiles, ponere ſtudia in cōtemplatione, rerum, verſari in inueſtigatione rei.
Scrutatio, inueſtigatio, perſpicientia, cognitio veri, rerum occultarum, agitatio mentis, inueſtigatioq; rerum contemplatio rerum.
Semper, aſſiduè, ſubindè, continenter, indeſinenter, omni tempore, omnibus momentis, annis, æuis, tempus in omne, quouis,

uis tempore, dies noctesq; nocte dieq; perpetuum, æternum, ſine fine, abſq; fine, dempto, fine.

Sententia animi, verborum, ſenſus verbi, ſumma verborum, mens, cogitationes, ſtudium, conſilium, opinio, animus diuinans, præſagium mentis.

Spectare tempus, habere rationem temporis, obſeruare tempus, non ſinere tempus ſine fruge, ſeu fructu, dilabi, effluere, temporis enim ſumptus, Philoſopho teſte, parciſſimus eſt.

Senum conſilia non ſemper inutilia, inania, ſtulta, abſurda ſunt. Raro labitur ſenilis ætas, in conſilijs ſapienter ferè conſulit ſenilis ætas, optimis ac firmiſſimis, rationibus ferè ſemper nititur ſenilis opinio, vel ſententia.

Seruire, inſeruire, famulari, miniſtrare officium, præſtare, defferre, tribuere, conferre, officia nauare, impertire operam, exhibere, præſtare officium, miniſtrare, edere, dare, præbere operas.

Seruus, miniſter, famulus, pediſequus, puer, verna, cliens, aſſecla, libertas. Ancila, famula, miniſtra, Pediſequa, verna, mercenaria puella.

Sedare, quietare, quietum, tranquillum reddere.

Sæpè, ſæpiùs, ſæpiſſimè, perſæpè, ſæpènumero, crebrò, frequenter, ſubindè, vt plurimum, quàmſæpiſſimè, plerunq; identidem, multoties, non raro ſingulis ferè momentis.

Sperare, adduci ſpe, venire in ſpem, habere ſpem, vti, niti ſpe, eſſe ſitus in ſpe. Item ſperare, ſpem reponere, in ſpem adduci, ingredi, ſpes eſt, ſpes oſtenditur, ſpes me tenet, ſpem ponere, collocare, rapi ad ſpem, bonum animum habere, confidere. Negare, minuere, debilitare, eripere ſpem, ponere ſpem, in arcto, facere ſpes caducas, adducere, impellere in ſpem, mouere expectationem, eſſe in ſumma expectatione. Alere, fouere, ſpem inanem, inani ſpe duci, lactari, fruſtra ſperare.

Separatio, ſeiunctio, diſiunctio, diſcretio, diſtinctio.

Seuerus,

Seuerus, plenus ſeueritatis, grauis, vehemens, acris, acerrimus.

Sæuire deſeuire, fremere, feruere, dentibus ſtridere, labra mordere, os diſtorquere, nares criſpare.

Sæuitia, truculentia, feritas, ſeueritas. Atrocitas, atrocia. Atrociter truculenter, crudeliter, inhumaniter, tragicè ſeueriter, aſperè, acerbè.

Sententiæ alicuius aſſentiri, ſubſcribere, ſuffragari, non repugnare, non reclamare, non refragari, non aduerſari, ſententiam alicuius, approbare, confirmare, ſequi, non improbare, accedere, ad ſententiam alicuius, non diſſentire, non diſcedere, non abeſſe à ſentẽtia alicuius, eiuſdem ſententiæ, iudicij opinionis eſſe cum aliquo.

Sermo politus, cultus, venuſtus, ſermonis decor, nitor, lepos, venuſtas, polities, cultus, gratia, veneres, lenocinia.

Seruitium, conditio & fortuna ſeruorum. Item officium, obſequium, opus opera, opella, fides, officioſus, plenus officij.

Si credere fas eſt, dignum eſt, ſi credetur, ſi modo creditur, ſi vera eſt fama, ſi verè narratur fabula.

Sicut aiunt, ferunt, dicunt, vt fama eſt populi, ſermo vulgi, dici ſolet, eſt in prouerbio, ſcribitur, in fabulis eſt.

Simul, vnaſimul, omnes vno tempore, ad vnum omnes, pariter. pari ratione, æqué, æquis viribus, iunctim coniunctim.

Singulari obſeruania aliquem colere, officioſiſſimè, reuerenter, multùm, plurimùm, maximè, ſummoperè, non vulgari, haud vulgari obſeruantia, reuerentia aliquem colere.

Sic, ita, eo modo, ea ratione, ad vel in eum modum, tali modo, non aliter, non ſecùs, haud aliter, haud ſecùs, haud alia ratione, ad hunc modum, hocmodo, more, pacto, exemplo, iſta, eadem, pari, ſimili ratione, eo pacto, iſthoc pacto, nihiloſecius.

Simplex, rectus & ſimplex, bonus & ſimplex, tardiuſculus.

Sine mora, abiecta omni cunctatione, abſque mora, confeſtim, è veſtigio, quamprimum, ſtatim, primo quoq; tempore, nulla facta interpoſita mora, omni prorſus abiecta mora, nè mi-

nimo quidem ſpatio temporis interpoſito, vel interiecto, ſine vllo temporis interuallo.

Sine intermiſſione, indeſinenter, continuè, aſſiduè, citra reſpirationem, citra intermiſſionē, die ac nocte, dieſq; nocteſque.

Sine dubio, haud dubio, procul dubio, ſine controuerſia, citra omnem controuerſiam, contradictionem, profectò, verè, reuerà.

Singulari virtute præditus, virtute eximia, multiiuga præcellens omnium virtutum luce clareſcens, omni genis virtutibus adornatus ſplendidus virtutum ornamentis decoratus, ſumma atq; ſingulari virtutis excellētia clarus, virtutum propè omniū amplitudine inſignis, omni virtutum genere præditus, præſtans, inſtructiſſimus.

Similis, conſimilis, par, æquus, æqualis.

Similitudo, æqualitas, æquitas, æquabilitas.

Similitudo, comparatio, collatio, aſſimilatio, imago, ſimulachrum, parabola, icon.

Similiter, ſic, ſimili, æquali ratione, ſimili modo, non aliter haud ſecus, ad hunc, iſtum, eum modum.

Sigilatim, ſingulatim, ſingulariter, peculiariter, ſeparatim, ſeorſim, ſeiunctim.

Seducere, decipere ad vitia, in errorem trahere.

Seductio, deceptio.

Socij, ſodales, contubernales, commilitones, complices in malo.

Solari, conſolari, conſolationem adhibere, dare ſolatia, leuare, ſolamen adhibere, afferre, ſolatio eſſe, dolorem animi lenire, animum à mœrore abducere, auocare.

Solatium, ſolamen, leuamen, conſolatio, ſubleuamen, lenimen.

Soluere debitum, liberare, ſe ære alieno, æs alienum diſſoluere, ſoluere pecuniam, nummos, ſatisfacere, exoluere, perſoluere, dependere. Retribuere debitum, liberare ſe ære alieno, liberari vel exire ære alieno, diſſoluere, reddere æs alienum, depen-

dependere, inſolutnm dare, numerare pecuniam, facere ſolutionem, dare nummos, facere ſatis.

Statim, mox, citò confeſtim, ſubitò, quam primùm, illicô, ilicet, actutum, continuó, è veſtigio, recta via, protinus, properè, properanter, repentè, derepentè, ocyùs, velociter, raptim, ex templo. vide plura ſub dictione Citô.

Status, caput, ſuma rei, ſtatus cauſæ. Item ſtatus conditio, ordo, vocatio, ſors.

Strictum ius, durum ius, ſtricta diſputandi ratio, apices iuris, ſubtile ius, ſubtilitas iuris, rigor iuris, ſummum ius.

Sub ſpecie, ſub prætextu, ſub titulo, ſub imagine, ſub figura, ſub vmbra, ſub pallio, ſub ſchemmate, ſub inuolucro, ſpecie quadam, per ſpeciem, defunctoriè quæſito, prætextu.

Summatim exponere dicta, ſummatim colligere, conferre, redigere in capitulum, capitula rerum ſummatim repetere, inſtaurare, ad capita redigere, fuſiùs ſparſimq́; dicta paucis repetere, perorare, epilogum texere.

Summam, eximiam, egregiam, miram, mirificam, inſignem, immenſam, ſingularem, vnicam, incredibilem, excellentem, præſtantiſſimam, ampliſſimam, æternam, ſempiternam, immortalem, non mediocrem, non minimã, non vulgarem laudem, nominis ſplendorem, bonam famam, nomen, gloriam aſſequi, adipiſci.

Summus, ſupremus, maximus, potens, potentiſſimus, excellentiſſimus, vir ſummæ dignitatis, gloriæ potentiæ.

Suo marte conſequi, proprio marte, ſuipſius induſtria, propria ſolertia, ſagacitate aliquid conſequi.

Suum cuiq́; pulchrum, ſuo quiſq́; ſtudio gaudet, ducitur, alia alijs placent, patriæ fumus igne alieno luculentior.

Superioribus diebus, proximis, proximè exactis, elapſis, præteriteritis, nuperrimis.

Suſcipere negotium, ſubire prouinciam, adminiſtrare, conficere, procurare, agere, perficere, exequi, tranſigere, expedire,

 facere,

facere, explicare negotium, negotio adhibere finem, tranſigere ſuſceptum, iniunctum negotium.

Sumere pœnas, vel ſupplicium mulctare, punire plectere, vide plura ſub vocabulo Punire.

Summo iure cum aliquo agere.

Suffragium, ſenſus populi, ſententia, approbatio, conſpiratio atq; conſenſus, ſolemnitas condendi honoris.

T.

TAcere, reticere, ſilere, continere linguam. Tenere, præſtare ſilentium, ſilentio præterire, frænare linguam, mutum eſſe, fauere linguis, Harpocratem agere.

Tardus, lentus, piger, ſegnis.

Tardè, lentè, pedetentim incedere, tardũ eſſe in inceſſu, teſtudineo gradu, more teſtudinis incedere, teſtudineo paſſu ingredi.

Tarditas, oſcitantia, inertia, ignauia, deſidia, torpor vecordia, pigricia.

Temerè, inconſultè nullo adhibito conſilio, nullo planè conſilio, ſine deliberatione, abſq; præmiſſa deliberatione.

Temerarius, petulans; effrœnis, diſſolutus; contumax, pertinax, peruicax.

Temeritas, petulantia, proteruitas, diſſolutio, contumacia, peruicacitas.

Temperans, continens, frugalis, frugi, temperatus, moderatus, minimo contentus, cibi potuſq; parciſſimus, exactiſſimæ frugalitatis, parſimoniæ laude conſpicuus, vitam ſuam quàm plurimum continenter agens, vir frugi, frugalitatem acuratè vt quæ eſt bonæ valetudinis cuſtos obſeruans.

Temperantia, continentia, modeſtia, abſtinentia, ſobrietas, frugalitas, parſimonia.

Tempeſtiuè, maturè, in tempore, iuſto, opportuno, conſtituto, dicto, præfinito, præſcripto tempore, debito puncto, in ipſo articulo adeſſe.

Tempus

Tempus, tempeſtas, dies hora. Momentum, tempus minimum, punctum temporis, pars exigua temporis.

Tempus futurum, venturum, imminens,

Trieteris, trium annorum, idem triennale, triennium, luſtrum quinque, ſeculum centum annorum, iuſtitiam vacans à iudicijs.

Tempus turbulentum, graue, difficile, aſperum, durum, impeditum, calamitoſa hora.

Tentare, poſtulare fidem alicuius, explorare vires alicuius, experiri fortunam, vltima auxilium externum, facere periculum, aggredi alia via.

Terminum cōſtituere, metam, limitem, terminum ponere, finire, metare, limitare, metatio, limitatio, finitio. Vide plura ſub dictione Terminare fines, collimare ad metam, petere metam, meta finis, ſcopus, Terminus.

Terra, tellus, humus, ſolum, arida, globus terræ, gleba, moles terrarum, orbis terræ.

Tractus terrarum, occaſus & ortus terrarum, cunctæ oræ.

Terra ampla, vaſta, latiuaga, ſpatioſa.

Terra pinguis, diues, dulcis, fertilis, fœcunda, frugifera, ferax, opulenta, fructuoſa.

Terra ſterilis, infœcunda, infrugifera, dura, macra, non ferax, nîl procreans, nîl ferens, nîl producens, fructum non edens, infructuoſa, ſterilis, infrugifer, malignus, infælix ager.

Terrere, perterere, incutere, inijcere timorem, inferre metum, examinare, exterrere, terrefacere, attonitum reddere, terrorē, pauorem incutere, terroribus pulſare, percellere.

Te ſuaſore, autore, ductore, conſultore, inſtigante, flagitatore, flagitante, incitatore, incitante, inuitante, monente, hortante hoc feci tuo ſuaſu, impulſu, inductu, conſilio, inſtinctu, hortatu, perſuaſu, hoc feci tuis monitis, abſte perſuaſus, impulſus, permotus, adductus, te autore, auſpice hoc feci.

Teſtari, teſtamentum facere, condere, ordinare, ſuprema ordinare indicia.

Teſtificari,

Teſtificari, dicere pro teſtimonio, dicere, perhibere, dare, impertire teſtimonium, teſtari. Item teſtari, atteſtari, probare. comprobare, teſtatum vel ratum facere, teſtibus probare, teſtimonio. Teſtes prohibere adhibere.

Teſtis fide dignus, , locuples, claſſicus.

Tutus, immunis, liber, vacuus periculo.

Tutè, tutò, ſine periculo, metu, pernicie, internecione, minore, nullo cum periculo. Securus ſui, vitæ, periculi, fretus loci, præſidio. Agere ſecurum æuum, dormire in vtramuis aurem, ociosè, timere nihil de ſuo periculo, viuere in diem.

Tuum hoc eſt munus, tuæ partes, tui muneris, tui officij eſt, tuarum partium, tuum officium, ad te pertinet, ſpectat, à te poſtulatur, omnis tibi ratio hoc ſuadet, proponit, officij tui ratio hoc à te poſtulat, requirit, deſiderat, exigit, flagitat, conuenit tibi, decet te.

Typus, exemplar, forma, figura, Idæa. Tyrannicè, crudeliter, violenter, more tyrannico, crudelem. immanem, ſeuum eſſe.

V.

VAſtare, depopulari, deuaſtationem, depupulationem in fine, tectis facere, diruere, euertere, excindere, euerſionē inferre, funditus tollere, deuaſtare, profligare, proſternere, exinanire, exhaurire, repugnare, deſolare, adæquare ſolo.

Variè, peruariè, multifariam, varijs multis, miris, mille, omnib9 modis, omnimodè, multifariè, plurifariam, terq; quaterq́; diuerſimodè, diuerſis, multis, varijsq; modis.

Varijs infinitis, innumeris, multiplicibus ærumnis, miſerijs, calamitatibus, anguſtijs, tribulationibus, infeſtationibus, plagis, afflictionibus, ſubiectum, obnoxium, expoſitum, propoſitum eſſe, varijs iraſcentis, ſæuientis, ſtomachantis, tumultuantis, fortunæ, ſeu ſortis telis, ictibus, ſubiectum, expoſitum, propoſitum eſſe.

Valetudinem amiſſam recuperare, conualeſcere, in ſtatum valetudinis priſtinum reſtitui, priſtinas vires valetudinis recuperare, priſtinæ ſanitati reſtitui, in priſtinum ſanitatis gradum redire, vires ab ægritudine recolligere.

Veniam petere, veniam, poteſtatem, copiam, facultatem dare, permittere, concedere.

Vendere, venundare, diuendere, venum exponere, venum dare, auctioni inferre, haſtæ ſubijcere, ſub haſtam vendere.

Vendi, venundari, diuendi, venire, venum ire.

Venerandus, venerabilis, verendus, honoratus, dignus honore, plenus honoris, potens, ſublimis honore.

Venire, aduenire ſupplicem, eſſe cui ſupplicem, petere auxilium fletu, procidere, proijcere ſe ad pedes, accedere ad pedes, genua.

Verè, veraciter, reuera, ſine dubio, abſq; dubio, indubiè, infallibiliter,

Verum, certum, etymon, â falſo alienum, falſo contrarium.

Verax, verus & non fallens ſinceruſque. Amicus veritatis, minimèq; fallax, cultor veritatis, non mendax, non vanus.

Veritatem propugnare, verum totis viribus tueri, agere pro veritate, veritati ſubſcribere, ſuffragari, aſtipulare. Veritati patrocinium præſtare.

Vereri, timere animo diuinante, metuere, pauere grauiora, trepidare futuris, reputare multa metu.

Verborũ ambagibus, inuolucris vti, perplexa loqui, ad rem non pertinentia commemorare, ad rem minùs ſpectantia narrare, verba in longum ſubdcuere, trahere, verba implicare, & cauſæ cardinem non attingere, verborum circuitione vti, & rei ſcopum non attingere.

Vehemens, aſper, durus, præfractus, immitis, inflexibilis, rigidus.

Vehementer, magnoperè, maximè, maximoperè, impendio, impensè, obnixè, valdè, multùm, plurimùm. mirè, mirificè, mirum in modum, maiorem in modum, ſupramodum, ad-

modùm, iterum atq; iterum, præter modùm, mirandum in modum, inſigniter, egregiè, eximiè, effusê, oppidô, non vulgariter, apprimè, nimiùm, nimiſquàm, vnicè, magnificè, ſingularirer, etiam atq; etiam, non mediocriter, inprimis, præcipuè.

Verberare, cædere, tundere, verberibus, pugnis excipere, peſſimè tractare, flagellare, operire loris, vſq; ad necem.

Virgis, ferulis cedere, animaduertere, caſtigare, corrigere, corripere.

Verberari, concidi pugnis, defatigari vapulando, ſubire verbera, præbere caput pulſandum, accipere, excipere plagam, ſentire, ferre verbera, perferre plagas, pati flagra, plagas, vapulare,

Videre animo vẽtura, euentura, quæ futura ſunt prouidere mente, proſpicere ea quæ futura ſunt, & cognoſcere, ſignis præſentire, percipere futura, præſciſcere, præſagire venturum quid, præmeditari, volutare euentus rerum, ſuſpicari fore id quod accidit, prænoſcere, vitare impendentia.

Via lapidoſà, ſalebroſa, anguſta, ſaxoſa, lubrica, patula; trita, via regia, publica, lapidibus ſtrata, callis ſemita eſt anguſtior. Item metaphoricè, via, ratio, lex, conditio, modus pactum. Inueniamus aliquam viam, rationem inire, ea lege atq; conditione, eo modo, pacto, alio pacto.

Vincere, euincere, ſuperare, exuperare, præſtare, præminere, ſupereminere, præcellere, habere locum primum, prælucere, præpollere, anteire, antecedere.

Vincere, capere, deuincere, ſuperior diſcedere, redigere in poteſtatem, in ditionem, ſubiungere ſub ditionem, imperium, iuriſdictionem ſubigere, ſubijcere pedibus, imponere iugum, ſuperare, fundere, opprimere, proſternere hoſtes, expugnare, victoriam conſequi reportare.

Vinci, premi anguſtijs, opprimi, frangi, ſuperari, amittere palmã.

Videre licet, videre eſt, cernere licet, videas, cernas, manifeſtũ, obuium eſt, communis experientia teſtatur.

Vertere ſolum, ire, cedere, concedere, diſcedere, abire in exilium. Vide Exul.

Vigil, cuſtos, excubitor, excubiæ vigiliæ.

Vigilare, excubare, vigilias, excubias agere.

Virtus admiratio, laus, gloria, ſplendor, genus, ratio, diſciplina virtutis, ſummum bonum, honor, imago, nomen, amor, ſtimuli, opes, opus virtutis, nobilitas diuitiæ animi, norma boni, induſtria, ingeniũ, indoles. Itē virtus, honeſtas, honeſta actio, ſeu actus. Omnia ſub poteſtate ac ditione virtutis, virtuti cuncta cedunt, parent. Quid eſt quod virtus exequi non poſſit? virt9 regit, moderatur, poſſidet, adminiſtrat omnia, virtus regnat, vbiq; virtus lucet in tenebris, virtus omnium planè rerum domina & regina eſt. Præſtans, præditus, inſtructus ſumma virtute, magnæ compos virtutis, ornatus virtutibus, princeps omnium virtutum, nulli ſecundus virtute.

Vis, potentia, robur, neruus, poteſtas, iuriſdictio.

Vis dicendi, vis, grauitas verborum, facultas dicendi grauior, magniloquentia, ſonus vocis maior, faſtigium Oratoris, campus Rethorum, exercitatio dicendi.

Vi, multa vi, totis viribus, magno conatu, conamine, magna mole, validis viribus, vaſto impetu, fulminis modo, manibus pedibuſq́; remis, veliſq́; omnibus neruis, ſumma opera, conatu, niſu, ſtudio, pro virili, pro virib9, omni diligētia. velis equisq́;.

Violentia, vis, incurſus, impetus, inſultus. Agere violenter, conari, facere vim, facere impetum in quempiam, tentare per vim, inferre, afferre vim, afferre cui manus violētas, vti virib9.

Violare fædus, ius ſocietatis, deſerere ſocietatem vitæ, peruertere iura diuina & humana, violare pacem, rumpere fædus, frāgere pacta, reſignare pacta.

Violare fidem, frangere, negligere, fallere, rumpere, non tueri, ſoluere fidem.

Violare leges, ius humanæ ſocietatis, delere ius & fas omne, diſſoluere, vertere, rumpere leges, abrumpere fas omne.

Vindicta, vltio, libido vlciſcendi.

Vlciſci ſe ſuas offenſas, armis, per arma, non relinquere inultũ, non ferre quid inultum, non negligere iniurias alicuius, non ſinere impunè quem cedere, vindicare, perſequi ius ſuũ, exequi ius ſuum armis, euomere iram in quem, gerere morem animo, petere, repetere pænas à quo, exigere ſupplicium de quo, ſatiare cor, iras, exaturari. Item vindicare, vlciſci, vindictam reddere, ſumere, capere, facere, retribuere, retaliare, vltionẽ facere, talionem reddere, compenſare.

Vita, ſuauitas, actio, curſus, ratio, munus, vſus, ſpacium, ſeries, modus, labores vitæ, æuum, ſpiritus, habitus, anima, curriculũ.

Viuere, agere vitam, degere vitam, ætatem, exigere vitam, demorari annos, ducere, producere, agitare vitam, ſuperare, capere auras vitales, Agere vitam pudicè, inſtituere vitam ſapienter, eſſe & ſtudier dici bonus, viuere rectè, colere fidem rectumq; ſeruare ſe integrum, conſeruare honeſtatem & decus, gerere ſe honeſtè, ſanctiſſimè, vitam honeſtam, piam & inculpatam agere, integram vitam ducere, cum ſumma integritate & elegantia morum vitam agere. Integrè, ſincere & cellebriter viuere. Diù viuere, diù in viuis eſſe, diù ſuperſtitem eſſe, diù inter viuos agere, Neſtoreos, Neſtoris, Mathuſalæ, Pylios annos viuere, Thitoni ſenectam æquare, vltra aquilæ ſenectã viuere, longæuam vitam ducere, in annos, perquàm multos viuere.

Viuere cælebs, caſtè. abhorrere à re vxoria, viuere animo quieto, remittere, laxare curas, curis leuare, ſubleuare animum, pacato, quieto eſſe animo.

Viuere vitam ſceleratam, contaminare, inquinare ſe vitijs, volutari in omni genere flagitiorum.

Vitium, labes, næuus, mendum, macula, mantica,

Vitium, morbus, deffectus animi.

Vitare, fugere, auerſari, exhorrere, abominari, execrari, deteſtari conſuetudinem alicuius, abhorrere, alienum eſſe à conſuetudine alicuius, grauari cum aliquo, conuerſari. Vltra

Vltra metam, terminos, fines, ſepta tranſilire, metam egredi, excedere, terminos præſcriptos tranſgredi.

Vltrò, ſpontè, ſua ſpontè ſuaptè, ſpontaneus, non requiſitus, non expetitus, vltroneus.

Vbiq́; vbiuis, paſſim, vbilibet, vbique locorum, vbiq́; gentium, nuſquam, nullo non loco, quouis loco.

Voluntas, placitum, arbitrium, nutus, libido, velle, mens, facilitas, animus, animi ſententia, ratio, iudicium, conſilium, arbitratus, aſſenſus, conſenſus.

Volens, voluntarius, lubens, libens, alacer & promptus, alacris, facilis, æquus & facilis, vegetus, viuidus, non ſegnis, indeffeſſus, ſciens videnſq́ue, minimè pertinax. Promptè, volenter, non grauatè, non contumaciter.

Vrgere, compellere, cogere, impellere, inſtare, ſolicitare, premere, fatigare, perurgere, ſtimulare, protrudere, iugulum petere.

Vſura, fænus, quæſtus, fæneratorum, Fænerari, facere quæſtum, non ſatiari quæſtu, ſequi quæſtum, fænus exercere, pecuniam fænebrem accipere, infligere vſuras, vſuram capere.

Vſurarius, fænerator, quærens diuitias iniuſto fænore, & augens ſuas opes illicitis quæſtubus.

Vſurpare, vſumfructum habere, fructum habere, frui, vti, potiri, poſſidere.

Vſurpatio, vſusfructus, poſſeſſio.

Vſitatum, frequens, more receptum, conſuetudine receptum, approbatum, conſuetum, aſſuetum, ſolitum, quotidianum, familiare, aſſiduum, in commune receptum.

Vt puto, autumo, iudico, ſtatuo, exiſtimo, reor, vt ego quidem ſentio, mea ſententia, opinione, meo iudicio, niſi me animus fallit.

Vt opinio mea fert, quantum conijcere poſſum, quantum indicijs colligere poſſum, quantum coniectura capio, coniecturo.

Vt ſpero, vt animus meus auguratur, pro mea quidem ſpe, quan-

tum quidem ſpero, quemadmodum mihi ipſe polliceor, niſi mea ſpes prorſus infirma erit.

Vt leuiter tangam, vt ſemel dicam, finiam, abſoluam, vt vno verbo dicam, vt rem omnem verbo complectar, vt ad pauca redeam, vt in pauca multum conferam, redigam.

Vtilis, accomodatus, non alienus, opportunus, aptus, conueniens, commodus, conſentaneus, fructuoſus, ſalubris, ſalutaris.

Vir clariſſimus, ſpectatiſſimus, inprimis probatus, valdè honoratus, multæ exiſtimationis, authoritatis, cui plurimum tribuitur, cuius eſt grauiſſima autoritas, cuius ſententia, voluntas, pondus habet,

Vulgare, euulgare, diuulgare, reuelare, prædicare, efferre in lucem, manifeſtare, proferre in apricum, palàm referre, loqui tacenda, retegere, detegere, recludere, nudare, reſoluere, aperire, pandere, prodere, publicare, promulgare, promere, patefacere, palam facere, in vulgus diſſeminare, ſerere ſermones, notum facere, notificare.

Vulgò, vulgariter, paſſim, communiter, vt plurimùm, populariter, in compitis, in triuijs, publicè, publicitùs, triuialiter, ab vniuerſo populo.

Vulnerare, ſauciare, afficere vulnere, conficere vulneribus, vulnus infligere, incutere, inferre plagam, infligere, imponere, conſauciare.

Vulnerari, ſauciari, vulnere affici, vulnus, plagam ferre, accipere, excipere, procumbere confectum vulneribus.

Veſpere, veſpertino tempore, ſub occaſum ſolis, ſole occidente, declinante, ſeu defficiente die vel luce, ſub noctem, inſtante, ingruente, appropinquante veſpere, nocte imminen̄. ingruete, approperante, ſub noctem, ſub tenebras, imminen̄. Aduceſperaſcit, ſol occidit, dies defficit, inclinat, ceſſat. Ad extremum tempus diei, circa vel ſub tempus occidentis, occumbentis, ſubeuntis, decedentis Solis.

FINIS.